

НБ ОНУ імені І.І.Мечникова

10
—
61

380/1

НБ ОНУ імені Г.І.Мечникова

OPERUM
P. OVIDII
NASONIS
editio nova
NIC HEINSTUS DAN. F.
reconsuit.

L. P. S. J. A.
Sumptibus Mauritiy Georgy Weidmani.
MDC LXXXV. *T. Becklin sculpsit.*

— ДАРЪ —
ДЕКТОРА
А. А. Шапеллона

Illustrissimo & Excellentissimo Viro

JACOBO AUGUSTO
THUANO,

Comiti Melæo, Senatus Parisiensis Præ-
sidi, Regi Christianissimo à Consiliis,
& ejusdem apud Fœderatos
Belgas Oratori,

NICOLAUS HEINSIUS
DAN. FIL. D. D. D.

Effigies magno virtusque similli-
ma Patri,
Cui nihil æquandum Gallia
laude tulit,
Accipe, gentis honos & spes su-
per una Thuanæ,

Quæ tibi Pelignus munera sistit ager.
Munera, quæ lympa saturavit Hyantide Præan,
Nectare pavit Amor cum Genetrice suo.
In quibus eloquii pondus roburque Latini
Certat, & Actæo blandus ab orbe lepor,

* 2

Ии-

Ingeniis cum Roma suis super æthera tendat,
Gloria Nasoni debita prima meo est.
Dissimulata quidem, vixque agnoscenda, sed
artis

Maxima vis tacitæ seque regentis adest.
Nec minor ingenij præsentia; limpida venæ
Divitis ubertas, perspicuusque nitor.
Copia, luxuriam quæ cauta coercet omnem;
Nilque, supervacuum quod videatur, amet,
Musa satis felix nativæ munere formæ
Negligit adscitam plena decoris opem.
Concitat affectum, & in altam labitur aurem
Gratia flexanimi non imitanda soni.
Ambrosiis saturos dapibus Genioque litantes
Crediderim Superos hac ego voce loqui.
Haud facilis mihi pugna fuit cum labe puden-
dâ,

Temporis allevit quam mora longa viro.
Sic quoque pernoctis superavit tædia curæ;
Successu studium nec vacat omne suo.
Menda relegata est à tergis plurima chartis.
Comtior Ausonium jam videt ille diem.
Exulis immeriti reduces tere, Roma, libellos;
Nominis ulla super si tibi cura tui est.
Ecce, Cupidineis quod saucia turba sagittis,
Non damnaturo Casare, volvat opus.
Ipse suis post hæc fidibus quod mandet Apollo;
Quod soror Adonio colle novena canat.
Degener, & nulli Casar laudandæ poetæ,
Dardanus Anchisæ tunc ferare nepos?

Tulle

Tunc Cytheriæ censendus originis hæres?
Quid tibi, quid Latio verba, cruenta, dabas?
Hoc te mendacem seelus arguit. ipsa Dione
Exequias vati creditur ille suo.
Ipsa viti comitata fugam pia Diva ratemque
Iönias spissis fletibus auxit aquas.
Unguis in ore sedet, lacer horret in ore capil-
lus;

Livida rescissâ pectora veste rigent.
Hoc habitu vulnus non consolabile quondam
Prodidit, invisam vix bene passa diem,
Unica dum raptum sibi gaudia mœret aman-
tem,

Quem ferus obliquo dente necarat aper.
Optavit funesta mori, doluitque cupitanti
Ad Stygia præcludi triste Deabus iter.
Hoc præstat tibi, Diva, tuus solatia Casar:
Sanguinis auctorem sic fovet ille sui.
Vela dedit legitque manu lugentæ carinæ,
Armaque Nasoni noxia rupit Amor.
Buccina concinuit Tritonia flebile carmen;
Nec tenuit gemitus Nereis uda suos.
Adnavese tui puppem delphines, Arion;
Hoc quoque laturo, si modo detur, onus.
Atte, Casar atrox, hominum nil vota deumque;
Pectora nil Clario numine foeta movent.
Nil quæ Mæonium facundia vincit Ulysses;
Antilochique patrem, Tyndardiosq; virum;
Mænadæ Orpheâ flexisset cædæ nocentes;
Bistonias cautes hoc animasset ebur.

* 3

Sare

Sarmata cantanti ferus affurrexit, & Iffer
Quamlibet adstrictis frigore plaudit aquis.
Cur soli tibi muta lyra est? quid, surde, reles-
gas
Auditam Boreæ Sauromatisque chelyn?
Ah caso minor illa tui, quam sæcula damnant,
Collegæ rabies in Cicerone fuit!
Huic caput exsecuit properatâ cæde satelles.
Vivere Nasoni quid nisi sæpe mori est?
Invidiam pœnæ Rostris, scelerate, negasti;
Ut Scythia jampræ te mitis & æquus eat?
Cum vultus Fortuna fugax avertit amicos,
Nubila lux aliquid funere pejus habet.
Si qua fides veris, Busiride sævior ipso es,
Qui miserum prohibes morte, necique ne-
gas.
In Geticam fuga iussa plagam est, ne sola ruboris
Roma sui testis, conscia sola foret.
Quid furis, infestum Phœbo caput? Actia de te
Non hanc emeruit Leucados unda notam.
Nil tamen egisti, canitur tuus exul, & ævo
Lumen inextinctum (rumpere, Cæsar) adest,
Limine pro patrio spatiosum possidet orbem:
Hospitium tanto par locus ille viro est.
Ingeret hoc populis facinus pia Fama notan-
dum.
Sæcla sui causam postera vatis agent.
In te Helicon Pimpleque minax fera bella mo-
vemus.
Hinc en dicta tibi, Cæsar inique, fuga est.
Sacri-

Sacrilegum flet Musa nefas atrata Charisque:
Ipse Palatina flet miser æde Deus.
Pectora nam nulli præsentior egit, & hausto
Largius Aoniæ fonte rigavit aquæ.
Nec duce se mystam profugum defraudat, & una
Visit Hyperboream non novus hospes hu-
mum.
Exilium Nasone fuit sibi Roma negatâ,
Orba sui cantûs, pectinis orba sui.
Mente tamen forti magnum tolerare dolorem,
Sustinet infandis & superesse malis.
Hei mihi! tam duræ posituris mœnia genti
Fratribus altricem jam liquet esse lupam.
Barbara barbariæ nunc Romula turba vocetur,
Vincit inhumanos quæ feritate Getas.
Cimmerius tenebrasque suas hyememque fu-
gari
Pontus inassueto vatis ab igne stupet.
Pignora quanta sui, quantum committit alu-
mni
Numinis Arctoo Cirrha benigna mari f
Cæsareo sese facundia fulmine major
Brigit in mediis extimulatque malis;
Vim citharæ nervosque novos adversa minî-
strant;
Gratiaque argutæ Iustibus aucta Iyræ est.
Aspera lectorem quamvis & amara querelæ
Copia delectant, & sine fine dolor,
Ingenium lacrymis nec amabile carpitur ipsis,
Quæque trahant animos vincula plangor ha-
bet.
* 4 Sic,

Sic, instare videns jam fata, Caystrius ales
Ore cavet, taciturne ne sibi funus eat.
Tereos incesti sic crimina luget ædon:
Tale gemit raptò Delia chorda Lino.
Marte quod Euphrates Crassis exsultat iniquo.
Bosphore; concedant Parthæ tropæa tuis.
Cedat & exsultans domito Germania Varo,
Hesperia multum clade superbus ager.
Romani titulum dlectri Latiaque Thalia
(Pro pudor!) Euxinis imputat orbis aquis.
Scilicet incurvat strepitu Fortuna protervo
Devia, Castaliis obloquiturque choris.
Nec favet ingeniis, & quicquid ab æthere du-
ctum est,
Deprimit imposito Diva profana pede.
Nilque patrocínio nisi res dignata caducas
Sordibus objectam prona tuetur humum.
Postuma mercedem sed Fama merentibus
æquam
Solvit, & hæc ferus damna rependit honor.
Jam collapsa solo nusquam Capitolia restant;
Cassaque Tarpeium busta tulere Jovem.
Nos tamen superest Romæ latitante videndus;
Et venit indoctas creber, ut ante, manus.
Contemptorq; rogi non læsum tempore nomen,
Ac domino rerum Cæsare majus habet.
Tu quoque dura minus, mea Patria, vatibus
esses.
Falor? an admonitâ stat tibi fronte ru-
ber?

Quis

Quis color excuset, quæ dedecus eluat unda?
Sit precor hac fastis ne sua parte fides.
Ille tui plausus, certæque, Batavia, laudes
Grotius, ille lyrâ maximus, ille togâ:
Cui nil par meliusque dabis, nihil ante dedisti,
Actus ab austerâ tene parente reus?
Nec tenet hoc se sine nefas. indigna jumentur
Tam tibi devotæ vincula ferre manus,
Unde novercalis labem tibi, Patria, noxæ?
Heu oblita tui, nunc pia mater ubi est?
Mater ubi est? ad te fugitiva revertere mater;
Pectora si nomen ferrea mite trahit.
Ne sciat hoc infensus Iber. odiosior hoste es.
Cæca subis partes illius, ille tuas.
Materno elapsus vix carcere fovit, & ultro
Obtulit hospitium come cruentus Iber.
Nobile fers nostri spoliolum, gens victa, pudoris:
Maxima de salvo gloria vate tibi est.
Sed melius domui mox creditus ille Thuana;
Qua patet afflictis jam vetus ara reis.
Exulis hæc cepere fugam penetralia magni;
Totque sacrum meritis detinere caput.
Plausa, Thuane, choro Claræ penetralia turbæ;
Sancta tui Patris nomine, sancta tuo.
Hinc apices sibi Celta legit proceresque Sena-
tus,
Et toga purpureos plurima jactat avos.
Incola posthabitis hæc obsidet atria Delphis;
Posthabito Pæan has Helicone fores.

* 5.

Huic

Huic Honor & Virtus & Fama domestica tecto
est.

Mille Dei celebrant limina, mille Deæ.
Hac Themis, hac regnat de vertice nata pater-
no:

Hac se condiderunt aurea sæcla domo.
Hunc quoque Naso fugam meus hoc si mutet
Asylo;

Nil flet Augustum non potuisse larem.

A. MDCLIX.

NL

NICOLAUS HEINSIUS

CANDIDO LECTORI S.

Ultis nunc tecum mihi sit agen-
dum, Lector, si totius instituti
mei rationem super Nasone lu-
cubrationibus nostris illustra-
to exacte tibi velim redditam.
Sed cum domo avocer, operam qualemcunque
Reipublicæ Fœderatorum Belgarum in exteris
regionibus navaturus, serventur præstat, quæ
dicenda nunc habebam, curis secundis, quas
auctiores castigatioresque mox dabo. Ex vo-
to quippe si cessisset propositus labor, otiumque
paulo uberius & diuturnius obtigisset, quale
sperabam ac certo mihi promittebam, cum
hanc Nasonis editionem ante biennium auspi-
cabar, limæ plus eram admoturus describendis
iis ac chartæ illinendis, quæ ad divinum poë-
tam satis multa nec omnino fortasse contem-
nenda hic illic annotaveram. Verum enim
vero cum in pleno operis jam inchoati cursu
isthæ cogitatio interpellante publicâ auctori-
tate mihi fuerit abruptenda, ne ipsam quidem
satis integram habui tumultuariæ & properatæ
scriptionis facultatem, qua hæc Observatio-
nes ex adversariis meis & libellis pugillaribus
raptim depromptas, atque in inconditam,
quam nunc exhibemus, massam rudi Minervæ,

plurimaque cum festinatione, nullo propensum cum delectu congestas coacervatasque prælo typographico mandarem. Has igitur juris publici, amorâ diuturniori morâ, faciendas duxi; ne utilitatis publicæ ac patriæ rei ratio, quam privatis commodis à me anteponi oportere intelligebam, emolumento interea ac lucro suo bibliopolam, dum alibi ego hærem occupatus, fraudaret. Huc accessit, quod ab amicis sperare iussus sim, mox fore, ut copiam faciant plurimum Nasonis membranarum, & vetustiorum iis, quas hæcenus perlustrare nobis contigit. Unde augurari datur, longe felicius telam à me detexi posse, quam inchoata est, si novis subsidiis instructus curis secundis me accingam. Sine membranarum videlicet ope irritum plerumque cum successu ingenii atque eruditionis vim utcumque luculentam castigandis præcis scriptoribus videam admoveri. Ego certe cum plurima Nasonis exemplaria ante inventam artem typographicam exarata consuluerim, paucissima tamen è tanto numero sese mihi obtulerunt, quæ aut vetustatem multam præ se ferrent, aut ex emendata scriptura laudem mererentur, quod Animadversiones hæcæ perlecturo facile ac liquido, ni fallor, apparebit. Quapropter omnes Nasonis nostri studiosos veterumque elegantiarum amantes viros unice oratos volo, plurimaque cum prece hortor atque obsecro, ut quascunque maximi poëtæ carmi-

num

num membranas aut ipsi possident, aut ab aliis possessas indagare poterunt, ab harum conspectu atque usu ne me arceant aut excludant, sed in commune potius bonum consulentes liberali manu ultro offerant atque ad me perferri curent cum codices vetustos ipsos, aut certe quas ex iis excerpserint lectionum discrepantias, tum si quid locorum apud optimum poëtam hic illic occurrentium aut ipsi ex ingenio in integrum restituere, aut restitutum ab aliis norunt, quod à me monitum observatumque non sit. Id enim si impetrem, ausim polliceri, longe emendatiorem aliquando Nasonem proditurum: cum mihi fixum se deat, diligentius huic studio posthac invigilare, nec ante manum tollere de tabula, quam mihi ipsi in castigando Nafone satisfecerim, à quo scopo longe etiamnum abesse me diffiteri non possum. Quod reliquum est, opera à me dabitur, ne fraudentur præstiti officii fructu, quicumque conatus hosce nostros pro virili promovebunt, laudemque debitam ut publice ferant, præcipuæ curæ mihi erit. Hæcenus quidem institutum hoc multa cum sedulitate præ cæteris foverunt viri toto orbe celeberrimi, Isaacus Vossius, Johannes Fredericus Gronovius, Bernardus Medonius, Philibertus de la Mare, Ægidius Menagius, Lucas Langermannus, Johannes Georgius Grævius, Carolus Datus, Jacobus Mentelius, Bernardus

Rottendorphius, Balthazar Moretus, alique,
quos operosius recensebo, quando curis, quas
polliticus jam sum, secundis indicem catalo-
gumque accuratum dabo omnium eorum co-
dicum, qui Nasonem castigaturo mihi ad ma-
num fuere, cum illorum nominibus, qui co-
pias membranarum auxiliares aut jam ante
subministrarant, aut imposterum sunt submini-
straturi. Fruere interim, Lector benevole,
hisce vigiliis, & sicubi lapsus esse deprehendar,
quod non raro evenisse mihi in summa festi-
natione sum certus, errores nostros ita carpe
atque emenda, ut ne quod imbecillitati huma-
nae convitium facias, aut obliviscaris te quo-
que mortalem esse, ac proinde erroribus ob-
noxium. In castigationibus parvi momenti,
ac lectionum discrepantiis perpendendis ni-
mium nonnunquam me fuisse ultro agnosco:
sed neque solis eruditissimis hominibus hæc scripsi,
cum tyronibus etiam ac rerum non prorsus
peritis consulendum esse ducerem, & genuina
priscis scriptoribus verba ac voces nativas re-
stitutum ire, etiam in minimis laudem ali-
quam invenit apud illos, qui veteres elegan-
tias plene capiunt, ac religiose observant. Ti-
bi denique si conatus hocce non improbari
fensero, animus mihi addetur, ad cæteros præ-
cipui nominis poëtas Latinos, atque in his
Virgilium, cum Amorum triumviris, Hora-
tium, Lucretium, Lucanum, Martialem, Si-
lium,

lium, Val. Flaccum, Juvenalem ac Persium,
recensendos, quos ex fide partim membrana-
rum veterum, partim solius ingenii ductu at-
que auspicio fretus, locis plurimis jam emen-
davi. Vale.

In Editionem Ovidii
à Nobiliss. Clarissimoque Viro
NICOLAO HEINSIO
adornatam.

Dixit in ignotas seu te Venus alma recessus
Seu colis Elysiæ & pia rura domos;
Seu qua tenet sedes te fortunata beatam;
Ærumnis hominum laminibusque procul;
Pars Ovidi melior, quam non capit urna, nec urgent
Marmora, nec Scythicum quod premit ossa solum;
Tempora succurrunt ecquid transacta? tuarum
Ecqua tibi rerum posthuma cura manet?
An subit Aonidum transacta laboribus atas?
An piget ingratas te meminisse Deas?
Credere fus, operum qua Roma probavit ademptis
Vatis, ad Euxinas dum gemit exul aquas;
Et quibus aternas, Româ pereunte, per annos
Nossetur populis, cogere esse memor.
Illa quidem, ut decuit, & mens tibi dixerat olim
Prosequitur fama non morientis honor:
Quin præiit Latios, & Vatis vota, triumphos
Nominis aterni quod meruere decus:
Ivit & ingentes qua non timuere Secures,
Ignotos Aquilas personavitque locos:
Et tamen illa sua labem vitæ Senectas
Temporis & sævas non valere notas:
Temporis, illustres nequirit quod perders curas
Fecit at innumeris vulnera mille locis.
Hæc mihi nil sancti est! cunctis fera dente tremendo
Imminet, & morti tradit adesa dies.
Longa dies, Ovidi, cunctisque inimica vetustas,
Hæc quoque nil mirum est si temeravit opes;

Pagura Maonida, cui non venerabilis ævo?
Virgiliti profugos Musa locuta Duces:
Et quoscunque tulit pretiosæ temporis atas,
Laudati leges has subiere viri.
Ecce tamen serus post tot modo sæcula Vindex
Aspexit casus, indoluitque, tuos.
Cunctaque dispareant avi monumenta prioris
Increpat, hæc certe non meruere mori.
Dixit; & antiquo iustis splende scere cultu,
Implerunt avidus quo, modo nata, manus.
Qualibus immensæ meritorum præmia laudes
Plausibus innumeris Martia Roma dedit.
Aspice formosa rediivo in flore iuventa,
Squalor abit, senii nec meminere sui.
Prisca tuis, faciesque eadem pulcherrima, chartis
Redditur, & species quæ placere redit.
Inspice, cognosces, & nil dubitanda, parentera
Invenies certis cuncta referre notis.
Umbra relegati crudeli à Casare Vatis
Accipit à Batavâ munera quanta manu!
Dextera, Barbarici postquam expiravit in auris
Tale nihil misero fecit amica Viro:
Placatura tuos seu qua dedit annua Manes,
Quamvis in Geticis iusta Latina locis;
Seu qua perpetuis redimivir busta coronis;
Non fuit officii gratior ulla pii.
Heinsides, Ovidi, cunctos prævertit, & unus
Contulit in cineres maxima dona tuos.
Restituit monumenta tuæ sublimia fama,
Et senium magicâ fecit abesse manu.
Nec tulit aterni quidquam decedere curis,
Nec tulit hæc avi damna dolore sui.
Quod gratere tibi est, non attingit illa profanus
Sacra, vetus Phæbi est Pieridumque comes.
Illum Thespiades atra Heliconis in umbras
Abductum studiis erudiere suis:

*Hausit & arcanas his praeceptoribus artes,
Ut cecinit modulis annumeranda tuis.
Quaque legens aliquis, tollas si nomina, dixit,
Pelignam poterant ista decere chelyn:
Spiritus Heinsia da subiit praecordia felix,
Quo caluit Civis, Sulmo, movente tuus.
Haec viro mea dant, has post mea saecula laudes,
Libera venturi temporis ora dabunt.
Romanoque meus vates cum vate canetur,
Grataque posteritas nomen utrumque colet.*

CONST. HUGENIUS. C. F.

In

In Nobiliss. ac Eruditiss. Iuvenis
NICOLAI HEINSII

Animadversiones Ovidianas.

LEgerat ingentem parvi Sulmonis alumnus
Heinsia ca tradux & nova fama domus.
LEgerat & Versa connexa volumina Forma,
Et Fastos, olim maxima Roma tuos,
Quasque Pharetrato chartas inscripsit Amori,
Quaeque dolet caeca facta maligna Dea.
Dumque legit, dia genium dotesque Camæna
In genium sensim gaudet abire suum.
Dumque canit, vati vates prope passibus aequis
Imminet, & patrias condit avarus opes.
Attamen ingemuit, crebris aspersa lituris
Conspicit immeriti dum pia scripta viri.
Ingemuit tanti, si credimus, umbra poeta,
Et tumulo maestum tollere visa caput.
Mitius exilii fulmen, Pontumque superstes
Non tulit, & factus, savior Ibi, tuos.
Quid facis, o magna stupor & lux maxima Ganda,
Quem superis aequat in chytâ Fama Divi?
Querere cur isto placuit tibi pulvere laurum,
Qua fuit Ascanio debita tota tuo?
Parce precor, tecumque avida da surgere famam
Prolis; erit fama non gravis illa tua.
Quem Pater Heinsia des, quem divus avunculus urget,
Degenerem fas est premia parva sequi?
Præmia parva quidem non spectat egenaque laudum,
At queritur curis nil superesse suis.
Acer languet equus, si campus & area desint;
Incipiet, demas pabula, flamma mori.
Quid queror? in medio cursu non sponte ressit,
Impleat ut gnati fervida vota, pater.

Scripto-

Scriptorem mox ille suum, seque eripit umbris;
Quaque licet praestat se ratione pius.
Jamque hilari cedro, mirroque, & pumice dignum
Prodit inaccessi nobile varis opus.
Debeat Heinssades Nasoni carminis artem;
Heinssada Naso, jam sine nube legi.

ARN. SLICHTENHÖRSTIUS.

Quædam magnorum hominum

DE

P. OVIDIO NASONE
TESTIMONIA.

Velleius Paterculus, lib. II.

Tibullusque & Naso; perfectissimi in forma
operis sui.

Ex Martialis libro III.

Infanis: omnes gelidis quicunque lacernis
Sunt tibi, Nasones Virgiliosque vides.

Ex VIII.

Non me Pelignus, nec spernet Mantua Satem;
Si qua Corinna mihi, si quis Alexis erit.

Ex Autore De causis corruptæ eloquentiæ.

Nec ullus Asinii aut Messalæ liber tam illu-
stris est quam Medea Ovidii.

Ex Julii Scaligeri Hypercritico.

Jam vero ad eum pervenimus locum, in quo
ingenii magnitudo & acumen judicii exercen-
da sunt. Quis enim de Ovidio satis digne di-
cere possit, nedum ut audeat eum reprehendere?

Ex Josephi Scaligeri Prolegomenis
Manilianis, &c.

Uno vincitur (nimirum Manilius) quod non
potest manum tollere de tabula, & (quod tam
falso, quam immerito, Ovidio objectum olim)
nunquam scit desinere, &c.

Ibidem

QUÆ.

Ibidem.

Hoc ut non mediocre vitium est in nitido scriptore, ita puri sunt ab hac labe (nimia earundem vocum iteratione) principes Poëtae, Varro, Vergilius & Ovidius.

Ex Danielis Heinsii Libro de constitutione Tragedia secundum Aristotelem.

Omnes Ovidius transcendit. Sive falsa probabiliter, sive obscura perspicue, sive utraq; ornate, sive omnia simpliciter sint exponenda. Falsa, ut in Metamorphosi. Obscura, ut mathematica, & antiquitatis arcana in Fastis. Quæ ad mores pertinent, ubique. Etiam cum ludit aut lascivie. Idq; verbis & oratione vulgari. Ut & dicat quæ velit, & doceat quæ quisque intelligat, tam admirabili felicitate, ut cum quivis idem posse videatur, nemo possit, nemo, nisi magni & excitati, tentare idem ausit: sapientes etiam desperent. Ubiq; sententiæ, ubique loci communes: de ignavia, de disciplinis, brevitate formæ, opum contemptu. Neque semper falsa narrat. Ut in opere jam dicto: in quo plurimas historias exponit. Ut Lucretiæ. Nam quid cum simplicitate illa comparandum? quam indocti & rustici fastidiunt: urbani & ingenui sine ulla imitationis spe adorant. Ecce celeritatem: *Nox superest. tollamur equis, urbemque petamus. Dicta placent. frenis impediuntur equi. Pertulerant dominos. regalia protinus ipsi Tecta petunt. custos in fore nullus erat.*

Nul-

Nullus equus, ac vix cogitatio humana, hanc celeritatem assequatur. Tale est illud:

Sic sedit: sic culta fuit: sic stamina nevit:

Iniecta collo sic jacuere coma.

Hos habuit vultus. hac illi verba fuerunt,

Hic color, hac facies, hic nitor oris erat.

Numerorum autem tanta in hoc scripto, cujus partem alteram habemus, paritas, simplicitas, ac invidenda suavitas, ut, quid magni viri velint cum mutari quosdam posse existimare, neq; ipsi, nisi fallor, neq; nos intelligamus. Nondum enim cuiquam id probarunt, cum in simili scribendi genere versati sunt. Libri Tristium, & qui De Ponto inscribuntur, quo ab omni affectatione (quantum iis cum plerisque illius scriptis hoc commune est) magis alieni sunt, eo magis commendari juventuti debent. Et ubiq; Latinitas, vel inter prima. Ut non temere Muretus, quo, post literas renatas, nemo sine affectione elegantius scripsit, quendam, qui auctori tanto hanc detraheret, prodigii instar, ovis & sulphure Iustrandum existimet. Ut & Josephus Scaliger. Julius autem, in Rhetoricis (qui illius libri cum aliis non paucis perierunt) tanquam absolutum & perfectum omni ex parte exemplum, scripta ejus proponebat. Neque temere alia auctoritate quæ docebat, quod non semel ex divino viro ejus filio audire memini, ubiq; confirmabat. Sed natura ejus viri, candor, ingenuitas, velocitas, simplicitas, quæ in narrationibus potissimum elucet, supra votum est. Proximum est ergo, recte de iis judicare.

PUBLII
OVIDII
NASONIS
OPERUM
TOMUS I.

Scripta Amatoria complexus.

NICOLAUS HEINSIUS, D. F.
in finit locis castigavit ad fidem scriptorum
exemplarium.

LIPSIÆ ET FRANCOFURTI,

Impensis Mauritiï Georgii Weidmanni,

Typis Christophori Güntheri.

M DC LXXXV.

Tomo primo continentur,

HEROIDES.

AMORUM LIBRI TRES.

ARTIS AMATORIÆ LIBRI TRES;

REMEDIVM AMORIS. LIBER VNVS.

DE MEDICAMINE FACIEI FRAGMENTVM.

FRAGMENTVM HALIEVTICL.

EPISTOLÆ TRES, QVÆ SABINO A
SCRIBVNTVR.

INCERTI AUCTORIS NVX BLEGIÆ

CONSOLATORIA INCERTI BLEGI
AD LIVIAM AVGVSTAM,
MORTE DRVSI.

P. OVIDII NASONIS

HEROIDES

SIVE

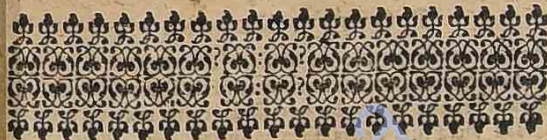
EPISTOLÆ,

Ex recensione

NICOLAI HEINSII DAN. F.

INDEX EPISTOLARUM.

- I. PENELOPE ULYSSI.
- II. PHYLLIS DEMOPHOONTI.
- III. BRISEIS ACHILLI.
- IV. PHÆDRA HIPPOLYTO.
- V. OENONE PARIDI.
- VI. HYPsipYLE IASONI.
- VII. DIDO ÆNEÆ.
- VIII. HERMIONE ORESTÆ.
- IX. DEIANIRA HERCULI.
- X. ARIADNE THESEO.
- XI. CANACE MACAREO.
- XII. MEDEA IASONI.
- XIII. LAODAMIA PROTESILAO.
- XIV. HYPERMNESTRA LYNCEO.
- XV. SAPPHO PHAONI.
- XVI. PARIS HELENÆ.
- XVII. HELENA PARIDI.
- XVIII. LEANDER HERONI.
- XIX. HERO LEANDRO.
- XX. ACONTIUS CYDIPPÆ.
- XXI. CYDIPPE ACONTIO.

EPISTOLA PRIMA.

PENELOPE ULYSSI.

Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulysse,
 Nil mihi rescribas attamen: ipse veni.
 Troja jacet certe Danais invisa puellis:
 Vix Priamus tanti, totaque Troja, fuit.
 O utinam tunc, cum Lacedæmona classe petebat,
 Obrutus infans esset adulter aqvis!
 Non ego deserto jacuissim frigida lecto,
 Nec quæreret tardos ire relicta dies:
 Nec mihi, quærenti spatiosam fallere noctem,
 Lassaret viduas pendula tela manus. 10
 Quando ego non timui graviora pericula veris:
 Res est solliciti plena timoris amor.
 In te hinc eam violentos Troas ituros:
 Nomine in Hecoreo pallida semper eram.
 Sive quis Antilochum narrabat ab Hecore victum; 15
 Antilochus nostri causa timoris erat:
 Sive Menœtiaden falsis cecidisse sub armis;
 Flebam successu posse carere dolos.
 Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam;
 Tlepolemi leto cura novata mea est. 20
 Denique, quisquis erat castris jugulatus Achivis,
 Frigidius glacie pectus amantis erat,
 Sed bene consuluit casto Deus æquus amori.
 Versa est in cinerem sospite Troja viro.

Argolici rediere duces: altaria fumant:
 Ponitur ad patrios barbara præda Deos.
 Grata ferunt Nymphæ pro salvis dona maritis:
 Illi victa suis Troia fata canunt.
 Mirantur iustique senes trepidæque puella:
 Narrantis conjug pendet ab ore viri.
 Atque aliquis posita monstrat fera prælia mensa;
 Pingit & exiguo Pergama tota mero.
 Hæc ibat Simois, hic est Sigeia tellus,
 Hic steterat Priami regia celsa senis.
 Illic Æacides, illic tendebat Ulysses:
 Hic lacer admissos terruit Hector equos.
 Omnia namque tuo senior, te quarere misso,
 Rettulerat nato Nestor: at ille mihi.
 Rettulit & ferro Rhesumque Dolonæque casus:
 Utque sit hic somno proditus, ille dolo.
 Ausus es, o nimium nimiumque oblite duorum,
 Thracia nocturno tangere castra dolo;
 Totque simul madare viros adjutus ab uno.
 At bene cautus eras, & memor ante mei.
 Usque metu micuere sinus; dum victor amicum
 Dicitus es Ismariis isse per agmen equis.
 Sed mihi quid prodest vestris disjecta lacertis
 Illos; & murus quod fuit ante, solum:
 Si maneo, qualis Troja durante manebam;
 Virque mihi, demto sine carendus, abest?
 Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant;
 Incola captivo quæ bove victor arat.
 Jam seges est, ubi Troja fuit, resecandaque falce,
 Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
 Semisepulta virum curvis feriuntur aratris
 Ossa: ruinosas occulit herba domos
 Victor abes; nec scire mihi, quæ causa morandi,
 Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
 Quisquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim,
Hæc mihi de te multa rogatus abi.

Quam-

25 Quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
 Traditur huic digitis charta notata meis.
 Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arva,
 Misimus: incerta est fama remissa Pylo.
 30 Misimus & Sparten. Sparte quoque nescia veri,
 Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.
Utilius starent etiam nunc mania Phæbi,
Irascor votis heu levis ipsa meis!
Scirem ubi pugnares; & tantum bella timerem;
 35 Et mea cum muleis juncta querela foret.
Qvid timeam propro: timeo tamen omnia demens;
 Et patet in curas area lata meas.
 Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula tellus,
 Tam longæ causas suspicor esse mora.
 40 Hæc ego dum stulte meditor, (quæ vestra libido est) 75
 Esse peregrino captus amore potes.
 Forsitan & narres, quam sit tibi rustica conjux;
 Quæ tantum lanas non sinat esse rudes.
 Pallar; & hoc crimen tenues vaneat in auras:
 45 Neve revertendi liber abesse velis. 80
 Me pater Icarium viduo discedere lecto
 Cogit, & immensas increpat usque moras.
 Increpet usque licet: tua sim, tua dicar oportet.
Penelope conjux semper Ulyssis ero.
 50 Ille tamen pietate mea precibusque pudicis 85
 Frangitur, & vires temperat ipse suas.
 Dulichii, Samique, & quos tulit alta Zæcynthos,
 Turba ruunt in me luxuriosa, proci:
 Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula;
 55 Viscera nostra tuæ dilaniantur opes. 90
 Quid tibi Pisandrum, Polybumque, Medontaque; dirum,
 Eurymachique avidas Antinoique manus,
 Atque alios referam, quos omnes turpiter absens
 Ipse tuo partis sanguine rebus alis?
 60 Ius egens, pecorisque Melanthius actor edendi, 95
 Ultimus accedunt in tua damna pudor.

A 4

Tres

3 P. OVIDII NASONIS

Tres sumus imbelles numero: sine viribus uxor,
 Laertesque senex, Telemachusque puer.
 Ille per infidias pene est mihi nuper ademptus,
 Dum parat in vitis omnibus ire Pylon.
Di precor hoc jubeant, ut cunctibus ordine satis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos,
 Hoc faciunt cultosque bouum longavaque nutrix;
 Tertius, immunda cura fidelis hara.
 Sed neque Laertes, ut qui sit inutilis armis,
 Hostibus in mediis regna tenere valet.
 Telemacho veniet (vivat modo) fortior aetas:
 Nunc erat auxilijs illa tuenda patris.
 Nec mihi sunt vires inimicos pellere testis.
 Tu citius venias, portus & ara tuis.
 Est tibi, sitque precor, natus: qui mollibus annis
 In patrias artes erudiendus erat.
 Respice Laerten, ut jam sua lumina condas:
 Extremum fati sustinet ille diem.
 Certe ego, quae fueram te discedente puella,
 Protinus ut redeas, facta videbor anus.

EPISTOLA II.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

Hospita, Demophoon, tua te Rhodopeia Phyllis
 Ultra promissum tempus abesse queror.
 Cornua cum Luna pleno semel orbe coissent,
 Littoribus nostris anchora pacta tua est.
 Luna quater latuit: toto quater orbe recrevit;
 Nec vehit Aetneas Sithonis unda rates.
Tempora si numeres, bene quae numeramus amantes
Non venit ante iuam nostra quere la diem.
 Spes quoque lenta fuit, tarde, quae credita laedunt,
 Credimus: invita nunc & amante nocent.
Sape sum mendax pro te mihi: saepe putavi
Alba procellotos vela referre notos.

Thefea

HEROIDES.

9

Thefea devovi, quia te dimittere nolle;
 Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
 Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,
 Merfa foret cana naufraga puppis aequa.
 100 Sape Deos supplex, ut tu scelerate valeres,
 Sum prece thuricremis de venerata focis.
Sape videns ventos caelo pelagoque faventes,
Ipsa mihi dixi: Si valet, ille venit. 20
Denique fidus amor, quicquid properantibus obstat,
 100 Finxit: & ad causas ingeniosa tui,
At tu lentus abes: nec te jurata reducunt
Numina: nec nostro motus amore redis.
Demophoon, ventis & verba & vela dedisti. 25
Vela quereor reditu, verba carere fide,
 110 Di mihi quid feci: nisi non sapienter amavi?
 Crimine te potui demeruisse meo.
 Unum in me scelus est: quod te, scelerate, recepi.
 Sed scelus hoc meriti pondus & instar habet. 30
 Jura, fides, ubi nunc, commissaque dextera dextra?
 Quique erat in falso plurimus ore Deus?
 115 Promissus socios ubi nunc Hymenaeus in annos,
Qui mihi conjugii sponsor & obses erat?
 Per mare, quod totum ventis agitatur & undis; 35
 Per quod saepe ieras, per quod iturus eras:
 Perque tuum mihi jurasti, (nisi fictus & ille est)
 Concita qui ventis aequora mulcet, avum:
 Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela,
 40 Altera tela arcus, altera tela faces:
 Junonemque, toris quae praesidet alma maritis,
 Et per tadifera mystica sacra Dea,
 Si de tot laesis sua numina quisque Deorum
 Vindicet: in poenas non satis unus eris.
 At laceras etiam puppes turiosis refeci: 45
 Ut, quae desereret, firma carina foret.
 Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis!

A 5

Credi-

Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis :
 Credidimus generi, nominibusque tuis : 50
 Credidimus lacrymis, an & hæc simulare docentur ?
 Hæc quoque habent artes, quaque iubentur, eunt ?
 Dis quoque credidimus, quo jam tot pignora nobis ?
 Parte fatis potui qualibet inde capi.
 Nec moveor, quod te iuvi portuque locoque, 55
 Debuit hoc meriti summa fuisse mei.
 Turpiter hospitium lecto cumulasse iugali
 Pœnitet, & lateri conseruisse lateris.
 Quæ fuit ante illam, mallem suprema fuisset
 Nox mihi ; dum potui Phyllis honesta mori. 60
 Speravi melius, quia me meruisse putavi.
 Quæcumque ex merito spes venit, æqua venit.
 Fallere credentem non est operosa puellam
 Gloria, simplicitas digna favore tuit.
 Sum decepta tuis & amans & fœmina verbis.
 Di faciant, laudis summa sit ista tua.
 Inter & Egidas media statuaris in urbe :
 Magnificus titulus stet pater ante suis.
 Cum fuerit Scyron lectus, torvusque Procrustes,
 Et Sinis, & tauri mistaque forma viri ; 70
 Et domitæ bello Thebæ, fusique bimembres,
 Et pulfata nigri regia cœca Dei:
 Hoc tua post illum titulo signetur imago :
 Hic est, cuius amans hospita capta dolo est.
 De tanta rerum turba, factusque parentis,
 Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
 Quod solum excusat, solum miraris in illo.
 Hæredem patriæ, per fide, fraudis agis,
 Illa (nec in video) fruitur meliore marito ;
 Inque capistratis tigribus alta sedet.
 At mea despecti fugiunt connubia Thraces,
 Quod ferar externum præposuisse meis.
 Atque aliquis, Doctas jam nunc eat, inquit, Athenas :
 Armiferam Thracem, qui regat, alter erit.

Exitus

Exitus acta probat, careat successibus opto,
 Quisquis ab eventu facta notanda putat.
 At si nostra tuo spumescant æquora remo,
 Jam mihi, jam dicar consuluisse meis.
 Sed neque consului : nec te mea regia tanget,
 Fessaque Bistoniam membra lavabis aqua. 90
 Illa meis oculis species abeuntis inhæret,
 Cum premeret portus elassis itura meos,
 Ausus es amplecti ; colloque infusus amantis
 Oscula per longas iungere pressa moras :
 Cumq; tuis lacrymis, lacrymas confundere nostras ; 95
 Quodque foret velis aura secunda, queri :
 Et mihi discedens suprema dicere voce ;
 Phylli, face expectes Demophoonta tuum.
 Expectem, qui me nunquam visurus abisti ?
 Expectem pelago vela negata meo ? 100
 Et tamen expecto, redeas modo serus amanti :
 Ut tua sit solo tempore lapsa fides,
 Quid precor infelix ? jam te tener altera conjux
 Forsitan, & nobis qui male favit, amor.
 Utque tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida nosti, 105
 Hei mihi ! si quæ sum Phyllis, & unde, rogas.
 Quæ tibi, Demophoon, longis erroribus acto
 Threiciis portus, hospitiumque dedi.
 Cujus opes auxere mea : cui dives egenti
 Munera multa dedi, multa datura fui. 110
 Quæ tibi subjeci latissima regna Lycurgi,
 Nomine fœmineo vix satis apta regi :
 Qua patet umbrosus Rhodope glacialis ad Hæmum,
 Et facer admittas exigit Hebrus aquas.
 Cui mea virginitas avibus libata sinistris, 115
 Castaque fallaci zona recincta manu.
 Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
 Et cecinit mœstum devia carmen avis.
 Adfuit Aleto brevibus torquata colubris ;
 Suntque sepulchrali lumina nota face, 120

A 6

Mœsta

Mæsta tamen scopulos fruticosaque littora calco,
 Quaque patent oculis æq̄vora læta meis.
 Sive die laxatur humus, seu frigida lucent
 Sidera; prospicio quis freta ventus agat.
 Et quæcunq̄ve procul venientia lintea vidi, 125
 Protinus illa meos auguror esse Deos,
 In freta procurro, vix me retinentibus undis,
 Mobile qua primas porrigit æq̄vor aq̄vas.
 Quo magis accedunt, minus & minus utilis asto:
 Linq̄vor, & ancillis excipienda cado. 130
 Est sinus adductos modice falcatus in arcus,
 Ultima prærupta cornua mole rigent.
 Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas
 Mens fuit; & quoniam fallere pergis, erit.
 Ad tua me fluctus projectam littora portent,
 Occurrantque oculis intumulata tuis. 135
 Duritia ferrum, ut superes, adamantaque, teque;
 Non tibi sic, dices, Phylli, sequendus eram.
 Sape venenorum sitis est mihi: sæpe cruenta
 Trajectam gladio morte perire juvat. 140
 Colla quoque, infidis quia te nectenda lacertis
 Præbuerunt, laqueis implicuisse libet.
 Stat nece matura tenerum pensare pudorem:
 In necis electa parva futura mora est.
 Inscribere meo causa invidiosa sepulcro: 145
 Aut hoc, aut simili carmine notus eris.
 Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem:
 Ille neci causam præbuit, ipsa manum.

EPISTOLA III.

BRISEIS ACHILLI.

Quam legis, à rapta Briseide littera venit,
 Vix bene barbarica Græca notata manu.
 Quasæcunq̄ve aspicias, lacrymæ fecere, lituras;
 Sed tamen & lacrymæ pondera vocis habent.

Si mihi pauca queri de te dominoque viroque 5
 Fas est; de domino pauca viroque querar.
 Non, ego poscenti quod sum cito tradita Regi,
 Culpa tua est: quamvis hoc quoque culpa tua est.
 Nam simul Eurybates me Talthybioque vocarunt;
 Eurybati data sum Talthybioque comes. 10
 Alter in alterius jactantes lumina vultum,
 Quærebant taciti, noster ubi esset amor.
 Differri potui, pænæ mora grata fuisset.
 Hei mihi! discedens oscula nulla dedi.
 At lacrymas sine fine dedi, rupique capillos. 15
 Infelix iterum sum mihi visa capi.
 Sape ego decepto volui custode reverti;
 Sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.
 Si progressa forem, caperer ne forte timebam,
 Quamlibet ad Priami munus itura nurum. 20
 Sed data sum, quia danda fui, tot noctibus absum,
 Nec repetor, cessas, iraque lenta tua est.
 Ipse Menœtiades, tunc, cum tradebar, in aurem,
 Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.
 Nec repetisse parum est: pugnas, ne reddar, Achille, 25
 I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
 Venerunt ad te Telamone & Amyntore nati;
 Ille gradu propior sanguinis, ille comes:
 Lætaque satus; per quos comitata redirem.
 Auxerunt blandæ grandia dona preces: 30
 Viginti fulvos operoso ex ære lebetas;
 Et tripodas septem, pondora & arte pares.
 Addita sunt illis auri bis quinque talenta:
 Bis sex assueti vincere semper equi,
 Quodque supervacuum, forma præstante puellæ 35
 Lesbides, everfa corpora capta domo.
 Cumq; tot his, (sed non opus est tibi conjuge) conjux
 Ex Agamemnoniis una puella tribus.
 Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuisset,
 Quæ dare debueras, acciper illa negas? 40
 Qua

Qua merui culpa fieri tibi vilis, Achille ?
 Quo levis à nobis tam cito fugit amor ?
 An miseròs tristis fortuna tenaciter urget ?
 Nec venit inceptis mollior aura meis ?
 Diruta Marte tuo Lyrnesia mœnia vidi : 45
 Et fueram patriæ pars ego magna mea.
 Vidi consortes pariter generisque necisque
 Tres cecidisse: tribus, quæ mihi, mater erat.
 Vidi, quantus erat, fufum tellure cruenta,
 Pectora jactantem sanguinolenta, virum. 50
 Tot tamen amiffis te compenfavimus unum.
 Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
 Tu mihi, juratus per numina matris aquosæ,
 Utile dicebas ipse fuiffe capi.
 Scilicet ut, quamvis veniam dorata, repellas ; 55
 Et mecum fugias, quæ tibi dentur, opes.
 Quin etiam fama est, cum crastina fulferit Eos,
 Te dare nubiferis linea vela notis.
 Quod scelus ut pavidas misera mihi contigit aures,
 Sanguinis atque aniani pectus inane fuit. 60
 Ibis: & ô miseram cui me, violente, relinques ?
 Quis mihi deferta mite levamen erit ?
 Devorer ante precor subito telluris hiatus,
 Aut rutilo missi fulminis igne cremer :
 Quam sine me Phthiis canescant æquora remis, 65
 Et videam puppes ire relicta tuas,
 Si tibi jam reditusque placent, patriique penates ;
 Non ego sum classi sarcina magna tuæ.
 Victorem captiva fequar, non nupta maritum :
 Est mihi, quæ lanas molliat, apta manus. 70
 Inter Achaidas longe pulcherrima matres
 In thalamos conjux ibit (eatque) tuos.
 Digna natus socero, Jovis Aginaque nepote ;
 Cuique senex Nereus profocer esse velit.
 Nos humiles famulaque tuæ data pensa trahemus: 75
 Et minuent plenas stamina nostra colos,

Ex-

Exagitet ne me tantum tua deprecor uxor,
 Quæ mihi nescio quo non erit æqua modo.
 Neve meos coram scindi patiare capillos :
 Et leviter dicas, Hæc quoque nostra fuit, 80
 Vel patiare licet ; dum ne contenta relinquar.
 Hic mihi væ misera concutit ossa metus.
 Quid tamen exspectas ? Agamemnonia pœtinet ira,
 Et jacet ante tuos Græcia mœsta pedes.
 Vince animos iramque tuam, qvi cætera vincis. 85
 Quid lacerat Danaas impiger Hector opes ?
 Arma cape, Ecce id, sed me tamen ante recepta :
 Et preme turbatos Marte favente viros.
 Propter me mota est, propter me desinat ira :
 Simque ego tristitiæ causa modusque tuæ. 90
 Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris :
 Conjugis Oenides versus in arma prece est.
 Res audita mihi, nota est tibi, fratribus orba
 Devovit nati spemque caputque parens,
 Bellum erat: ille ferox positus secessit ab armis, 95
 Et patriæ rigida mente negavit opem.
 Sola virum conjux flexit, felicior illa !
 At mea pro nullo pondere verba cadunt.
 Nec tamen indignor: nec me pro conjuge gessi,
 Sapius in domini serva vocata torum. 100
 Me quædam (memini) dominam captiva vocabat :
 Servitio, dixi, nominis addis onus.
 Per tamen ossa viri subito male testa sepulcro,
 Semper judicis ossa verenda meis.
 Perque trium fortes animas, mea numina, fratrum, 105
 Qui bene pro patria cum patriaque jacent,
 Perque tuum nostrumque caput, quæ junximus una ;
 Perque tuos enfes, cognita tela meis ;
 Nulla Mycenæum sociasse cubilia mecum
 Juro: fallentem deseruisse velis. 110
 Si tibi nunc dicam: Fortissime, tu quoque jura,
 Nulla tibi sine me gaudia facta: neges,

At

At Danaï mœrere putant, tibi plestra moventur :
 Te tenet in tepido mollis amica sinu.
 Et si quis quærat, quare pugnare recuses : 115
 Pugna nocet : citharæ noxque Ventisque juvant.
 Tutius est jacuisse toro, tenuisse puellam,
 Threiciam digitis increpuisse lyram :
 Quam manibus clypeos, & acuta cuspidis hastam,
 Et galeam pressa sustinuisse coma. 120
 Sed tibi pro tutis insignia facta placebant :
 Partaque bellando gloria dulcis erat.
 An tantum, dum me caperes, fera bella probabas ?
 Cumque mea patria laus tua victa jacet ?
 Dî melius : validoque, precor, vibrata la certo 125
 Transeat Hecoreum Pelias hasta latus.
 Mittite me, Danaï ; dominum legata rogabo :
 Multaque mandatis oscula mista feram,
 Plus ego quam Phœnix, plus quam facundus Ulysses,
 Plus ego quam Teuceri (credite) frater agam. 130
 Est aliquid collum solitis tetigisse lacertis,
 Presentisque oculos admonuisse sui.
 Sis licet immitis, matrisque ferocior undis ;
 Ut taceam, lacrymis comminuere meis.
 Nunc quoq; (sic omnes Peleus pater impleat aënos, 135
 Sic eat auspiciis Pyrrhus in arma tuis)
 Respice sollicitam Briseida, fortis Achille ;
 Nec miseram lenta ferreus ure mora.
 Aut, si versus amor tuus est in tædia nostri ;
 Quam sine te cogis vivere, coge mori. 140
 Utque facis, coges. abiit corpusque colorque.
 Sustinet hoc anime spes tamen una tui.
 Quæ si destitutor, repetam, fratresque virum que :
 Nec tibi magnificum fœmina iussa mori,
 Cur autem jubeas ? stricto pete corpora ferro, 145
 Est mihi, qui fosso pectore sanguis eat.
 Me petat ille tuus, qui, si Dea passa fuisset,
 Insis in Atridæ pectus iturus erat.

Ah potius serves nostram tua munera vitam.
 Quod dederas hosti victor, amica rogo. 150
 Perdere quos melius possis, Neptunia præbent
 Pergama. materiam cædis ab hoste pote.
 Me modo, sive paras impellere remige classem,
 Sive manes, domini jure venire jube.

EPISTOLA IV.

PHÆDRA HIPPOLYTO.

Quæ nisi tu dederis, caritura est ipsa ; salutem
 Mittere Amazonio Cressa puella viro,
 Perlege quodcunque est. quid epistola lecta nocebit ?
 Te quoque, in hac aliquid, quod juvet, esse potest.
 His arcana notis terra pelagoque feruntur : 5
 Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
 Ter tecum conata loqui, ter inutilis hæsit
 Lingua, ter in primo destitit ore sonus.
 Quæ licet & sequitur, pudor est miscendus amori.
 Dicere quæ puduit, scribere iussit Amor. 10
 Quicquid Amor iussit, non est contemnere tutum.
 Regnat, & in dominos jus habet ille Deos.
 Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit,
 Scribe ; dabit victas ferreus ille manus.
 Adsit, & ut nostras avido fovet igne medullas, 15
 Figat sic animos in mea vota tuos.
 Non ego nequitia socialia fœdera rumpam,
 Fama (velim quæras) crimine nostra vacat.
 Venit Amor gravius, quo serius, urimur intus,
 Urimur ; & cæcum pectora vulnus habent. 20
 Scilicet ut teneros lædunt juga prima juvencos,
 Frænaque vix patitur de grege captus equus :
 Sic male vixque subit primos rude pectus amores ;
 Sarcinaque hæc animo non sedet apta meo.
 Ars fit, ubi à teneris crimen condiscitur annis, 25
 Quæ venit exacto tempore, pejus amat.

Tu nova servata capies libamina famæ ;
 Et pariter nostrum fiet uterque nocens.
 Est aliquid, plenis pomaria carpere ramis,
 Et tenui primam deligere ungue rosam.
 Si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
 Candor ab insolita labe notandus erat ;
 At bene successit, digno quod adurimur igni :
 Pejus adulterio turpis adulter abest.
 Si mihi concedat Juno fratremque virumque ;
 Hippolytum videor præpositura Jovi.
 Jam quoque (vix credas) ignotas mutor in artes :
 Est mihi per sævas impetus ire feras.
 Jam mihi prima Dea est, arcu præsignis adunco
 Delia, judicium subsequor ipsa tuum.
 In nemus ire libet, pressisque in retia cervis,
 Hortari celeres per juga summa canes :
 Aut tremulum excusso jaculum vibrare lacerto ;
 Aut in graminea ponere corpus humo,
 Sæpe juvat versare leves in pulvere currus,
 Torquentem frenis ora sequacis equi.
 Nunc feror, ut Bacchi furii Eleleides actæ,
 Quaque sub Idaeo tympana colle moyent,
 Aut quas semidæ Dryades, Faunique bicornes,
 Numine contactas attonerè suo.
 Namque mihi referunt, cum se furor ille remisit,
 Omnia, me tacitam conscius urit Amor.
 Forsitan hunc generis fato reddamus amorem ;
 Et Venus è tota gente tributa petat.
 Jupiter Europen (prima est ea gentis origo)
 Dilexit, tauro dissimulante Deum.
 Pasiphæ mater decepto subdita tauro
 Enixa est utero crimen onusque suo.
 Perfidus Egides, ducentia fila secutus,
 Curva mea fugit teeta fororis ope.
 En ego nunc, ne forte parum Minoa credar,
 In locias leges ultima gentis co.

Hoc quoque fatale est : placuit domus una duabus.
 Me tua forma capit, capta parente soror,
 Theseides Theseusque duas rapuere sorores.
 Ponite de nostra bina tropæa domo.
 Tempore, quo vobis inita est Cerealis Eleusis,
 Gnosia me vellem detinuisset humus.
 Tunc mihi præcipue (nec non tamen ante) placebas :
 Acer in extremis ossibus hæsit amor.
 Candida vestis erat, præcincti flore capilli :
 Flava verecundus tinxerat ora rubor.
 Quemque vocant alia vultum rigidumque truemq ;
 Pro rigido, Phædra iudice, fortis erat.
 Sint procula nobis juvenes, ut femina, cœmti.
 Finc colli modico forma virilis amat.
 Te tuus iste rigor, posthique sine arte capilli,
 Et levis egregio pulvis in ore decet,
 Sive ferocis equi luctantia colla recurvas ;
 Exiguo flexos miror in orbe pedes.
 Seu lentum valido torques hæstile lacerto ;
 Ora ferox in se versa lacertus habet.
 Sive tenes lato venabula cornea ferro.
 Denique, nostra juvat lumina, quicquid agas.
 Tu modo duritiem silvis deponè jugosis :
 Non sum materia digna perire tua.
 Quid juvat incincta studia exercere Dianæ ;
 Et Veneri numeros eripuisse suos ?
 Quod caret alterna requie, durabile non est.
 Hæc reparat vires, fessaque membra novat.
 Arcus, (& arma tuæ tibi sunt imitanda Dianæ.)
 Si nunquam cesses tendere, mollis erit.
 Clarus erat silvis Cephalus, multaque per herbam
 Conciderant, illo percutiente, fera.
 Nec tamen Auroræ male se præbebat amandum.
 Ibat ad hunc sapiens à sene Diva viro.
 Sæpe sub illicibus Venerem, Cinyraque creatum,
 Sustinuit positos quælibet herba duos.

Arsit & Oenides in Mœnalia Atalanta.
 Illa feræ spoliū pignus amoris habet. 700
 Nos quoque jam primum turba numeremur in ista.
 Si Venerem tollas, rustica silva tua est.
 Ipsa comes veniam: nec me salebrosa movebunt
 Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
 Æquora bina suis oppugnant fluctibus Isthmen, 705
 Et tenuis tellus audit utrumque mare.
 Hic tecum Trœzena colam Pittheia regna.
 Jam nunc est patria gratior illa mea.
 Tempore abest, aberitque diu, Neptunius heros.
 Illum Pirithoi detinet ora sui. 710
 Præposuit Theseus (nisi si manifesta negamus)
 Pirithoum Phædra, Pirithoumque tibi.
 Sola nec hæc nobis injuria venit ab illo.
 In magnis læsi rebus uterque sumus.
 Ossa mei fratris clava perfracta trinodi 715
 Sparsit humi: soror est præda relicta feris.
 Prima securigeras inter virtute puellas
 Te peperit, nati digna vigore parens.
 Si quaras, ubi sit; Theseus latus ense peregit:
 Nec tanto mater pignore tuta fuit. 720
 At nec nupta quidem, tædaque accepta jugali.
 Cur, nisi ne caperes regna paterna nothus?
 Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes
 Non ego tollendi causa, sed ille fuit.
 O utinam nocitura tibi, pulcherrime rerum, 725
 In medio nisu viscera rupta forent!
 Inunc, i meriti lectum reverere parentis;
 Quem fugit, & factis abdicat ille suis.
 Nec, quia privigno videar coitura noverca,
 Terruerint animos nomina vana tuos. 730
 Ista vetus pietas, ævo moritura futuro,
 Rustica Saturno regna tenente, fuit.
 Jupiter esse pium statuit quodcumque jvaret:
 Et fas omne facit fratre marita soror, 735

Illa coit firma generis junctura catena, 135
 Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
 Nec labor est; celare licet: pete manus ab illa.
 Cognato poterit nomine culpa tegi.
 Viderit amplexos aliquis; laudabimur ambo.
 Dicar privigno fida noverca meo, 140
 Non tibi per tenebras duri referanda mariti
 Janua, non custos decipiendus erit.
 Ut tenuit domus una duos, domus una tenebit,
 Oscula aperta dabis, oscula aperta dabis.
 Tutuseris mecum, laudemque merebere culpa; 145
 Tu licet in lecto conspiciare meo.
 Tolle moras tantum, properataque fœdera junge.
 Qui mihi nunc sævit, sic tibi parcat Amor.
 Non ego dedignor supplex humilisque precari.
 Heu! ubi nunc fastus, altaque verba jaceat? 150
 Et pugnare diu, nec me summittere culpæ
 Certa sui: certi si quid haberet Amor.
 Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
 Brachia. quid deceat, non videt ullus amans.
 Depudit, profugusque sua signa relinquit. 155
 Da veniam fasti, duraque corda doma.
 Quo mihi, quod genitor, qui possidet æquora, Minos?
 Quod veniat proavi fulmina torta manu?
 Quid sit avus, radiis frontem vallatus acutis,
 Purpureo tepidum qui movet axe diem? 160
 Nobilitas sub Amore jacet. miserere priorum:
 Et, mihi si non vis parcere, parce meis.
 Est mihi dotalis tellus Jovis insula Græcæ.
 Serviat Hippolyto regia tota meo.
 Flecte feros animos. potuit corrumpere taurum 165
 Mater. eris tauro favior ipse truci?
 Per Venerem parcas oro, quæ plurima mecum est:
 Sic nunquam, quæ te spernere possit, ames,
 Sic tibi secretis agilis Dea saltibus adsit,
 Silvaque perdendas præbeat alta feras. 170

Sic faveant Satyri, montanaque numina Panes :
 Et cadat adversa cuspide fossus aper.
 Sic tibi dent Nymphae (quamvis odisse puellas
 Diceris) arentem quae levet unda sitim.
 Addimus his lacrymas precibus quoque : *verbi*
 precantis *177*
 Perlegis, & lacrymas finge videre meas.

EPISTOLA V.

OENONE PARIDI.

Perlegis? an conjux prohibet nova? perlege, non est
 Ista Mycenaea littera facta manu.
 Pegasis Oenone, Phrygiis celeberrima silvis,
 Lasa queror de te, si finis ipse, moe.
 Quis Deus opposuit nostris sua numina votis?
 Ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?
 Leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum est :
 Quae venit indigna poena, dolenda venit.
 Nondum tantus eras, cum, te contenta marito,
 Edita de magno flumine Nympha fui.
 Qui nunc Priamides, (adfit reverentia vero)
 Servus eras, servo nubere Nympha tuli.
 Saepe greges inter requievimus arbore tecti ;
 Mistaque cum foliis praebuit herba torum.
 Saepe super stramen foenoque jacentibus alto
 Defensa est humili cana pruina casa.
 Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos ;
 Et tegeter catulos qua fera rupe suos?
 Retia saepe comes maculis distincta retendi ;
 Saepe citos egi per juga longa canes.
 Incisa servant a te mea nomina fagi :
 Et legor Oenone falce notata tua.
 Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt :
 Crescite, & in titulos surgite, resta meos,

Popu-

Populus est (memini) fluviali confita ripa,
 Est in qua nostri littera scripta memor.
 Popule, vive precor, quae confita margine ripae
 Hoc in rugoso cortice carmen habes :
 Cum Paris Oenone poterit spirare relicta,
 Ad fontem Xanthi versa recurret aqua. *30*
 Xanthe, retro propera ; versaque recurrite lymphae
 Sustinet Oenonem deseruisse Paris.
 Illa dies fatum misera mihi dixit : ab illa
 Pessima mutati cepit amoris hyems :
 Qua Venus & Juno, sumtisque decentior armis *35*
 Venit in arbitrium nuda Minerva tuum.
 Attoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
 Ut mihi narrasti, dura per ossa tremor.
 Consultui (neque enim modice terrebar) anusque,
 Longavosque senes : constitit esse nefas, *40*
 Casa abies, sectaque traves, & classe parata,
 Cerula ceratas accipit unda rates.
 Hesti discedens : hoc saltem parce negare.
 Praeterito magis est iste pudendus amor.
 Et hesti, & nostros vidisti flentis ocellos. *45*
 Miscuimus lacrymas mœtus uterque suas.
 Non sic appositis vincitur vitibus ulmus,
 Ut tua sunt collo brachia nexa meo.
 Ah quoties, cum te vento quererere teneri,
 Riserunt comites! ille secundus erat. *50*
 Oscula dimissa quoties repetita dedisti!
 Quam vix sustinuit dicere lingua, Vale!
 Aura levis rigido pendente lintea malo
 Sufficit; & remis eruta canet aqua.
 Prosequor infelix oculis abeuntia vela, *55*
 Qua licet; & lacrymis humet arena meis.
 Utque celer venias virides Nereidas oro.
 Scilicet ut venias in mea damna celer,
 Votis ergo meis alii redituro redisti?
 Hei mihi, pro dira pellice blanda fui!

60
Aspicit

Aspicit inamensum moles nativa profundum ;
 Mons fuit : æquoreis illa resistit aquis.
 Hinc ego vela tuæ cognovi prima carinæ :
 Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
 Dum moror, in summa fuisit mihi purpura prora,
 Pertinui : cultus non erat ille tuus.
 Fit propior, terrasque cita ratis attigit aura ;
 Fœmineas vidi corde tremente genas.
 Non fatis id fuerat : quid enim furiosa morabar ?
 Hærebat gremio turpis amica tuo.
 Tunc vero rupique sinus, & pectora planxi,
 Et secui madidas ungue rigente genas :
 Implevique sacram querulis ululatibus Iden,
 Illinc has lacrymas in mea saxa tuli.
 Sic Helene dolcat, desertaque conjuge ploret ;
 Quæque prior nobis intulit, ipsa ferat.
 Nunc tibi conveniunt, quæ te per aperta sequantur
 Equora, legitimos destituantque viros,
 At cum pauper eras, armenta que pastor agebas,
 Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.
 Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
 Nec de tot Priami dicar ut una nurus.
 Non tamen ut Priamum Nymphæ socer esse recuse
 Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
 Digna que sum, & cupio fieri matrona potentis.
 Sunt mihi, quas possint sceptrâ decere, manus.
 Nec me, faginea quod tecum fronde jacebam,
 Despice : purpureo sum magis apta toro.
 Denique, tutus amor meus est tibi, nulla parant
 Bella, nec utrices advehit unda rates.
 Tyndaris infestis fugitiva reposceitur armis.
 Hac venit in thalamos dote superba tuos.
 Quæ si sit Danaïs reddenda, vel Hectora fratrem,
 Vel cum Deiphobo Polydamanta roga.
 Quid gravis Antenor, Priamus quid suadeat ipse,
 Consule ; quis ætas longa magistra fuit,

Turpe rudimentum, patriâ præponere raptam.
 Causa pudenda tua est ; justa vir arma movet.
 Nec tibi, si sapias, fidam promitte Læcenam,
 Quæ sit in amplexus tam cito versa tuos, 100
 Ut minor Atrides temerati fœdera lecti
 Clamat, & externo læsus amore dolet :
 Tu quoque clamabis. Nulla reparabilis arte
 Læsa pudicitia est : deperit illa semel.
 Ardet amore tui : sic & Menelaon amavit. 105
 Nunc jacet in viduo credulus ille toro.
 Felix Andromache, certo bene nupta marito !
 Uxor ad exemplum fratris habenda fui.
 Tu levior foliis, tunc cum, sine pondere succi,
 Mobilibus ventis arida facta cadunt, 110
 Et minus est in te, quam summa pondus arista,
 Quæ levis assiduis solibus usta riget.
 Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
 Sic mihi diffusis vaticinata comis :
 Quid facis, Oenone ? quin arenæ semina mandas ? 115
 Non profecturis littora bubus aras.
 Graja juvenca venit, quæ te, patriamque, domumque
 Perdat, iò prohibe ; Graja juvenca venit.
 Dum licet, obscenam ponto, Di, mergite puppim,
 Heu quantum Phrygii, sanguinis illa vehit ! 120
 Dixerat. in cursu famula rapuere furentem.
 At mihi flaventes dirigere comæ.
 Ah nimium vates misit hæc mihi vera fuisti !
 Possidet en saltus illa juvenca meos.
 Sit facie quamvis insignis, adultera certe est, 125
 Deseruit socios hospite capta Deos.
 Illam de patria Theseus, (nisi nomine fallor)
 Nescio quis Theseus, abstulit ante suâ,
 A juvene & cupido credatur reddita virgo.
 Unde hoc compererim tam bene, quaris ? amo. 130
 Vim licet appelles, & culpam nomine veles ;
 Quæ toties raptâ est, præbuit ipsa rapi.

At manet Oenone fallenti casta marito :
 Et poteras falli legibus ipse tuis.
 Me Satyri celeres (silvis ego tecta latebam)
 Quasi fuerunt rapido turba proterva pede :
 Cornigerumque caput pinu præinctus acuta
 Faunus, in immensis qua timet Ida jugis.
 Me fide conspicuus Trojæ munitor amavit.
 Ille mea spoliū virginitatis habet.
 Id quoque luctando. rupi tamen ungue capillos;
 Oraque sunt digitis aspera facta meis.
 Nec præcium stupri gemmas aurumve poposei.
 Turpiter ingenuum munera corpus emunt.
 Ipse, ratus dignam, medicas mihi tradidit artes;
 Admisitque meas ad sua dona manus.
 Quæcumque herba potens ad opem, radixque medicæ
 Utilis in toto nascitur orbe, mea est.
 Me miseram, quod amor non est medicabilis herba
 Deficior prudens artis ab arte mea.
 Ipse repertor opis vaccas pavisse Phæas
 Fertur, & è nostro faucibus igne fuit.
 Quod neque graminibus tellus fœcunda creandis,
 Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.
 Et potes, & merui. digna miserere puellæ.
 Non ego cum Danaïs arma eruenta fero,
 Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis:
 Er tua, quod superest temporis, esse precor.

EPISTOLA VI.

HYPSIPYLE JASONI.

Littora Thesalia reduci tetigisse carina
 Dicetis, aurata vellere dives ovis.
 Gratulor incolumi, quantum sinis hoc tamen ipsa
 Debueram scripto certior esse tuo,
 Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
 Cum cuperes; ventos non habuisse potes.

Quam

Quamlibet adverso signetur epistola vento.
 Hypsipyle missa digna salute fui.
 Cur mihi fama prior, quam nuncia littera, venit,
 Ille sacros Marti sub juga panda boves? 10
 Seminibus jacis segetes adoleffe viro rum,
 Inque necem dextra non eguisse tua?
 Pervigilem spoliū pecudis servasse draconem,
 Rapta tamen forti vellera fulva manu? 15
 O, ego si possem timide credentibus, Ista
 Ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem!
 Quid queror officium lenti cessasse mariti?
 Obsequium, maneo si tua, grande tuli.
 Barbara narratur venisse venefica tecum.
 In mihi promissi parte recepta tori. 20
 Credula res amor est. utinam temeraria dicar
 Criminibus falsis insimulasse virum!
 Super ab Hæmonis hospes mihi Thesalus oris
 Venerat; & tactum vix bene limen erat :
 Esonides, dixi, quid agis meus? Ille pudore 25
 Hæsit in opposita lumina fixus humo.
 Protinus exilui; tunicisque à pectore ruptis,
 Vivit? an, exclamo, me quoque fata trahunt?
 Vivit, ait. timidumque mihi jurare coëgi.
 Vix mihi, teste Deo, credita vita tua est. 30
 Ut rediit animus, tua facta requirere cœpi.
 Narrat ahenipedes Martis arasse boves:
 Vipereos dentes in humum pro semine jactos,
 Et subito natos arma tulisse viros:
 Terrigenas populos, civili Marte peremptos, 35
 Impleffe atatis fata diurna lux.
 Devicto serpente, iterum, si vivat Iason,
 Quærimus. alternant ipseque timorque fidem.
 Singula dum narrat; studio cursumque loquendi,
 Detegit ingenio vulnera facta tuo. 40
 Hæu! ubi pacta fides? ubi connubialia iura?
 Faxque sub arsfuros dignior ire rogos?

B 2

Non

Non ego sum furtim tibi cognita, pronuba Juno
 Adfuit, & tertis tempora vincetus Hymen.
 At mihi nec Juno, nec Hymen, sed tristis Erinys
 Prætulit infaustas sanguinolenta faces.
 Quid mihi cum Minys? quid cum Tritonide pinu?
 Quid tibi cum patria, navita Tiphys, mea?
 Non erat hic aries villo spectabilis aureo:
 Nec senis Ætæ regia Lemnos erat.
 Certa fui primo (sed me mala fata trahebant)
 Hospita fœminea pellere castra manu.
 Lemniadesque viros, nimium quoque, vincere nori
 Milite tam forti vita tuenda fuit.
 Urbe virum vidi, tectoque animoque recepi:
 Hic tibi bisque æstas, bisque cucurrit hiems.
 Tertia messis erat: cum tu, dare vela coactus,
 Implesti lacrymis talia verba tuis:
 Abstrahor, Hyspyle: sed (dent modo fata recursus)
 Vir tuus hinc abeo: vir tibi semper ero.
 Quod tamen è nobis gravida celatur in alvo,
 Vivat; & ejusdem sinus uterque parens.
 Hactenus: & lacrymis in falsa cadentibus ora,
 Cætera te memini non potuisse loqui.
 Ultimus è sociis sacram conscendis in Argo,
 Illa volat: ventus concava vela tenet.
 Cæcula propulsa subducitur unda carinæ:
 Terra tibi, nobis aspiciuntur aquæ.
 In latus omne patens turris circumspicit undas.
 Huc feror; & lacrymis osque sinusque madent.
 Per lacrymas spectro; cupidaque faventia menti
 Longius assueto lumina nostra vident.
 Adde preces castas, immistaque vota timori,
 Nunc quoque te salvo perfolienda mihi.
 Vota ego perfolvam? votis Medea fruatur?
 Cor dolet; atque ira mistus abundat amor.
 Dona feram templs, vivum quod Iasona perdo?
 Hostia pro damnis concidat ista meis?

Non equidem secura fui; semperque verebar,
 Ne pater Argolica sumeret urbe nurum.
 Argolidas timui: nocuit mihi barbara pellex.
 Non expectatâ vulnus ab hoste tuli.
 Nec facie meritivæ placet; sed carmine movit:
 Diraque cantatâ pabula falce metit.
 Illa reluciantem curru deducere Lunam
 Nititur, & tenebris abdere Solis equos.
 Illa refranat aquas, obliquaque flumina sistit:
 Illa loco silvas, vivaque saxa movet.
 Per tumulos errat passis discincta capillis,
 Certa que de tepidis colligit ossa rogis,
 Devovet absentes; simulacraque cerea figit,
 Et miserum tenuis in jecur urget acus.
 Et que nescierim melius, male quaritur herbis,
 Moribus & forma conciliandus, amor.
 Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in uno
 Impavidus somno nocte silente frui?
 Scilicet ut tauros, ita te juga ferre coëgit:
 Quæque feros angues, te quoque mulcet ope.
 Adde, quod adferibi factis procerumque tuisque
 Se favet; & titulo conjugis uxor ubest.
 Atque aliquis Pelix de partibus acta venenis
 Imputat, & populum, qui sibi credat, haber.
 Non hæc Æsonides, sed Phasias Ætine
 Aurea Phryxæa terga revellit ovis.
 Non probat Alcimedæ mater tua; consule matrem: ros
 Non pater, à gelido cui venit axe nurus.
 Illa sibi Tanai, Scythiæque paludibus uda
 Quarat, & à patria Phasidos usque, virum;
 Mobilis Æsonide, vernaque incertior aura,
 Cur tua pollicito pondere verba carent?
 Vir meus hinc ierax, vir non meus inde redisti.
 Sim reducis conjux, sicut euntis eram.
 Si te nobilitas, generosæque nomina tangunt;
 En ego Minõo nata Thoante feror.

Bacchus avus, Bacchi conjux redimita corona,
 Præradiat stellis signa minorâ suis.
 Dos tibi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti:
 Me quoque res tales inter habere potes.
 Nunc etiam peperit, gratare ambobus, Iâson:
 Dulce mihi gravida fecerat auctor onus.
 Felix in numero quoque sum; prolemque gemellam
 Pignora Lucina bina favente dedi.
 Si quaris, cui sint similes; cognosceris illis.
 Fallere non norunt: cætera patris habent.
 Legatos quos pœne dedi pro matre ferendos:
 Sed tenuit cæptas sava noverca vias.
 Medeam timui: plus est Medea uovercâ.
 Medeæ faciunt ad scelus omne manus.
 Spargere quæ fratris potuit laniata per agros
 Corpora, pignoribus parceret illa meis?
 Hanc tamen, ô demens Colchisque ablata venenis,
 Diceris Hypsiples præposuisse toro.
 Turpiter illa virum cognovit adulterâ virgo:
 Me tibi, teque mihi tæda pudica dedit.
 Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta.
 Deseruit Colchos: me mea Lemnos habet.
 Quid refert, scelerata piâ si vincit, & ipso
 Crimine dotata est, demeruitque virum?
 Lemniadum facinus culpe, non miror, Iâson.
 Quamlibet iratis ipse dat arma dolor.
 Dic age, si ventis (ut oportuit) actus iniquis
 Intraffes portus, tuque comæque, meos;
 Obviaque exissem factu comitata gemello:
 (Hiscere nempe tibi terra roganda fuit.)
 Quo vultu natos, quo me, scelerate, videres?
 Perfidia pretio qua nece dignus eras?
 Ipse quidem per me tutus sospesque fuisses:
 Non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
 Pellicis ipsa meos implexsem sanguine vultus,
 Quosque veneficiis abstulit illa suis.

Med

Medeæ Medea forem, quod si quid ab alto
 Justus ades votis Jupiter ipse meis;
 Quod gemit Hypsipyle, lecti quoque subnuba nostri
 Mœreat, & leges sanciat ipsa suas.
 Utque ego destitutor conjux materque duorum; 155
 Da totidem natis orba sit, atque viro.
 Nec male parta diu teneat; pejusque relinquat.
 Exulet; & toto quærat in orbe fugam.
 Quam fratri germana fuit, miseroque parenti
 Filia; tam natis, tam sit acërba viro. 160
 Cum mare, cum terras consumserit; aëra tentet,
 Erret inops, exspes, cæde cruenta sua.
 Hæc ego conjugio fraudata Thoantias oro,
 Vivite devoto nuptaque virque toro,

EPISTOLA VII.

DIDO ENEE

Sic, ubi fata vocant, udis abjectus in herbis,
 Ad vada Mæandri concinit albus olor.
 Nec, quia te nostra sperem prece posse moveri,
 Alloquor: adverso vovimus ista Deo.
 Sed merita & famam, corpusque; animumque; pudicum;
 Cum male perdidierim; perdere verba leve est.
 Certus es ire tamen, miseramque relinquere Dido:
 Atque idem venti vela fidemque ferent.
 Certus es, Enca, cum fœdere solvere naves:
 Quæque ubi sint nescis, Itala regna sequi. 10
 Nec nova Carthago, nec te crescentia tangunt
 Mœnia; nec sceptro tradita summa tuo.
 Facta fugis; faciendâ petis, querendâ per orbem
 Altera, qua sita est altera terra tibi.
 Ut terram invenias, quis eam tibi tradet habendam?
 Quis sua non notis arva tenenda dabit?
 Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido:
 Quamque iterum fallas, altera danda fides.

B 4

Quando

Quando erit, ut condas instar Carthagini urbem,
 Et vides populos altus ab arce tuos?
 Omnia ut eveniant, nec te tua vota morentur;
 Unde tibi, quæ te sic amet, uxor erit?
 Uror, ut induco ceratæ sulfure tædæ:
 Ut pia fumosis addita thura focis.
 Aneas oculis semper vigilantis inhæret:
 Anean animo noxque diesque refert.
 Ille quidem male gratus, & ad mea munera surdus;
 Et quo, si non sim stulta, carere velim:
 Non tamen Anean, quamvis male cogitat, odi:
 Sed queror infidum, quæstaque pejus amo.
 Parce Venus nurui, durumque amplectere fratrem,
 Frater Amor: castris militet ille tuis.
 Aut ego, quem cæpi (neque enim dedignor) amari,
 Materiam curæ præbeat ille meæ,
 Fallor; & ista mihi falso jactatur imago
 Matris ab ingenio dissidet ille suæ.
 Et lapis, & montes, innataque rupibus altis
 Robora, te favæ progenuere feræ:
 Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
 Quo tamen adversis fluctibus ire paras.
 Quo fugis? obstat hiems: hiemis mihi gratia profusa
 Aspice, ut euerias concitet Euræ aquas.
 Quod tibi maluerim, sine me debere procellis,
 Justior est animo ventus & unda tuo.
 Non ego sum tanti, (quamvis merearis, inique),
 Ut pereas, dum me per freta longa fugis.
 Exerces pretiosa odia, & constantia magno;
 Si, dum me careas, est tibi vile mori.
 Jam venti ponent; strataque æqualiter unda,
 Cæruleis Triton per mare curret equis.
 Tu quoque cum ventis utinam mutabilis esses!
 Et, nisi duritia robora vincis, eris.
 Quid? si nescieris, insana quid æquora possint?
 Experta toties tum male credis aquæ?

Ut pelago suadente etiam retinacula solvas,
 Multa tamen latus tristitia pontus habet.
 Nec violasse fidem tentantibus æquora prodest.
 Perfidia pœnas exigit ille locus.
 Præcipue cum læsus Amor: quia mater Amoris
 Nuda Cytheriacis edita fertur aquis. 60
 Perdita ne perdam timeo, nocent me nocenti;
 Neu bibat æquoreas naufragus hostis aquas.
 Vive, precor: sic te melius, quam funere, perdam.
 Tu potius leti causa ferare mei.
 Finge, age, te rapido (nullum sit in omine pondus) 65
 Turbinæ deprendi: quid tibi mentis erit?
 Protinus occurrent falsæ perjuræ lingua,
 Et Phrygiâ Dido fraude coacta mori.
 Conjugis ante oculos decepta stabit imago
 Tristis, & effusus sanguinolenta comis. 70
 Quicquid id est, totum merui, concede dicas:
 Quæque cadent, in te fulmina missa putes.
 Da breve sævitie spatium pelagique tuæque:
 Grande moræ pretium tuta futura via est.
 Nec mihi parcatur; puero parcatur Iulo. 75
 Te satis est titulum mortis habere meæ.
 Quid puer Ascanius, quid Di meruere Penates?
 Ignibus ereptos obruet unda Deos.
 Sed neque fers tecum: nec, quæ mihi, perfide, jactas,
 Præferunt humeros sacra paterque tuos. 80
 Omnia mentiris. nec enim tua fallere lingua
 Incipit à nobis; primaque plecter ego.
 Si quæras, ubi sit formosi mater Iuli:
 Occidit à duro sola relicta viro.
 Hæc mihi narraras: at me movere merentem, 85
 Illa minor culpa pœna futura mea est. (mment.)
 Nec mihi mens dubia est, quin te tua numina da-
 Per mare, per terras septima jactat hiems.
 Fluctibus ejectum tuta statione recepi,
 Vixque bene audito nomine, regna dedi. 90

His tamen officiis utinam contenta fuissim ;
 Et mihi concubitus fama sepulta foret !
 Illa dies nocuit, qua nos declive sub antrum
 Caruleus subitis compulit imber aquis.
 Audieram vocem ; Nymphas ululasse putavi,
 Eumenides fatis signa dedere meis.
 Exige læse pudor penas, violate Sichaëus :
 Ad quas (me miseram !) plena pudoris eo.
 Est mihi marmorea sacratus in æde Sichaëus :
 Apposita frondes velleraque alba tegunt.
 Hinc ego me sensu noto quater ore citari :
 Ipse sono tenui dixit, Elissa, veni.
 Nulla mora est ; venio. venio tibi debita conjux :
 Sed tamen admitti tarda pudore mei.
 Da veniam culpæ ; decepti idoneus auctor.
 Invidiam noxæ detrahit ille mea.
 Diva parens, seniorque pater pia sarcina nati,
 Spem mihi mansuri rite dedere viri.
 Si fuit errandum, causas habet error honestas.
 Adde fidem ; nulla parte pigendus erit.
 Durat in extremum, vitæque novissima nostræ
 Prosequitur fati, qui fuit ante, tenor.
 Occidit internas conjux maestatus ad aras :
 Et sceleris tanti præmia frater habet.
 Exul agor ; cineresque viri patriamque relinquo ?
 Et feror in duras hoste sequente vias.
 Applicor ignotis : fratrique elapsa fretoque,
 Quod tibi donavi, perfide, litus emo,
 Urbem constitui ; lateque patentia fixi
 Mœnia, finitinis invidiosa locis.
 Bella tument : bellis peregrina & scœmina tentor :
 Vixque rudes portas urbis & arma paro.
 Mille prociis placui : qui me coiere querentes
 Nescio quem thalamis præposuisse suis.
 Quid dubitas victam Gatulo tradere Iarbæ ?
 Præbuerim sceleri brachia nostra tuo.

Est etiam frater ; cuius manus impia possit
 Respergi nostro, sparsa cruore viri.
 Pone Deos, & quæ tangendo sacra profanas :
 Non bene cœlestes impia dextra colit.
 Si tu cultor eras elapsis igne futurus ;
 Pœnitet elapsos ignibus esse Deos.
 Forsitan, & gravidam Dido, scelerate, relinuas ;
 Parsque tui lateat corpore clausa meo.
 Accedet fatis matris miserabilis infans,
 Et nondum nato funeris auctor eris.
 Cumque parente sua frater morietur Iuli ;
 Pœnaque connexos auferet una duos.
 Sed iubet ire Deus. vellem vetuisset adire ;
 Punica nec Teucris pressa fuisset humus.
 Hoc duce (nempe Deo) ventis agitaris iniquis,
 Et teris in rapido tempora longa freto.
 Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
 Hæstare si vivo quanta fuere forent.
 Non patrium Simoënta petis ; sed Tybridis undas,
 Nempe, ut pervenias quo cupis, hospes eris.
 Utque latet, vitatque tuas abstrusa carinas,
 Vix tibi continget terra petita seni.
 Hos potius populos in dotem, ambage remissa,
 Accipe ; & advectas Prygmalionis opes.
 Ilion in Tyriam transfer felicitus urbem :
 Inque loco regis sceptrâ sacrata tene.
 Si tibi mens avida est belli, si querit Iulus
 Unde suo partus Martæ triumphus eat ;
 Quem superet, ne quid desit, præbebinus hostem,
 Hic pacis leges, hic locus arma capit.
 Tu modo, per matrem, fraternaque tela sagittas,
 Perge fugæ comites Dardana sacra Deos :
 Sic superent quoscumque tua de gente reportas,
 Mars ferus & dampni sit modus ille tui,
 Ascansisque suos feliciter impleat annos,
 Et senis Anchisæ molliter ossa cubent)

Parce precor domui, quæ se tibi tradit habendam.
 Quod crimen dicis, præter amasse, meum?
 Non ego sum Phthias, magnisq; oriunda Mycenis: 16
 Nec steterunt in te virque paterque meus.
 Si pudet uxoris; non nupta, sed hospita dicar.
 Dum tua sit Dido, quidlibet esse feret.
 Nota mihi freta sunt Afrum frangentia litus:
 Temporibus certis dantque negantque viam. 17
 Cum dabit aura viam, præbebis carbasa ventis.
 Nunc levis egestas continet alga ratem.
 Tempus ut observem, manda mihi; certius ibis:
 Nec te, si cupies, ipsa manere sinam.
 Et focii requiem poscunt; laniataque classis
 Postulat exiguas semirefecta moras.
 Pro meritis, & si qua tibi debemus ultro,
 Pro spe conjugii tempora parva peto.
 Dum freta mitescunt, & Amor: dum tempore & 18
 Fortiter edisco tristia posse pati.
 Sin minus; est animus nobis effundere vitam.
 In me crudelis non potes esse diu.
 Adspicias utinam, quæ sit scribentis imago!
 Scribimus; & gremio Troicius ensis adest:
 Perq; genas lacrymæ strictum labuntur in enses;
 Qui jam pro lacrymis sanguine tinctus erit.
 Quam bene conveniunt fato tua munera nostro!
 Instruis impensa nostra sepulcra brevi.
 Nec mea nunc primo feriuntur pectora telo:
 Hic locus sævi vulnus Amoris habet.
 Anna soror, soror Anna, meæ male conscia culpa;
 Jam dabis in cineres ultima dona meos.
 Nec, consumpta regis, inscribar Elissa Sichæi;
 Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
 Præbuit Æneas & causam mortis & enses.
 Ipsa sua Dido concidit usa manu.

EPISTOLA VIII.

HERMIONE ORESTÆ.

A loquor Hermione nuper fratremque virumque,
 Nunc fratrem; nomen conjugis alter habet.)
 Pyrrhus Achillides, animosus imagine patris,
 Inclusam contra jusque piæque tenet,
 Quod potui, renui: ne non invita tenerer: 5
 Cætera fœminæ non valuerunt manus.
 Quid facis, Æacide? non sum sine vindice, dixi:
 Hæc tibi sub domino, Pyrrhe, puella suo est.
 Sordior ille freto clamantem nomen Orestæ
 Traxit inornatis in sua testa comis. 10
 Quid gravius capta Lacedamone serva tulissem,
 Si raperet Grajas barbara turba nurus?
 Parcius Andromachen vexavit Achaia victrix,
 Cum Danaus Phrygiæ ureret ignis opes.
 At tu, cura mei si te pia tangit, Oreste, 15
 Injice non timidas in tua jura manus.
 An, si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
 Arma feras? rapta conjuge lentus eris?
 Sit fœcer exemplo, nuptæ repetitor ademptæ:
 Cui pia militiæ causa puella fuit. 20
 Si fœcer ignavus vidua stertisset in aula;
 Nupta foret Paridi mater, ut ante fuit.
 Nec tu mille rates sinuosaque vela pararis;
 Nec numeros Danaï militis: ipse veni.
 Sic quoq; eram repetenda tamen nec turpe marito, 25
 Aspera pro caro bella tulisse toro.
 Quid, quod avus nobis idem Pelopeius Atreus?
 Et si non esses vir mihi, frater eras?
 Vir precor uxori, frater succurre forori:
 Instant officio nomina bina tuo. 30
 Me tibi Tyndareus, vita gravis auctor & annis,
 Tradidit: arbitrium neptis habebat avus.

At pater *Æacida* promiserat inficius acti.
 Plus quo, qui prior est ordine, posset avus.
 Cum tibi nubebam, nulli mea tada nocebat:
 Si jungar *Pyrrho*, tu mihi laesus eris.
 Et pater ignosceat nostrò Menelaus amori,
 Succubuit telis præpetis ipse Dei.
 Quem sibi permisit, genero permittet amorem,
 Proderit exemplo mater amata suo.
 Tu mihi, quod matri pater, es: quas egerat olim
 Dardanius partes advena, *Pyrrhus* agit.
 Ille licet patriis sine fine superbiat actis;
 Et tu quæ referas acta parentis habes.
 Tantalides omnes ipsumque regebat *Achillem*.
 Hic pars militiæ; dux erat ille ducum.
 Tu quoque habes proavum *Pelopem* *Pelopsis*q; parens
 Si melius numeres, à *Jove* quintus eris.
 Nec virtute cares; arma invidiosa tulisti.
 Sed tu quid faceres? induit illa pater.
 Materia vellem fortis meliøre fuisses:
 Non lecta est, operi sed data causa tuo.
 Hanc tamen implesti; juguloque *Ægysthus* aperto
 Testa cruentavit, quæ pater ante tuus.
 Increpat *Æacides*, laudemque in crimina vertit,
 Et tamen aspectus sustinet ille meos.
 Rumpor; & ora mihi pariter cum mente tumescunt;
 Pectoraque inclusis ignibus usta dolent.
Hermione coram quicquam ne objecit *Orestis*?
 Nec mihi sunt vires; nec ferus ensis adest.
 Flere licet certe: fendo diffundimus iram.
 Perque sinum lacrymæ fluminis instar eunt.
 Has solas habeo semper, semperque profundo.
 Hument incultæ fonte perenne genæ.
 Hoc generis fato, quod nostros errat in annos,
 Tantalides matres apta rapina sumus.
 Non ego fluminei referam mendacia cygni:
 Nec querar in plumis delituisse *Jovem*

Qua

Qua duo porrectus longe freta distinet *Isthmos*,
 Vesta peregrinis *Hippodamia* rotis. 20
 Castori *Amyclæo* & *Amyclæo* *Polluci*
 Reddita *Mopso* *Pia* *Tanaris* urbes foror;
Tanaris, *Idæo* trans aquor ab hospite raptas,
 Argolicas pro se vertit in arma manus.
 Vix equidem memini; memini tamen omnia ludus, 75
 Omnia folliciti plena timoris erant.
 Plebat avus, *Phæbe*que soror, fratresque gemelli:
 Orabat superos *Leda*, suamque *Jovem*.
 Ipsa ego non longos etiam nunc scissa capillos
 Clamabam, Sine me, me sine, mater, abis? 80
 Nam conjux aberat, ne non *Pelopeis* credar,
 Ecce *Neoptolemo* præda parata fui.
Pelides utinam vitasset *Apollinis* arcus!
 Damnares nati facta proterva pater.
 Nec quondam placuit, nec nunc placuisset *Achilli*, 85
 Abducta viduum conjuge flere virum.
 Que mea cælestes injuria fecit iniquos?
 Quod mihi vae miseræ sidus obesse querar?
 Parva mea sine matre fui; pater arma ferebat:
 Et, duo cum vivant, orba duobus eram. 90
 Non tibi blanditias primis, mea mater, in annis
 Incerto dictas ore puella tuli.
 Non ego captavi brevibus tua colla lacertis:
 Nec gremio sedi sarcina grata tuo.
 Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito 95
 Intravi thalamos, matre parante, novos.
 Obvia prodieram reduci tibi; vera fatebor:
 Nec facies nobis nota parentis erat.
 Te tamen esse *Helenen*, quod eras pulcherrima, sensi.
 Ipsa requirebas, quæ tibi nata foret. 100
 Pars hæc una mihi conjux bene cessit *Orestes*:
 Is quoque, ni pro se pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet raptam reduce & victore parente:
 Muneris hoc nobis diruta *Troja* dedit.

Cum

Cum tamen altus equis Titan radiantibus instat,
 Perfruar infelix liberiore malo.
 Nox ubi me thalamis ululantem & acerba gementem
 Condidit, in mæsto procubuique toro;
 Pro somno lacrymis oculi funguntur obortis:
 Quaque licet fugio, sicut ab hoste, virum.
 Sæpe malis stupeo; rerumque oblita locique
 Ignara tetigi Scyria membra manu.
 Utque nefas sensi; malè corpora tacta relinquo:
 Et mihi pollutas credor habere manus.
 Sæpe Neoptolemi pro nomine, nomen Orestæ
 Exit: & errore vocis, ut omen, amo.
 Per genus infelix iuro, generisque parentem,
 Qui freta, qui terras, qui sua regna quatit;
 Per patris ossa tui, patrui mihi; quæ tibi debent,
 Quod se sub tumulo fortiter ulta jacent:
 Aut ego præmoriar, primoque extinguar in avo;
 Aut ego Tantalidæ Tantalus uxor ero.

EPISTOLA IX.

DE IANIRA HERCULI.

Ratulor Oechaliam titulis accedere vestris:
 Victorem victæ succubuisse queror.
 Fama Pelagiadas subito pervenit in urbes
 Decolor, & factis inficienda tuis;
 Quem nunquam Juno, seriesque immensa laborum
 Fregerit; huic Iölen imposuisse jugum.
 Hoc velit Eurystheus, velit hoc germana Tonantis;
 Lætaque sit vitæ labe noverca tuæ.
 At non ille velit, cui nox (si creditur) una
 Non tanti, ut tantus conciperè, fuit.
 Plus tibi, quam Juno, nocuit Venus, illa premeudo
 Sustulit: hæc humili sub pede colla tenet.
 Respice vindicibus pacatum viribus orbem,
 Quæ latam Nereus cæculus ambit humum:

Setibi pax terræ, tibi se tuta æquora debent:
 Implesti meritis Solis utramque domum.
 Quod te laturum est, cælum prior ipse tulisti:
 Hercule supposito sidera fulcit Atlas.
 Quid nisi notitia est misero quaesita pudoti,
 Si cumulas turpi facta priora nota? 20
 Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
 Cum tener in cunis jam Jove dignus eras?
 Cæpisti melius, quam desinis, ultima primis
 Cedunt: dissimiles hic vir & ille puer.
 Quem non mille feræ, quem non Stenheleius hostis, 25
 Non potuit Juno vincere; vincit Amor.
 At bene nupta feror; quia nominem Herculis uxor:
 Sitque socer, rapidis qui tonat altus equis.
 Quam male inæquales veniant ad aratra juvenei,
 Tam premitur magno conjuge nupta minor. 30
 Non honor est, sed onus, species læsura ferentem:
 Si qua voles apte nubere, nube pari.
 Vir mihi semper abest; & conjuge notior hospes
 Monstraque terribiles persequiturque feras.
 Ipsa domo vidua, votis operata pudicis, 35
 Torqueor; infesto ne vir ab hoste cadat.
 Inter serpentes aprosque avidosque leones
 Jactor, & esuros terna per ora canes.
 Me pecudum fibræ, simulacraque inania somni,
 Ominaque arcana nocte petita movent. 40
 Aucupor infelix incertæ murmura famæ:
 Speque timor dubia, spesque timore cadit.
 Mater abest; queriturque Deo placuisse potenti.
 Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adest.
 Arbitratur Eurystheus iræ Junonis iniquæ 45
 Sentitur nobis, iraque longa Deæ.
 Hæc mihi ferre parum: peregrinos addis amores:
 Et mater de te qualibet esse potest.
 Non ego Parthenis veneratam vallibus Augem,
 Nec referam partus, Ormeni nympha, tuos. 50

Non tibi crimen erunt Theutrantia turba sorores;
 Quarum de populo nulla reliqua tibi.
 Una recens crimen praefertur adultera nobis;
 Unde ego sum Lydo facta noverca Lamo.
 Maandros, toties qui terris errat in istem.
 Qui lapsas in se saepe retorquet aquas;
 Vidit in Herculeo suspensa monilia collo;
 Illo, cui caelum sarcina parva fuit,
 Non puduit fortes auro cohibere lacertos,
 Et solidis gemmas apposuisse toris.
 Nempes sub his animam pestis Nemeaea lacertis
 Edidit: unde humerus tegmina laevus habet.
 Ausus es hirsutos mitra redimire capillos;
 Aptior Herculeae populus alba comae,
 Nec te Maonia, lasciva more puellae,
 Incingi zona dedecuisse putas?
 Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
 Efferus humana qui dape pavit equas?
 Si de vidisset cultu Busris in isto;
 Huic victor victo nempes pudendus eras.
 Detrahat Antaeus duro redimicula collo;
 Ne pigeat molli succubuisse viro.
 Inter Ionicas calathum tenuisse puellas
 Diceris; & dominae pertimuisse minas.
 Non fugis, Alcide victricem mille laborum
 Rasilibus calathis imposuisse manum?
 Crassaque robusto deducis pollice fila,
 Aequaque formose pensa rependis herae?
 Ah quoties, digitis dum torques stamina duris,
 Praevalidae fufos comminuite manus.
 (Crederis, infelix, scutica tremefactus habenis,
 Ante pedes dominae pertimuisse minas.)
 Eximis pompis praeconia summa triumphi,
 Factaque narrabas dissimulanda tibi.
 Scilicet immanes elisis faucibus hydros
 Infantem cunis involuisse manum?

Ut Tegeus aper cupressifero Erymantho
 Incubet, & vasto pondere ladat humum?
 Non tibi Threiciis affixa penatibus ora,
 Non hominum pingues caede tacentur equae? 90
 Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi
 Geryones; quamvis in tribus unus erat?
 Inque canes totidem trunco digestus ab uno
 Cerberos, implicitis angue minante comis?
 Quaeque redundabat fecundo vulnere serpens 95
 Fertilis, & damnis dives ab ipsa suis?
 Quique inter laevumque latus laevumque lacertum
 Praegrave compressa fauce pependit onus?
 Et male confusum pedibus formaque bimembri
 Pulfum Thesalicis agmen equestre jugis? 100
 Haec tu Sidonio potes insignitus amictu
 Dicere? non cultu lingua retenta silet?
 Se quoque Nympha tuis ornavit Iardanis armis,
 Et tulit è capto nota tropaei viro.
 In nunc, tolle animos, & fortia gesta recense, 105
 Quod tu non esses jure, vir illa fuit.
 Qua tanto minor es, quanto te, maxime rerum,
 Quam quos vicisti, vincere majus erat,
 Illi procedit rerum mensura tua: um.
 Cede bonis: haeres laudis amica tua. 110
 Pro pudor! hirsuti costas exuta leonis
 Aspera texunt vellera molle latus.
 Falleris, & nescis: non sunt spolia ista leonis,
 Sed tua, tuque feri victor es; illa tui.
 Femina tela tulit Lernaeis atra venenis, 115
 Ferre gravem lana vix satis apta colum:
 Instruxitque manum clava domitricem ferarum:
 Vidit & in speculo conjugis arma sui.
 Haec tamen audieram: lieuit non credere famae, 120
 En venit ad sensus mollis ab aure dolor.
 Ante meos oculos adducitur advena pellex:
 Nec mihi, quae patior, dissimulare licet.

Non finis averti? mediam captiva per urbem
 Invitis oculis aspicienda venit.
 Nec venit incultis captarum more capillis
 Fortunam vultus fassa regendo suos.
 Ingreditur latè lato spectabilis auro:
 Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
 Dat vultum populo sublime sub Hercule victo:
 Oechaliam vivo stare parente putes.
 Forsitan & pulla Ætolide, Deianira,
 Nomine deposito pellicis, uxor erit:
 Eurytidofque Iôles, atque infani Alcida
 Turpia famofus corpora junget Hymen.
 Mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus
 Et jacet in gremio languida facta manus.
 Me quoque cum multis, sed me sine crimine amasti
 Ne pigeat, pugna bis tibi causa fui.
 Cornua flens legit ripis Achelous in udis,
 Truncaque limosa tempora merfit aqua.
 Semivir occubuit in letifero Eveno
 Nessus; & infecit sanguis equinus aquas.
 Sed quid ego hæc refero? scribenti nuncia venit
 Fama, virum tunicae tabe perire meæ.
 Hei mihi! quid feci? quo me furor egit amantem?
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 An tuus in media conjux lac erabitur Oeta?
 Tu scelers tanti causa superstes eris?
 Si quid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor
 Credar; conjugii mors mihi pignus erit.
 Tu quoque cognofces in me, Meleagre, sororem.
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 Heu devota domus! folio sedet Agrios alto:
 Oenea desertum nuda senecta premit.
 Exulat ignotis Tydeus germanus in oris.
 Alter fatali vivus in igne fuit.
 Exegit ferrum sua per præcordia mater.
 Impia quid dubitas Deianira mori?

Deprecor hoc unum, per jura sacerrima lecti;
 Ne videar fatis insidiata tuis. 160
 Nessus, ut est avidum percussus atundine pectus,
 Hic, dixit, vires sanguis amoris habet.
 Illita Nessæo mihi tibi texta veneno,
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 Jamque vale, seniorque pater, germanaque Gorge, 165
 Et patria, & patriæ frater ademe tuæ.
 Et tu lux oculis hodierna novissima nostris,
 Virque, (sed ô possis!) & puer Hylle, vale.

EPISTOLA X.

ARIADNE THESEO.

Mitius inveni, quam te, genus omne ferarum:
 Credita non ulli, quam tibi, pejus eram.
 Que legis, ex illo, Theseu, tibi littore mitto,
 Unde tuam sine me vela tulere ratem.
 In quo me somnusque meus male prodidit, & tu 5
 Per facinus somnis insidiare meis.
 Tempus erat, vitrea quo primam terra pruina
 Spargitur, & tectæ fronde queruntur aves.
 Incertum vigilans, a somno languida, movi
 Thesea prensuras semisupina manus. 10
 Nullus erat: refero que manus, iterumque retento,
 Perque torum moveo brachia: nullus erat.
 Excussere metus somnum. conterrita surgo:
 Membraque sunt viduo præcipitata toro.
 Protinus adductis sonuerunt pectora palmis: 15
 Uteque erat è somno turbida, rapta coma est.
 Luna fuit: spectro, si quid, nisi littora cernam.
 Quod videant oculi, nil, nisi littus, habent.
 Nunc hæc, nunc illuc, & utroque sine ordine curro:
 Alta puellares tardat arena pedes. 20
 Interea toto clamanti littore, Theseu,
 Reddebant nomen concava saxa tuum:

Et quoties ego te, toties locus ipse vocabat.
 Ipse locus miseræ ferre volebat opem.
 Mons fuit; apparent frutices in vertice rari:
 Nunc scopulus raucis pendet adesus aquis.
 Ascendo; vires animus dabat: atque ita late
 Æquora prospectu metior alta meo.
 Inde ego (nam ventis quoque sum crudelibus usâ)
 Vidi præcipiti carbasa tenta noto.
 Aut vidi: aut etiam, cum me vidisse putarem,
 Frigidior glacie semanimisque fui.
 Nec languere diu patitur dolor. excitor illo,
 Excitor; & summa Thesea voce voco.
 Quo fugis? exclamo: scelerate, revertere, Thesete,
 Fleste ratem. numerum non habet illa suum.
 Hæc ego. quod voci deerat, plangore replebam,
 Verbera cum verbis mista fuere meis.
 Si non audires, ut saltem cernere posses,
 Jactatæ late signa dedere manus.
 Candidaque imposui longæ velamina virgæ,
 Scilicet oblitos admonitura mei.
 Jamque oculis ereptus eras: tum denique fleui.
 Torpuerant molles ante dolore genæ,
 Quid potius facerent, quam mea lumina flerent,
 Postquam deseram vela videre tua?
 Aut ego diffusis erravi sola capillis,
 Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo:
 Aut mare prospiciens in saxo frigida sedi:
 Quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fui.
 Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos;
 Sed non acceptos exhibiturus erat.
 Et tua, quæ possum, pro te vestigia tango;
 Strataque, quæ membris intepuere tuis.
 Incumbo; lacrymisque toro manante profusis,
 Pressimus, exclamo, te duo: redde duos.
 Venimus huc ambo: cur non discedimus ambo?
 Perfide, pars nostri, lectule, major ubi est?

Quid faciam? quo sola ferar? vacat insula cultu.
 Non hominum video, non ego facta bouum. 60
 Omne latus terræ cingit mare. navita nusquam:
 Nulla per ambiguas puppis itura vias.
 Finge dari comitesque mihi, ventosque, ratemque;
 Quid sequar? accessus terra paterna negat,
 Ut rate felici pacata per æquora labar; 65
 Temperet ut ventos Æolus; exul ero.
 Non ego te, Crete, centum digesta per urbes,
 Aspiciam, puero cognita terra Jovi.
 Nam pater, & tellus iusto regnata parenti,
 Proditæ sunt factio nomina cara meo. 70
 Cum tibi, ne victor tecto morerere recurvo,
 Quæ regeret passus, pro duce fila dedi.
 Cum mihi dicebas, Per ego ipsa pericula juro,
 Te fore, dum nostrum vivet uterque, meam.
 Vivimus: & non sum, Theseu, tua. si modo vivis, 75
 Fœmina, perjuri fraude sepulta viri.
 Me quoque, quæ fratrem, mactasses, improbe, clava.
 Effet, quam dederas, morte soluta fides.
 Nunc ego non rantum, quæ sum passura, recordor?
 Sed quæcunque potest ulla relicta pati. 80
 Occurrunt animo pereundi mille figuræ:
 Morisque minus pœnæ, quam mora mortis, habet.
 Jam jam venturos aut hæc, aut suspicor illac,
 Qui lanient avido viscera dente, lupos.
 Fœritan & fulvos tellus alat ista leones. 85
 Quis scit, an hæc sævas tigridas insula habet?
 Et freta dicuntur magnas expellere phocas.
 Quid vetat & gladios per latus ire meum?
 Tantum ne religer dura captiva catena;
 Neve traham serva grandia pensa manu: 90
 Cui pater est Minos, cui mater filia Phœbi:
 Quodque magis meminî, quæ tibi pacta fui.
 Si mare, si terras, porrectaque littora vidi;
 Multa mihi terræ, multa minantur aqua,

Cælum restabat. timeo simulacra Deorum.
 Destitutor rapidis præda cibusque feris.
 Sive colunt habitantque viri, diffidimus illis.
 Externos didici læsa timere viros.
 Viveret Androgeos utinam: nec facta luisse
 Impia funeribus, Cecropi terra, tuis?
 Nec tua mactasset nodoso stipite, Thefeu,
 Ardua parte virum dextera, parte bovem!
 Nec tibi, quæ reditus monstrarent, fila dedissem:
 Fila per adductas sæpe recepta manus!
 Non equidem miror, si stat victoria tecum,
 Strataque Cretæam bellua tinxit humum.
 Non poterant fingi præcordia ferrea cornu:
 Ut te non tegeres, pectore tutus eras,
 Illic tu silices, illic adamanta tulisti:
 Illic qui silices Thesea vincat habes,
 Crudeles somni, quid me tenuistis inertem?
 At semel æterna nosse præmenda fui.
 Vos quoque, crudeles venti, nimiumque parati,
 Flaminaque in lacrymas officiosa meas.
 Dextera crudelis, quæ me fratremque necavit:
 Et data poscenti nomen inane fides,
 In me jurarunt somnus ventusque fidesque,
 Proditæ sum causis una puella tribus.
 Ergo ego nec lacrymas matris moritura videbo:
 Nec, mea qui digitis lumina condant, erit?
 Spiritus infelix peregrinas ibit in auras:
 Nec positos artus unget amica manus?
 Ossa superstabant volucres inhumata marinæ!
 Hæc sunt officis digna sepulera meis?
 Ibis Cecropios portus: patriaque receptus
 Cum steteris urbis celsus in arce tuæ,
 Et bene narraris letum taurique virique,
 Sectaque per dubias saxea tecta vias;
 Me quoque narrato sola tellure relictam.
 Non ego sum titulis surripienda tuis.

Nec pater est Ægeus; nec tu Pittheidos Æthræ
 Filius: auctores saxa fretumque tui.
 De facerent, ut me summa de puppe videres!
 Movisset vultus mœsta figura tuos.
 Nunc quoque non oculis, sed, quæ potes, aspice mente
 Harentem scopulo, quem vaga pulsat aqua.
 Aspice demissos lugentis in ore capillos;
 Et tunicas lacrymis sicut ab imbri, graves.
 Corpus, ut impulsæ segetes Aquilonibus, horret:
 Litteraque articulo pressa tremente labat. 140
 Non te per meritum, quoniam male cessit, adoro.
 Debita sit factæ gratia nulla meo:
 Sed nec pœna quidem. si non ego causa salutis,
 Non tamen est cur sis tu mihi causa necis.
 Has tibi, plangendo lugubria pectora lassas, 145
 Infelix tendo trans freta longa manus.
 Hos tibi, qui superant, ostendo mœsta capillos,
 Per lacrymas oro, quas tua facta movent:
 Accede ratem, Thefeu; versoque relabere vento,
 Si prius occidero; tu tamen ossa leges. 150

EPISTOLA XI.

CANACE MACAREO,

In qua tamen cœcis errabunt scripta lituris;
 Oblitus à dominæ cæde libellus erit.
 Extra tenet calamum; strictum tenet altera ferrum:
 Et jacet in gremio charta soluta meo.
 Hæc est Æolidos fratri scribentis imago: 5
 Sic videor duro posse placere patri.
 Me necis cuperem nostræ spectator adesset;
 Auctori que oculis exigeretur opus.
 Me ferus est, multoque suis trulentior Euris.
 Spectasset siccis vulnera nostra genis. 10
 Illic est aliquid, cum savis vivere ventis;
 Ingenio populi convenit ille sui.

Ille Noto Zephyroque, & Sithonio Aquiloni
 Imperat, & pennis, Eure proterve, tuis.
 Imperat (heu!) ventis; tumida non imperat ira:
 Possidet & vituis regna minora suis.
 Quid iuvat admotam per avorum nomina cælo
 Inter cognatos posse referre Jovem?
 Num minus infestum funebria munera ferrum
 Fœminea teneo, non mea tela, manu?
 O utinam, Macareu, quæ nos commisit in unum,
 Venisset leto serior hora meo!
 Cur unquam plus me, frater, quam frater amasti?
 Et tibi, non debet quod soror esse, fui?
 Ipsa quoque incalui: qualemque audire solebam
 Nescio quem sensi corde tepente Deum.
 Fugerat ore color: macies adduxerat artus:
 Sumebant minimos ora coacta cibos.
 Nec somni faciles, & nox erat annua nobis:
 Et gemitum nullo læsa dolore dabam.
 Nec cur hæc facerem, poteram mihi reddere caula
 Nec noram, quid amans esset: at illud eram.
 Prima malum nutrix animo præsensit anili:
 Prima mihi nutrix, Æoli, dixit, amas.
 Erubui, gremioque pudor dejecit ocellos.
 Hæc fatis in tacita signa fatentis erant.
 Jamque tumescabant vitiatæ pondera ventris,
 Agraque furtivum membra gravabat onus.
 Quas mihi non herbas, quæ non medicamina nutrix
 Attulit, audaci suppositaque manu?
 Ut penitus nostris (hoc te celavimus unum)
 Visceribus crescens excuteretur onus.
 Ah! nimum vivax admotis resistit infans
 Artibus; & tectus tutus ab hoste fuit.
 Jam novies erat orta soror pulcherrima Phœbi,
 Denaque luciferos Luna movebat equos.
 Nescia quæ faceret subitos mihi causa dolores,
 Et rudis ad partus, & nova miles eram.

Nec tenui vocem. Quid, ait, tua crimina prodis?
 Oraque clamantis concilia pressit anus. 50
 Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit;
 Sed timor, & nutrix, & pudor ipse, verant.
 Continuo gemitus elapsaque verba rependo:
 Et cogor lacrymas combibere ipsa meas.
 Mors erat ante oculos; & opem Lucina negabat: 55
 Et grave, si morerer, mors quoque crimen erat.
 Cum superincumbens, scissa tunicaque comaque,
 Pressa refovisi pectora nostra tuis.
 Et mihi, Vive soror, soror & carissima, dixti,
 Vive: nec unius corpore perde duos. 60
 Spes bona det vires; fratri nam nupta futura es.
 Illius, es de quo mater, & uxor eris.
 Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba revixi:
 Et postum est uteri crimen onusque mei.
 Quid tibi grataris? media sedet Æolus aula, 65
 Crimina sunt oculis surripienda patris.
 Frugibus infantem, ramisque albensis olivæ,
 Et levibus vittis sedula celat anus:
 Fictaque sacra facit, dicitque precantia verba.
 Dat populus sacris, dat pater ipse, viam. 70
 Jam propelimen erat: patrias vagitus ad aures
 Venit, & indicio proditur ille suo.
 Eripit infantem, mentitaque sacra revelat
 Æolus, insana regia voce sonat.
 Ut matre sit tremulum, tenui cum stringitur auræ; 75
 Ut quatitur tepido fraxina virga noto;
 Sic mea vibrari pallentia membra videres.
 Quassus ab imposito corpore lectus erat.
 Irruit: & nostrum vulgat clamore pudorem:
 Et vix a misero continet ore manus. 80
 Ipsa nihil, præter lacrymas, pudibunda profudi:
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
 Jamque dari parvum canibusque avibusque nepotem
 Jusserat; in solis destituique locis,

Vagitus dedit ille miser; sensisse putares:
 Quaque suum poterat voce rogabat avum.
 Quid mihi tunc animi credas, germane, fuisse;
 (Nam potes ex animo colligere ipse tuo)
 Cum mea me coram filvas inimicus in altis
 Viscera montanis ferret edenda lupis?
 Exierat thalamo: tunc demum pectora plangi
 Contigit, inque meas unguibus ire genas.
 Interea patrius vultu mœrente satelles
 Venit, & indignos edidit ore sonos:
 Æolus hunc enfem mittit tibi: tradidit enfem:
 Et jubet ex merito scire tibi quid iste velit.
 Scimus; & utemur violento fortiter ense,
 Pectoribus condam dona paterna meis.
 His mea muneribus, genitor, connubia donas?
 Hac tua dote, pater, filia dives erit?
 Tolle procul decepte faces, Hymenæe, maritas:
 Et fuge turbato testâ nefanda pede.
 Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atræ:
 Ut meus ex isto luceat igne rogas.
 Nubite felices Parca meliore, sorores:
 Admissi memores sed tamen este mei.
 Quid puer admisit tam paucis editus horis?
 Quo læsit factò, vix bene natus, avum?
 Si potuit meruisse necem, meruisse putetur.
 Ah miser admissò plectitur ille meo!
 Nate, dolor matris, rapidarum præda ferarum,
 (Hei mihi!) natali dilacerate tuo:
 Nate, parum fausti miserabile pigrus amoris;
 Hæc tibi prima dies, hæc tibi summa fuit.
 Non mihi te licuit lacrymis perfundere justis:
 In tua non tonsas ferre sepulcra comas.
 Non super incubui: non oscula frigida carpsi.
 Diripiunt avidæ viscera nostra feræ.
 Ipsa quoque infantes cum vulnere prosequar umbra
 Nec mater fucro dicta, nec orba diu.

Tu tamen, ô frustra misera sperate forori;
 Sparsa precor nati collige membra tui:
 Et refer ad matrem, socioque impone sepulcro:
 Urnaque nos habeat, quamlibet arcta, duos.
 Vive memor nostri, lacrymasque in vulnere funde: 125
 Neve reformida corpus amantis amans.
 (Tu (rogo) projectæ nimum mandata sororis,
 Perfer. mandatis perfruar ipsâ patris,)

EPISTOLA XII.

MEDEA JASONI.

AT tibi Colchorum (memini) regina vacavi,
 Ars mea, cum peteres, ut tibi ferret opem!
 Tunc, quæ dispensant mortalia fila, sorores
 Debuerant fusos evoluisse meos.
 Tunc potui Medea mori bene, quicquid ab illo
 Produxi vitæ tempore, pœna fuit.
 Hei mihi! cur unquam juvenilibus acta lacertis
 Phryxæam petiit Pelias arbor ovem?
 Cur unquam Colehi Magnetida vidimus Argo?
 Turbaque Phasacam Graja bibistis aquam? 10
 Cur mihi plus æquo flavi placere capilli;
 Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?
 Aut (semel in nostras quoniam nova puppis arenas
 Venerat, audaces attuleratque viros)
 Iset anhelatos non præmedicatus in ignes
 Immemor Æsonides, oraque aduncâ boum,
 Semina jecisset; totidem sensisset & hostes:
 Ut caderet cultu cultor ab ipse suo.
 Quantum perfidiæ tecum, scelerate, perisset!
 Denta forent capiti quam mala multa meo! 20
 Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas,
 Hac fruar: hæc de te gaudia sola feram.
 Iustus inexpertam Colchos advertere puppim,
 Intraſti patriæ regna beata meæ.

Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic est.
 Quam pater est illi, tam mihi dives erat.
 Hic Ephyren bimarem; Scythia latius ille nivosa
 Omne tenet, Ponti qua plaga lava jacet.
 Accipit hospitio juvenes Ætæa Pelasgos,
 Et premittit pictos corpora Graja toros.
 Tunc ego te vidi: tunc cæpi scire quid esses.
 Illa fuit mentis prima ruina mea.
 Ut vidi, ut perii; nec nois ignibus arsi.
 Ardet ut ad magnos pinea tæda Deos.
 Et formosus eras, & me mea fata trahebant.
 Abstulerant oculi lumina nostra tui.
 Perfide, sensisti, quis enim bene celat amorem?
 Eminent indicio prodita flamma suo.
 Dicitur interea tibi lex; ut dura ferorum
 Insolito premeres vomere colla boum.
 Martis erant tauri plus, quam per cornua, saxi;
 Quorum terribilis spiritus ignis erat.)
 Ere pedes solidi, prætentaque naribus ara:
 Nigra per afflatus hæc quoque facta suos.
 Semina præterea populos genitura juberis
 Spargere devota lata per arva manu,
 Qui peterent secum natis tua corpora telis,
 Illa est agricolæ mensis iniqua suo.
 Lumina custodis succumbere nescia somno
 Ultimus est aliqua decipere arte labor.
 Dixerat Æetes, mæsti confurgitis omnes:
 Mensæque purpureos deserit alta toros.
 Quam tibi nunc longe regnum dotale Creusæ.
 Et focer, & magni nata Creontis erant?
 Tristis abis, oculis abeuntem prosequor udis:
 Et dixit tenui murmure lingua. Vale.
 Ut positum tetigi thalamo male saucia lectum;
 Acta est per lacrymas nox mihi, quanta fuit.
 Ante oculos taurique meos, segetesque nefandæ;
 Ante meos oculos pervigil unguis erat.

Hinc amor, hinc timor est. ipsum timor auget amorē.
 Mane erat, & thalamo chara recepta foror.
 Dissectamque comas averfaque in ora jacentem
 Invenit, & lachrymis omnia plena meis.
 Orat opem Minyis: petit altera, & altera habebit. 65
 Esonio juveni, quod rogat illa, damus.
 Est nemus & piccis & frondibus ilicis atrum:
 Vix illuc radiis solis a dire licet.
 Sunt in eo, fuerantque diu, delubra Dianæ:
 Aurea barbarica stat Dea facta manu. 70
 Nescio an exciderint mecum loca, venimus illuc.
 Orsus es infido sic prior ore loqui.
 Jus tibi & arbitrium nostræ Fortuna salutis
 Tradidit: inque tua vitæque morsque manu.
 Perdere possesat est, si quem juvet ipsa potestas; 75
 Sed tibi servatus gloria major ero.
 Per mala nostra precor, quorum potes esse levamen:
 Per genus & numen cuncta videntis avi;
 Per triplicis vultus arcanaque sacra Dianæ;
 Et si forte alios gens habet ista Deos: 80
 O virgo, miserere mei; miserere meorum!
 Effice me meritis tempus in omne tuum.
 Quod si forte virum non dedignare Pelasgum,
 (Sed mihi tam faciles unde meosque Deos?)
 Spiritus ante meus tenues vanescat in auras, 85
 Quam thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo,
 Conscia sit Juno, sacris præfecta maritis;
 Et Dea, marmorea cuius in æde sumus:
 Hæc animum (& quota pars hæc sunt?) movero puella
 Simplicis; & dextra dextera juncta meæ. 90
 Vidi etiam lacrymas, an pars est fraudis in illis?
 Sic cito cum verbis capta puella tuis.
 Jungis & arripes inadulto corpore tauros,
 Et solidam jussio vomere findis humum.
 Arva venenatis pro semine dentibus implet: 95
 Nascitur, & gladios scutaque miles habet.

Ipsa ego, quæ dederam medicamina, pallida fedi;
 Cum vidi subitos arma tenere viros.
 Donec terrigenæ (facinus miserabile) fratres
 Inter se strictas conferuere manus.
 Peruigil ecce draco squammis crepitantibus horre
 Sibilat; & torto pectore verrit humum.
 Dotis opes ubi tunc? ubi tunc tibi regia conjux?
 Quique maris gemini distinet Isthmos aquas?
 Illa ego, quæ tibi sum nunc denique barbara facta,
 Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens:
 Flammea subdixi medicato lumina somno:
 Et tibi, quæ raperes, vellera tuta dedi.
 Proditus est genitor: regnum patriamque reliquit
 Munus in exilio quodlibet esse tuli.
 Virginitas facta est peregrini præda latronis:
 Optima cum cara matre relicta foror.
 At non te fugiens sine me, germane, reliqui.
 Deficit hoc uno littera nostra loco.
 Quod facere ausa mea est, nō audet scribere dextra
 Sic ego, sed tecum, dilaceranda fui.
 Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)
 Credere me pelago feminea, jamque nocens.
 Numen ubi est? ubi Di? meritas subeamus in alto
 Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
 Compressos utinam Symplegades elisissent,
 Nostraque adhærent ossibus ossa tuis!
 Aut nos Scylla rapax canibus misisset endentos!
 Debuit ingratis Scylla nocere viris.
 Quæque vomit fluctus totidem, totidemque; resorbet
 Nos quoque Trinacriæ supposuisset aquæ.
 Sospes ad Hæmonias victorque reverteris urbes.
 Ponitur ad patrios aurea lana Deos.
 Quid referam Pelia natas pietate nocentes,
 Casaque virginea membra paterna manu?
 Ut culpæ alii, tibi melaudare necesse est:
 Pro quo sum toties esse coacta nocens.

Ausus es ô, (justa desunt sua verba dolori)
 Ausus es, Esonia, dicere, cede domo.
 Justa domo cessi, natis comitata duobus;
 Et, qui me sequitur semper, amore tui.
 Ut subito nostras Hymen cantatus ad aures
 Venit, & accenso lampades igne micant,
 Tibiaque effundit socialia carmina vobis,
 At mihi funesta febiliora tuba;
 Pertimui; nec adhuc tantum scelus esse putabam:
 Sed tamen in toto pectore frigus erat. (tant.
 Turba ruunt; & Hymen, clamant: Hymenæe, frequen-
 Quo propior vox hæc, hoc mihi pejus erat.
 Diversi flebant fervi, lacrymasque tegebant.
 Quis vellet tanti nuncius esse mali?
 Me quoque, quidquid erat, potius nescire iuvabat:
 Sed tanquam scirem, mens mea tristis erat.
 Cum minor è pueris, iustus studioque videndi,
 Constitit ad geminæ limina prima foris:
 Hic mihi, Mater, abi; pompam pater, inquit, Iáson,
 Ducet; & adjunctos aureus urget equos.
 Protinus abscissa planxi mea pectora veste:
 Tuta nec à digitis ora fuere meis.
 Ire animus mediæ suadebat in agmina turba;
 Sertaque compositis demere rapta comis.
 Vix me continui, quin sic laniata capillos
 Clamarem, Meus est; injiceremque manus.
 Læse pater, gaude; Colchi gaudere relicti.
 Inferias umbræ fratris habete mei.
 Deserer (amissis regno patriaque domoque)
 Conjuge: qui nobis omnia solus erat.
 Serpentes igitur potui, taurosque furentes;
 Unum non potui perdomuisse virum?
 Quæque feros populi doctis medicatibus ignes,
 Non valeo flammæ effugere ipsa meas?
 Ipsi me cantus, herbæque artesque relinquunt?
 Nil Dea, nil Hecates sacra potentis agunt?

Non mihi grata dies, noctes vigilantur amarae :
 Nec tener in misero pectore somnus adest.
 Quae me non possum, potui sopire draconem.
 Ut illic cuivis, quam mihi, cura mea est.
 Quos ego servavi, pelles amplectitur artus :
 Et nostri fructus illa laboris habet.
 Forsitan & stultae dum te iactare maritae
 Quæris, & injustis auribus apta loqui,
 In faciem morefque meos nova crimina fingas.
 Rideat, & vitis lata sit illa meis.
 Rideat, & Tyrio jaceat sublimis in ostro ;
 Flebit : & ardores vincet adusta meos.
 Dum ferrum flammaque aderunt, succusque venena
 Hostis Medææ nullus inultus erit.
 Quod si fortè preces præcordia ferrea tangunt ;
 Nunc animis audi verba minora meis.
 Tam tibi sum supplex, quam tu mihi sæpe fuisti :
 Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
 Si tibi sum vilis ; communes respice natos,
 Scæviet in partus dira noverca meos.
 Et nimium similes tibi sunt : & imagine tanger :
 Et, quoties video, lumina nostra madent.
 Per superos oro, per avitæ lumina flamma,
 Per meritum, & natos pignora nostra duos :
 Redde torum ; pro quo tot res insana reliqui.
 Adde fidem dictis ; auxiliumque refer.
 Non ego te imploro contra taurosque virosque ;
 Utque tua serpens victa quiescat ope.
 Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti ;
 Cum quo sum pariter facta parente parens.
 Dos ubi sit, quæris : campo numeravimus illo,
 Quis tibi laturo vellus arandus erat.
 Aureus ille aries villo spectabilis aureo,
 Dos mea : Quam, dicam si tibi, reddere ; neges.
 Dos mea, tu sospes : dos est mea, Graja juventus.
 In nunc, Sisyphias, improbe, confer opes.

Quæ

Quod vivis ; quod habes nuptam socerumque ; potentem ;
 Hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
 Quos equidem actutum ! sed quid prædicere poenam
 Attinet ? ingentes parturit ira minas.
 Quo feret ira, sequar. facti forsasse pigebit.
 Et piget infido contuluisse viro. 130
 Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora versat.
 Nescio quid certe mens mea majus agit.

EPISTOLA XIII.

LAODAMEIA PROTESILAO.

Mittis, & optat amans, quo mittitur, ire salutem
 Emonis Amonio Laodamia viro.
 Aulide te fama est vento retinente morari.
 Ah ! me cum fugeres, hic ubi ventus erat ?
 Tum freta debuerant vestris obistere remis, 5
 Illud erat sævis utile tempus aquis.
 Oscula plura viro, mandataque plura dedissem ;
 Et sunt quæ volui dicere plura tibi.
 Raptus es hinc præceps : &, qui tua vela vocaret,
 Quem cuperent nauta, non ego, ventus erat. 10
 Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti.
 Solvor ab amplexu Protesilaë tuo ;
 Linguaque mandantis verba imperfecta relinquit.
 Vix illud potui dicere triste Vale.
 Incubuit Boreas, abreptaque vela tetendit. 15
 Jamque meus longe Protesilaus erat.
 Dum potui spectare virum, spectare iuvabat :
 Sumque tuos oculos usque secuta meis.
 Ut te non poteram, poteram tua vela videre :
 Vela diu vultus detinere meos. 20
 At postquam nec te, nec vela fugacia vidi ;
 Et quod spectarem, nil, nisi pontus, erat ;
 Lux quoque tecum abiit ; tenebris exanguis obortis
 Succiduo dicor procubuisse genu.

Vix focer Iphiclus, vix me grandævus Acastus;
 Vix mater gelida mæsta refecit aqua.
 Officium fecere pium, sed inutile nobis.
 Indignor miseræ non licuisse mori:
 Ut redit animus, pariter rediere dolores;
 Pectora legitimus casta momordit amor.
 Nec mihi pectendos cura est præbere capillos:
 Nec libet aurata corpora veste tegi.
 Ut quas pampinea tetigisse Bicorniger hasta
 Creditur, huc illuc, quo furor egit, eo.
 Conveniunt matres Phylleides, & mihi clamant,
 Indue regales, Laodamia, sinus.
 Scilicet ipsa geram saturatas murice vestes:
 Bella sub Iliacis mœnibus ille gerat?
 Ipsa comas pectat: galea caput ille prematur?
 Ipsa novas vestes: dura vir arma ferat?
 Qua possum, squalore tuos imitata labores.
 Dicar: & hæc belli tempora tristis agam.
 Dux Pari Priamide, damno formose tuorum,
 Tam sis hostis iners, quam malus hospes eras,
 Aut te Tanariæ faciem culpasse maritæ,
 Aut illi vellem displicuisse tuam.
 Tu, qui pro rapta nimium, Menelæe, laboras,
 Hei mihi, quam multis flebilis ultor eris!
 Di, precor, à nobis omen removete sinistrum:
 Et suadet reduci vir meus arma Jovi.
 Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
 More nivis lacrymæ sole madentis eunt.
 Ilion & Tenedos, Simoisque & Xantus & Ide,
 Nomina sunt ipso pæne timenda sono.
 Nec rapere ausurus, nisi se defendere posset,
 Hospes erat: vires noverat ille suas,
 Venerat (ut fama est) multo spectabilis auro,
 Quisque suo Phrygiæ corpore ferret opes.
 Classe virisque potens, per quæ fera bella geruntur,
 Et sequitur regni pars quotacunque sui.

His ego te victam, consors Ledaæ gemellis,
 Sulpicor: hæc Danaïs posse nocere puto.
 Hæctora nescio quem timeo. Paris Hæctora dixit
 Ferrea sanguineâ bella movere manu. 65
 Hæctora, quisquis is est, si sum tibi cara, caveto.
 Signatum memori pectore nomen habe.
 Hunc ubi vitaris, alios vitare memento:
 Et multas illic Hæctoras esse puta.
 Et facito dicas, quoties pugnare parabis,
 Parcere me jussit Laodamia sibi. 70
 Si cadere Argolico fas est sub milite Trojam;
 Te quoque non ullum vulnus habente cadat.
 Pugnet, & adversos tendat Menelaus in hostes:
 Ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi.
 Irruat, & causa quem vincit, vincat & armis. 75
 Hostibus è mediis nupta petenda viro est.
 Causa tua est dispar. tu tantum vivere pugna.
 Inque pios domina posse redire sinus.
 Parcite, Dardanidæ, de tot (precor) hostibus uni:
 Nec meus ex illo corpore sanguis eat. 80
 Non est, quem deceat nudo concurrere ferro,
 Sævaque in oppositos pectora ferre viros.
 Fortius ille potest, multo quum pugnat amore.
 Bella gerant alii: Proteus ille amet.
 Nunc fateor; volui revocare: animusque ferebat, 85
 Substitit auspicii lingua timore mali.
 Cum foribus velles ad Trojam exire paternis,
 Pes tuus offenso limina signa dedit.
 Ut vidi, ingemui, tacitoque in pectore dixi:
 Signa reversuri sint precor ista viri. 90
 Hæc tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:
 Fac meus in ventos hic timor omnis eat.
 Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
 Qui primus Danaûm Troada tangat humum.
 Infelix, quæ prima virum lugebit adentum!
 Di faciant, ne tu strenuus esse velis!

Inter mille rates tua sit millesima puppis,
 Jamque fatigatas ultima verset aquas.
 Hoc quoque pramonco: de nave novissimus exi.
 Non est, quo properes, terra paterna tibi,
 Cum venies, remoque move veloque carinam;
 Inque tuo celerem littore siste gradum.
 Sive latet Phœbus, seu terris altior extat;
 Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte, venis.
 Noctē tamen, quam luce, magis, nox grata puellis
 Quarum suppositus colla lacertus habet.
 Aucupor in lecto mendaces calibe somnos.
 Dum careo veris, gaudia falsa juvant.
 Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
 Cur venit à verbis multa querela tuis?
 Excutor somno; simulacraque noctis adoro
 Nulla caret fumo Thesſalis ara meo.
 Thura damus, lacrymamque super; qua sparsa relicta
 Ut solet adfuso surgere flamma mero.
 Quando ego, te reducem cupidis amplexa lacertus
 Languida lætitia solvar ab ipsa mea?
 Quando erit, ut lecto mecum bene junctus in uno
 Militiæ referas splendida facta tuæ?
 Quæ mihi dum referes; quamvis audire juvabit;
 Multa tamen capies oscula, multa dabis.
 Semper in his apte narrantia verba resistunt.
 Promtior est dulci lingua referre mora.
 Sed cum Troja subit, subeunt ventique fretumque;
 Spes bona sollicito victa timore cadit.
 Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas
 Me movet: in vitis ire paratis aquis.
 Quis velit in patriam vento prohibente reverti?
 A patria pelago vela vetante datis.
 Ipse suam non præbet iter Neptunus ad urbem,
 Quo ruitis? vestras quisque redite domos.
 Quo ruitis, Danaï? ventos audite vetantes.
 Non subiti casus, numinis ista mora est.

Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?
 Dum licet, Inachia vertite vela rates.
 Sed quid ego revoco hæc? omen revocantis abesto, 137
 Blandaque compositas aura secundet aquas.
 Trojân invideo. quæ si lacrymosa suorum
 Funera conspicient, nec procul hostis erit;
 Ipsa suis manibus forti nova nupta marito
 Imponet galeam, barbaraque arma dabit. 140
 Arma dabit: dumque arma dabit, simul oscula sumer.
 Hoc genus officii dulce duobus erit.
 Producetque virum: dabit & mandata reverti:
 Et dicet, Referas ista face arma Jovi.
 Ille, ferens domina mandata recentia secum, 145
 Pugnabit caute, respicietque domum.
 Exuet hæc, reduci clypeum, galeamque resolvat,
 Excipietque suo pectora lassâ sinu.
 Nos sumus incerta: nos anxius omnia cogit,
 Quæ possunt fieri, facta putare timor. 150
 Dum tamen arma gerens diverso miles in orbe,
 Quæ referat vultus est mihi cera tuos.
 Illi blanditias, illi tibi debita verba
 Dicimus: amplexus accipit illa meos.
 Crede mihi; plus est, quam quod videatur imago. 155
 Adde sonum ceræ: Proteſilaus erit.
 Hanc spectro, teneoque sinu pro conjuge vero:
 Et tanquam possit verba referre, queror.
 Per reditus, corpusque tuum mea numina juro;
 Perque pares animi conjugiique faces: 160
 Perque, quod ut videam canis albere capillis,
 Quod tecum possis ipse referre caput;
 Me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
 Sive, (quod heu timeo!) sive superstes eris,
 Ultima mandato claudetur epistola parvo, 165
 Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

EPISTOLA XIV.

HYPERMNESTRA LYNCEO

Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus
 Cætera nuptarum crimine turba jacet.
 Clausa domo teneor, gravibusque coercita vincis.
 Est mihi supplicii causa, fuisse piam.
 Quod manus extimuit jugulo dimittere ferrum.
 Sum rea. laudarer, si scelus ausa forem.
 Esse ream præstat, quam sic placuisse parenti.
 Non piget immunes cadis habere manus.
 Me pater igne licet, quem non violavimus, uras.
 Quæque aderant sacris, tendat in ora faces;
 Aut illo jugulet, quem non bene tradidit, ense.
 Ut qua non cecidit vir nece, nupta cadam:
 Non tamen, ut dicant morientia, Pœnitet, ora,
 Efficiet, non es, quam piget esse piam.
 Pœniteat sceleris Danaum sævasque sorores.
 Hic solet eventus facta nefanda sequi.
 Cor pavet admonitu temerata sanguine noctis.
 Et subitus dextra præpedit ossa tremor.
 Quam tu cade putes fungi potuisse maritæ,
 Scribere de facta non sibi cade timet.
 Sed tamen experiar. Modo facta crepuscula terra
 Ultima pars noctis, primaque lucis erat:
 Ducimur Inachides magni sub tecta Pelasgi;
 Et focer armatas accipit aede nurus.
 Undique collucent præcinctæ lampades auro.
 Dantur in invitos impia thura focos.
 Vuigus, Hymenæ, Hymenæ, vocant: fugit ille vocæ.
 Ipsa Jovis conjux cessit ab urbe sua.
 Ecce meo dubii, comitum clamore frequentes,
 Flore novo madidas impediente comas,
 In thalamos lati, thalamos sua busta feruntur;
 Strataque corporibus fanere digna premunt.

Jamque tibo vinoque graves somnoque jacebant;
 Securumque quies alta per Argos erat:
 Circum me gemitus morientum audire videbar: 35
 Et tamen audibam; quodque verebar, erat.
 Sanguis abiit; mentemque calor corpusque relinquit:
 Inque novo jacui frigida facta toro.
 Ut leni Zephyro fragiles vibrarentur arista;
 Frigida populeas ut quatit aura comas; 40
 Aut sic, aut etiam tremui magis, ipse jacebas:
 Quæque tibi dederam vina, soporis erant.
 Excussere metum violenti jussa parentis.
 Erigor; & capio tela tremente manu.
 Non ego falsa loquar. ter acutum sustulit ensem, 45
 Ter male sublato recidit ense manus.
 (Admovi jugulo; sine me tibi vera fateri;
 Admovi jugulo tele paterna tuo.)
 Sed timor & pietas crudelibus obstetit ausis:
 Castaque mandatum dextra refugit opus. 50
 Purpureos laniata sinus, laniata capillos,
 Exiguo dixi talia verba sono:
 Sevus, Hypermnestra, pater est tibi, jussa parentis
 Effice. germanis sic comes iste suis.
 Fœmina sum & virgo, natura mitis & annis. 55
 Non faciunt molles ad fera tela manus.
 Quin age, dumque jacet, fortes imitare sorores.
 Credibile est cæsos omnibus esse viros.
 Si manus hæc aliquam possit committere cadem;
 Morte foret domina sanguinolenta sua. 60
 Quo meruere necem patruelia regna tenendo,
 Quæ tamen externis danda forent generis?
 Finge viros meruisse mori: quid fecimus ipsæ?
 Quo mihi commissio non licet esse pia?
 Quid mihi cum ferro? quo bellica tela puella? 65
 Aptior est digitis lana colusque meis.
 Hæc ego, dumq; queror, lacrymæ sua verba sequuntur
 Deque meis oculis in tua membra cadunt,
 Dum

Dum petis amplexus, sopitaque brachia jactas;
 Pœne manus telo faucibus facta tua est.
 Jamque patrem, famulosque patris, lucemque timens
 Expulerunt somnos hæc mea dicta tuos:
 Surge, age Belide, de tot modo fratribus unus:
 Nox tibi, ni properas, ista perennis erit.
 Territus exurgis: fugit omnis inertia somni.
 Aspicias in timida fortia tela manu.
 Quærenti causam, Dum nox finit, effuge dixi,
 Dum nox atra finit, tu fugis: ipsa moror.
 Mane erat: & Danaus generos ex cade jacentes
 Dinumerat. summæ criminis unus abes,
 Fert male cognatæ jacturam mortis in uno;
 Et queritur facti sanguinis esse parum.
 Abstrahor à patriis pedibus; raptamque capillis
 (Hæc meruit pietas præmia) carcer habet,
 Scilicet ex illo Junonia permanet ira;
 Quo bosex homine est, ex bove facta Dea.
 At satis est pœnæ teneram mugisse puellam:
 Nec modo formosam posse placere Jovi.
 Adstitit in ripa liquidi nova vacca parentis,
 Cornuaque in patriis non sua vidit aquis:
 Conatoque queri mugitus edidit ore:
 Territaque est forma, territa voce sua.
 Quid furis, infelix? quid te miraris in umbra?
 Quid numeras factos ad nova membra pedes?
 Ella Jovis magni pellex metuenda sorori,
 Fronde levans nimiam cespitibusque famem.
 Ponte bibis, spectasque tuam stupefacta figuram:
 Et te ne feriant, quæ geris, arma times.
 Quæque modo, ut possis etiam Jove digna videri,
 Dives eras; nuda nuda recumbis humo.
 Per mare, per terras, cognataque flumina curris,
 Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
 Quæ tibi causa fugæ? quid iō freta longe pererras?
 Non poteris vultus effugere ipsa tuos.

Inachi, quo properas? eadem sequerisque fugisque, 105
 Tu tibi dux comiti: tu comes ipsa duci.
 Per septem Nilus portus emissus in aquor
 Exiit insana pellicis ora bovi.
 Ultima quid referam, quorum mihi cana senectus
 Auctor? dant anni quod querar, ecce, mei, 110
 Bella pater patruusque gerunt: regnoque domoque
 Pellimur. cælestos ultimus orbis habet.
 Ille ferox solus solio sceptroque potitur:
 Cum sene nos inopi turba vagamur in ops.
 De fratrum populo pars exiguissima restas, 115
 Quique dati leto, quæque dedere, fleo.
 Nam mihi quot fratres, totidem perire sorores.
 Accipiat lacrymas utraque turba meas.
 Ego, quod vivis, pœnæ crucianda reserovor,
 Quid fiat fonti, cum rea laudis agar? 120
 Et consanguinea quondam centesima turbæ
 Infelix, uno fratre manente, cadam.
 Ac tu, si qua piæ, Lynceu, tibi cura sororis,
 Quæque tibi tribui munera, dignus habes;
 Vel fer opem, vel dede neci: defunctaque vita 125
 Corpora furtivis insuper adde rogis,
 Et sepeli lacrymis perfusa fidelibus ossa:
 Scriptaque sint titulo nostra sepulcra brevi.
 Exul Hypermetra pretium pietatis iniquum,
 Quam mortem fratri depulit, ipsa tulit. 130
 Scribere plura libet: sed pondere lassæ catenæ
 Est manus; & vires subtrahit ipse timor.

EPISTOLA XV.

SAPPHO PHAONI.

E Cquid, ut inspecta est studiose littera dextræ,
 Protinus est oculis cognita nostra tuis?
 An, nisi legisse auctoris nomina Sapphus,
 Hoc breve nescires unde moventur opus?

Forsitan & quare mea sint alterna requiras
 Carmina; cum lyricis sim magis apta modis.
 Flendus amor meus est: elegeia flebile carmen.
 Non facit ad lacrymas barbitos ulla meas.
 Uror, ut, indomitis ignem exercentibus Euris,
 Fertilis accensis mellibus ardet ager.
 Arva Phaon celebrat diversa Typhoidos Ætne.
 Me calor Ætneo non minor igne coquit.
 Nec mihi, dispositis quæ jungam carmina nervis.
 Proveniunt; vacuæ carmina mentis opus.
 Nec me Pyrrhiades Methymniadesque puellæ,
 Nec me Lesbiadum cætera turba juvant.
 Vilis Anaclorie, vilis mihi candida Cydno:
 Non oculis grata est Arthis, ut ante, meis.
 Atque alia centum, quas non sine crimine amavi.
 Improbe, multarum quod fuit, unus habes.
 Est in te facies, sunt apti lusibus anni.
 O facies oculis insidiosa meis!
 Sume fidem & pharetram; fies manifestus Apollo.
 Accedant capiti cornua; Bacchus eris.
 Et Phœbus Daphnen, & Gnosida Bacchus amavit.
 Nec norat Lyricos illa vel illa modos.
 At mihi Pefagides blandissima carmina dicant:
 Jam canitur toto nomen in orbe meum.
 Nec plus Alcaeus, eonfors patriæque lyraque,
 Laudis habet: quamvis grandius ille lonct.
 Si mihi difficilis formam natura negavit;
 Ingenio formæ damna rependo meæ.
 Sum brevis, at nomen, quod terras impleat omnes.
 Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.
 Candida si non sum; placuit Cepheia Perseo,
 Andromede, patriæ fusca colore suæ.
 Et variis albæ junguntur sæpe columbæ:
 Et niger à viridi turtur amatur ave.
 Si, nisi que facie poterit te digna videri,
 Nulla futura tua est; nulla futura tua est.

At, me cum legeres, etiam formosa videbar.
 Unam jurabas utque decere loqui.
 Cantabam; memini: (meminerunt omnia amantes)
 Oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
 Hæc quoque laudabas: omnique à parte placebam. 45
 Sed tum præcipue, cum sit Amoris opus.
 Tunc te plus solito lascivia nostra juvabat,
 Crebraque mobilitas, aptaque verba joco:
 Quique, ubi jam amborum fuerat confusa voluptas,
 Plurimus in lasso corpore languor erat. 50
 Nunc tibi Sicelides veniunt nova præda puellæ.
 Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.
 At vos erronem tellure remittite nostrum
 Nisiades matres, Nisiadesque nurus.
 Ne vos decipiant blandæ mendacia linguæ. 55
 Quæ dicit vobis, dixerat ante mihi.
 Tu quoque quæ montes celebras, Erycina, Sicanos,
 (Nam tua sum) vati consule, Diva, tuæ.
 An gravis inceptum peragit Fortuna tenorem,
 Et manet in cursu semper acerba suo? 60
 Sex mihi natales ierant; cum læta parentis
 Ante diem lacrymas ossa bibere meas.
 Arsit inops frater victus meretricis amore;
 Mistaque cum turpi damna pudore tulit.
 Factus inops agili peragit freta carula remo; 65
 Quasque male amisit, nunc male querit opes.
 Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit.
 Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
 Et tanquam desint, quæ me sine fine fatigent,
 Accumulat curas filia parva meas. 70
 Ultima tu nostris accedis causa querelis:
 Non agitur vento nostra carina suo.
 Ecce, jacent collo sparsi sine lege capilli:
 Nec premit articulos lucida gemma meos.
 Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum. 75
 Non Arabo noster rore capillus olet,

Cui colar infelix, aut cui placuisse laborem?
 Ille mei cultus unicus auctor abest.
 Molle meum levibus cor est violabile telis:
 Et semper causa est, cur ego semper amem.
 Sive ita nascenti legem dixere sorores;
 Nec data sunt vitæ fila severa mea:
 Sive abeunt studia in mores, artesque magistra;
 Ingenium nobis molle Thalia facit.
 Quid mirum, primæ si me lanuginis ætas
 Abstulit, atque anni, quos vir amare potest?
 Hunc ne pro Cephalo raperes, Aurora, timebam.
 Et faceres: sed te prima rapina tenet.
 Hunc si conspiciat, quæ conspicit omnia, Phœbe;
 Jussus erit somnos continuare Phaon.
 Hunc Venus in cælum curru vexisset eburno;
 Sed videt & Marti posse placere suo.
 O nec adhuc juvenis, nec jam puer; utilis ætas!
 O pecus, atque avi gloria magna tui!
 Huc ades; inque sinu formose relabere nostros.
 Non ut ames oro, verum ut amare sinas.
 Scribimus, & lacrymis oculi rorantur abortis.
 Aspice, quam sit in hoc multa litura loco.
 Si tam certus eras hinc ire, modestius illes:
 Et modo dixisses; Lesbi puella, vale.
 Non tecum lacrymas, non oscula summa tulisti.
 Denique non timui, quod dolitura fui.
 Nil de te mecum est, nisi tantum injuria: nec te
 Admonuit, quod tu pignus amantis habes.
 Non mandata dedi, neque enim mandata dedissem.
 Ulla, nisi, ut nolles immemor esse mei.
 Per tibi, qui nunquam longe discedat, Amorem,
 Perque novem juro numina nostra Deas!
 Cum mihi nescio quis, Fugiunt tua gaudia, dixit;
 Nec me flere diu, nec potuisse loqui.
 Et lacrymæ deerant oculis, & lingua palato,
 Astrictum gelido frigore pectus erat.

Postquam se dolor invenit; nec pectora plangi,
 Nec puduit scissis exululare comis.
 Non aliter, quam signati dia mater adempti
 Portet ad exstructos corpus inane rogos.
 Gaudet, & è nostro crescit mœnore Charaxus
 Frater; & ante oculos itque reditque meos;
 Utque pudenda mei videatur causa doloris;
 Quid dolet hæc? certe filia vivit, ait.
 Non veniunt in idem pudor atque amor. omne videbat
 Vulgus; eram lacero pectus aperta sinu.
 Tu mihi cura, Phaon: te somnia nostra reducunt;
 Somnia formoso candidiora die.
 Illic te invenio; quanquam regionibus absis.
 Sed non longa satis gaudia somnus habet.
 Sæpe tuos nostra cervice onerare lacertos,
 Sæpe tua videor supposuisse meos.
 Blandior interdum, verisque simillima verba
 Eloquor: & vigilant sensibus ora meis.
 Oscula cognosco, quæ tu committere linguæ,
 Aptaque consueras accipere, apta dare.
 Uteriora pudet narrare: sed omnia sunt.
 Et juvat, & sine te non libet esse mihi.
 At cum se Titan ostendit, & omnia secum;
 Tam cito me formos destituisse queror.
 Antra nemusq; peto; tanquam nemus antraq; profint.
 Conscia deliciis illa fuere tuis.
 Illic mentis inops, ut quam furialis Erichtho
 Impulit, in collo crine jacente, feror.
 Antra vident oculi scabro pendentia tofo,
 Quæ mihi Mygdonij marmoris instar erant.
 Invenio silvam, quæ sæpe cubilia nobis
 Præbuit, & multa texit opaca coma:
 At non invenio dominum silvæque meumque.
 Vile solum locus est: dos erat ille loci.
 Agnovi pressas noti mihi cespitis herbas;
 De nostro curvum pondere gramen erat.

Incubui; tetigique locum, qua parte fuisti.
 Grata prius lacrymas combibit herba meas.
 Quin etiam rami positis lugere videntur
 Prondibus; & nullæ dulce queruntur aves.
 Sola virum non ultra piæ mœstissima mater
 Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.
 Ales Ityn, Sappho desertos cantat amores.
 Hactenus; ut media cætera nocte silent.
 Est nitidus, vitroque magis perlucidus omni,
 Fons sacer: hunc multi numen habere putant.
 Quem supra ramos expandit aquatica lotos;
 Una nemus: tenero cespite terra viret.
 Hic ego cum lassos posuissem stertibus artus,
 Constitit ante oculos Naias una meos.
 Constitit, & dixit, Quoniam non ignibus æquis
 Ueris, Ambracias terra petenda tibi.
 Phœbus ab excelso, quantum patet, aspicit æquor.
 Actiacum populi Leucadiumque vocant.
 Hinc se Deucalion Pyrrha succensus amore
 Misit, & illaso corpore pressit aquas.
 Nec mora: versus Amor tetigit lentissima Pyrrha
 Pectora; Deucalion igne levatus erat.
 Hanc legem locus ille tenet. pete protinus altam
 Leucada: nec saxo desiluisse time.
 Ut monuit, cum voce abiit, ego frigida surgo:
 Nec gravida lacrymas continuere genæ.
 Ibimus, o Nympe, monstrataque saxa petemus,
 Sit procul infano victus amore timor.
 Quidquid erit, melius quam nunc erit, aura, subito.
 Et mea non magnum corpora pondus habent.
 Tu quoque, mollis Amor, pennas suppone cadentibus.
 Ne sim Leucadiæ mortua crimen aque.
 Inde chelyn Phœbo communia munera ponam:
 Et sub ea versus unus & alter erunt.
 Grata lyram posui tibi, Phœbe, poëtria Sappho:
 Convenit illa mihi, convenit illa tibi,

Cur tamen Actiacas miseram me mittis ad oras, 185
 Cum profugum possis ipse referre pedem?
 Tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda:
 Et formâ & meritis tu mihi Phœbus eris,
 An potes, o scopulis undaque ferocior ista,
 Si moriar, titulum mortis habere meæ? 190
 At quanto melius jungi meâ pectora tecum,
 Quam poterant saxis præcipitanda dari!
 Hæc sunt illa, Phæon, qua tu laudare solebas;
 Visaque sunt toties ingeniosa tibi.
 Nunc vellem facunda forent, dolor artibus obstat, 195
 Ingenium que meis subsistit omne malis.
 Non mihi respondent veteres in carmina vires.
 Plestra dolore tacent: muta dolore lyra est.
 Lesbides æthorea, nupturaque nuptaque proles;
 Lesbides, Eoliâ nomina dicta lyrâ; 200
 Lesbides, infamem quæ me fecistis amata;
 Desinite ad citharas turba venire meas.
 Abstulit omne Phæon, quod vobis ante placebat.
 (Me miseram! dixi quam modo pene, meus!)
 Efficite ut redeat: vates quoque vestra redibit. 205
 Ingenio vires ille dat, ille rapit.
 Ecquid ago precibus? pectusne agreste movetur?
 An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?
 Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
 Hoc te, si saperes, lente, decebat opus. 210
 Sive redis, puppique tuæ votiva parantur
 Munera; quid laceras pectora nostra morâ?
 Solve ratem: Venus orta mari, mare præstet eunti.
 Aura dabit cursum. tu modo solve ratem.
 Ipse gubernabit residens in puppe Cupido: 215
 Ipse dabit tenerâ vela lege tæque manu.
 Sive juvat longe fugisse Pelasgida Sappho;
 Non tamen invenies, cur ego digna fugâ.
 (O saltem misera, crudelis, epistola dicat:
 Ut mihi Leucadiæ fata petantur aque.) 220

EPISTOLA XVI.

PARIS HELENÆ.

Hanc tibi Priamides mitto, Ledaæ, salutem:
 Quæ tribui solâ te mihi dante potest,
 Eloquar? an flammâ non est opus indice notæ;
 Et plus, quam vellem, jam meus extat amor?
 Ille quidem malim lateat; dum tempora dentur
 Latitiæ mistos non habitura metus.
 Sed male dissimulo. quis enim celaverit ignem,
 Lumine qui semper proditur ipse suo?
 Si tamen expectas, vocem quoque rebus ne addam
 Uror. habes animi nuncia verba mei.
 Parce, precor, fasso: nec vultu cætera duro
 Perlege, sed formæ conveniente tuæ.
 Jamdudum gratum est, quod epistola nostra recepit
 Spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
 Quæ rata sint, nec te frustra promiserit, opto,
 Hoc mihi quæ suavit mater Amoris iter.
 Namque ego divino monitu, ne nescia pecces,
 Advehor: & cepto non leve numen adest.
 Præmia magna quidem, sed non indebita, posco.
 Pollicita est thalamo te Cytheræa meo.
 Hæc duce Sigæo dubias à littore feci.
 Longa Phereclæa per freta puppe vias,
 Illa dedit faciles auras, ventosque secundos;
 In mare nimirum jus habet orta mari.
 Perstet: & ut pelagi, sic pectoris adjuvet æstum:
 Deferat in portus & mea vota suos.
 Atulimus flammâs; non hic invenimus, illas.
 Hæc mihi tam longæ causa fuere viæ.
 Nam neque tristis hiems, neque nos huc applicat error
 Tenaris est classi terra petita meæ.

Nec me crede fretum merces portante carina
 Findere. quas habeo. Di tueantur, opes.
 Nec venio Grajas veluti spectator ad urbes.
 Oppida sunt regni divitiora mei.
 Te peto; quam lecto pepigit Venus aurea nostro. 35
 Te prius optavi, quam mihi nota fores.
 Ante tuos animo vidi, quam lumine, vultus:
 Prima fuit vultus nuncia fama tui.
 Nec tamen est mirum, si sicut oporteat, arcu
 Missilibus telis eminus ictus, amo. 40
 Sic placuit fati; quæ ne convellere tentes,
 Accipe cum vera dicta relata fide.
 Martis adhuc utero, partu remorante, tenebar:
 Jam gravidus iusto pondere venter erat.
 Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni 45
 Flammi feram pleno reddere ventre facere.
 Territa consurgit; metuendaque noctis opacæ.
 Visa seni Priamo, vatibus ille, refert.
 Arsuram Paridis vates canit Ilion igni.
 Pectoris, ut nunc est, fax fuit illa mei. 50
 Forma vigorque animi, quam vis de plebe videbar,
 Indicium tectæ nobilitatis erant.
 Est locus in mediæ nemorosæ vallibus Idaæ
 Devius, & piceis ilicibusque frequens:
 Qui nec ovis placida, nec amantis saxa capellæ, 55
 Nec parulo tardæ carpitur ore bovis.
 Hinc ego Dardaniæ muros exelsæque tectæ,
 Et freta prospiciens, arbore nixus eram.
 Ecce pedum pulsu visa est mihi terra moveri:
 Vera loquar, veri vix habitura fidem. 60
 Constitit ante oculos, ætus velocibus alis,
 Atlantis magni Pleionesque nepos.
 Fas vidisse fuit; fas sit mihi visa referre:
 Inque Dei digitis aurea virga fuit.
 Tresque simul Divæ, Venus & cum Pallade Juno 65
 Graminibus teneros impulsere pedes.

Obstupui; gelidusque comas crexerat horror.
 Cum mihi, Pone metum, nuncius ales ait.
 Arbitr es formæ: certamina siste Dearum;
 Vincere quæ formâ digne sit una duas.
 Neve recularẽm, verbis Jovis imperat: & se
 Protinus ætheriâ tollit in astrâ viâ.
 Mens mea convaluit, subitoque audacia venit:
 Nec timui vultu quamque notare meo.
 Vincere erant omnes dignæ: iudexque verubar
 Non omnes causam vincere posse suam.
 Sed tamen ex illis jam tunc magis una placebat:
 Hanc esse ut scires, unde movetur amor.
 Tantaque vincendi cura est; ingentibus ardent
 Judicium donis sollicitare meum.
 Regna Jovis conjux, virtutem filia jactat.
 Ipse potens dubito, fortis an esse velim.
 Dulce Venus risit, Necte, Pari, munera tangant;
 Utraque suspensi plena timoris, ait.
 Nos dabimus quod ames: & pulcrâ filia Ledæ
 Ibit in amplexus, pulcrior ipsa, tuos.
 Dixit: & ex equo donis formæque probata,
 Victorem cœlo rettulit illa pedem.
 Interea (credo, veris ad prospera fati)
 Regius agnoscor per rata signa puer.
 Lata domus nato per tempora longa recepto.
 Addit & ad festos hunc quoque Troja diem.
 Utque ego te cupio, sic me cupiere puella.
 Multarum votum sola tenere potes.
 Nec tantum regum nata petiere ducumque:
 Sed Nymphis etiam curaque amorque fui.
 At mihi cunctarum subennt fastidia, postquam
 Conjugii spes est, Tyndari, facta tui.
 Te vigilans oculis, animo te nocte videbam;
 Lumina cum placido victa sopore jacent.
 Quid facies præfens, quæ nondum visa placebas?
 Ardebam; quamvis hic præcul ignis erat,

Nec potui debere mihi spem longius istam,
 Caruleâ peterem quin mea vota viâ.
 Troia caduntur Phrygiâ pineta securi, 105
 Quæque erat æquoreis utilis arbor aquis:
 Ardua proceris spoliatur Gargara filvis:
 Innumerasque mihi longa dat Ida trabes.
 Fundatur citas flectuntur robora naves:
 Textitur & costis panda carina suis, 110
 Addimus aë tennas, & vela sequentia malos;
 Accipit & pictos puppis adunca Deos.
 Qua tamen ipse vehor, comitata Cupidine parvo,
 Sponsor conjugii stat Dea picta fui.
 Imposita est factæ postquam manus ultima classis; 115
 Protinus, Egæis ire lubebat aquis,
 Et pater & genitrix inhihent mea vota rogando;
 Propositumque piâ voce morantur iter.
 Et soror effulsit, ut erat, Cassandra capillis,
 Cum vellent nostræ jam dare vela rates; 120
 Quo ruis? exclamat: referes incendia tecum.
 Quanta per has nescis flamma petatur aquas.
 Vera fuit vates; dictos invenimus ignes.
 Et ferus in molli pectore flagrat amor.
 Portubus egredior ventisque ferentibus usû 125
 Applicor in terras, Oebali Nympha, tuas.
 Excipit hospitio vir me tuus, hoc quoque factum
 Non sine consilio numinibusque Deum.
 Ille quidem ostendit, quidquid Lacedæmone totâ 130
 Ostendi dignum conspicuumque fuit,
 Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
 Lumina, nil aliud, quo caperentur, erat,
 Ut vidi, obstupui; præcordiaque intima sensi
 Attonitus curis intumuisse novis.
 His similes vultus, quantum reminisior, habebat, 135
 Venit in arbitrium cum Cytheræa meum,
 Si tu venisses pariter certamen in illud:
 In dubiam Veneris palma futura fuit.

Magna quidem de te rumor præconia fecit,
 Nullaque de facie nescia terra tuâ est,
 Nec tibi par usquam Phrygiâ, nec solis ab ortu
 Inter formosas altera nomen habet.
 Credis & hoc nobis? minor est tua gloria vero:
 Famaque de forma pœne maligna tua est.
 Plus hic invenio, quam quod promiserit illa:
 Et tua materia gloria victa sua est.
 Ergo arsit merito, qui noverat omnia, Theſeus:
 Et visa es tanto digna rapina viro:
 More tuæ gentis nitida dum nuda palæstra
 Ludis; & es nudis femina mista viris.
 Quod rapuit, laudo: miror, quod reddidit unquam.
 Tam bona constanter præda tenenda fuit.
 Ante recessisset caput hoc cervice cruenta,
 Quam tu de thalamis abstraherere meis.
 Tene manus unquam nostræ dimittere vellent?
 Tene meo paterer vivus abire sinu?
 Si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem:
 Nec Venus ex tota nostra fuisset iners.
 Vel mihi virginitas esset iibata; vel illud,
 Quod poterat salva virginitate rapi.
 Da modo te; quæ sit Paridi constantia nosces.
 Flamma rogi flammæ finiet una meas.
 Præposui regnis ego te; quæ maxima quondam
 Pollicita est nobis nupta sororque Jovis.
 Dumque tuo possem circumdare brachia collo,
 Contemta est virtus Palladæ dante mihi.
 Nec piget, aut urquam stulte legisse videbor:
 Permanet in voto mens mea firma suo.
 Spem modo ne nostram fieri patiære caducam
 Te precor, o tanto digna labore peti.
 Non ego conjugium generosæ degener opto:
 Nec mea (crede mihi) turpiter uxor eris.
 Pliada, si quæras, in nostra gente Jovemque
 Invenies; medios ut taceamus avos.

Sceptra parens Asia, qua nulla beatior ora,
 Finibus immensis vix obeunda tenet.
 Innumeras urbes atque aurea tecta videbis:
 Quæque suos dicas templa decere Deos.
 Ilion aspicias, firmataque turribus altis
 Mœnia, Phœbææ structa canore lyre. 180
 Quid tibi de turba narrem numeroque virorum?
 Vix populum tellus sustinet illa suum.
 Occurrent denso tibi Troades agmine matres:
 Nec capient Phrygiæ atria nostra nurus.
 O quoties dices, Quam pauper Achaia nostra est! 185
 Una domus qualvis urbis habebit opes.
 Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere vestram,
 In qua tu nata es, terra beata mihi est.
 Parca sed est Sparte: tu cultu divite digna es.
 Ad talem formam non facit iste locus. 190
 Hanc faciem largis sine sine paratibus uti,
 Deliciisque decet luxuriare novis.
 Cum videas cultum nostræ de gente virorum;
 Qualem Dardanidas credis habere nurus?
 Da modo te facilem: nec dedignare maritum,
 Rure Therapnæo nata puella, Phrygem.
 Phryx erat & nostro genitus de sanguine, qui nunc
 Cum Divis potandas nectare miscet aquas.
 Phryx erat Auroræ conjux, tamen abstulit illum
 Extremum noctis quæ Dea finit iter. 200
 Phryx etiam Anchises! volucrum cui mater Amorum
 Gaudet in Idæis concubuisse jugis.
 Nec, puto, collatis forma Menelaus & annis,
 Iudice te, nobis antefereendus erit.
 Non dabimus certe foecurum tibi clara fugantem 205
 Lumina; qui trepidos à dape vertat equos.
 Nec pater est Priamo foeceri de cæde cruentus;
 Et qui Myrtoas crimine signet aquas.
 Nec proavo Stygia nostro captantur in unda
 Poma, nec in mediis quæritur humor aquis. 210
 Quid

Quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis?
 Cogitur huic domui Jupiter esse focer.
 Heu facinus! totis indignus noctibus ille
 Te tenet; amplexu perfruiturque tuo.
 At mihi conspiceris postquam vix denique mensa.
 Multaque, quæ ladant, hoc quoque tempus habet.
 Hostibus eveniant convivium talia nostris,
 Exuperio posito qualia saepe mero.
 Pœnitet hospitium, cum me spectante, lacertos
 Imposuit collo rusticus iste tuo.
 Rumpor, & invideo (quid enim tam omnia narretur)
 Membram superjectam cum tua veste fovet.
 Oscula cum verò coram non dura daretis;
 Ante oculos posui pocula sumta meos.
 Lumina demitto, cum te tenet arcus ille:
 Crescit & invito lentus in ore cibus.
 Sape dedi gemitus: & te, lasciva, notavi
 In gemitu risum non tenuisse meo.
 Sape mero volui flammam comescere: at illa
 Crevit; & ebrietas ignis in igne fuit.
 Multaque ne videam, versam cervicem recumbo.
 Sed revocas oculos protinus ipsa meos.
 Quid faciam dubito. dolor est meus illa videre.
 Sed dolor à facie major abesse tua.
 Qua licet & possum, luctor celare furorē:
 Sed tamen apparet dissimulatus amor.
 Nec tibi verba damus: sentis mea vulnera, sentis.
 Atque utinam soli sint ea nota tibi!
 Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi,
 Ne causam fieri quæreret ille mei!
 Ah quoties alique non narraui potus amorem,
 Ad vultus resertens singula verba tuos!
 Indiciūque mei fido sub nomine feci.
 Ille ego si nescis, verus amator eram.
 Quam etiam, ut possem verbis petulantius uti.
 Non semel ebrietas est simulata mihi.

Prædita sunt (memini) tunicam tua pectora laxam,
 Atque oculis aditum nuda dedere meis;
 Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tumque
 Complexo matrem candidiora Jove. 250
 Dum stupeo visis, (nam pocula forte tenebam)
 Tortilis è digitis excidit ansa meis.
 Oscula si nata dederas; ego protinus illa
 Hermiones tenero lactus ab ore tuli.
 Et modo cantabam veteres resupinus amores: 255
 Et modo per nutum signa tegenda dabam.
 Et comitum primas Clymenen Æthramque tuarum
 Ausus cum blandis nuper adire sonis.
 Quæ mihi non aliud, quam formidare, locuta,
 Orantis medias deseruere preces. 260
 Di facerent, magni pretium certaminis esses;
 Teque suo victor posset habere toro.
 Ut tulit Hippomenes Schoneida præmia cursus,
 Venit ut in Phrygios Hippodamia sinus;
 Ut ferus Alcides Acheloia cornua fregit, 265
 Dum petit amplexus, Deianira, tuos;
 Nostra per has leges audacia fortiter isset:
 Teque mei scires esse laboris opus.
 Nunc mihi nil superest, nisi te, formosa, precari;
 Amplectique tuos, si patiare, pedes. 270
 O decus, o præsens geminorum gloria fratrum;
 O Jove digna viro, ni Jove nata fores!
 Aut ego Sigæos repetam te conjugem Portus:
 Aut ego Tanariam contegar exul humo.
 Non mea sunt summam leviter districta sagittam 275
 Pectora: descendit vulnus ad ossa meum.
 Hoc mihi; (nam repeto) fore ut à cæleste sagittam
 Figar, erat verax vaticinata soror.
 Parce datum fati, Helene, contemnere amorem:
 Sic habeas faciles in tua vota Deos. 280
 Multa quidem subeunt: sed coram ut plura loquamur,
 Excipe me lecto nocte silente tuo.

An pudet, & metuis Venerem temerare maritam?
 Castaque legitimi fallere jura tori?
 Ah nimium simplex, Helene, ne rustica dicam,
 Hanc faciem culpa posse carere putas!
 Aut faciem mutes, aut sis non dura, necesse est.
 Lis est cum formâ magna pudicitia.
 Jupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis.
 Hæc tibi nempe patrem furta dedere Jovem.
 Vix fieri, si sunt vires in semine avorum,
 Et Jovis & Leda filia, casta potes.
 Casta tamen tum sis, cum te mea Troja tenebit:
 Et tua sim: quæso, crimina solus ego.
 Nunc ea peccemus, quæ corrigat hora jugalis:
 Si modo promisit non mihi vana Venus.
 Sed tibi & hoc suadet rebus, non voce, maritus;
 Neve sui furtis hospitis obstet, abest.
 Non habuit tempus, quo Cressia regna videret,
 Aptius. ô mira calliditate virum!
 Ivit, & Idæi mando tibi, dixit iturus,
 Curam pro nobis hospitis, uxor, agas.
 Negligis absentis (testor) mandata mariti:
 Cura tibi non est hospitis ulla tui.
 Hunc cine tu speres hominem sine pectore dotes
 Possè satis forma; Tyndari, nosse tuæ?
 Falleris: ignorat, nec, si bona magna putaret
 Quæ tenet, externo crederet illa viro.
 Ute nec mea vox, nec te meus incitet ardor;
 Cogimur ipsius commoditate frui.
 Aut erimus stulti, si ut superemus & ipsum,
 Si tam securum tempus abibit iners.
 Pæne suis ad te manibus deducit amantem.
 Utere non vasti simplicitate viri.
 Sola jaces viduo tam longâ nocte cubili:
 In viduo jaceo solus & ipse toro.
 Te mihi, meque tibi communi gaudia jungant.
 Candidior media nox erit illa die:

Tunc ego jurabo quavis tibi numina; meque
 Adstringam verbis in sacra jura tuis. 920
 Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri,
 Efficiam præfens, ut mea regna petas.
 Si pudet; & metuis, ne me videre secuta;
 Ipse reus sine te criminis hujus agar.
 Nam sequar Ægida factum, fratrumque tuorum. 325
 Exemplo tangi non proprio potes.
 Te rapuit Theseus; geminas Leucippidas illi;
 Quartus in exemplis enumerabor ego.
 Troia classis adest, armis instructa virisque.
 Jam facient celeres remus & aura vias. 330
 Ibis Dardanidas ingens regina per urbes:
 Teque novam credet vulgus adeste Deam.
 Quæque ferēs gressus, adolebunt cinnama flammæ:
 Castaque sanguineam victima planget humum.
 Dona pater fratresque, & cum genitrice sorores, 335
 Iliadesque omnes, totaque Troja, dabunt.
 Hei mihi! pars à me vix dicitur ulla futuri,
 Plura ferēs, quam quæ littera nostra refert.
 Nec tu rapta time, ne nos fera bella sequantur;
 Concitet & vires Græcia magna suas. 340
 Tot prius abductis, eque repetita per arma est?
 Credè mihi; vanos res habet ista metus.
 Nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces:
 Et tuta à bello Bistonis ora fuit. 345
 Phasida puppe novâ vexit Pegaseus Iason:
 Læsa nec est Colchâ Theffala terra manu.
 Te quoque qui rapuit, rapuit Minoïda Theseus:
 Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
 Terror in his ipso major solet esse periclo:
 Quæque timere libet, pertimuisse pudet. 350
 Finge tamen, si vir, ingens consurgere bellum,
 Et mihi sunt vires; & mea tela nocent.
 Nec minor est Asia, quam vestra copia terræ.
 Illa viris dives, dives abundant equis.

Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
 Quam Paris; aut armis antefereendus erit.
 Pane puer cæsis abductis armenta recepi.
 Hostibus: & causam nominis inde tuli.
 Pane puer vario juvenes certamine vici.
 In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.
 Neve putes, non me nisi cominus esse timendum:
 Figitur in jussu nostra lagitta loco.
 Num potes hæc illi primæ dare facta juventæ?
 Instruere Atriden num potes arte meâ?
 Omnia si dederis; nunquid dabis Hectora fratrem?
 Unus is in numeris militis instar habet.
 Quid valeam, nescis: & te mea robora fallunt.
 Ignoras, cui sis nupta futura viro.
 Aut igitur nullo belli repetere tumultu:
 Aut cedent Marti Dorica castra meo.
 Nec tamen indignè pro tanta sumere ferrum
 Conjuge, certamen præmia magna movent.
 Tu quoque, si de te totus contenderit orbis,
 Nomen ab æterna posteritate feres.
 Spe modo non timida, Dis hinc egressa secundis,
 Exige cum plenâ mûnera pacta fide.

EPISTOLA XVII.

HELENA PARIDI.

Nunc oculos tua cum violarit epistola nostros;
 Non rescribendi gloria visa levis.
 Ausus es hospitii temeratis advena sacris
 Legitimam nuptæ sollicitare fidem?
 Scilicet idcirco ventosa per æquora vectum
 Excepit portu Tanarîs ora suo?
 Nec tibi diversâ quamvis è gente venires:
 Oppositas habuit regia nostra fores;

Effet ut officii merces injuria tanti?
 Qui sic intrabas, hospes an hostis eras?
 Nec dubito, quin hæc, cum sit tam justa, vocetur
 Rustica judicio nostra querela tuo.
 Rustica sim sane; dum non oblita pudoris:
 Dumque tenor vitæ sit sine labe meæ.
 Si non est ficto vultus mihi tristis in ore;
 Nec sedeo duris torva supercillis;
 Fama tamen clara est: & adhuc sine crimine lusi.
 Et laudem de me nullus adulter habet.
 Quo magis admiror, quæ sit fiducia cæpto;
 Spemque tori dederit quæ tibi causa mei.
 An, quia vim nobis Neptunius attulit heros,
 Rapta semel, videor bis quoque digna rapi?
 Crimen erat nostrum, si delinqua luissem.
 Cum sim rapta, meum quid nisi nolle fuit?
 Non tamen è factis fructum tulit ille petiturum:
 Excepto redii passa timore nihil.
 Oscula luctanti tantummodo pauca protervus
 Abstulit: ulterius nil habet illè mei.
 Quæ tua nequitia est, non his contenta fuisset.
 Di melius! similis non fuit ille tui.
 Reddidit intactam; minuitque modestia crimen:
 Et juvenem facti penituisse patet.
 Thesea penituit, Paris ut succederet illi;
 Ne quando nomen non sit in ore meum?
 Nec tamen irascor: (quis enim succenset amanti?)
 Si modo, quem præfers, non simulatur amor.
 Hoc quoque enim dubito, non quod fiducia desit,
 Aut mea sit facies non bene nota mihi:
 Sed quia credulitas damno solet esse puellis;
 Verbaque dicuntur vestra carere fide.
 At peccant aliæ; matronaque rara pudica est.
 Quid prohibet raris nomen inesse meum?
 Nam mea quod visa est tibi mater idonea; cujus
 Exemplo flecti me quoque posse putes:

Matris in admissa falsa sub imagine lusa
 Error inest: pluma testus adulter erat.
 Nil ego, si peccem, possim nescisse: nec ullus
 Error, qui facti crimen obumbret, erit.
 Illa bene erravit, vitiumque auctore redemit.
 Felix in culpa quo Jove dicar ego?
 Quod genus & proavos, & regia nomina jactas:
 Clara satis domus hæc nobilitate sua.
 Juppiter ut fœceri proavus taceatur, & omne
 Tantalidæ Pelopis Tyndareique decus;
 Dat mihi Leda Jovem cycno decepta parentem;
 Quæ falsam gremio credula fovit avem.
 Inunc, & Phrygiæ latè primordia gentis,
 Cumque suo Priamum Laomedonte refer.
 Quos ego suspicio, sed, qui tibi gloria magna est
 Quintus, is à nostro nomine primus erit.
 Sceptra tua quamvis rear esse potentia Trojæ;
 Non tamen hæc illis esse minora puto.
 Si jam divitiis locus hic numeroque virorum
 Vincitur: at certe barbara terra tua est.
 Munera tanta quidem promittit epistola dives.
 Ut possint ipsas illa movere Deas.
 Sed si jam fines vellem transire pudoris;
 Tu melior culpæ causa futurus eras.
 Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo;
 Aut ego te potius quam tua dona sequar.
 Utque ea non sperno: sic acceptissima semper
 Munera sunt, auctor quæ pretiosa facit. (ris;
 Plus multo est, quod amas: quod sum tibi causa labo-
 Quod per tam longas spes tua venit aquas.
 Illa quoque; apposta qua nunc facis, improbe, mentis;
 (Quamvis experiar dissimulare) noto.
 Cum modo me spectas oculis, lascive, protervis;
 Quos vix instantes lumina nostra ferunt:
 Et modo suspiras: modo pocula proxima nobis
 Sumis; quaque bibi, tu quoque parte bibis. 90
 Ab

Ah quoties digitis, quoties ego tecta notavi
 Signa supercilio pœne loquente dari!
 Et saepe extimui, ne vir meus illa videret:
 Non fatis occultis erubuique notis.
 Sape vel exiguo, vel longo murmure dixi, 85
 Nil pudet hunc, nec vox hæc mea falsa fuit.
 Orbe quoque in mensa legi sub nomine nostro,
 Quod deducta mero lictera fecit, AMO.
 Credere me tamen hoc oculo renuente negavi.
 Hei mihi! jam didici, sic quoque posse loqui, 90
 His ego blanditis, si peccatura fuisset,
 Flecterer: his poterant peccata nostra capi.
 Est quoque (confiteor) facies tibi rara: potestque
 Velle sub amplexus ire puella tuos.
 Altera vel potius felix sine crimine fiat, 95
 Quam cadat externo nostro amore pudor.
 Disce meo exemplo, formosis posse carere.
 Est virtus placitis abstinuisse bonis.
 Quam multos credas juvenes optare, quod optas,
 Qui sapiant? oculos an Paris unus habes? 200
 Non tu plus cernis: sed plus tenerarius audes,
 Nec tibi plus cordis, sed magis oris inest.
 Tunc ego te vellem celeri venisse carina,
 Cum mea virginitas mille petita procis.
 Si te vidissem, primus de mille fuisset, 205
 Judicio ventam vir dabit ipse meo.
 Ad possessa venis præceptaque gaudia serus.
 Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
 Ut tamen optarem fieri tibi Troia conjux,
 Invitam sic me nec Menelaus habet. 210
 Desine molle, precor, verbis convellere pectus:
 Neve mihi, quam te dicis amare, noce.
 Sed sine, quam tribuit fortem Fortuna, tueri:
 Nec spoliū nostrū turpe pudoris habe.
 At Venus hoc pacta est; & in alta vallibus Idæ 215
 Tres tibi se nudas exhibuere Deæ:
 Una

Unaque cum regnum, belli daret altera laudem ;
 Tyndaridos conjux, tertia dixit, eris.
 Credere vix equidem cælestia corpora possum
 Arbitrio formam supposuisse tuo. 120
 Utque sit hoc verum ; certe pars altera ficta est,
 Judiciæ pretium qua data dicor ego.
 Non est tanta mihi fiducia corporis, ut me
 Maxima teste Deâ dona fuisse putem.
 Contenta est oculis hominum mea forma probari: 125
 Laudatrix Venus est invidiosa mihi.
 Sed nihil inficior : faveo quoque laudibus istis.
 Nam mea vox quare, quod cupit, esse neget !
 Nec tu succense nimium mihi creditus ægre.
 Tarda solet magnis rebus inesse fides. 130
 Prima mea est igitur Veneri placuisse voluptas :
 Proxima, me visam præmia summa tibi :
 Nec te Pallidios, nec te Junonis honores
 Auditis Helenæ præposuisse bonis.
 Ergo ego sum virtus? ego sum tibi nobile regnum? 135
 Ferrea sim, si non hoc ego pectus amem.
 Ferrea, crede mihi, non sum : sed amare repugno
 Illum, quem fieri vix puto posse meum.
 Quid bibulum curvo proscindere littus aratro ;
 Spemque sequi coner, quam locus ipse neget? 140
 Sum rudis ad Veneris furtum : nullaque fidelem
 (Dî mihi sunt testes) lusimus arte virum.
 Nunc quoque, quæ tacito mando mea verba libello,
 Fungitur officio littera nostra novo.
 Felices, quibus usus adest! ego nescia rerum 145
 Difficilem culpæ suspicor esse viam.
 Ipse malo metus est, jam nunc confundor, & omnes
 In nostris oculos vultibus esse reor.
 Nec reor hoc falso, sensi mala murmura vulgi :
 Et quædam voces rettulit Æthra mihi. 150
 At tu dissimula : nisi si desistere mavis
 Sed cur desistas? dissimulare potes.

Lude,

Lude, sed occulte: major, non maxima nobis
 Est data libertas, quod Menelaus abest.
 Ille quidem procul est, ita te cogente, profectus. 155
 Magna fuit subita justaque causa viæ.
 Aut mihi sic visum est, ego, cum dubitaret an iret,
 Quamprimum, dixi, fac rediturus eas.
 Omine lætatus dedit oscula : Resque, domusque,
 Et tibi sit cura Troicus hospes, ait. 160
 Vix tenui risum, quem dum compefcere luctor,
 Nil illi potui dicere, præter, Erit,
 Vela quidem Creten ventis dedit ille secundis.
 Sed tu non ideo cuncta licere puta.
 Sic meus hinc vir abest, ut me custodiat absens. 165
 An nescis longas Regibus esse manus?
 Fama quoque est oneri, nam quo constantius ore
 Laudamur vestro, justius ille timet.
 Quæ juvas, ut nunc est, eadem mihi gloria damno est:
 Et melius fama verba dedisse foret. 170
 Nec, quod abest, hic me tecum mirare relictam :
 Moribus & vitæ credidit ille meæ.
 De facie metuit, vitæ confidit : & illum
 Securum probitas, forma timere facit.
 Tempora ne pereant ultro data præcipis ; utque 175
 Simplicis utamur comoditate viri.
 Et libet, & timeo : nec adhuc exacta voluntas
 Est satis, in dubio peccora nostra labant.
 Et vir abest nobis : & tu sine conjuge dormis :
 Inque vicem tua me, te mea forma capit. 180
 Et longæ noctes : & jam sermone coimus,
 Et tu (me miseram!) blandus : & una domus.
 Et peream, si non invitant omnia culpam.
 Nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.
 Quod male persuades, utinam bene cogere possis! 185
 Vi mea rusticitas excutienda fuit.
 Utilis interdum est ipsi injuria passis.
 Sic certe felix esse coacta velim.

Dum

Dum novus est, potius cœpto pugnemus amori:
 Flamma recens parva sparsa recedit aqua. 190
 Cærus in hospitibus non est amor. errat, ut ipsi:
 Cumque nihil spes firmius esse, fuit.
 Hypsipyle testis, testis Minoia virgo est;
 In non exhibitis utraque quæsta toris.
 Tu quoque dilectam multos, inside, per annos 195
 Diceris Oenopem destituisse tuam.
 Nec tamen ipse negas; & nobis omnia de te
 Quærere, si nescis, maxima cura fuit.
 Adde quod, ut cupias constans in amore manere,
 Non potes, expediunt jam tua vela Phryges. 200
 Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
 Qui ferat in patriam, jam tibi ventus erit.
 Cursibus in mediis novitatis plena relinques
 Gaudia: cum ventis noster abibit amor.
 An sequar, ut suades; laudataque Pergama visam; 205
 Pronurus & magni Laomedontis ero?
 Non ita contemno volucris præconia Famae,
 Ut probris terras impleat illa meis.
 Quid de me Sparte poterit, quid Achaia tota;
 Quid gentes Asiae, quid tua Troja loqui? 210
 Quid Priamus de me, Priami quid sentiet uxor;
 Totque tui fratres, Dardanidesque nurus?
 Tu quoque, qui poteris tibi me sperare fidelem,
 Et non exemplis anxius esse tuis?
 Quicumque Iliacos intraverit advena portus, 215
 Is tibi solliciti causa timoris erit.
 Ipse mihi quoties iratus, Adultera, dices!
 Oblitus nostro crimen inesse tuum.
 Delicti fies idem reprehensor & auctor.
 Terra, precor, vultus obruat ante meos. 220
 At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:
 Dona que promissis uberiora feram.
 Purpura nempe mihi, pretiosaque texta dabuntur:
 Cogestoque auri pondere dives ero,

Da veniam fassa; non sunt tua munera tanti. 225
 Nescio quo tellus me tenet ista modo.
 Quis mihi, si lædar, Phrygiis succurrat in oris?
 Unde petam fratres, unde parentis opem?
 Omnia Medæ fallax promisit Iason:
 Pulsa est Aësoniæ num minus illa domo? 230
 Non erat Aëtes, ad quem despecta rediret:
 Non Ipsæa parens, Chalciopæque foror.
 Tale nihil timeo: sed nec Medæa timebat.
 Fallitur augurio spes bona sæpe suo.
 Omnibus invenies, quæ nunc jactantur in alto, 235
 Navibus à portu Iene fuisse fretum.
 Fax quoque me terret: quam se peperisse cruentam
 Ante diem partus est tua visæ parens.
 Et vatum timeo monitus: quos igne Pelasgo
 Ilion arsuram præmonuisse ferunt, 240
 Utque favet Cytheræa tibi, quia vicin, habetque
 Parta per arbitrium bina trophæa tuum;
 Sic illas verèor; quæ, si tua gloria vera est,
 Judice te causam non tenuere duæ.
 Nec dubito, quin, te si prosequar, arma parentur. 245
 Ibit per gladios (hei mihi!) noster amor,
 An fera Centauris indicere bella coëgit
 Atracis Hæmonios Hippodamia viros?
 Tu forte tam justa lentum Menelaon in ira,
 Et geminos fratres, Tyndareumque putas? 250
 Quod bene te jactas, & fortia facta recensens;
 A verbis facies dissidet ista suis.
 Aptæ magis Veneri, quam sint tua corpora Marti.
 Bella gerant fortes: tu, Paris, semper ama.
 Hæciora, quem laudas, pro te pugnare jubero: 255
 Militia est operis altera digna tuis.
 His ego, si saperem, pauloque audacior essem,
 Uterer, utetur, si qua puella sapit.
 Aut ego deposito faciàm fortasse pudore;
 Et dabo conjunctas tempore victa manus. 260

Quod petis, ut furtim presentes plura loquamur;
 Scimus quid captes, colloquiumque voces,
 Sed nimium properas; & adhuc tua messis in herbâ est.
 Hæc mora sit voto forsitan amica tuo.
 Hactenus arcanum furtivæ concia mentis
 Littera jam lasso pollice sistat opus,
 Cætera per socias Clymenen Æthramque loquamur,
 Quæ mihi sunt comites consiliumque duæ.

EPISTOLA XVIII.

LEANDER HERONI.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
 Si cadat ira maris, Sesta, puella, tibi.
 Si mihi Di faciles & sunt in amore secundi;
 Invitis oculis hæc mea verba leges.
 Sed non sunt faciles. nam cur mea vota morentur,
 Currere me notâ nec patiantur aquâ?
 Ipsa vides cælum pice nigrius; & freta ventis
 Turbida, perque cavas vix adeunda rates.
 Unus, & hic audax, à quo tibi littera nostra
 Redditur, è portu navita movit iter:
 Ascensus eram: nisi quod, cum vincula proræ
 Solveret, in speculis omnibus Abydos erat.
 Non poteram celare meos, velut ante, parentes:
 Quemque tegi volumus, non latuisset amor.
 Procinus hæc scribens, Felix, i, littera, dixi:
 Jam tibi formosam porriget illa manum.
 Forsitan admotus etiam tangere labellis;
 Rumpere dum niveo vincula dente volet.
 Talibus exiguo distis mihi murmure verbis,
 Cætera cum chartâ dextra locuta mea est.
 Ah quanto malle, quam scriberet, illa nataret,
 Meque per assuetas sedula ferret aquas!

Aptior

Aptior illa quidem placido dare verbèra ponto.
 Est tamen & sensus apta ministra mei.
 Septima nox agitur, spatium mihi longius anno,
 Sollicitum raucis ut mare servet aquis.
 His ego si vidi mulcentem pectora somnum
 Noctibus; infani sit mora longa freti.
 Rupe sedens aliqua spectro tua littora tristis:
 Et quo non possum corpore, mente feror.
 Lumina quin etiam summa vigilantiâ turre,
 Ant videt, aut acies nostra videre putat.
 Ter mihi deposita est in sicca vestis arena.
 Ter grave tentavi carpere nudus iter.
 Oblitit inceptis tumidum juvenilibus æquor:
 Merse & adversis ora natantis aquis,
 At tu de rapidis immansuetissime ventis,
 Quid mecum certâ prælia mente geris?
 Ime, si nescis, Borea, non æquora, sævis,
 Quid faceres, esset ni tibi notus amor?
 Tam gelidus cum sis, non te tamen, improbe, quondam
 Ignibus Actæis incaluisse negas.
 Gaudia rapturo si quis tibi claudere vellet
 Aërios aditus; quo, paterere modo?
 Parce, precor; facilemque move moderatius auram.
 Imperet Hippotades sic tibi triste nihil.
 Vana peto, precibusque meis obmurmurat ipse:
 Quaque quatit, nulla parte coercet aquas.
 Nunc durat audaces utinam mihi Dædalus alas!
 Icarium quamvis hic prope littus adest.
 Quid quid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
 Tollere; quod dubia sæpe pendit aqua.
 Interea, dum cuncta negant ventique frerumque,
 Mentem agito furti tempora prima mei.
 Nox erat incipiens (namque est meminisse voluptas)
 Cum foribus patriis egrediebar amans.
 Nec mora: deposito pariter cum veste timore,
 Jactabam liquido brachia lenta mari.

Luna

Luna ferè tremulum præbebat lumen eunti,
 Ut comes ir nostras officiosa vias.
 Hanc ego suspiciens, Faveas, Dea candida, dixi;
 Et subeant animo Latmia saxa tuo.
 Non finat Endymion te pectoris esse severi,
 Flechte, precor, vultus ad mea furta tuos.
 Tu, Dea, mortalem cælo delapsa petebas.
 Vera loqui liceat: quam sequor, ipsa Dea est.
 Neu referam mores cælesti pectore dignos;
 Forma nisi in veras non cadit illa Deas.
 A Veneris facie non est prior ulla tuaque.
 Neve meis credas vocibus, ipsa vides.
 Quanto, cum fulges radiis argentea puris,
 Concedunt flammis sidera cuncta tuis;
 Tanto formosis formosior omnibus illa est.
 Si dubitas, cæcum, Cynthia, lumen habes.
 Hæc ego, vel certe non his diversa, locutus
 Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
 Unda repercussa radiabat imagine Lunæ,
 Et nitor in tacita nocte diurnus erat:
 Nullaque vox, nostras nullum veniebat ad aures,
 Præter dimota corpore murmur aquæ.
 Alciones solæ memores Ceycis amati
 Nescio quid vise sunt mihi dulces queri.
 Jamque fatigatis humero sub utroque lacertis,
 Fortiter in summas erigor altus aquas.
 Ut procul aspexi lumen, Meus ignis in illo est,
 Illa meum, dixi, littora lumen habent.
 Et subito lassus vires rediere lacertis:
 Visaque, quam fuerat, mollior unda mihi.
 Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
 Qui calet in cupido pectore, præstat amor.
 Quo magis accedo, propioraque littora fiunt,
 Quoque minus restat; plus libet ire mihi.
 Cum vero possum cerni quoque: proinus addis
 Spectatrix animos, ut valeamque facis.

Tunc etiam nando domina placuisse laboro,
 Ante oculis jactro brachia nostra tuis.
 Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum.
 Hoc quoque enim vidi: nec mihi verba dabas.
 Nec tamen effecit, quamvis retinebat euntem,
 Ne fieret prima pes tuus udus aqua. 100
 Excipis amplexu, felicia que oscula jungis:
 Oscula (Di magni!) trans mare digna peti.
 Eque tuis demtos humeris mihi tradis amictus:
 Et madidam siccas æquoris imbre comam.
 Cætera nox & nos, & turris conscia novit,
 Quodque mihi lumen per vada monstrat iter. 105
 Nec magis illius numerari gaudia noctis,
 Hellepontiaci quam maris alta potest.
 Quo brevius spatium nobis ad furta dabatur,
 Hoc magis est cautum, ne foret illud iners. 110
 Jamque, fugatura Tithoni conjuge noctem,
 Prævius Aurora Lucifer ortus erat.
 Oscula congerimus properata sine ordine raptim,
 Et querimur parvas noctibus esse moras.
 Atque ita, cunctatus monitum nutricis amara,
 Frigida deserta littora turre peto. 115
 Digredimur flentes: repetoque ego virginis æquor,
 Respiciens dominam, dum licet, usque meam.
 Si qua fides vero est; veniens huc esse natator;
 Cum redeo, videor naufragus esse mihi. 120
 Hoc quoque si credas; ad te via prona videtur:
 A te cum redeo, clivus invertis aquæ.
 Invitus repeto patriam; quis credere possit?
 Invitus certe nunc moror urbe mea.
 Hei mihi! cur animo juncti, secernimur undis?
 Unaque mens, tellus non habet una duos? 125
 Vel tua me Sestos, vel te mea sumat Abydos;
 Tam tua terra mihi, quam tibi nostra placet.
 Cur ego confundor, quoties confunditur æquor?
 Cur mihi causâ levis ventus obesse potest? 130
 Jam

Jam nostros curvi norunt delphines amores:
 Ignotum nec me piscibus esse reor.
 Jam patet attritus solitarum limes aquarum;
 Non aliter, multâ quam via pressa rotâ,
 Quod mihi non esset, nisi sic iter, ante querebar: 135
 At nunc per ventos hoc quoque decesse queror.
 Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canent,
 Vixque manet portu tuta carina suo.
 Hoc mare, cum primum de virgine nomina mersa,
 Quæ tenet, est nactum, tale fuisse puto. 140
 Et satis amissâ locus hic infamis ab Helle est:
 Utque mihi pareat, crimine nomen habet.
 Invidio Phryxo; quem per freta tristitia tutum
 Aurea lanigero vellere vexit ovis.
 Nec tamen officium pecoris navisve requiro: 145
 Dummodo, quas findam corpore, dentur aquæ.
 Arte ego nullâ: fiat modo copia nandi,
 Idem navigium, navita, vector, ero.
 Nec sequar aut Helicen, aut, qua Tyros utitur, Arcton:
 Publica non curat sidera noster amor. 150
 Andromedam alius spectet, clarave Coronam,
 Quæque micat gelido Parrhâsis Urâ polo.
 At mihi, quod Perseus & cum Jove Liber amarunt,
 Indicium dubia non placet esse via.
 Est aliud lumen multo mihi certius istis; 155
 Non erit in tenebris quo duce noster amor.
 Hoc ego dum spectem, Colchos, & in ultima Ponti,
 Quaque viam fecit Thessala pinus, eam:
 Et juvenem possim superare Palæmona nando,
 Mira quo quem subito reddidit herba Deum. 160
 Sæpe per assiduos languent mihi brachia motus,
 Vixque per immentas fessâ trahuntur aquas.
 His ego cum dixi, Pretium non vile laboris
 Jam domina vobis colla tenenda dabo:
 Protinus illa valent, atque ad sua premia tendunt; 165
 Ut celer Elæo carcere missus equus.

Ipse

Ipse meos igitur servo, quibus uror, amores:
 Teque, magis cælo digna puella, sequor:
 Digna quidem cælo, sed adhuc tellure morare:
 Aut dic ad Superos & mihi quâ sit iter. 170
 Hic es, & exiguum misero contingis amanti:
 Cumque meâ sunt turbida mente freta.
 Quid mihi, quod lato non separor æquore, prodest?
 Num minus hoc nobis tam brevis obstat aqua?
 An malim dubito toto procul orbe remotus 175
 Cum domina longè spem quoque habere mea.
 Quo propius nunc es, flamma propiore calesco:
 Et res non semper, spes mihi semper adest.
 Pene manu, quod amo, (tanta est vicinia) tango:
 Sæpe sed (heu!) lacrymas hoc mihi pane movet. 180
 Velle quid est aliud fugientia prædere proma,
 Spemque suo refugii fluminis ore sequi?
 Ego ego te nunquam nisi cum volet unda, tenebo?
 Et me felicem nulla videbit hiems?
 Cumq; minus firmum nil sit, quam ventus & unda, 185
 In ventis & aquâ spes mea semper erit?
 Estus adhuc tamen est. quid cum mihi læserit æquor
 Plias & Arctophylax Oleniumque pecus?
 Aut ego non novi, quam sit temerarius; aut me
 In freta non cantus tum quoque mittet Amor. 190
 Neve putes id me, quod adest, promittere tempus:
 Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
 Sic tumidum paventis etiam nunc noctibus æquor;
 Ire per invitas experiemur aquas.
 Aut mihi continget felix audacia salvo: 195
 Aut mors solliciti finis amoris erit.
 Optabo tamen, ut partes expellar in illas;
 Et teneant portus naufraga membra tuos.
 Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
 Et, Mortis, dices, huic ego causa fui. 200
 Scilicet interitus offenderis omine nostri:
 Litteraque invisâ est hac meâ parte tibi.

E

Desino:

Desino; parce queri. sed & ut mare finiat iram,
 Accedant, quæso, fac tua vota meis.
 Pace brevi nobis opus est; dum transferor isto: 20
 Cum tua contigero littora, perstet hiems.
 Illic est aptum nostræ navale carinæ:
 Et melius nulla stat mea puppis aqua.
 Illic me claudat Boreas, ubi dulce morari.
 Tunc piger ad nandum, nunc ego cautus ero. 210
 Nec faciam surdis convitia fluctibus ulla:
 Triste nataturo nec querar esse fretum.
 Me pariter venti teneant; pariterque lacerti:
 Per causas istic impediaturque duas.
 Cum parietur hiems, remis ego corporis utar.
 Lumen in aspectu tu modo semper habe.
 Interea pro me pernoctet epistola tecum;
 Quam precor ut minima prosequar ipse mora.

EPISTOLA XIX.

HERO LEANDRO.

Quam mihi misisti verbis, Leandre, salutem,
 Ut possim missam rebus habere; veni.
 Longa mora est nobis omnis, quæ gaudia differt.
 Da veniam fastæ; non patienter amo.
 Urimur igne pari: sed sum tibi viribus impar.
 Fortius ingenium suspicor esse viris.
 Ut corpus, teneris ita mens infirma puellis.
 Deficiam; parvi temporis adde moram.
 Vos, modo venando, modo rus geniale colendo,
 Ponitis in varia tempora longa mora.
 Aut fora vos retinent, aut unctæ dona palæstræ:
 Flectitis aut freno colla sequacis equi.
 Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo.
 Diluitur posito serior hora mero.

Mis mihi submotæ, vel si minus acriter utar,
 Quod faciam, superest, præter amare, nihil. 15
 Quod superest, facio: teque, ô mea sola voluptas,
 Plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.
 Aut ego cum cara de te nutrice susurro;
 Quæque tuum miror causa moretur iter: 20
 Aut mare prospiciens, odio concita vento
 Corripio verbis æquora pæne tuis:
 Aut ubi sævitia paulum gravis unda remisit;
 Posse quidem, sed te nolle venire, queror.
 Dumque queror, lacrymæ per amantia lumina manant;
 Pollice quas tremulo conscia siccata anus.
 Sæpe tui spectro si sint in littore passus:
 Impositas ranquam fervet arena notas.
 Uque rogem de te & scribam tibi, si quis Abydo
 Venerit, aut quero, si quis Abydon eat. 30
 Quid referam, quoties dem vestibus oscula, quæ tu
 Hellepontica ponis iturus aqua?
 Sic ubi lux acta est, & noctis amior hora
 Exhibuit pulso sidera clara die;
 Protinus in summo vigilantia lumina recto 35
 Ponimus, assuetæ signa notamque viæ.
 Tortaque versato ducentes stamina fuso
 Fæminea tardas fallimus arte moras.
 Quid loquar interea tam longo tempore, quæris?
 Nil, nisi Leandri nomen, in ore meo est. 40
 Jamne putes exisse domo mea, nutrix?
 An vigilant omnes? & timet ille suos?
 Jamne suas humeris illum deponere vestes;
 Pallade jam pingui tingere membra putes?
 Annuit illa ferè: non nostra quod oscula curet; 54
 Sed movet obrepens somnus anile caput.
 Postq; moræ nimium, Jam certe navigat, inquam;
 Lentaque dimotis brachia jactat aquis.
 Paucaque cum tacta per feci stamina tela,
 An medio possis quarimus esse fretis,

Et modo prospicimus: timida modo voce precamur
 Ut tibi det faciles utilis aura vias.
 Auribus interdum voces captamus, & omnem
 Adventus strepitum credimus esse tui.
 Sic ubi deceptæ pars est mihi maxima noctis 55
 Acta; subit furtim lumina fæssa sopor.
 Forfitan invitus, mecum tamen, improbe, dormis:
 Et, quanquam non vis ipse venire, venis.
 Nam modo te videor prope jam spectare natantem;
 Brachia nunc humeris humida ferre meis. 60
 Nunc dare, quæ soleo, madidis velamina membris:
 Pectora nunc juncto nostra fovere sinu.
 Multaque præterea, linguæ reticenda modesta;
 Quæ fecisse juvat, facta referre pudet.
 Me miseram! brevis est hæc & non vera voluptas. 65
 Nam tu cum somno semper abire soles.
 Firmius ô cupidi tandem coëamus amantes:
 Nec careant verâ gaudia nostra fide.
 Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
 Cur toties à me, lente natator, abes? 70
 Est mare (consteor) nondum tractabile nauti:
 Nocte sed hesternâ lenior aura fuit.
 Cur ea præterita est? cur non ventura timebas?
 Tam bona cur perii, nec tibi rapta via est?
 Protinus ut similis detur tibi copia cursus; 75
 Hoc melior certè, quo prior, illa fuit.
 At cito mutata est jactati forma profundi:
 Tempore, cum properas, sæpe minore venis.
 Hic, puto, deprensus nil, quod quereris, haberes;
 Meque tibi amplexo nulla noceret hiems. 80
 Certe ego tum ventos audirem lenta sonantes,
 Et nunquam placidas esse precarer aquas.
 Quid tamen evenit, cur sis metuentior undæ?
 Contentumque prius, nunc vereare, fretum?
 Nam memini, eum te saxum veniente minaxque 85
 Non minus, aut multo non minus, æquor erat.

CURA

Cum tibi clamabam. Sic tu temerarius esto,
 Ne miseræ virtus sit tua flenda mihi.
 Unde novus timor hic? quoque illa audacia fugit?
 Magnus ubi est spretille nator aquis? 90
 Sis tamen hoc potius, quam quod prius esse solebas:
 Et facias placidum per mare tuus iter.
 Dum modo sis idem: dum sic, ut scribis, amemur;
 Flammaque non fiat frigidus illa cinis.
 Non ego tam ventos timeo mea vota morantes, 95
 Quam similis vento ne tuus erret amor:
 Ne non sim tanti, superentque pericula causam:
 Et videar merces esse labore minor.
 Interdum metuo, patria ne lædar; & impar
 Ducar Abydeno Thressa puella toro. 100
 Ferre tamen possum patientius omnia; quam si
 Otia nescio qua pellice captus agas:
 In tua si veniant alieni colla lacerti:
 Sitque novus nostri finis amoris amor.
 Ah potius peream, quam crimine vulnerer isto: 105
 Fataque sint culpâ nostra priora tuâ!
 Nec quia venturi dederis mihi signa doloris,
 Hæc loquor; aut famâ sollicitata novâ.
 Omnia sed veror: (quis enim securus amavit?)
 Cogit & absentes plura timere locus. 110
 Felices illas, sua quas præsentia nosse
 Crimina vera jubet, fallâ timere vetat!
 Nos tam vana movet, quam facta injuria fallit:
 Incitat & morsus error uterque pares.
 O utinam venias! aut ut ventusve paterve, 115
 Causaque sit certæ scemina nulla moræ!
 Quod si quam sciero; moriar (mihi crede) dolendo.
 Jamdudum peccas, si mea fata petis.
 Sed neque peccabis, frustra que ego terreor istis;
 Quoque minus venias, invida pugnat hiems. 120
 Me miseram! quanto planguntur littora fluctu!
 Et latet obscurâ condita nube diis!

E 3

Forfitan

Forſitan ad pontum mater pia venerit Helles,
 Merſaque roratis nata ſteatur aquis:
 An mare ab inviſo privignæ nomine dictum
 Vexat in æquoream verſa noverca Deam?
 Non favet, ut nunc eſt, teneris locus iſte puellis.
 Hac Helle periit; hæc ego lædor aqua.
 At tibi ſtammarum memori, Neptune, tuarum
 Nullus erat ventis impediendus amor:
 Si neque Amygone, nec laudatiſſima forma
 Criminis eſt Tyro fabula vana tui,
 Lucidaque Alcyone, Circæque & Alymone nata,
 Et nondum nexis angue Meduſa comis,
 Flavaque Laodice, celoque recepta Cæſano,
 Et quarum memini nomina læcta mihi.
 Hæc certe plureſque canunt, Neptune, poëtæ
 Molle latus lateri compoſuiſſe tuo.
 Cur igitur toties vires expertus amoris,
 Aſſuetum nobis turbine claudis iter?
 Parce, ferox; latoque mari tua prælia miſce.
 Seducit terras hæc brevis unda duas.
 Te decet aut magnas magnum jaçtare carinas;
 Aut etiam totis claſſibus eſſe trucem.
 Turpe Deo pelagi, juvenem terrere natantem:
 Gloriaque eſt ſtagno quolibet iſta minor.
 Nobiliſſille quidem eſt, & clarus origine: ſed non
 A tibi ſuſpecto ducit Ulyſſe genus.
 Da veniam, ſervaque duos, natat ille: ſed iſdem
 Corpus Leandri, ſpes mea, pendet aquis.
 Sternuit & lumen: poſito nam ſcribimus illo.
 Sternuit; & nobis proſpera ſigna dedit.
 Ecce merum nutrit ſaultos inſtillat in ignes:
 Craſque erimus plures, inquit, & ipſa bibit.
 Effice, nos plures eviſta per æquora lapſus,
 O penitus toto corde recepte mihi.
 In tua caſtra redi, ſocij deſertor Amoris.
 Ponatur medio cur mea membra toro?

Quod

Quod timeas, non eſt, auſo Venus ipſa favebit:
 Sternet & æquoreas aquore nata vias.
 Ire libet medias ipſi mihi ſæpe per undas:
 Sed ſolet hoc maribus tutius eſſe fretum.
 Nam cur, hæc veſtis Phryxo Phryxique ſorore,
 Sola dedit vaſtis fœmina nomen aquis?
 Forſitan ad reditum metuas ne tempora deſint,
 Aut gemini nequeas ferre laboris onus.
 At nos diverſi medium coëmamus in æquor;
 Obviaque in ſummis oſcula demus aquis:
 Atque ita quiſque ſuas iterum redeamus ad urbes.
 Exiguum, ſed plus, quam nihil, illud erit.
 Vel pudor hic ætinam, qui nos clam cogit amare,
 Vel timidus ſanctæ eedere vellet amor!
 Nunc matres junctæ calor & reverentia pugnant.
 Quid ſequar in dubio eſt, hæc decet; ille juvat.
 Ut ſemel intravit Colchos Pagæus Iſon;
 Impoſitam celeri Phæſida puppe tulit.
 Ut ſemel Idæus Læcædamona venit adulter;
 Cum præda rediit protinus ille ſua.
 Tu, quam ſæpe petis quod amas, tam ſæpe relinquis:
 Et quoties grave ſit puppibus ire, natas.
 Sic tamen, ô juvenis tumidarum victor aquarum,
 Sic facito ſpernas, ut vereare, fretum.
 Arte laboratæ merguntur ab æquore puppes:
 Tu tua plus remis brachia poſſe putes?
 Quod cupis, hoc nauta metuunt, Leandre, natare.
 Exitus hic fractis puppibus eſſe ſolet.
 Me miſeram! cupio non perſuadere, quod hortor:
 Siſque, precor, monitis fortiôr ipſe meis.
 Dummodo pervenias, excuſſaque ſæpe per undas
 Injicias humeris brachia laſſa meis.
 Sed mihi, caruleas quoties obvertor ad undas,
 Neſcio quæ pavidum frigora peſtus habent.
 Nec minus heſterna confundor imagine noctis,
 Quamvis eſt ſacris illa piata meis.

E 4

Nam-

Namque sub Auroram, jam dormitante lucerna, 195
 (Somnia quo cerni tempore vera solent)
 Stamina de digitis cecidere sopore remissis :
 Collaque pulvino nostra ferenda dedi.
 Hic ego ventosas nantem delphina per undas
 Cernere non dubia sum mihi visa fide. 200
 Quem, postquam bibulis illisit fluctus arenis,
 Unda simul miserum vitæque deseruit.
 Quidquid id est, timeo. nec tu mea somnia ride :
 Nec nisi tranquillo brachia crede mari.
 Si tibi non parcis, dilectæ parce puellæ : 205
 Quæ nunquam, nisi te sospite, sospes erit.
 Spes tamen est fractis vicina pacis in undis.
 Tum placidas tuto pectore finde vias.
 Interea, nanti quoniam freta pervia non sunt,
 Leniat invisas littera missa moras. 210

EPISTOLA XX.

A CONTIUS CYDIPPE.

Pone metum : nihil hic iterum jurabis amanti.
 Promissam satis est te semel esse mihi.
 Perlege : discedat sic corpore languor ab isto,
 Qui meus est, ulla parte dolente, dolor.
 Quid pudor ora subit ? nam, sicut in æde Diana, 5
 Suspicio ingenuas erubuisse genas.
 Conjugium pactamque fidem, non crimina, posco :
 Debitus ut conjux, non ut adulter, amo.
 Verba licet repetas, quæ demtus ab arbore factus
 Pertulit ad castas, me faciente, manus ; 10
 Invenies illic id te spondere, quod opto,
 Te potius, virgo, quam meminisse Deam.
 Nunc quoque idem timeo : Sed idem tamen acris illud
 Assumit vires ; auctaque flamma morâ est.

Quique

Quique fuit nunquam parvus, nunc tempore longo, 15
 Et spe, quam dederas tu mihi, crevit amor.
 Spem mihi tu dederas : meus hic tibi credidit ardor.
 Non potes hoc factum teste negare Deâ.
 Adfuit, & præsens, ut erat, tuâ verba notavit : 20
 Et visa & motâ dicta probasse comâ.
 Deceptam dicas nostra te fraude licebit :
 Dum fraudis nostræ causâ feratur amor.
 Fraus mea quid petiit, nisi uti tibi jungerer uni ?
 Id me, quod queris, conciliare potest.
 Non ego naturâ, nec sum tam callidus usu : 25
 Solertem tu me, (crede) puella, facis.
 Te mihi composcitis (si quid tamen egimus) à me
 Adstrinxit verbis ingeniosus Amor,
 Dictatis ab eo feci sponsalia verbis :
 Consultoque sui juris amore vafer. 30
 Sit fraus huic nomen facto ; dicarque dolosus :
 (Si tamen est, quod ames velle tenere, dolus.)
 En iterum scribo, mittoque rogantia verba.
 Altera fraus hæc est : quodque queraris, habes.
 Si noceo quod amo ; fateor, sine sine nocebo, 35
 Teque petam : caveas tu licet ipsa peti.
 Per gladios alii placitas rapuere puellas :
 Scripta mihi cautè littera crimen erit ?
 Di faciant, possim plures imponere nodos !
 Ut tua sit nulla libera parte fides. 40
 Mille doli restant : clivo sudamus in imo.
 Ardor inexpertum nil finet esse meus.
 Sit dubium, possi sine capi ; captabere certe.
 Exitus in Dis est : sed capiere tamen.
 Ut partem effugias non omnia retia falles : 45
 Quæ tibi, quam credis, plura tetendit Amor.
 Si non proficiant artes, veniemus ad arma ;
 Inque tui cupido rapta ferere sinu.
 Non sum, qui soleam Paridis reprehendere factum :
 Nec quenquam ; qui, vir possit ut esse, fuit. 50

E 5

Nos

Nos quoque: sed taceo. mors hujus pœna rapinæ
 Ut sit, erit, quam te non habuisse, minor.
 Aut effes formosa minus, peterere modeste.
 Audaces facie cogimur esse tua,
 Tu facis hoc, oculique tui; quibus ignea cedunt 55
 Sidera; qui flammæ causâ fuere mea.
 Hoc flavi faciunt crines, & eburnea cœvix;
 Quæque precor veniant in mea colla manus:
 Et decôr, & vultus sine rusticitate pudentes;
 Et, Thetidi quales vix rear esse, pedes. 60
 Cætera si possem laudare, beator effem:
 Nec dubito, totum quin sibi par sit opus.
 Hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
 Si pignus volui vocis habere tuæ.
 Denique, dum captam tu te cogare fateri,
 Infidius esto capta puella meis. 65
 Invidiam patiar: passo sua præmia dentur.
 Cur suus à tanto crimine fructus abest?
 Hesionen Telamon, Briseida cepit Achilles:
 Utraque victorem victa secuta suum. 70
 Quamlibet accuses, & sis irata licebit:
 Irata liceat dum mihi posse frui.
 Idem qui facimus, factam tenuabimus iram:
 Copia placanda sit modo parva tui.
 Ante tuos sentem liceat consistere vultus:
 Et liceat lacrymis addere verba suis. 75
 Utque solent famuli, cum verbera sæva verentur,
 Tendere submissas ad tua crura manus.
 Ignoras tua jura, voca, cum arguor absens?
 Jamdudum domina more venire jube. 80
 Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
 Oraque sint digitis livida facta tuis;
 Omnia perpetiar: tantum fortasse timebo,
 Corpore ladatur ne manus ista meo.
 Sed neque compedibus, nec me compesce catenis: 85
 Servabor fumo vinctus amore tui.

Cum

Cum bene se quantumque volet satiaverit ira;
 Ipsa tibi dices, Quam patienter amat!
 Ipsa tibi dices, ubi videris omnia ferre;
 Tam bene qui servit, serviat iste mihi. 90
 Nunc reus infelix absens agor: & mea, cum sit
 Optima, non ullo causâ tuente perit.
 Hoc quoque, quod jus est, sit scriptum injuria nostrû:
 Quod de me solo nempe queraris, habes.
 Non meruit falli mecum quoque Delia, si non 95
 Vis mihi promissum reddere, redde Deæ.
 Adfuit; & vidit, cum tu decepta rubebas:
 Et vocem memori condidit aure tuam.
 Omnia re carcant, nihil est violentius illa,
 Cum sua, quod nolim, numina læsa videt. 100
 (Testis erit Calydonis aper, nam scimus, ut illo
 Sit magis in natum læva reperta parens.)
 Testis & Actæon, quondam fera creditus illis,
 Ipse dedit leto cum quibus ante feras.
 Quæque superba parens, saxo per corpus oborto, 105
 Nunc quoque Mygdonia scibilis adstat humo.
 Hei mihi; Cydippe? timeo tibi dicere verum;
 Ne videar causâ falsa monere mea:
 Dicendum tamen est: hoc est (mihi crede) quod ægra 110
 Ipso nubendi tempore sæpe jaces.
 Consultit ipsa tibi; neu sis perjura laborat:
 Et salvam salvâ te cupit esse fide.
 Inde fit, ut, quoties existere perfida tentas,
 Peccatum toties corrigat illa tuum.
 Parce movere feros animosæ virginis arcus. 115
 Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
 Parce, precor, teneros corrumpere febris artus.
 Servetur facies ista fruenda mihi.
 Serventur vultus ad nostrâ incendia nati:
 Quique subest niveo lætus in ore rubor. 120
 Hostibus è si quis, ne fias nostra, repugnat;
 Sic sit, ut invalida te solet esse mihi.

E 6

Tor-

Torqueor ex æquo, vel te nubente vel ægrâ :
 Dicere nec possum, quid minus ipse velim.
 Maceror interdum, quod sim tibi causa dolendi : 125
 Teque mea lædi calliditate puto.
 In caput hæc nostrum domina perjuriam quæso
 Eveniant; pœnâ tuta sit illa meâ.
 Ne tamen ignorem, quid agas: ad limina crebro
 Anxius huc illuc dissimulanter eo. 130
 Subsequor ancillam furtim famulumve, requirens
 Profuerint somni quid tibi, quidve cibi.
 Me miserum! quod non medicorum iussa ministro,
 Effingoque manus, infideoque toro.
 Et rursus miserum! quod, me procul inde remoto, 135
 Quem minime vellem, forsitan alter adest.
 Ille manus istas effingit, & assidet agræ,
 Invisus Superis, cum Superisque mihi.
 Dumque suo tentat salientem pollice venam;
 Candida per causam brachia sæpe tenet : 140
 Contredatque sinus; & forsitan oscula jungit.
 Officio merces plenior ista suo est.
 Quis tibi permisit nostras præcidere messes?
 Ad sepem alterius quis tibi fecit iter?
 Iste sinus meus est: mea turpiter oscula sumis. 145
 A mihi promisso corpore tolle manus.
 Improbe, tolle manus, quam tangis, nostra futura est.
 Postmodo si facias istud, adulter eris.
 Elige de vacuis, quam non sibi vindicet alter.
 Si necis, dominum res habet ista suum. 150
 Nec mihi credideris: recitetur formula pacti,
 Neu falsam dicas esse; face ipsa legat.
 Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.
 Quid facis hic? exi, non vacat iste torus.
 Nam quod habes & tu humani verba altera pacti; 155
 Non erit idcirco par tua causa mea.
 Hæc mihi se pepigit: pater hanc tibi, primus ab illâ:
 Sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.

Promisit pater hanc: hæc adjuravit amanti.
 Ille homines, hæc est testificata Deam. 160
 Hic metuit mendax, timet hæc perjura vocari.
 Num dubites, hic sit major, an ille metus?
 Denique, ut amborum conferre pericula possis,
 Respice ad eventus: hæc cubat; ille valet.
 Nôs quoque dissimili certamina mente subimus! 165
 Nec spes par nobis, nec timor æquus adest.
 Tu petis ex tuto: gravior mihi morte repulsa est:
 Idque ego jam, quod tu forsan amabis, amo.
 Si tibi iustitiæ, si recti cura fuisset;
 Cedere debueras ignibus ipse meis. 170
 Nunc quoniam ferus hic pro causa pugnat iniqua;
 Ad quid, Cydippe, littera nostra redit?
 Hic jacet ut jaceas, & sis suspecta Dianæ.
 Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
 Hoc faciente subis tam sava pericula vitæ. 175
 Atque utinam pro te, qui movet illa, cadat!
 Quem si reppuleris, nec quem Dea damnat, amaris;
 Et tu continuo, certe ego salvus ero.
 Siste metum, virgo: stabili potiere salute.
 Fac modo polliciti conscia templa colas. 180
 Nec bove mactato cœlestia numina gaudent;
 Sed, quæ præstanda est & sine teste, fide.
 Ut valeant aliæ, ferrum patientur & ignes:
 Fert aliis tristem succus amarus opem,
 Nil opus est istis; tantum perjuriam vita: 185
 Teque simul serva, meque, datamque fidem.
 Præterita veniam dabit ignorantia culpa:
 Exciderint animo fœdera læta tuo.
 Admonita es modo voce mea, modo cassibus istis;
 Quos quoties tentas fallere, ferre soles. 190
 His quoque vitatis, in partu nempe rogabis,
 Ut tibi luciferas offerat illa manus.
 Audiet; & repetens quæ sint audita, requiret
 Ipsa, tibi de quo conjugæ partus est.

Promittes votum; scit te promittere falso. 195
 Jurabis; scit te fallere posse Deos.
 Non agitur de me: cura majore laboro.
 Anxia sunt vitæ pectora nostra tuæ.
 Cur modo te dubiam pavidi flere parentes,
 Ignaros culpa quos facis esse tuæ? 200
 Et cur ignorent? matri licet omnia narres.
 Nil tua, Cydippe, facta ruboris habent.
 Ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
 Sacra pharetrata dum facis ipsa Deæ.
 Ut, te conspecta, subito (si forte notasti) 205
 Restiterim fixis in tua membra genis:
 Ut, te dum nimium miror, (nota certa furoris)
 Deciderint humero pallia lapsa meo.
 Postmodo nescio qua venisse volubile malum.
 Verba ferens doctis insidiosa notis. 210
 Quod quia sit lectum sancta præsentente Diana,
 Esse tuam vindictam numine teste fidem.
 Ne tamen ignoret quæ sit sententia scripto;
 Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
 Nube, precor; theet, cui te bona numina jungunt: 215
 Quem fore jurasti, sit gener ille mihi.
 Quisquis is est, placeat, quoniam placet ante Dianæ.
 Talis erit mater, si modo mater erit.
 Sic tamen & quarat, qui sim quantumque, jubeo:
 Inveniet nobis consuluisse Deam. 220
 Insula Coryciis quondam celeberrima Nymphis
 Cingitur Aegeo nomine Cæa mari.
 Illa mihi patria est. nec, si generosa probaris
 Nomina, despectis arguor ortus avis.
 Sunt & opes nobis: sunt & sine crimine mores: 225
 Amplius utque nihil, me tibi jungit amor.
 Appeteres talem vel non jurata maritum:
 Jurata vel non talis habendus erat.
 Hæc tibi me in somnis jaculatrix scribere Phœbe,
 Hæc tibi me vigilans scribere jussit Amor. 230

Equi-

Equibus alterius mihi jam nocere sagitta:
 Alterius noceant ne tibi tela, cave.
 Juncta salus nostra est: miserere meique trisque.
 Quid dubitas unam ferre duobus opem?
 Quod si contigerit, cum jam data signa sonabunt, 235
 Tinctaque votivo sanguine Delos erit;
 Aurea ponetur mali felicis imago,
 Causaque versiculis scripta duobus erit:
 Effigie pomi testatur Acontius hujus,
 Quæ fuerint in eo scripta, fuisse rata, 240
 Longior infirmum ne lasset epistola corpus,
 Clausaque consuetero sit tibi sine; vale.

EPISTOLA XXI.

CYDIPPE ACONTIO.

Pertinui, scriptumque tuum sine murmure legi:
 Juraret ne quos inscia lingua Deos.
 Et, puto, captasses iterum: nisi, ut ipse fateris,
 Promissam scires me satis esse semel,
 Nec lectura fui: sed, si tibi dura fuisset, 5
 Audæ foret sævæ forsitan ira Deæ.
 Omnia cum faciam, cum dem pia thura Dianæ;
 Illa tamen justa plus tibi parte favet.
 Utque cupis credi, memori te vindicat ira.
 Talis in Hippolyto vix fuit illa suo, 10
 At melius virgo favisset virginis annis;
 Quos vereor paucos ne velit esse mihi.
 Languor enim causis non apparentibus hæret:
 Adjuvor & nullâ fessa medentis ope.
 Quam tibi nunc gracilem vix hæc rescribere, quamq;
 Pallida vix cubito membra levare putas?
 Huc timor accedit, ne quis nisi conscia natrix
 Celloquii nobis sentiat esse vices.

Ante

Ante fores sepet hæc: quid agam; rogantibus intus,
 Ut possim tutò scribere, Dormit, ait. 20
 Mox ubi secreti longi causa optima somnus
 -Credibilis tardâ desinit esse morâ.
 Jamque venire videt quos non admittère durum est;
 Excreat; & fictâ dat mihi signa notâ;
 Sicut eram, properans verba imperfecta relinquo: 25
 Et tegitur crepido littera cauta sinu.
 Inde meos digitos iterum repetita fatigat.
 Quantum sit nobis, aspicias ipse, labor.
 Quâ peream, si dignus eras, ut vera loquamur:
 Sed melior iusto, quamque mereris, ego, 30
 Ergo te propter toties incerta salutis
 Commentis pœnas doque dedique tuis?
 Hæc nobis formæ te laudatore superba
 -Contingit merces? & placuisse nocet?
 Si tibi deformis, quod mallet, visa fuisset;
 35 Culpatum nulla corpus egeret ope.
 Nunc laudata gemo: nunc me certamine vestro
 Proditis; & proprio vulneror ipsa bono.
 Dum neque tu cedis, nec se putar ille secundum:
 Tu voris obitas illius, ille tuis. 40
 Ipsa, velut navis, jactor; quam certus in altum
 Propellit Boreas, ætus & unda refert.
 Cumque dies caris optata parentibus instat,
 Immodicus pariter corporis ardor inest:
 Et mihi conjugii tempus crudelis ad ipsum 45
 Persephone nostras pullat acerba fores.
 Jam pudet: & timeo, quamvis mihi conscia non sim,
 Offensos videar ne meruisse Deos.
 Accidere hoc aliquis casu contendit: & alter
 Acceptum Superis hunc negat esse virum. 50
 Neve mihi credas in te quoque dicere famam,
 Facta beneficiis pars putat ista tuis.
 Causa latet: mala nostra patent. vos pace movetis
 Aspera submotâ praelia: plector ego.

Di-

Dicam nunc, solitoque tibi me decipe more:
 55 Quid facies odio, sic ubi amore nocēs?
 Si lædis, quod amas, hostem sapienter amabis.
 Me, precor, ut serves, perdere velle velis.
 Aut tibi jam nulla est sperata cura puella,
 Quam ferus indignâ tate perire finis: 60
 Aut Dea si frustra pro me tibi sava rogatur,
 Quid mihi te jactas? gratia nulla tua est.
 Elige quid singas, non vis placare Dianam:
 Immemor es nostri: non potes; illa tui est.
 Vel nunquâ mallet, vel non mihi tempore in illo 65
 Effet in Agæis cognita Delos aquis.
 Tunc mea difficili deducta est æquore navis;
 Et fuit ad captas hora sinistra vias.
 Quo pede processi! quo me pede limine movi!
 70 Picta citâ tetigi quo pede texta ratis!
 Bis tamen adverso redierunt carbasâ vento,
 Mentior ah demens! ille secundus erat.
 Ille secundus erat, qui me referebat euntem;
 Quique parum felix impediabat iter.
 Atque utinam constans contra mea vela fuisset! 75
 Sed stultum est venti de levitate queri.
 Mota loci famâ properabam visere Delon;
 Et facere ignava puppe videbar iter.
 Quam sæpe, ut tardis, feci convitia remis;
 80 Quæstaque sum vento lintea parca dari!
 Et jam transferam Myconon, jam Tenon & Andron:
 Inque meis oculis candida Delos erat.
 Quam procul ut vidi, Quid me fugis, insula, dixi?
 Laberis in magno nunquid, ut ante, mari?
 85 Insiteram terrâ, cum jam prope luce peracta
 Demere purpureis Sol juga vellet equis:
 Quos idem solitos postquam revocavit ad ortus,
 Comuntur nostrâ matre jubente comæ.
 Ipsa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
 90 Et vestes humeris induit ipsa meis.

Pro-

Protinus egressa Superis, quibus insula sacra est,
 Flava salutatis thura merumque damus.
 Dumque parens aras votivo sanguine tingit,
 Festaque fumosis ingerit extra foëis;
 Sedula me nutrix alias quoque ducit in aedes, 95
 Erramusque vago per loca sacra pede.
 Et modo porticibus spatior, modo munera regum
 Miror, & in cunctis stantia signa locis.
 Miror & innumeris structam de cornibus aram,
 Et de qua pariens arbore nixa Dea est. 100
 Et quæ præterea (neque enim meminive libetve,
 Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
 Forsitan hæc spectans, à te spectabar, Acontis;
 Visaque simplicitas est mea posse capi.
 In templum redeo gradibus sublime Dianæ, 105
 Tutior hoc æquis debuit esse locus?
 Mittitur ante pedes malum cum carmine tali.
 Hei mihi! juravi nunc quoque pæne tibi.
 Sustulit hoc nutrix, mirataque, Perlege, dixit,
 Infidias legi, magne poëta, tuas. 110
 Nomine conjugii dicto, confusa pudore
 Sensi me totis erubuisse genis:
 Luminaque in gremio veluti defixa tenebam;
 Lumina propositi facta ministra tui.
 Improbe, quid gaudes? aut quæ tibi gloria parva est?
 Quidve vir elusa virgine laudis habes?
 Non ego confiteram sumta peltata securi;
 Qualis in Iliaco Penthesilea solo.
 Nullus Amazonio calatus balteus auro,
 Sicut ab Hippolyte, præda relata tibi est. 120
 Verba, quid exultas, tua si mihi verba dederunt;
 Sumque parum prudens capta puella dolis?
 Cydippen pomum, pomum Schœneida cepit.
 Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
 At fuerat melius, si te puer iste tenebat, 125
 Quem tu nescio, quas dicis habere faces,)

More

More bonis solito spem non corrumpere frande.
 Exoranda tibi, non capienda fui.
 Cur, cum me peteres, ea non profitenda putabas,
 Propter quæ nobis ipse petendus eras? 130
 Cogere cur potius, quam persuadere volebas,
 Si poteram audita conditione capi?
 Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris,
 Linguaque præsentem testificata Deam?
 Quæ jurat, mens est: nil conjuravimus illa, 135
 Illa fidem dictis addere sola potest.
 Consilium prædensque animi sententia jurat,
 Et nisi iudicii vincula nulla valent.
 Si tibi conjugium, valui promittere nostrum;
 Exige polliciti debita jura tori: 140
 Sed si nil dedimus, præter sine pectore vocem;
 Verba suis frustra viribus orba tenes.
 Non ego juravi: legi jurantia verba.
 Vir mihi non isto more legendus eras.
 Decipe sic alias: succedat epistola pomo.
 Si valet hoc; magnas divitis aufer opes. 145
 Fac jurent Reges sua se tibi regna daturos;
 Sitque tuum, toto quicquid in orbe placet,
 Major es hac ipsa multo (mihi crede) Diana,
 Si tua tam præsens littera numen habet, 150
 Cum tamen hæc dixi, cum me tibi firma negavi,
 Cum bene promissi causa peracta mei est;
 Confiteor, timeo favæ Latoidos iram
 Et corpus lædi suspicor inde meum,
 Nam quare, quoties socialia sacra parantur, 155
 Nupturæ toties languida membra cadunt?
 Ter mihi jam veniens positas Hymenæus ad aras
 Fugit, & è thalami limine terga dedit.
 Vixque manu pigrâ toties infusa resurgunt
 Lumina: vix moto corripit igne faces. 160
 Sæpe coronatis stillant unguenta capillis,
 Et trahitur multo splendida palla croco.

Cum

Cum tetigit limen, lacrymas morti que timorem
 Cernit; & a cultu multa remota sono.
 Projicit suas deducta fronte coronas, 165
 Spissaque de nitidis tergit amoma comis.
 Et pudet in tristi latum consurgere turba:
 Quique erat in palla, transit in ora rubor.
 At mihi (va misera!) torrentur febris artus:
 Et gravius iusto pallia pondus habent. 170
 Nostraque plorantes video super ora parentes:
 Et, face pro thalami, fax mihi mortis adest.
 Parce laboranti, piâ Dea læta pharetrâ;
 Daque salutiferam jam mihi fratris opem.
 Turpe tibi est, illum causas depellere leti; 175
 Te contra titulum mortis habere meâ.
 Numquid, in umbroso cum velles fonte lavari,
 Imprudens vultus ad tua labra tulli?
 Præteritine tuas de tot cœlestibus aras?
 Atque tua est nostrâ spreta parente parens? 180
 Nil ego peccavi, nisi quod perjuriam legi;
 Inque parum fausto carmine docta fui.
 Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
 Thura feras. profint, quæ nocuere, manus.
 Cur, quæ succenset, quod adhuc tibi pacta puella 185
 Non tua sit, fieri ne tua possit, agit?
 Omnia de vivâ tibi sunt speranda. quid aufert
 Sæva mihi vitam, spem tibi Diva mei?
 Nec tu credideris illum, cui destinor uxor,
 Ægra superpositâ membra fovere manu. 190
 Assidet ille quidem, quantum permittitur ipsi:
 Sed meminit nostrum virginis esse torum.
 Et quoque nescio quid de me sensisse videtur.
 Nam lacrymæ causâ sæpe latente cadunt.
 Et minus audacter blanditur, & oscula rara 195
 Accipit, & timido me vocat ore suam.
 Nec miror sensisse, notis cum prolar apertis.
 In dextrum versor, cum venit ille, latus.

Nec

Nec loquor, & te cœo simulatur lumine somnus;
 Captantem tacitus rejicioque manum. 200
 Ingemit, & tacito suspirat pectore: me que
 Offensam, quamvis non mereatur, habet.
 Hei mihi, quod gaudes, & te juvat ista voluntas!
 Hei mihi, quod sensus sum tibi fassa meos!
 Si mihi lingua foret; tu nostra justius ira, 205
 Qui mihi tentebas retia, dignus eras.
 Scribis, ut invalidum liceat tibi visere corpus.
 Es procul à nobis: & tamen inde noces.
 Mirabar, quare tibi nomen Acontius esset:
 Quod faciat longe vulnus, acumen habes. 210
 Certe ego convalui nondum de vulnere tali;
 Ut jaculo, scriptis eminus ista tuis.
 Quid tamen huc venias? anne ut miserabile corpus,
 Ingenii videas bina tropæa tui.
 Concidimus macie; color est sine sanguine, qualem 215
 In pomo refero mente fuisse tuo.
 Candida nec misto sublucent ora rubore.
 Forma novi talis marmoris esse solet.
 Argenti color est inter convivia talis,
 Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ. 220
 Sime nunc videas, visam prius esse negabis:
 Arte nec est, dices, ista petenda mea:
 Promissique fidem, ne sim tibi juncta, remittes;
 Et cupies illud non meminisse Deam.
 Forsitan & facies, jurem ut contraria rursus; 225
 Quæque legam, mittes altera verba mihi.
 Sed tamen aspiceres vellem, prout ipse rogabas,
 Et discas sponso languida membra tuæ.
 Durius & ferro cum sit tibi pectus, Acontii;
 Tu veniam nostris vocibus ipse petas. 230
 Ne tamen ignores, ope qua revalescere possim:
 Quæritur à Delphis fata canente Deo.
 Is quoque nescio quam nunc, ut vaga fama susurrat,
 Neglectam queritur testis habere fidem.

Hoc

Hoc Deus & vates, hoc & mea carmina dicunt.

At desunt voto carmina nulla tuo.

Unde tibi favor hic? nisi quod nova forte reperta est.

Quæ capiat magnos littera lecta Deos.

Teque tenente Deos, numen sequor ipsa Deorum:

Doque libens victas in tua vota manus. 240

Falsaque sum matri decepta fœdera linguae,

Lumina fixa tenens plena pudoris humo.

Cætera cura tua est. plus hoc quoque virgine factum,

Non timuit tecum quod mea charta loqui.

Jam satis invalidos calamo lassavimus artus; 245

Et manus officium longius ægra negat.

Quid, nisi, quod cupio me jam conjungere tecum,

Restat, ut ascribat littera nostra? Vale.

P. OVIDII NASONIS

AMORUM

LIBRI TRES.

EPIGRAMMA NASONIS

IN AMORES SUOS.

Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
 Tres sumus; hoc illi prætulit auctor opus.
 Ut jam nulla tibi nos sit legisse voluptas;
 At levior demtis pœna duobus erit.

P. OVI-

P. OVIDII NASONIS

A M O R U M

LIBER PRIMUS.

ELEGIA I.

Arma gravi numero violentaque bella pa-
 rabam
 Edere, materia conveniente modis,
 Par erat inferior versus: risisse Cupido
 Dicitur, atque unum furripuisse pedem.
 Quis tibi, sive puer, dedit hoc in carmina juris? 5
 Pœridum vates, non tua turba, sumus.
 Quid, si præripiat flava Venus arma Minerva;
 Ventilet accensas flava Minerva faces?
 Quis probeat in silvis Cererem regnare jugosis?
 Lege pharetratae virginis arva coli? 10
 Crinibus insignem quis acuta cuspide Phœbum
 Instruat, Aônia Marte movente lyram?
 Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna.
 Cur opus affectas, ambitiose, novum?
 An, quod ubique, tuum? tua sunt Heliconia Tempe? 15
 Vix etiam Phœbo jam lyra tuta sua est?
 Cum bene surrexit versu nova pagina primo;
 Attenuat nervos protinus ille meos,
 Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
 Aut puer, aut longas comta puella comas. 20
 Questus eram; pharetrâ cum protinus ille solutâ
 Legit in exitium spicula facta meum:
 Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum:
 Quodque canas, vates, accipe, dixit, opus.
 Me miserum! certas habuit puer ille sagittas. 25
 Oror; & in vacuo pectore regnat Amor.

F

Sex

Sex mihi furtat opus numeris; in quinque residat.
 Ferrea cum vestris bella valete modis.
 Cingere littoræ flaventia tempora myrto,
 Musa, per undenos emodulanda pedes. 30

ELEGIA II.

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
 Strata, neque in lecto pallia nostra sedent?
 Et vacuam somno noctem, quam longa, peregi;
 Lassaque versati corporis ossa dolent?
 Nam puto sentirem, si quo tentarer amore. 5
 An subit, & tacitâ callidus arte nocet?
 Sic erat, hæserunt tenues in corde sagittæ:
 Et possessa ferus pectore versat Amor.
 Cedimus? an subitum luctando accendimus ignem?
 Cedamus, leve sit, quod bene fertur, onus, 10
 Vidi ego jactatas motâ face crescere flammæ.
 Et vidi nullo concutiente mori.
 Verbera plura ferunt, quam quos juvat usus aratri,
 Detrectant pressi dum juga prima boves.
 Asper equis duris contunditur ora lupatis:
 Frena minus sentit, quisquis ad arma facit. 15
 Acrius invito, multoque ferocius urget,
 Quam qui servitium ferre fatentur, amor.
 En ego confiteor: tua sum nova præda Cupido.
 Porrigimus vindictas ad tua jura manus. 20
 Nil opus est bello: pacem veniamque rogamus,
 Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.
 Necte comam myrto: maternas junge columbas.
 Qui deceat, curru vitricus ipse dabit.
 Inque dato curru, populo clamante triumphum, 25
 Stabis, & adjunctas arte movebis aves.
 Ducentur juvenes capti, captæque puellæ.
 Hæc tibi magnificus pompa triumphus erit.
 Ipse ego præda recens factum modo vulnus habeo:
 Et nova captivâ vincula mente feram. 30

Mens

Mens Bona ducetur manibus post terga retortis,
 Et Pudor, & castris quidquid Amoris obest.
 Omnia te metuent: ad te sua brachia tendens
 Vulgus, Iô, magnâ voce, Triumphæ, canet.
 Blanditiæ comites tibi erunt, Errorque Furorque, 35
 Assidue partes turba secuta tuas.
 His tu militibus superas hominesque Deosque:
 Hæc tibi si demas commoda, nudus eris.
 Lata triumphanti de summo mater Olympo
 Plaudet; & appositas sparget in ora rosas. 40
 Tu, pennas gemma, gemma variante capillos,
 Ibis in auratis aureus ipse rotis.
 Tum quoque non paucos (si te bene novimus) ures:
 Tum quoque præteriens vulnera multa dabis.
 Non possunt (licet ipse velis) cessare sagittæ. 45
 Fervida vicino flamma vapore nocet.
 Talis erat domitâ Bacchus Gangetide terrâ.
 Tu gravis alitibus; tigribus ille fuit.
 Ergo, ego cum possim sacri pars esse triumphii,
 Parce tuas in me perdere, victor, opes. 50
 Aspice cognati felicia Caesaris arma.
 Qua vicit, victos protegit ille manu.

ELEGIA III.

Iusta precor: quæ me nuper prædata puella est,
 Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.
 Ah nimium volui! tantum patiatûr amari.
 Audierit nostras tot Cytheræa preces.
 Accipe, per longos tibi qui deseruiat annos: 5
 Accipe, qui purâ norit amare fide.
 Si me non veterum commendant magna parentum
 Nomina; nec nostri sanguinis auctor eques;
 Nec meus innumeris renovatur campus aratri;
 Temperat & sumtus parcus uterque parens; 10
 At Phæbus, comitesque novem, vitisque repertor,
 Hæc faciant: & me qui tibi donat, Amor.

F 2

Et

Et nulli cessura fides; sine crimine morēs;
 Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
 Non mihi mille placent: non sum defultor Amoris. 15
 Tu mihi (si qua fides) cura perennis eris.
 Tecum, quos dederint annos mihi sula sororum,
 Vivere contingat: teque dolente mori,
 Te mihi materiem felicem in carmina prabe;
 Provenient causā carmina digna suā. 20
 Carmine nomen habent exterrita cornibus Iō,
 Et quam flumineā lusit adulter ave:
 Quæque, super pontum simulato vecta juvenco,
 Virgineā tenuit cornua vara manu.
 Nos quoque per totam pariter cantabimur orbem: 25
 Junctaque semper erunt nomina nostra tuis.

ELEGIA IV.

Vir tuus est epulas nobis aditurus easdem.
 Ultima cœna tuo sit precor illa viro.
 Ergo ego dilectam tantum conviva puellam
 Aspiciam? tangi quem juvet, alter erit?
 Alteriusque sinus aptè subiecta fovebis? 5
 Injiciet collo, cum volet, ille manum?
 Desine mirari, posito quod candida vino
 Atracis ambiguos traxit in arma viros. (rent:
 Nec mihi silva domus, nec equo mea membra cohæ:
 Vix à te videor posse tenere manus. 10
 Quæ tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris
 Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis,
 Ante veni, quam vir. nec quid, si veneris ante,
 Possit agi, video: sed tamen ante veni.
 Cum premit ille torum, vultu comes ipsa modesto 15
 Ibis, ut accumbas; clam mihi tange pedem.
 Me specta, nutusque meos, vultumque loquacem:
 Excipe furtivas, & refer ipsa, notas.
 Verba superciliis sine voce loquentia dicam: 20
 Verba leges digitis, verba notata mero,

Dum

Cum tibi succurrit Veneris lascivia nostrā;
 Purpureas tenero pollice tange genas.
 Si quid erit, de me tacitā quod mente queraris:
 Pendeat extrema mollis ab aurē manus:
 Cum tibi, quæ faciam, mea lux, dicamve, placebunt; 25
 Versetur digitis annulus usque tuis.
 Tange manu mensam, quo tangunt more precantes:
 Optabis merito cum mala multa viro.
 Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse jubeto:
 Tu puerum leviter pollice, quod ipsa velis. 30
 Quæ tu reddideris, ego primus pocula sumam:
 Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
 Si tibi forte dabit, quos prægustaverit ipse,
 Rejice libatos illius ore cibos,
 Nec premat impositis finito tua colla lacertis: 35
 Mite nec in rigido pectore pone caput.
 Nec sinus admittat digitos, habilesve papillæ.
 Oscula præcipue nulla dedisse velis.
 Oscula si dederis, fiam manifestus amator:
 Et dicam, Mea sunt: injiciamque manus. 40
 Hæc tamen aspiciam: sed quæ bene pallia celant,
 Illa mihi cæci causā timoris eruat.
 Nec femori committe femur, nec crure cohære:
 Nec tenerum duro cum pede junge pedem.
 Multa miser timeo, quia feci multa proterve: 45
 Exemplique metu torqueor ipse mei.
 Sape mihi, dominaque mea properata voluptas,
 Veste sub injectâ dulcè peregit opus.
 Hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
 Conscia de gremio pallia deme tuo. 50
 Vir bibat usque roga: precibus tamen oscula desint.
 Dumque bibit, furtim (si potes) adde merum.
 Si bene compositus somno vinoque jacebit;
 Consilium nobis resque locusque dabunt.
 Cum surges abitura domum, surgemus, & omnes; 55
 In medium turbæ fac memor agmen eas.

F 3

Agmi-

Agmine me invenies aut invenieris in illo.
 Quidquid ibi poteris tangere, tange mei.
 Me miserum! paucas monui quod profit in horas.
 Separor à dominâ nocte jubente meâ. 60
 Noctè vir includet lacrymis ego mæstus obortis,
 Qua licet, ad sævas prosequar usque fores.
 Oscula jam sumet: jam non tantum oscula sumet.
 Quod mihi das furtim, jure coacta dabis.
 Verum invita dato (potes hoc) similisque coacta: 65
 Blanditiæ taceant; sitque maligna Venus.
 Si mea vota valent, illum quoque nil juvet opto:
 Sin minus; at certe te juvet inde nihil.
 Sed quæcumque tamen noctem fortuna sequatur;
 Cras mihi constanti voce dedisse nega. 70

ELEGIA V.

Æstus erat, mediamque dies exegerat horam:
 Apposui medio membra levanda toro.
 Pars ad aperta fuit, pars altera clausa fenestra:
 Quale fere silvæ lumen habere solent.
 Qualia sublucent fugiente crepuscula Phæbo: 5
 Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
 Illa verecundis lux est præbenda puellis,
 Qua timidus latebras speret habere pudor.
 Ecce Corinna venit, tunicâ velata recinctâ,
 Candida dividuâ colla tegente comâ: 10
 Qualiter in thalamos formosa Semiramis isse
 Dicitur, & multis Lais amata viris.
 Deripui tunicam; nec multum rara nocebat:
 Pugnabat tunicâ sed tamen illa tegi. 15
 Cumq; ita pugnaret, tanquam quæ vincere nollet,
 Victa est non agrè proditione sua.
 Ut stetit ante oculos posito velamine nostros,
 In toto nusquam corpore menda fuit,
 Quos humeros, quales vidi tetigisse lacertos!
 Forma papillarum quam fuit apta premi! 20

Quam

Quam castigato planus sub pectore venter!
 Quantum & quale latus! quam juvenile femur!
 Singula quid referam? nil non laudabile vidi;
 Et nudam pressi corpus ad usque meum.
 Cætera quis nescit? lassî requievimus ambo. 25
 Proveniant mediî sic mihi sæpe dies,

ELEGIA VI.

Janitor (indignum) durâ religatæ catenâ,
 Difficilem moto cardine pande forem.
 Quod precor, exiguum est. aditu fac janua parvo
 Obliquum capiat semadaperta latus. 5
 Longus Amor tales corpus tenuavit in usus.
 Aptaque subducto pondere membra dedit.
 Ille per excubias custodum leniter ire
 Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.
 At quondam noctem, simulæcræque vana timebam: 10
 Mirabar, tenebris si quis iturus erat.
 Risit, ut audirem, tenerâ cum matre Cupido:
 Et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.
 Nec mora, venit amor, non umbras nocte volantes.
 Non timeo stricatas in mea fata manus. 15
 Te nimium lentum timeo; tibi blandior uni:
 Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
 Aspice, & ut videas, immitia claustra relaxa,
 Uda sit ut lacrymis janua facta meis.
 Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,
 Ad dominam pro te verba tremente tuli. 20
 Ergo, quæ valuit pro te quoque gratia quondam,
 (Heu facinus!) pro me nunc valet illa parum?
 Redde vicem meritis, grato licet esse, quod optas.
 Tempora noctis eunt: excute poste feram. 25
 Excute; sic unquam longâ relevere catenâ,
 Nec tibi perpetuo serva bibatur aqua.
 Ferreus orantem nequicquam, janitor, audis.
 Roboribus duris janua fulta riget.

F 4

Ur-

Urbibus obsessis clausæ munimina portæ
 Profunt. in mediâ pace quid arma times? 30
 Quid facias hosti, qui sic excludis amantem?
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
 Non ego militibus venio comitatus & armis.
 Solus eram, si non favus adesset Amor.
 Hunc ego si cupiam, nusquam dimittere possim. 35
 Ante vel à membris divider ipse meis.
 Ergo Amor, & modicum circa mea tempora vinum
 Mecum est, & madidis lapsa corona comis.
 Arma quis hæc timeat? quis non eat obuius illis? 40
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
 Lentus es? an somnus (qui se malè præbet amanti)
 Verba dat in ventos aure repulsa tuâ?
 At (memini) primo, cum me celare solebam.
 Pervigil in mediæ sidera noctis eras.
 Forsitan & tecum tua nunc requiescit amica. 45
 Heu melior quanto fors tua sorte meâ!
 Dummodo sic, in me dura transite catenæ.
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
 Fallimur? an verso sonnerunt cardine postes?
 Raucaque concussa signa dedere fores? 50
 Fallimur: impulsæ est animoso janua vento.
 Hei mihi, quam longe spem tulit aura meam!
 Si satis es raptæ, Borea, memor Orithyia,
 Huc ades, & surdas flamine tunde fores.
 Urbe silent totâ: vitreoque madentia rore 55
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
 Aut ego jam ferroque ignique paratior ipse,
 Quam face sustineo, tectâ superba petam.)
 Nox, & Amor, vinumque, nihil moderabile suadent:
 Illa pudore vacat: Liber Amorque metu. 60
 Omnia consumsi: nec te precibusque minisque
 Movimus, ô foribus surdior ipse tuis.
 Non te formosa decuit servare puellæ
 Limina: sollicito carcere dignus eras.

Jam-

Jamque pruinosos molitur Lucifer axes;
 Inque suum miseris excitat ales opus.
 At tu, non lætis detracta corona capillis,
 Dura super totâ limina nocte jace.
 Tu domina, cum te projectam mane videbit,
 Temporis absumti tam male testis eris. 70
 Qualiscunque vale, sentique abeuntis amorem,
 Lente, nec admisso turpis amante: vale.
 Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
 Duraque conserva ligna valete fores.

ELEGIA VII.

Adde manus in vincla meas, (meruere catenas)
 Dum furor omnis abit, si quis amicus ades.
 Nam furor in dominam temeraria brachia movit.
 Flet mea vesana læsa puella manu. 5
 Tunc ego vel caros potui violare parentes:
 Sæva vel in sanctos verbera ferre Deos.
 Quid? non & clypei dominus septemplex Ajax
 Stravit deprensos læta per arva greges?
 Et, vindex in matre patris, malus ultor Orcetes, 10
 Ausus in arcanas poscere tela Deas?
 Ergo ego digestos potui laniare capillos:
 Nec dominam motæ dedecuerè coma?
 Sic formosa fuit; talem Schœneida dicunt.
 Manalias arcu sollicitasse feras. 15
 Talis perjuri promissaque velaque Thesei
 Flevit præcipites Cressa tulisse Notos.
 Sic, nisi virtutis quod erat Cassandra capillis,
 Procubuit templo, casta Minerva, tuo.
 Quis mihi non, Demens, quis non mihi, Barbare, dixit?
 Ipsa nihil, pavido lingua retenta metu. 20
 Sed taciti fecere tamen convitia vultus,
 Egit me lacrymis ore silente reum.
 Ante meos humeris vellem cecidisse lacertes:
 Utilius potui parte carere mei,

F 5

In

In mea vefanas habui dispendia vires :
 Et valui poenam fortis in ipse meam.
 Quid mihi vobiscum, cædis scelerumque ministræ ;
 Debita sacrilegæ vincla subite manus,
 An, si pulfasset minimum de plebe Quiritem,
 Plecterer ? in dominam jus mihi majus erit ?
 Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit,
 Ille Deam primus percudit; alter ego.
 Sed minus ille nocens, mihi, quam profitebar amari,
 Læsa est : Tydides victus in hoste fuit.
 I nunc, magnificos victor molite triumphos,
 Cinge comam lauro; vota que reddere Jovi :
 Quæque tuos currus comitatus turba sequetur,
 Clamet; Iô forti victa puella viro !
 Ante eat effuso tristis captiva capillo,
 Si sinerent læsæ, candida tota, genæ.
 Aptius impressis erat, os livere labellis.
 Et collo blandi dentis habere notam.
 Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
 Cæca que me prædam fecerat ira suam;
 Nonne satis fuerat timida inclamasse puellæ,
 Nec nimium rigidas intonuisse minas ?
 Aut tunicam summâ deducere turpiter orâ
 Ad mediâ ? mediâ zona tulisset opem.
 At nunc sustinui, raptis à fronte capillis,
 Ferrens ingenuas ungue notare genas
 Adstitit illa amens albo & sine sanguine vultu,
 Cæduntur Parisi qualia saxa jugis.
 Exanimes artus, & membra trementia vidi ;
 Ut cum populeas ventilat aura comas :
 Ut leni Zephyro gracilis vibratur arundo :
 Summave eum tepido stringitur unda Noto.
 Suspensæque diu lacrymæ fluxere per ora,
 Qualiter abjectâ de nive manat aqua.
 Tunc ego me primum cæpi sentire nocentem.
 Sanguis erant lacrymæ, quas dabat illa, meus.

Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex:
 Ter formidatas reppulit illa manus.
 At tu, ne dubita (minuet vindicta dolorem)
 Protinus in vultus unguibus ire meos.
 Nec nostris oculis, nec nostris parce capillis.
 Quamlibet infirmas adjuvet ira manus.
 Neve mei sceleris tam tristia signa supersint,
 Pone recompositas in statione comas.

ELEGIA VIII.

Est quædam : (quicumque volet cognoscere Ienam,
 Audiat) est quædam nomine Dipsas anus.
 Ex re nomen habet, nigri non illa parentem
 Memnonis in roseis sobria vidit equis.
 Illa magas artes, Ææaque carmina novit,
 Inque caput liquidas arte recurvat aquas.
 Scit bene quid græmen, quid torto concita rhombo
 Licia, quid valeat virus amantis equæ.
 Cum voluit, toto glomerantur nubila cælo.
 Cum voluit, puro fulget in orbe dies.
 Sanguine (si qua fides) stillantia sidera vidi :
 Purpureus Lunæ sanguine vultus erat.
 Hanc ego nocturnas versam volitare per umbras
 Suspicio, & plumâ corpus anile tegi.
 Suspicio; & famâ est, oculis quoque pupula duplex
 Fulminat, & gemino lumen ab orbe venit.
 Evocat antiquis proavos atavosque sepulcris:
 Et solidam longo carmine findit humum.
 Hæc sibi proposuit thalamos temerare pudicos;
 Nec tamen eloquio lingua nocente caret,
 Fors me sermoni testem dedit, illa monebat
 Talia : me duplices occulere fores :
 Scis heret, mea lux, juveni placuisse beato.
 Hæsit, & in vultu constitit usque tuo.
 Et cur non placeas ? nulli tua forma secunda est.
 Me miseram ! dignus corpore cultus abest.

Tam felix esses, quam formosima, vellem.
 Non ego te factâ divite pauper ero.
 Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
 Mars abiit : signi nunc Venus apta tuo. 30
 Profit ut adveniens, en aspice, dives amator
 Te cupit ; & curæ, quid tibi desit, habet,
 Est etiam facies, quæ se tibi comparet, illi :
 Si te non emtam vellet, emendus erat.
 Erubuit, decet alba quidem pudor ora : sed iste 35
 Si simules, prodest ; verus obesse solet.
 Cum bene dejectis gremium spectabis ocellis,
 Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
 Forstân immunde Tatio regnante Sabina
 Noluerint habiles pluribus esse viris. 40
 Nunc Mars externis animos exercet in armis :
 At Venus Eneæ regnat in urbe sui.
 Ludite formosâ, casta est, quam nemo rogavit :
 Aut si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
 Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas, 45
 Exeute : de rugis crimina multa cadent.
 Penelope juvenum vires tentabat in arcu :
 Qui latus argueret, corneus acus erat.
 Labitur occulte, fallitque volatilis atas :
 Ut celer admissis labitur amnis aquis. 50
 Era nitent usu ; vestis bona quærit haberi :
 Canescunt turpi tecta relicta situ.
 Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit :
 Nec satis effectus unus & alter habent,
 Certior è multis, nec tam invidiosa rapina est. 55
 Plena venit canit de grege præda lupis.
 Ecce, quid iste tuus præter nova carmina vates
 Donat ? amatoris millia multa leges,
 Ipse Deus vatum, pallâ spectabilis aureâ,
 Tractat inauratâ consona fila lyra. 60
 Qui dabit, ille tibi magno sit major Homero.
 Crede mihi ; res est ingeniosa, dare.

Nec

Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
 Despice gypsati crimen inane pedis.
 Nec te decipiant veteres quinquatria cera. * 65
 Tolle tuos tecum, pauper amator, avos.
 Quin, quia pulcher erit, poscet sipe munere noctem
 Quod det, amatorem flagitet ante suum.
 Parcus exigit pretium, dum retia tendis,
 Ne fugiant, captos legibus ure tuis 70
 Nec nocuit simulatus amor, sine credat amari :
 Sed cave, ne gratis hic tibi constet amor.
 Sape nega noctes, capitis modo finge dolorem ;
 Et modo quæ causas præbeat, lris erit.
 Mox recipe : ut nullum patiendi colligat usum, 75
 Neve relenteat saepe repulsus amor.
 Surda sit oranti tua janua, laxa ferenti.
 Audiet exclusi verba receptus amans.
 Et, quasi læsa prior, nonnunquam irascere læso.
 Vanescat culpâ culpa repensâ tuâ. 80
 Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram,
 Sape simultates ira morata facit.
 Quin etiam discant oculi lacrymare coacti :
 Et faciant udas illa vel illa genas.
 Nec, si quem falles, tu perjurare timeto. 85
 Commodat illufis numina furda Venus.
 Servus & ad partes sollers ancilla parentur ;
 Qui doceant, apte quid tibi possit emi.
 Et sibi pauca rogent : multos si pauca rogabuunt,
 Postmodo de stipula grandis acervus erit. 90
 Et soror & mater, nutrix quoque carpat amantem.
 Fit cito per multas præda petita manus :
 Cum te deficient posseendi munera causæ,
 Natalem libo testificare tuum.
 Ne securus amet nullo rivale, caveto. 95
 Non bene, si tollas prælia, durat amor.
 Ille viri toto videat vestigio læsto,
 Factaque lascivis livida colla notis.

F 7

Mu-

Munera præcipue videat, quæ miserit alter,
 Si tibi nil dederit, Sacra roganda via est. 100
 Cum multa abstuleris: ut non tamen omnia donet;
 Quod nunquam reddas, commodet usque roga.
 Lingua jüvet, mentemque tegat, blandire, noceque.
 Impia sub dulci melle venena latent.
 Hæc si præstiteris, usu mihi cognita longo; 105
 Nec tulerint voces ventus & aura meas;
 Sape mihi dices vivæ bene: sape rogabis,
 Ut mea defunctæ molliter ossa cubent.
 Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra.
 At nostræ vix se continere manus, 110
 Quin albam raramque comam, lacrymosaque vino
 Lumina, rugosas distraherentque genas.
 Diti tibi dent nudosque lares, inopemque senectam;
 Et longas hiemes, perpetuamque sitim.

ELEGIA IX.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido;
 Attice, crede mihi; militat omnis amans.
 Quæ bello est habilis, Veneri quoque convenit, atas,
 Turpe senex miles, turpe senilis amor.
 Quos petiere duces annos in milite forti, 7
 Hos petit in socio bella puella toro.
 Pervigilant ambo? terrâ requiescit uterque.
 Ille fores dominz servat, at iste ducis.
 Militis officium longa est via, mitte puellam;
 Srenuus exempto sine sequetur amans. 10
 Ibit in adversos montes, duplicataque nimbo
 Flumina: congestas exeret ille nives.
 Nec freta pressuræ tumidos causabitur Euros;
 Aptaque verrendis sidera quæret aquis.
 Quis, nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis, 15
 Et densa mistas perferet imbre nives?
 Mittitur infestus alter speculator in hostes:
 An rivale oculos alter? ut hoste, tenet.

Ale

Ille graves urbes, hic duræ limen amica
 Obsidet; hic portas frangit, at ille fores; 20
 Sape soporatos invadere profuit hostes:
 Cadere & armatâ vulgus inerte manu.
 Sic fera Theicium ceciderunt agmina Rhesi:
 Et dominum capti deseruistis equi.
 Sape maritorum somnis utuntur amantes: 25
 Et sua sopitis hostibus arma movent.
 Custodum transire manus, vigilumque catervas,
 Militis & miseri semper amantis opus.
 Mars dubius, nec certa Venus; victique resurgunt:
 Quosque neges unquam posse jacere cadunt: 30
 Ergo desidiâ quicumque vocabit amorem,
 Desinat, ingenii est experientis amor.
 Ardet in abductâ Briseide mæstus Achilles.
 Dum licet, Argolicas frangite Troës opes.
 Hector ab Andromaches complexibus ibat in arma 35
 Et, galeam capiti quæ daret, uxor erat.
 Summa ducum Atrides visa Priameide fertur
 Menadis effusus obstupuisse comis.
 Mars quoque deprensus fabrilis vincula sensit,
 Notior in cælo fabula nulla fuit. 40
 Ipse ego segnis eram, distinctaque in otia natus:
 Mollierant animos lectus & umbra meos.
 Impulit ignavum formosâ cura puella;
 Jussit & in castris ara merere suis.
 Inde vides agilem, nocturna que bella gerentem. 45
 Qui nolet fieri desidiosus, amet.

ELEGIA X.

Qualis, ab Eurotâ Phrygiis avecta carinis,
 Conjugibus belli causa duobus erat:
 Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
 Callidus in falsa lusst adulter ave:
 Qualis Amymone siccis errabat in agris, 5
 Cum premeret summi verticis urna comam:

Talis

Talis eras: aquilamque in te taurumque timebam,
 Et quidquid magno de Jove fecit Amor.
 Nunc timor omnis adest, animique resanuit error:
 Nec facies oculos jam capit ista meos. 10
 Cur sim mutatus quaris? quia munera poscis
 Hæc te non patitur causa placere mihi.
 Donec eras simplex, animum cum corpore amavi:
 Nunc mentis vitio læsa figura tua est.
 Et puer est & nudus Amor. sine sordibus annos, 15
 Et nullas estes, ut sit apertus, habet.
 Quid puerum Veneris pretio profutare jubetis?
 Quo pretium condat, non habet ille sinum,
 Nec Venus apta feris, Veneris nec filius, armis:
 Non decet imbelles æra merere Deos. 20
 Stat meretrix certo cuivis mercabilis ære;
 Et miseris jussu corpore quarit opes.
 Devovet imperium tamen hæc lanonis avari:
 Et quod vos facitis sponte, coacta facit.
 Sumite in exemplum pecudes ratione carentes. 25
 Turpe erit ingenium mitius esse feris.
 Non equa minus equum, non taurum vacca poposcit,
 Non aries placitam munere captat ovem.
 Sola viro mulier spoliis exultat adentis:
 Sola locat noctes: sola locanda venit. 30
 Et vendit, quod utrumque; juvat, quod uterque petebat:
 Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
 Quæ Venus ex æquo ventura est grata duobus;
 Altera cur illam vendit, & alter emit?
 Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas, 35
 Quam socio motu femina virque ferunt?
 Non bene conducti vendunt perjuriam testes:
 Non bene selecti iudicis ærea patet.
 Turpe, reos emat miserum defendere linguam:
 Quod faciat magnas, turpe, tribunal opes. 40
 Turpe, tori reditu census augere paternos,
 Et faciem lucro prostituisse suam.

Gratia

Gratia pro rebus merito debetur incensis;
 Pro male conducto gratia nulla toro.
 Omnia conductor solvit: mercede soluta 45
 Non manet officio debitor ille tuo.
 Parcite, formosæ, pretium pro nocte pacisci.
 Non habet eventus sordida præda bonos.
 Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
 Ut premerent sacra virginis arma caput, 50
 Equibus exierat, trajecit viscera ferro
 Filius: & pœnæ causa monile fuit.
 Nec tamen indignum est, a divite munera posci.
 Munera poscenti quod dare possit, habet.
 Carpite de plenis pendentes vitibus uvas. 55
 Præbeat Alcinoi poma benignus æger.
 Officium pauper numeret, studiumque, fidemque:
 Quod quis habet, domina conferat omne sua:
 Est quoque, carminibus meritas celebrare puellas,
 Dos mea, quam volui, nota sit arte meâ. 60
 Se indentur vestes, gemma frangentur & aurum:
 Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
 Nec dare, sed pretium posci dedignor & odi.
 Quod nego poscenti, desine velle; dabo.

ELEGIA XI.

Colligere incertos, & in ordine ponere, crines
 Docta, neque ancillas inter habenda, Nape;
 Inque ministeriis furtiva cognita noctis
 Utiles, & dandis ingeniosa notis
 Sæpe venire ad me dubitantem hortata Corinnam; 5
 Sæpe laboranti fida reperta mihi;
 Accipe, & ad dominam peraratas mane tabellas
 Perfer; & obstantes sedula pelle moras.
 Nec silicem venæ, nec durum in pectore ferrum,
 Nec tibi simplicitas ordine major inest. 10
 Credibile est, & te sensisse Cupidinis arcus.
 In me militiæ signa tuere tua.

Si

Si quæret, quid agam; Spe noctis vivere, dices.
 Cætera fert blanda cera notata manu.
 Dum loquor, hora fugit. vacuæ bene redde tabellas;
 Verum continuo fac tamen illa legat.
 Aspicias oculos mando frontemque legentis.
 Et acito vultu scire futura licet.
 Nec mora: perlectis referibat multa iubeto.
 Odi cum late splendida cera vacat. 20
 Comprimat ordinibus versus, oculosque moretur
 Margine in extremo littera rafa meos.
 Quid digitos opus est graphio lassare tenendo?
 Hoc habeat scriptum tota tabella, Veni.
 Non ego victrices lauro redimire tabellas.
 Nec Veneris mediâ penere in æde morer.
 Subscribam, Veneris fidas sibi Naso ministras
 Dedicat. at nuper vile fuistis acer.

ELEGIA XII.

Flete meos casus: tristes rediere tabellæ.
 Infelix hodie littera posse negat.
 Omina sunt aliquid. modo cum discedero vellet,
 Ad limen digitos restitit icæta Nape.
 Missa foras iterum limen transire memento
 Cautius; atque alte sobria ferre pedem.
 Ite hinc, difficiles funebria ligna tabellæ:
 Tuque negaturis cera referta notis.
 Quam puto de longæ collectam flore cicuta
 Melle sub infami Corsica misit apis. 10
 At, tanquam minio, penitus medicata rubebas.
 Ille color vere sanguinolentus erat.
 Projectæ triviis jaceatis inutile lignum:
 Vosque rota frangat prætereuntis onus.
 Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
 Convincam puras non habuisse manus.
 Præbuit illa ardor misero suspendia collo:
 Carnifici duras præbuit illa cruceas.

Ille dedit turpes raucis bubonibus umbras:
 Vulturis in ramis & strigis ova tulit. 20
 His ego commisi nostros infanus amores,
 Molliaque ad dominam verba ferenda dedi?
 Aptius hæc capiant vadimonia garrula ceræ,
 Quas aliquis duro cognitor ore legat.
 Inter ephemeridas melius tabulasque jacerent, 25
 In quibus absumentas steret avarus opes.
 Ergo ego vos rebus duplices pro nomine fensi?
 Auspicii numerus non erat ipse boni.
 Quid precer iratus (nisi vos cariota senectus
 Rodat, & ianundo cera sit alba situ. 30

ELEGIA XIII.

Jam super Oceanum venit à seniore marito
 Flava pruinoso quæ vehit axe diem.
 Quo properas, Aurora? mane. sic Memnonis umbris
 Annua solenni cæde parentet avis.
 Nunc juvat in teneris dominæ jacuisse lacertis:
 Si quando, lateri nunc bene juncta meo est.
 Nunc etiam somni pingues, nunc frigidus humor:
 Et liquidum tenui gutture cantat avis.
 Quo properas, ingrata viris, ingrata puellis?
 Roscida purpureâ supprime lora manu. 10
 Ante tuos ortus melius sua sidera servat
 Navita; nec mediâ nefcius errat aquâ.
 Te furtit, quamvis lassus, veniente viator:
 Miles & armiferas aptat ad arma manus.
 Prima bidente vides oneratos arva colentes:
 Prima vocas tardos sub juga panda boves.
 Tu pueros somno fraudas, tradisque magistris;
 Ut subeant teneræ verbera fava manus.
 (Atque eadem sponsum consulti ante atria mittis;
 Unius ut verbi grandia damna ferat.) 20
 Nec tu consulto, nec tu jucunda diserto:
 Cogitur ad lites surgere uterque novas.

Tu, cum feminei possint cessare labores,
 Lanificam revocas ad sua pensa manum.
 Omnia perpeterer. Sed surgere mane puellas 25
 Quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
 Optavi quoties, ne nox tibi cedere vellet;
 Ne u fugerent vultus sidera mota tuos!
 Optavi quoties, aut ventus frangeret axem,
 Aut caderet spissa nube retentus equus? 30
 Invida, quo properas? quod erat tibi filius ater,
 Materni fuerat pectoris ille color.
 (Quid si non Cephalo quondam flagrasset amore?
 An putat ignotam nequitiam esse suam?)
 Tithono vellem de te narrare liceret: 35
 Fabula non caelo turpior ulla foret.
 Illum dum refugis, longo quia grandior aeo,
 Surgis ad invisas a senae mane rotas.
 At si, quem malle, Cephalum complexa teneres?
 Clamares, Lente currite noctis equi. 40
 Cur ego plectar amans, si vir tibi marcet ab annis?
 Num me nupisti conciliante seni?
 Aspice, quot somnos juveni donarit amato
 Luna: neque illius forma secunda tuae.
 Ipse Deum genitor, ne te tam saepe videret, 45
 Commisit noctes in sua vota duas.
 Iurgia finieram, scires audisse; rubebat.
 Nec tamen assueto tardius orta dies.

ELEGIA XIV.

Dicebam, Medicare tuos desiste capillos.
 Tingere quam possis, jam tibi nulla coma est.
 At, si passa fores, quid erat spatiosus illis?
 Contigerant imum, qua patet usque latus.
 Quid, quod erant tenues, & quos ornare timeres; 5
 Vela colorati qualia Seres habent?
 Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
 Cum leve deferrâ sub trabe necit opus?

Nec

Nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus illis,
 Sed, quamvis neuter, mistus uterque color. 10
 Qualem elivosa madidis in vallibus Ida
 Ardua derepto cortice cedrus habet.
 Adde, quod & dociles, & centum flexibus apti,
 Et tibi nullius causa doloris erant.
 Non acus abruptit, non vallus pectinis, illos: 15
 Ornatrix tuto corpore semper erat.
 Ante meos saepe est oculos ornata; nec unquam
 Brachia derepta faucia fecit acu.
 Saepe etiam, nondum digestis mane capillis,
 Purpureo jacuit semisupina toro. 20
 Tum quoque erat neglecta decens: ut Thracia Bacche,
 Cum temere in viridi gramine lasa jacet.
 Cum graciles essent tamen, & lanuginis instar;
 Heu mala vexatae quanta tulere comae!
 Quam se praebuerant ferro patienter & igni; 25
 Ut fieret torto flexilis orbe sinus!
 Clamabam, Scelus est, istos scelus urere crines,
 Sponte decent: capiti, ferrea, parce tuo.
 Vim procul hinc remove. non est qui debeat uri;
 Erudit admotas ipse capillus acus. 30
 Formosa periere comae: quas vellet Apollo,
 Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
 Illis contulerim, quas quondam unda Dione
 Pingitur humenti sustinuisse manu.
 Quid male dispositos quereris periisse capillos? 35
 Quid speculum maesta ponis, inepta, manu?
 Non bene consuetis a te spectaris ocellis.
 Ut placeas, debes immemor esse tui.
 Non de cantatae laeserunt pellicis herbae,
 Non anus Harmonia perfida lavit aqua. 40
 Nec tibi vis morbi nocuit; (procul omen abesto)
 Nec minuit densas invida lingua comas.
 Facta manu culpaque tua dispendia sentis.
 Ipsa dabas capiti mista venena tuo.

NUAG

Nunc tibi captivos mittit Germania crines: 45
 Culta triumphata munere gentis eris.
 O quam saepe, comas aliquo mirante, rubebis;
 Et dices, Emtâ nunc ego merce probor!
 Nescio quam pro me laudat nunc iste Sycambam;
 Fama tamen memini cum fuit ista mei. 50
 Me miserum! lacrymas male continet; oraque dextra
 Protegit, ingenuas picta rubore genas.
 Sustinet antiquos gremio spectare capillos,
 (Hei mihi!) non illo munera digna loco.
 Collige cum vultu mentem, reparabile damnum est: 55
 Postmodo nativâ conspiciere comâ.

ELEGIA XV.

Quid mihi, Livor edax, ignavos objicis annos;
 Ingeniique vocas carmen inertis opus?
 Non me more patrum, dum strenua sustinet ætas,
 Præmia militiæ pulverulenta sequi:
 Nec me verbosas leges edificere: nec me 5
 Ingrato vocem prostituisse foro.
 Mortale est, quod quæris, opus. mihi fama perennis
 Quæritur: in toto semper ut orbe canar.
 Vivet Mæonides, Tenedos dum stabit & Ide; 10
 Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.
 Vivet & Aicraus, dum multis uva tumebit:
 Dum cadet incurva falce refecta Ceres.
 Battiaades semper toto cantabitur orbe;
 Quamvis ingenio non valet, arte valet.
 Nulla Sophocleô veniet iactura cothurno. 15
 Cum Sole & Luna semper Aratus erit.
 Dum fallax servus, durus pater, improba lena
 Vivent, dum meretrix blanda; Menandos erit.
 Ennius arte carens, animosique Accius oris,
 Casurum nullo tempore nomen habent. 20
 Varronem primamque ratem quæ nesciat ætas,
 Anreaque Elonio terga petita duci?

Vivet

Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
 Exitio terras cum dabit una dies.
 Tityrus, & fruges, Eneiaque arma legentur, 35
 Roma, triumphati dum caput orbis eris.
 Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
 Discuntur numeri, culte Tibulle, tui.
 Gallus & Hesperii, & Gallus notus Eois,
 Et sua cum Gallo nota Lycoris erit. 40
 Ergo, cum silices, cum dens patientis aratri,
 Depereant ævo, carmina morte carent.
 Cadant carminibus Reges, Regumque triumphus:
 Cedar & auriferi ripa beata Tagi.
 Vilia miretur vulgus. mihi flavus Apollo 35
 Poculo Castaliæ plena ministret aqua.
 Sustineamque comâ metuentem frigora myrtum:
 Atque à sollicito multus amante legar.
 Pascitur in vivis Livor: post fata quiescit,
 Cum suus ex merito quemque tuetur honos, 40
 Ergo etiam, cum me supremus adederit ignis,
 Vivam: parsque mei magna superstes erit,

P. OVI-

A M O R U M

LIBER SECUNDUS.

ELEGIA I.

HOc quoque composui, Pelignis natus aquosis,
Ille ego, nequitia Naso poeta mea.
Hoc quoque iussit Amor. procul hinc, pro-
cul este severa:

Non estis teneris apta theatra modis.
Me legat in sponsi facie non frigida virgo:
Et rudis ignoto tactus amore puer.
Atque aliquis juvenum, quo nunc ego, sanctius arcu
Agnoscat flammæ conscia signa suæ:
Miratusque diu, Quo, dicat, ab indice doctus
Composuit casus iste poeta meos?
Ausus eram (memini) cælestia dicere bella,
Centimanumque Gygen; & satis oris erat:
Cum male se Tellus ulta est, ingestaque Olympo
Ardua devexum Pelion Ossa tulit.
In manibus nimbus, & cum Jove fulmen habenti,
Quod bene pro cælo mitteret ille suo,
Claudit amica fores. ego cum Jove fulmina misi.
Excidit ingenio Jupiter ipse meo.
Jupiter, ignoscas: nil me tua tela juvabant.
Claustra tuos majus janua fulmen erat.
Blanditias elegosque leges mea tela resumsi.
Mollierunt duras lenia verba fores.
Carmina sanguineæ deducunt cornua Luna;
Et revocant niveos Solis euntis equos.
Carmine dissiliunt abruptis faucibus angues;
Inque suos fontes versa recurrit aqua.

Carmi-

Carminibus cessere fores: infertaque postli.
Quamvis robur erat, carmine victa fera est.
Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles?
Quid pro me Atrides alter & alter agent?
Quique tot errando, quot bello, perdidit annos?
Raptus & Hamonitis flebilis Hector equis?
At facie tenera laudatâ saepe puella,
Ad vatem pretium carminis ipsa venit.
Magna datur merces. heroum clara valete
Nomina: non apta est gratia vestra mihi.
Ad mea formosæ vultus adhibete puellæ
Carmina, purpureus quæ mihi distat Amor.

ELEGIA II.

Quem penes est dominam servandi cura, Bagæe,
Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.
Hesternâ vidi spatiantem luce puellam,
Illâ, quæ Danaï porticus agmen habet.
Protinus, ut placuit, mihi, scriptoque rogavi.
Rescripsit trepidâ, Non licet, illa manu.
Et cur non liceat quærenti, reddita causa est;
Quod nimium dominæ cura molesta tua est.
Si sapias, ô custos, odium (mihi crede) mereri
Define. quem metuit quisque, perisse cupit.
Vir quoque non sapiens: quid enim servare laboret,
Unde nihil, quamvis non tueare, perit?
Sed gerat ille suo morem, furiosus amori:
Et castum, multis quod placet, esse putet.
Huicfurtiva tuo libertas munere detur:
Quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
Consciis esse velis: dominâ est obnoxia servo.
Consciis esse times: dissimulare licet.
Scripta leget secum: matrem misisse putato.
Venerit ignotus: postmodo notus eat.
Ibit ad adfectam, quæ non languebit, amicum
Vifere; judiciis agra sit illa tuis.

G

Si

Si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
 Impositâ greinio stertere fronte potes.
 Nec tu, linigeram fieri quid possit ad Isin, 25
 Quâsieris: nec tu curva theatra time.
 Conscius assiduos commissi tollet honores.
 Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?
 Ille placet, versatque domum, neque verbera sentit:
 Ille potens; alii fordida turba jacent. 30
 Huic, verâ ut lateant causæ, finguntur inanes:
 Atque ambo domini, quod probat una, probant.
 Cum bene vir traxit vultum, rugasque coëgit:
 Quod voluit fieri blanda puella, facit.
 Sed tamen interdum tecum quoque jurgia nescat: 35
 Et simulet lacrymas, carnificemque vocet.
 Tu contra objiciens, quæ tuto diluat illa,
 In verum falso crimine deme fidem.
 Sic tibi semper honos, sic curta peculia crescent:
 Hæc face, & exiguo tempore liber eris. 40
 Aspicias indicibus nexas per colla catenas:
 Squalidus orba fide pectora carcer habet.
 Quærit aquas in aquis, & poma fugacia caprat
 Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.
 Dum nimium servat custos Junonius Iô,
 Ante suos annos occidit; illa Dea est. 45
 Vidi ego compedibus liventia crura gerentem,
 Unde vir incestum scire coactus erat.
 Pœna minor meritâ, nocuit mala lingua duobus.
 Vir doluit; fama damna puella tulit. 50
 Credé mihi; nulli sunt crimina grata marito:
 Nec quenquam, quamvis audiat illa, juvant.
 Sen tepet, indicium securas prodis ad aures;
 Sive amat, officio sit miser ille tuo.
 Culpa nec ex facili, quamvis manifesta, probatur, 55
 Judicis illa sui tuta favore venit.
 Viderit ipse licet; credet tamen ipse neganti:
 Damnabitque oculos; & sibi verba dabit.

Aspicias

Aspiciat dominæ lacrymas; plorabit & ipse:
 Et dicet, Pœnas garrulus iste dabit. 60
 Quam dispar certamen inis! tibi verbera victo
 Adfunt: in gremio judicis illa sedet.
 Non scelus aggredimur: non ad miscenda coimus
 Toxicæ: non stricto fulminat ense manus.
 Quærimus, ut tuto per te possimus amare. 65
 Quid precibus nostris mollius esse potest?

ELEGIA III.

Hei mihi, quod dominam nec vir nec fœmina servas:
 Mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
 Qui primus pueris genitalia membra recidit;
 Vulnera, quæ fecit, debuit ipse pati.
 Mollis in obsequium, facilisque rogantibus esses; 5
 Si tuus in quavis prætepuisset amor.
 Non tu natus equo, non fortibus utilis armis:
 Bellica non dextræ convenit hasta tuæ.
 Ista mares trahent: tu spes depone viriles.
 Sint tibi cum dominâ signa ferenda tuâ. 10
 Hanc imple meritis: hujus tibi gratia proficit.
 Si careas illâ, quis tuus usus erit;
 Est etiam facies, sunt apti lussibus anni.
 Indigna est pigro sp̄ma perire situ.
 Fallere te potuit, quamvis habere molestus: 15
 Non caret effectu, quod voluere duo.
 Aptius ut fuerit precibus tentasse, rogamus:
 Dum bene ponendi munera tempus habes.

ELEGIA IV.

Non ego mendosus ausim defendere mores;
 Falsaque pro vitis arma movere meis.
 Confiteor; si quid prodest delicta fateri:
 In mea nunc demens crimina factus eo.
 Odi: nec possum cupiens non esse, quod odi. 5
 Hæc quam, quæ studeas ponere, ferre grave est!

Nam desunt vires ad me mihi jusque regendum.
 Auferor ut rapidâ concita puppis aquâ.

Non est certa meos quæ forma iritet amores.
 Centum sunt causæ, cur ego semper anem.

Sive aliqua est oculos in se dejecta modestos;
 Uror: & insidiæ sunt pudor ille meæ.

Sive procax aliqua est; capior, quia rustica non est:
 Spemque dat in molli mobilis esse toro.

Aspera si visa est, rigidasque imitata Sabinas:
 Velle, sed ex alto dissimulare, puto.

Sive es docta; places raras dotata per artes:
 Sive rudis; placita es simplicitate tuâ,

Est, quæ Callimachi prænostris rustica dicat
 Carmina: cui placeo, protinus ipsa placet.

Et etiam, quæ me vatem, & mea carmina culpet;
 Culpantis cupiam sustinuisse femur.

Molliter incescit; motu capite altera dura est;
 At poterit tacto mollior esse viro.

Hæc quia dulce canit, flectitque facillima vocem,
 Oscula cantanti rapta dedisse velim.

Hæc querulas agili percurrit pollice chordas.
 Tam doctas quis non possit amare manus?

Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
 Et tenerum molli torquet ab arte latus:

Ut taceam de me, qui causa tangor ab omni;
 Illic Hippolytum pone; Priapus erit.

Tu, quia tam longa es, veteres heroidas æquas:
 Et potes in toto multa jacere toro.

Hæc habilis brevitæ suâ, corrumpor utraq;
 Conveniunt voto longa brevisque meo.

Non est culta; subit quid cultæ accedere possit.
 Ornata est; dotes exhibet illa suas.

Candida me capiet, capiet me flava puella:
 Est etiam fusco grata colore Venus.

Seu pendent niveæ pulli cervice capilli;
 Leda fuit nigra conspicienda comâ.

Seu flavent; placuit croceis Aurora capillis;

Omnibus historiis se meus aprat amor.

Me nova sollicitat, me tangit serior ætas:

Hæc melior specie corporis: illa sapit.

Denique quas totâ quisquam probet Urbe puellas:

Nosset in has omnes ambitiosus amor.

ELEGIA V.

Nullus amor tanti est; (abeas, pharetrate Cupido)
 Ut mihi sint toties maxima vota mori.

Vota mori mea sunt; cum te peccasse recorder,

Hei mihi, perpetuum nata puella malum!

Non mihi delectæ nudant tua facta tabellæ:

Non data furtive munera crimen habent.

O utinam arguerem sic, ut non vincere possem!

Me miserum! quare tam bona causa mea est?

Felix, qui quod amat, defendere fortiter audet:

Cui sua, Non feci, dicere amica potest.

Ferreus est, nimiumque suo favet ille dolori,

Cui petitur victâ palma cruenta reâ.

Ipsè miser vides, cum me dormire putares,

Sobrius apposito crimina vestra mero.

Multa supercilio vidi vibrante loquentes,

Nutibus in vestris pars bona vocis erat.

Non oculi tacuere tui, conscriptaque vino

Mentæ; nec in digitis littera nulla fuit.

Sermonem agnovi, (quid non videatur amanti?)

Verbaque pro certis justa valere notis.

Jamque frequens ierat mensâ conviva remotâ:

Compositi juvenes unus & alter erant.

Improba tum verò jungentes oscula vidi.

Illa mihi linguâ nexa fuisse liquet.

Qualia nec fratri tulerit germana severo;

Sed tulerit cupido mollis amica viro;

Qualia credibile est, nec Phœbum ferre Dianæ;

Sed Venerem Marti sæpe tulisse suo.

Quid facis, exclamo; quo nunc mea gaudia defers?
 Injiciam dominas in mea jura manus. 30
 Hæc tibi sunt tecum, mihi sunt communia tecum
 In bona cur quisquam tertius ista venit?
 Hoc ego; quæque dolor linguæ dictavit: at illi
 Conicia purpureus venit in ora pudor,
 Quale coloratum Tithoni conjuge colum 35
 Subruber, aut sponso visa puella novo.
 Quæde rosæ fulgent inter sua lilia mistæ:
 Aut ubi cantatis Luna laborat equis:
 Aut quod, ne longis flavescere possit ab annis,
 Mæonis Assyrium femina vinxit ebur. 40
 His erat, aut alicui color ille simillimus horum:
 Et nunquam casu pulerior illa fuit.
 Spectabat terram; terram spectare decebat.
 Mœsta erat in vultu; mœsta decenter erat.
 Sicut erant, (& erant culti) laniare capillos, 45
 Et fuit in teneras impetus ire genas.
 Ut faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
 Defensa est armis nostra puella suis.
 Qui modo savus eram, supplex utroque rogavi,
 Oscula ne nobis deteriora daret. 50
 Risit, & ex animo dedit optima: qualia possent
 Excutere itato tela trifulca Jovi.
 Torqueor infelix, ne tam bona sumferit alter:
 Et volo non ex hac illa fuisse nota.
 Hæc quoque, quam docui, multo meliora fuerunt; 55
 Et quiddam visa est addidicisse novi.
 Quod nimium placere, malum est; quod tota labellis
 Lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
 Nec tamen hoc unum doleo: non oscula tantum
 Juncta queror; quamvis hæc quoque juncta queror; 60
 Illa, nisi in lecto, nusquam potuere doceri.
 Nescio quis pretium grande magister habet.

ELE-

ELEGIA VI.

Psittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
 Occidit, exequias ite frequenter aves.
 Ite, pia volucres; & plangite pectora pennis;
 Et rigido teneras ungue notate genas.
 Horrida pro mœstis lanietur pluma capillis: 5
 Pro longâ resonent carmina vestra tubâ.
 Quid scelus Ismarii quereris, Philomela, tyranni?
 Expleta est annis ista querela suis.
 Alitis in rarâ miserum divertite funus,
 Magna, sed antiqui causa doloris Itey. 10
 Omnes, quæ liquido libratis in aëre cursus;
 Tu tamen ante alias, turtur amice, dole.
 Plena fuit vobis omni concordia vitâ,
 Et stetit ad finem longa tenaxque fides.
 Quod fuit Argolico juvenis Phocæus Orestæ: 15
 Hoc tibi, dum licuit, Psittace, turtur erat.
 Quid tamen ista fides? quid rari forma coloris?
 Quid vox mutandis ingeniosa sonis?
 Quid juvat, ut datus es, nostræ placuisse puellæ? 20
 Infelix avium gloria, nempè jaces.
 Tu poteras fragiles pennis hebetare smaragdos,
 Tincta gerens rubro Punica rostra croco.
 Non fuit in terris vocum simulacior ales:
 Reddebas blæso tam bene verba sono. 25
 Raptus es invidia, non tu fera bella movebas;
 Garrulus, & placidæ pacis amator eras.
 Ecce, coturnices inter sua prælia vivunt:
 Forsitan & fiant inde frequenter anus.
 Plenus eras minimo: nec præ sermonis amore 30
 In multos poteras ora vacare cibos.
 Nux erat esca tibi, causæque papavera somnis:
 Pellebatque sitim simplicis humor aquæ.
 Vivit edax vultur, ducensque per aëra gyros
 Milvius, & pluviz graculus auctor aquæ.

G 4

Vivit

Vivit & armiferæ cornix invisâ Minervæ ; 39
 Illa quidem sacris vix moritura novem.
 Occidit ille loquax, humanæ vocis imago,
 Psittacus, extremo munus ab orbe datum.
 Optima prima ferè manibus rapiuntur avaris :
 Implentur numeris deteriora suis. 40
 Tristia Phyllacida Thersites funera vidit :
 Jamque cinis, vivis fratribus, Hæstor erat.
 Quid referam timida pro te pia vota puellæ ;
 Vota procelloso per mare rapta Noto ?
 Septima lux aderat, non exhibitura sequentem : 45
 Et stabat vacuâ jam tibi Parca colo.
 Nec tamen ignavo stupuerunt verba palato.
 Clamavit moriens lingua, Corinna, vale.
 Colle sub Elysiô nigrâ nemus ilice frondens,
 Udaque perpetuo gramine terra, viret. 50
 Si qua fides dubiis ; voluerum locus ille piarum
 Dicitur, obscœnæ quo prohibentur aves.
 Illic innocui late pascuntur olores ;
 It vivax Phœnix, unica semper avis.
 Explicat ipsa suas ales Junonia pennas ; 55
 Oscula dat cupido blanda columba mari.
 Psittacus has inter, nemorali sede receptus,
 Convertit voces in sua verba piæ.
 Ossa tegit tumulus ; tumulus pro corpore parvus :
 Quo lapis exiguus par sibi cæmen habet. 60
 (Colligor ex ipso dominæ placuisse sepulero.
 Ora fuere mihi plus avè docta loqui.)

ELEGIA VII.

Ergo ego sufficiam reus in nova crimina semper ?
 Ut vincam, toties dimicuisse piget.
 Sive ego marmorei respexi summa theatri ;
 Eligis è multis, unde dolere velis. 5
 Candida seu tacito me vidit fœmina vultu ;
 Ita vultu tacitas arguis esse notas. 51

Si quam laudavi ; miseros petis ungue capillos :
 Si culpo ; crimen dissimulare putas.
 Sive bonus color est, in te quoque frigidus esse ;
 Seu malus, alterius dicor amore mori. 10
 Atque ego peccati vellem mihi conscius essem.
 Æquo animo pœnam, qui meruere, ferunt.
 Nunc temere insimulas : credendoque omnia frustra.
 Ipsa vetas iram pondus habere tuam.
 Aspice, ut auritus miseranda sortis asellus 15
 Assiduo domitus verbere lentus eat.
 Ecce, novum crimen, sollers ornare Cypassis
 Objicitur dominæ contemerasse torum,
 Di melius, quam me, si sit peccasse libido.
 Sordida contentæ fortis amica juvet ! 20
 Quis Veneris famulæ connubia liber inire,
 Tergaque complecti verbere secta velit ?
 Adde, quod ornandis illa est operata capillis ;
 Et tibi per doctas grata ministra manus.
 Scilicet ancillam, quæ tam tibi fida, rogarem ? 25
 Quid, nisi ut indicio juncta repulsa foret ?
 Per Venerem juro, puerique volatilis arcus,
 Me non admitti criminis esse reum.

ELEGIA VIII.

Ponendis in mille modos perfecta capillis,
 Comere sed solas digna Cypassi Deas ;
 Et mihi jucundo non rustica cognita furto ;
 Aptæ quidem dominæ, sed magis apta mihi ;
 Quis fuit inter nos sociati corporis index ? 5
 Sensit concubitus unde Corinna tuos ?
 Num tamen erubui, num verbo lapsus in ullo
 Furtivæ Veneris conscia signa dedi ?
 Quid, quod in ancillâ si quis delinquere posset,
 Illum ego contendi mente carere bonâ ? 10
 Thestalus ancillæ facie Briseidos arsit :
 Serva Mycænæo Phœbas amata duci.

Non ego Tantalide major, nec major Achille.

Quod decuit Reges, cur mihi turpe putem?

Ut tamen iratos in te defixit ocellos;

Vidi te totis erubuisse genis.

At quanto, si forte refers, presentior ipse

Per Veneris feci numina magna fidem!

Tu Dea, tu jubeas animi perjuria puri

Carpathium tepidos per mare ferre Notos.

Pro quibus officii pretium mihi dulce repende

Concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.

Quid renuis, fingisque novos, ingrata, timores?

Unum est è dominis emeruisse satis.

Quod si stulta negas, index antea facta fatebor!

Et veniam culpæ proditor ipse mea.

Quoque loco tecum fuerim, quotiasque, Cypassi,

Narrabo domina, quotque quibusque modis.

ELEGIA IX.

O Nanquam pro me satis indignate Cupido,

O in corde meo desidiose puer!

Quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,

Ladis? & in castris vulneror ipse meis?

Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?

Gloria pugnantes vincere major erat.

Quid? non Hamonius, quem cuspidem perculit, heros?

Confossum medicâ postmodo iuvit ope?

Venator sequitur fugientia, capta relinquit:

Semper & inventis ulteriora petit.

Nos tua sentimus populus tibi deditus arma:

Pigra reluctanti cessat in hoste manus.

Quid iuvat in nudis hamata retundere tela.

Offibus? ossa mihi nuda relinquit amor.

Tot sine amore viri, tot sunt sine amore puella.

Hinc tibi cum magnâ laude triumphus eat.

Roma, nisi immensum vires promisset in orbem,

Stramineis esset nunc quoque tecta casis,

Fessu

Fessus in acceptos miles deducitur agros:

Mittitur in saltus carcere liber equus:

Longaque subductum cecant navalia pinum:

Tutaque deposito poscitur ense rudis.

Me quoque, qui toties merui sub amore puellæ,

Defunctum placide vivere tempus erat.

Vive, Deus, posito, si quis mihi dicat, amore:

Depreceat, usque adeo dulce puella malum est.

Cum bene pertasum est, animoque relanguit ardor:

Nescio quo miseræ turbine mentis agor.

Ut rapit in præceps dominum, spumantia frustra

Frana retentantem, durior oris equus:

Ut subitus, prope jam pressa tellure, carinam

Tangentem portus ventus in alta rapit:

Sic me sæpe refert incerta Cupidinis aura;

Notaque purpureus tela resumit Amor.

Ege, puer, positis nudus tibi præbeor armis.

Hic tibi sint vires: hic tua dextra facit.

Huc tanquam iussu veniunt jam sponte sagittæ.

Vix illis præ me nota pharetra sua est.

Infelix, totâ quicunque quiescere nocte

Sustinet, & somnos præmia magna vocat.

Stulte, quid est somnus, gelida nisi mortis imago?

Longa quiescendi tempora fata dabunt.

Me modo decipiant voces fallacis amicæ:

Sperando certe gaudia magna feram.

Et modo blanditias dicat; modo iurgia nectat.

Sæpe fruar dominâ: sæpe repulsus eam.

Quod dubius Mars est; per te, privigne Cupido, est:

Et movet exemplo vitricus arma tuo.

Tu levis es, multoque tuis ventosior alis:

Gaudiaque ambiguâ dasque negasque fide.

Si tamen exaudis pulchra cum matre rogantem;

Infersa meo pectore regna tene.

Accedant regno nimium vaga turba puella.

Ambobus populis sic venerandus eris.

ELEGIA X.

Tu mihi, tu certe (memini) Gracine, negabas,
 Uno posse aliquem tempore amare duas.
 Per te ego decipior: per te deprensus inermis,
 Ecce duas uno tempore turpis amo.
Utraque formosa est: operosa cultibus amba: 5
 Artibus in dubio est hæc sit, an illa, prior.
Pulterior hac illa est: hæc est quoque pulterior illa:
 Et magis hæc nobis, & magis illa placet.
Errant, ut ventis discordibus acta faelos,
 Dividuumque tenent alter & alter amor. 10
Quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
 Nonne erat in curas una puella satis?
Quid folia arboribus, quid pleno sidera cælo
 In freta collectas alta quid addis aquas?
Sed tamen hoc melius, quam si sine amore jacerem. 15
 Hostibus eveniat vita severa meis.
 Hostibus eveniat viduo dormire cubili,
 Et medio laxæ ponere membra toro.
At mihi sayus amor somnos abrumpat inertes:
 Siquæ mei lecti non ego solus onus. 20
Me mea disperdat nullo prohibente puella,
 Si satis una potest: si minus una; duæ.
Sufficiant graciles sed non sine viribus artus:
 Pondere, non nervis, corpora nostra carent.
Et lateri dabit in vires alimenta voluptas. 25
 Decepta est operâ nulla puella meâ.
Sæpe ego, lascivæ consumto tempore noctis,
 Utilis & forti corpore mane fui.
Felix, quem Veneris certamina mutua perdunt!
 Di faciant, leti causa sit ista mei! 30
Induat adversis contraria pectora telis
 Miles, & æternum sanguine nomen emat.
Querat avarus opes; & quæ lassaris arando
 Equora, perjuro naufragus ore bibit.

At mihi contingat Veneris languescere motu;
 Cum moriar, medium solvar & inter opus:
 Atque aliquis nostro lacrymans in funere dicat,
 Conveniens vitæ mors fuit ista sua.

ELEGIA XI.

Prima malas docuit, mirantibus æquoris undis,
 Peliaco pinus vertice casa vias:
 Quæ concurrentes inter temeraria cautes
 Conspiciam sulvo vellere vexit ovem.
Outinam, reme ne quis freta longa moveret, 5
 Argo funestas pressa bibisset aquas!
Ecce fugit notumque tortum sociosque Penates;
 Fallacesque vias ire Corinna parat.
Quid tibi (me miserum!) Zephyros Eurofque timebo,
 Et gelidum Borean, egelidumque Notum? 10
 Non illic urbes, non tu mirabere silvas:
 Una est injusti cæcula forma maris.
Nec medius tenues conchas pictosve lapillos
 Pontus habet: bibuli littoris illa mora est.
Littora marmoreis pedibus signanda, puellæ. 15
 Hæcenus est tutum: cætera cæca via est.
 Et vobis alii ventorum prælia narrent;
 Quas Scylla infestet, quasve Charybdis aquas:
 Et quibus emineant violenta Ceræunia saxis:
 Quo lateant Syrtes, quove Malæa sinu. 20
Hæc alii referant, at vos, quod quisque loquentur,
 Credite: credenti nulla procella nocet,
 Sero respicitur tellus, ubi fune soluto
 Currit in immensum panda carina salum:
 Navita sollicitus quæ ventos horret iniquos, 25
 Et prope tam letum, quam prope cernit aquam.
Quid si concussas Triton exasperet undas?
 Quàm tibi nunc toto nullus in ore color!
Tum generosa voces sæcunda sidera Leda:
 Et, Felix, dicas, quam sua terra tenet! 30

Tutius est fovisse torum; legisse libellos;
Threiciam digitis increpuisse lyram.
At, si vana ferunt volucres mea dicta procellæ,
Æqua tamen puppi sit Galatea tua.
Vestrum crimen erit talis jactura puellæ,
Nereidesque Deæ, Nereidumque pater. 35
Vade memor nostri, vento reditura secundo.
Impleat illa tuos fortior aura sinus.
Tum mare in hæc magnus proclinet hittora Nereus:
Huc venti spirent: huc agat æstus aquas. 40
Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea soli:
Ipsa tuâ moveas turgida vela manu.
Primus ego aspiciam notam de littore pinum;
Et dicam, Nostros advehit illa Deos.
Excipiamq; humeris, & multa sine ordine carpan 45
Oscula, pro reditu victima vota cadet.
Inque tori formam molles sternentur arenæ:
Et tumulus mensæ quilibet instar erit.
Illic apposito narrabis multa Lyæo,
Pene sit ut mediis obruta navis aquis: 50
Dumque ad me properas, nec iniquæ tempora noctis,
Nec te præcipites extimuisse Notos.
Omnia pro veris credam, sint ficta licebit.
Cur ego non votis blandiar ipse meis?
Hæc mihi quamprimùm cælo nitidissimusalto 55
Lucifer admissio tempora portet equo.

ELEGIA XII.

Te triumphales circum mea tempora lauri,
Vicinus, in nostro est ecce Corinna sinu.
Quam vitæ, quam custos, quam janua firma, tot hostes;
Servabant; ne qua posset ab arte capi:
Hæc est præcipuo victoria, digna triumpho: 5
In qua, quæcunque est, sanguine præda caret,
Non humiles muri, non parvis oppida fossis
Cinda, sed est ductu capta puella meo.

Pec-

Pergama cum caderent bello superata bilastri;
Ex tot, in Atridâ pars quota laudis erat? 10
At mea seposita est, & ab omni milite diffors
Gloria; nec titulum muneris alter habet.
Me duce ad hanc voti finem, me milite veni:
Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
Nec casum fortuna meis immiscuit actis. 15
Huc ades, o curâ parte Triumphæ meâ.
Nec belli nova causa mei, nisi rapta fuisset
Tyndaris, Europa pax Asiæque foret.
Fœmina silvestres Lapithas, populumque bimembrem
Turpiter apposito vertit in arma mero. 20
Fœmina Trojanos iterum fera bella movere
Impulit in regno, juste Latine, tuo.
Fœmina Romanis, etiam nunc Urbe recentis,
Immisit foceros, armaque sava dedit.
Vidi ego pro niveâ pugnantes conjuge tauros; 25
Spectatrix animos ipsa juvenca dabat.
Me quoque cum multis, sed me sine cæde, Cupido
Jussit militiæ signa movere suæ.

ELEGIA XIII.

Dum labefactat onus gravidæ temeraria ventris,
In dubio vitæ lassæ Corinna jacet.
Illa quidem, clam metantum molita pericli,
Ira digna meâ: sed cadit ira metu. 5
Et tamen aut ex me conceperat; aut ego credo,
Est mihi pro facto sepe, quod esse potest,
Ii Parætonium, genaliaque arva Canopi
Quæ colis, & Memphin, palmiferamque Pharon, 1
Quaque celer Nilus lato delapsus ab alveo
Per septem portus in maris exit aquas; 10
Per tua sinistra precor, per Anubidis ora verendi;
Sic tua sacra pius semper Osiris amet;
Pigraque labatur circa donaria serpens,
Et comes in pompâ corniger Apis eat;

Hæc

Huc adhibe vultus; & in una parce duobus.
 Nam vitam dominæ tu dabis; illa mihi.
 Sæpe tibi sedit certis operata diebus,
 Qua cingit lauros Gallica turma tuas.
 Tuque laborantes utero miserata puellas,
 Quarum tarda latens corpora tendit onus;
 Lenis ades, precibusque meis fave, Ilithyia.
 Digna est, quam jubeas muneris esse tui.
 Ipse ego thura dabo fumosis candidus aris:
 Ipse feram ante tuos muneris vota pedes.
 Adiciam titulum, Servatâ Naso Corinnâ.
 Tu modo fac titulo muneribusque locum.
 Si tamen in tanto fas est monuisse timore;
 Hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

ELEGIA XIV.

Quid juvat immunes belli cessare puellas,
 Nec fera peltatas agmina velle sequi;
 Si sine Marte suis patiuntur vulnera telis,
 Et cæcas armant in sua fata manus?
 Quæ prima instituit teneros convellere fœtus,
 Militiâ fuerat digna perire suâ.
 Scilicet, ut careat rugarum crimine venter,
 Sternetur pugna tristis arena tuâ?
 Si mos antiquis placuisset matribus idem:
 Gens hominum vitio deperitura fuit:
 Quique iterum generis jaceret primordia nostri
 In vacuo lapides orbe, parandus erat.
 Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
 Justa recusasset pondera ferre Thetis?
 Hia si tumido geminos in ventre necasset,
 Casurus dominæ conditor Urbis erat.
 Si Venus Aeneam gravidâ temerasset in alvo:
 Casaribus tellus orba futura fuit.
 Tu quoque, cum posses nasci formosa, perisses;
 Tentasset, quod tu, si tua mater opus.

15
10
15
20
Ipse

Ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
 Vidissem nullos, matre necante, dies.
 Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis:
 Pomaque crudeli vellis acerba manu?
 Sponte fluant matura suâ, sine crescere nata.
 Est pretium parvæ non leve vita mora.
 Vestra quid effoditis subjectis viscera telis;
 Et nondum natis dira venena datis?
 Colchida resperfam puerorum sanguine culpant,
 Aque suâ casum matre queruntur Ityn.
 Veraque sæva parens: sed tristibus utraque causis
 Jacturâ socii sanguinis ulta virum.
 Dicite, quis Tereus, quis vos irritet Iäson
 Figere sollicitâ corpora vestra manu?
 Hoc neque in Armeniis tigres fecere latebris:
 Perdere nec fœtus ausa leana suos.
 At teneræ faciunt, sed non impune, puellæ.
 Sæpe, suos utero quæ necat, ipsa perit.
 Ipsa perit, ferturque toro resoluta capillos:
 Et clamant, Merito, qui modo cunq̄ue vident.
 Ista sed atherias vanesca: t dicta per atras:
 Et sint ominibus pondera nulla meis.
 Di faciles, peccasse semel concedite tutò:
 Id satis est, pœnam culpa secunda ferat.

ELEGIA XV.

A Nule, formosa digitorum vincitæ puellæ,
 In quo censendum nil, nisi dantis amor;
 Munus eas gratum, te lata mente receptum
 Protinus articulis induat illa suis.
 Tam bene convenias, quam mecum convenit illi;
 Et digitum iusto commodus orbe teras.
 Felix à dominâ tractaberis, anule, nostrâ,
 Invideo donis jam miser ipse meis.
 O utinam fieri subito mea munera possim
 Artibus Eæis, Carphatiive senis!

10
Tunc

Tunc ego te domina cupiam tetigisse papillas,
Et lavam tuncis inferuisse manum.

Elabar digito, quamvis angustus & hærens;

Inque linum mira laxus ab arte cadam.

Idem ego, ut arcanas possim signare tabellas,

Neve tenax ceram siccare gemma trahat,

Humida formosæ tangam prius ora puellæ.

Tantum ne signem scripta dolo da mihi.

Si dabor, ut condar loculis; exire negabo,

Adstringens digitis orbe minore tuos.

Non ego dedecori tibi sim, mea vita, futurus,

Quodue tener digitus ferre recuset, onus.

Me gere, cum calidis perfunderis imbribus artus:

Damnaque sub gemma perfer euntis aquæ.

Sed puto te nuda mea membra libidine surgent,

Et peragam partes anulus ille viri.

Irrita quid voco? parvum proficiscere munus.

Illa datam tecum sentiat esse fidem.

ELEGIA XVI.

Pars me Sulmo tenet Peligni tertia ruris;

Parva, sed irriguis ora salubris aquis.

Sol licet admota tellurem fidere findat,

Et micet Icarii stella proterva canis;

Arva pererrantur Peligna liquentibus undis:

Et vires in tenero fertilis herba solo.

Terra ferax Cereris, multoque feracior uvæ:

Dat quoque bacciferam Pallada gratus ager:

Perque resurgentes rivis labentibus herbas.

Gramineus madidam cæpes obumbrat humum.

At meus ignis abest, verbo peccavimus uno.

Quæ movet ardores, est procul; ardor adest.

Non ego, si medius Polluce & Castore ponar,

In cæli sine te parte fuisse velim.

Solliciti jaceant, terræque premantur iniquæ,

In longas orbem qui secuere vias.

[Aut

Aut juvenum comites jussissent ire puellas,

Si fuit in longas terra secanda vias.

Tum mihi, si premerem ventosas horridus Alpes,

(Dummodo cum dominâ) molle fuisset iter.

Cum dominâ Libycas ausim percurrere Syrtas,

Et dare non æquis vela ferenda Notis.

Non, quæ virgineo portenta sub inguine latrant;

Nec timeam vestros, curva Malæa, sinus:

Non qua submersis ratibus saturata Charybdis

Fundit, & affusas ore resorbet aquas.

Quod si Neptuni ventosa potentia vincit,

Et subventuros auferet unda Deos;

Tu nostris niveos humeris impone lacertos.

Corpore nos facili dulce feremus onus.

Sæpe petens Hero juvenis tranaverat undas.

Tunc quoque tranasset; sed via cæca fuit.

At sine te, quamvis operosi vitibus agri

Me teneant, quamvis amantibus arva nudent,

Et vocet in rivos parentem rusticus undam,

Frigidaque arboreas mulceat aura comas,

Non ego Pelignos videor celebrare salubres:

Non ego natalem terra paterna locum;

Sed Seythiam, Cilicæque feros, viridisque Britanos.

Quæque Promethæo saxa cruore rubent.

Ulmus amat vitem, vitis non deserit ulmum.

Separor à dominâ cur ego sæpe meâ?

At mihi te comitem juratas usque futuram.

Per me, perque oculos sidera nostra tuos.

Verba puellarum, foliis leviora caducis,

Irrita, quo visum est, ventus & unda ferunt.

Si qua mei tamen est in te pia cura relictæ;

Incipe pollicitis addere facta tuis:

Parvaque quam primum rapientibus esseda mannis

Ipsa per admissas concute lora jubas.

At vos, qua veniet, tumidi subsidite montes:

Et faciles curvis vallibus este viæ.

E I E-

ELEGIA XVII.

SI quis erit, qui turpe putet servire puella;
 Illo convincar iudice turpis ego.
Sim licet infamis: dum me moderatus urat,
 Qua Paphon, & fluctu pulsa Cythera tenet.
Atque utinam domina mihi quoque præda fuisset;
 Formosæ quoniam præda futurus eram.
Dat facies animos. facies violenta Corinnae
 (Me miserum!) cur est tam bene nota sibi?
Scilicet à speculi sumuntur imagine fastus;
 Nec nisi compositam se prius illa videt. 10
Non tibi si facies nimium dat in omnia regni;
 (O facies oculos nata tenere meos!)
Collatum ideo tibi me contemnere debes.
 Aptari magnis inferiora licet.
Creditur & Nymphæ mortalis amore Calypso 15
 Capta reluctantem detinuisse virum.
Creditur æquoream Phthio Nereida Regi,
 Egriam iusto concubuisse Numæ;
Vulcano Venerem: quamvis, incide relicta,
 Turpiter obliquum claudicet ille pede. 20
Carminis hoc ipsum genus impar: sed tamen apte
 Jungitur heròis cum breviorè modo.
Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges.
 Te deceat medio jura dedisse toro.
Non tibi crimen ero, nec quo latere remoto. 25
 Non erit hic nobis inficiandus amor.
Sunt tibi pro magno felicia carmina censu;
 Et multa per me nomen habere volunt.
Novi aliquam, qua se circumferat esse Corinnam.
 Ut fiat, quid non illa dedisse velit? 30
Sed neque diversi ripa labuntur eadem
 Frigidus Eurotas, populiferque Padus:
Nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis.
 Ingenio causas tu dabis una meo.

ELEGIA XVIII.

CArmen ad iratum dum tu perducis Achillen,
 Primaque juratis induis arma viris;
Nos, Macer, ignavâ Veneris cessamus in umbrâ:
 Et tener ausuros grandia frangit Amor.
Sæpe meæ, Tandem, dixi, discede, puellæ: 5
 In gremio sedit protinus illa meo.
Sæpe, Pudet, dixi, lacrymis vix illa retentis,
 Me miseram! jam te, dixit, amare pudet?
Implicuitque suos circum mea colla lacertos;
 Et, quæ me perdunt, oscula mille dedit. 10
Vincor; & ingenium sumtis revocatur ab armis:
 Resque domi gestas & mea bella cano.
Sceptra tamen sumsi; curaque Tragedia nostrâ
 Crevit: & huic operi quamlibet aptus eram.
Risit Amor, pallanque meam, pictosque cothurnos, 15
 Sceptraque privatâ tam cito sumta manu.
Hinc quoque me domina numen deduxit iniquæ:
 Deque cothurnato vate triumphat Amor.
Quod licet, aut artes teneri profitemur Amoris:
 (Hei mihi! præceptis, urgeor ipse meis) 20
Aut, quod Penelopes verbis reddatur Ulyssi,
 Scribimus; aut lacrymas, Phylli relicta, tuas.
Quod Paris, & Macareus, & quod male gratus Iâson,
 Hippolytique parens, Hippolytuque legant:
Quodque tenens strictum Dido miserabilis ensen 25
 Dicat, & Eoliæ Lesbis amica lyræ.
Quam celer è toto rediit meus orbe Sabinus,
 Scriptaque diversis rettulit ille locis!
Candida Penelope signum cognovit Ulyssis:
 Legit ab Hippolyto scripta noverca suo. 30
Jam pius Aeneas misera rescripsit Elissæ:
 Quodque legat Phyllis, si modo vivit, habet.
Tristis ad Hypsipylum ab Iâsone littera venit:
 Det votam Phæbo Lesbis amata lyram.

Nec tibi (qua tutum vati, Macer, arma canenti)
 Aureus in medio Marte tacetur Amor.
 Et Paris est illic, & adultera nobile crimen;
 Et comes extincto Laodamia viro,
 Si bene te novi: non bella libentius istis
 Dicis: & à vestris in mea castra redis.

ELEGIA XIX.

SI tibi non opus est servata, stulte, puellâ;
 At mihi fac, serves: quo magis ipse velim?
 Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.
 Ferreus est, si quis, quod finit alter, amat.
 Speremus pariter, pariter metuamus amantes:
 Et faciat voto grata repulsa locum.
 Quo mihi fortunam, qua nunquam fallere curet?
 Nil ego, quod nullo tempore ladat, amo.
 Viderat hoc in me vitium versuta Corinna;
 Quaque capi possem, callida norat opem.
 Ah quoties sani capitis mentita dolores,
 Cunctantem tardo iussit abire pede!
 Ah quoties finxit culpam, quantumque libebat,
 Infantis speciem præbuit esse, nocens!
 Sic ubi vexarat, tepidoque refoverat ignes;
 Rursus erat votis comis & apta meis.
 Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat!
 Oscula (Dî magni) qualia quotque dabat!
 Tu quoque, quæ nostros rapuisti nuper ocellos,
 Sæpe time insidias, sæpe rogata nega:
 Et sine me ante tuos projectum in limine postes
 Longa pruinosâ frigora nocte pati.
 Sic mihi durat amor, longosque adolescit in usus;
 Hoc juvat: hæc animi sunt alimenta mei.
 Pinguis amor, nimumque patens, in tadia nobis
 Vertitur; & stomacho, dulcis ut esca, nocet.
 Si nunquam Danaën habuisset ænea turris;
 Non esset Danaë de Jove facta parens.

Dum servat Juno sinuatam cornibus Iô;
 Facta est, quam fuerat, gratior illa Jovi.
 Quod licet & facile est, quisquis cupit; arbore frondes
 Carpat, & è magno flumine potet aquam.
 Si quæ volet regnare diu; deludat amantem.
 Hei mihi, quod monitis torqueor ipse meis!
 Cuilibet eveniat, nocet indulgentia nobis.
 Quod sequitur, fugio: quod fugit, usque sequor.
 At tu, formosa nimum secure puella,
 Incipe jam prima claudere nocte forem.
 Incipe, quis toties furtim tua limina pulset,
 Querere: quid latent nocte silente canes,
 Quo ferat & referat solers ancilla tabellas:
 Cur toties vacuo secubet ipsa toro.
 Mordeat ista tuas aliquando cura medullas:
 Daque locum nostris materiamque dolis.
 Ille potest vacuo furari littore arenas,
 Uxorem stulti si quis amare potest.
 Jamque ego præmoneo; nisi tu servare puellam
 Incipis, incipiet desinere esse mea.
 Multa diuque tuli: speravi sæpe futurum.
 Cum bene servasses, ut bene verba darem.
 Lentus es, & pateris nulli patienda marito.
 At mihi concessi finis amoris erit.
 Scilicet infelix nunquam prohibebor adire;
 Nox mihi sub nullo vindice semper erit?
 Nil metuam? per nulla traham suspiria somnos?
 Nil metuis, cur te jure perisse velim?
 Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
 Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.
 Quin alium, quem tanta juvet patientia, quaris?
 Me tibi rivalem si juvat esse, veta.

P. OVIDII NASONIS

A M O R U M

LIBER TERTIUS.

ELEGIA I.

STat vetus & multo incædua silva per annos.
 Credibile est illi numen inesse loco.
 Fons facer in medio, speluncaque pumice
 pendens:
 Et latere ex omni dulce queruntur aves.
 Hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris,
 Quod mea, quærebam, Musa moveret opus.
 Venit odoratos Elegeia nexa capillos:
 Et puto pes illi longior alter erat.
 Forma decens; vestis tenuissima, cultus amantis:
 In pedibus vitium causa decoris erat,
 Venit & ingenti violenta Tragedia passu.
 Fronte comæ torva, pallâ jacebat humi.
 Lava manus sceptrum late regale movebat:
 Lydius alta pedum vincla cothurnus erat.
 Et prior, Equis erit, dixit, tibi finis amandi,
 O argumenti lente poeta tui!
 Nequitiam vinosâ tuam convivia narrant:
 Narrant in multas compita secta vias.
 Sape aliquis digito vatem designat euntem:
 Atque ait, Hic ille est, quem ferus urit Amor.
 Fabula (nec tentis) tota jactaris in Urbe;
 Dum tua præterito facta pudore refers.
 Tempus erat thyrso pulsum graviore moveri.
 Cessatum satis est: incipe majus opus,

Mate

Materiâ premis ingenium. caue facta virorum:
 Hæc animo, dices, area digna meo.
 Quod teneræ cantent, lusit tua Musa, puella;
 Primaque per numeros acta juventa suos.
 Nunc habeam per te Romana Tragedia nomen.
 Implebit leges spiritus iste meas. 30
 Hastenus: & movit pictis innexa cothurnis
 Densum cæsarie terque quaterque caput.
 Altera (si memini) limis subrisit ocellis.
 Fallor, an in dextrâ myrtea virga fuit?
 Quid gravibus verbis, animosa Tragedia, dixit,
 Me premis? an nunquam non gravis esse potes?
 Imparibus tamen es numeris dignata moveri.
 In me pugnasti versibus usâ meis.
 Non ego contulerim sublimia carmina nostris.
 Obruit exiguas regia vestra fores. 40
 Sum levis; & mecum levis est mea cura Cupido.
 Non sum materiâ fortior ipsa meâ.
 Rustica sit sine me lascivi mater Amoris.
 Huic ego proveni lena comesque Dea.
 Quam tu non poteris duro reserare cothurno,
 Hæc est blanditiis janua laxa meis. 45
 Et tamen emerui plus quam tu posse, ferendo
 Multa supercilio non patiendâ tuo,
 Per me decepto didicit custode Corinna
 Liminis adstricti sollicitare fidem; 50
 Delabique toro tunicâ velata recindâ s
 Atque impereusos nocte movere pedes,
 Vel quoties foribus duris incisa pependi,
 Non verita à populo prætereunte legi!
 Quin ego me memini, dum custos sævus abiret,
 Ancilla missam delituisse sinu. 55
 Quid, cum me munus natali mittis? at illa
 Rumpit, & apposita barbara mensit aquâ?
 Prima tua movi felicia femina mentis.
 Murus habet, quod te jam petit, ista meum. 60

H

De-

Desierant; cœpi: Per vos utramque rogamus,
 In vacuas auras verba timentis eant.
 Altera me sceptro decoras, altoque cothurno,
 Jam nunc contacto magnus in ore sonor.
 Altera das nostro victurum nomen amori.
 Ergo ades, & longis versibus adde breves.
 Exiguam vati concede, Tragedia tempus,
 Tu labor æternus: quod petit illa, breve est.
 Mota dedit veniam. teneri properentur amores,
 Dum vacat. à tergo grandius urget opus.

ELEGIA II.

NON ego nobilium sedeo studiosus equorum:
 Cui tamen ipsa faves, vincat ut ille precor.
 Ut loquerer tecum veni, tecumque sederem:
 Ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
 Tu cursus spectas, ego te. spectemus uterque
 Quod juyat; atque oculos pascat uterque suos.
 O, cuicumque faves, felix agitator equorum!
 Ergo illi curâ contigit esse tua?
 Hoc mihi contingat; sacro de carcere missis
 Insistam forti mente vehendus equis.
 Et modo lora dabo; modo verberare terga notabo:
 Nunc stringam metas interiore rota.
 Si mihi currenti fueris conspecta, morabor:
 Deque meis manibus lora remissa fluent.
 Ah quam pene Pelops Piseâ concidit hastâ,
 Dum spectat vultus, Hippodamia, tuos!
 Nempe favore suâ vicit tamen ille puellâ.
 Vincamus domina quisque favore suâ.
 Quid frustra refugis? cogit nos linea jungi.
 Hec in lege loci commoda Circus habet.
 Tu tamen, à dextrâ quicumque es, parce puellâ.
 Contactu lateris laditur ista tui.
 Tu quoque, qui spectas post nos, tua contrahe crura,
 Si pudor est, rigido nec preme terga genu.

Sed

Sed nimium dimissa jacent tibi pallia terrâ.
 Collige; vel digitis en ego tollo meis.
 Invida vestis eras, quæ tam bona crura tegebas:
 Quoque magis spectes, Invida vestis eras.
 Talia Menalio Atalantes crura fugacis
 Optavit manibus sustinuisse suis.
 Talia succinctæ pinguntur crura Dianæ,
 Cum sequitur fortes, fortior ipsa, feras.
 His ego non visis arsi. quid fiet ab istis?
 In flammam flammâs, in mare fundis aquas.
 Suspicio ex istis & cætera posse placere,
 Quæ bene sub tenui condita veste latent.
 Vis tamen interea faciles arcessere ventos,
 Quos faciat nostra mota tabella manu?
 An magis hic meus est animi, non æris, æstus,
 Captaque fœmineus pectora torret amor?
 Dum loquor, alba levi sparsa est tibi pulvere vestis,
 Sordide de niveo corpore pulvis abi.
 Sed jam pompa venit. linguis animisque favete.
 Tempus adest plausus: aurea pompa venit.
 Prima loco fertur passis Victoria pennis:
 Huc ades; & meus hic fac, Dea, vincat amor.
 Plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
 Nil mihi cum pelago: me mea terra capit.
 Plaudite tuo, miles, Marti: nos odimus arma.
 Pax juvat, & mediâ Pace repertus Amor.
 Auguribus Phœbus, Phœbe venantibus adsit:
 Artifices in te verte, Minerva, manus.
 Ruricolæ Cereri, teneroque adsurgite Baccho:
 Pollucem pugiles, Castora placet eques.
 Nos tibi, blanda Venus, puerisque potentibus arcu
 Plaudimus. inceptis annue, Diva, meis.
 Daque novæ mentem dominæ, patiaturs amari.
 Annuit; & motu signa secunda dedit.
 Quod Dea promissit, promittas ipsa rogamus.
 Pace loquar Veneris: tu Dea major eris.

H 2

60
Per

Per tibi tot iuro testes, pompamque Deorum,
 Te dominam nobis tempus in omne peti.
 Sed pendente tibi crura: potes, si forte iuvabit,
 Cancellis primos inferuisse pedes.
 Maxima jam vacuo Prætor spectacula Circo 65
 Quadrijuges æquo carcere misit equos.
 Cui studeas video: vincet cuiunque favebis.
 Quid cupias ipsi scire videntur equi.
 Me miserum! metam spatioso circuit orbe,
 Quid facis? admoto proximus axe subit. 70
 Quid facis, infelix? perdis bona vota puella.
 Tende precor validâ lora sinistra manu.
 Favimus ignavo, sed enim revocate, Quirites;
 Et date jactatis undique signa togis.
 En revocant, at, ne turbet toga mota capillos, 75
 In nostros abdas te licet usque sinus.
 Jamque patent iterum referato carcere postes,
 Evolat admissis discolor agmen equis.
 Nunc saltem supera, spatioque infurge patenti.
 Sint mea, sint dominæ fac rata vota meæ.
 Sunt dominæ rata vota meæ: mea vota supersunt. 80
 Ille tenet palmam: palma petenda mihi est.
 Risit, & argutis quiddam promisit ocellis.
 Hoc satis hic, alio cætera redde loco.

ELEGIA III.

Esse Deos, crede, fidem jurata fefellit:
 Et facies illi, quæ fuit ante, manet.
 Quam longos habuit nondum perjura capillos,
 Tam longos, postquam numina lussit, habet.
 Candida candorem roseo suffusa rubore 5
 Ante stetit: niveo lucet in orbe rubor.
 Pes erat exiguus: pedis est artificiosa forma.
 Longa decensque fuit: longa decensque manet.
 Argutos habuit, radiant ut sidus ocellos;
 Per quos mentita est perfida sæpe mihi. 10

Sci-

Scilicet æterno falsum jurare puellis
 Di quoque concedunt; formaque numen habet.
 Perque suos illam nuper jurasse recordor,
 Perque meos oculos; & dolere mei.
 Dicite, Di; si vos impune fefellerit illa, 15
 Alterius meritis cur ego damna tuli?
 At non invidiæ vobis Cephæia virgo est,
 Pro male formosâ iusta parente mori.
 Non satis est, quod vos habui sine pondere testes,
 Et mecum lucos ridet inulta Deos: 20
 Ut sua per nostram redimat perjuria pœnam,
 Victima deceptus decipientis erò?
 Aut sine re nomen Deus est, frustra que timetur;
 Et stultâ populos credulitate movet:
 Aut, si quis Deus est, reneras amat ille puellas; 25
 Et nimium solas omnia posse jubet.
 Nobis satifero Mavors accingitur ense:
 Nos petit invictâ Palladis hasta manu.
 Nobis flexibiles curvantur Apollinis arcus:
 In nos alta Jovis dextera fulmen habet. 30
 Formosas Superi metuunt offendere læsi:
 Atque ultrò, quæ se non timuere, timent.
 Et quisquam pia thura focis imponere curet?
 Certe plus animi debet inesse viris.
 Jupiter igne suo lucos jaculatur & arcus: 35
 Missaque perjuras tela ferire vetat.
 Tot meruere peti. Semele miserabilis arsit:
 Officio est illi pœna reperta suo.
 At si venturo se subduxisset amanti,
 Non pater in Baccho matris haberet onus. 40
 Quid queror, & toti facio convivia cælo?
 Di quoque habent oculos: Di quoque; pectus habent.
 Si Deus ipse forem; numen sine fraude liceret
 Fœmina mendaci falleret ore meum.
 Ipse ego jurarem verum jurare puellas, 45
 Et non de tetricis dicerer esse Deus.

H 3

Tu

Tu tamen illorum moderatius utere dono :
Aut oculis certè parce, puella, meis.

ELEGIA IV.

Dure vir, imposito teneræ custode puellæ,
Nil agis, ingenio quæque tuenda suo.
Si qua metu demto casta est; ea denique casta est:
Quæ, quia non liceat, non facit; illa facit.
Ut jam servaris bene corpus; adultera mens est;
Nec custodiri, ni velit, illa potest.
Nec mentem servare potes, licet omnia claudas.
Omnibus oclusis intus adulter erit.
Cui peccare licet, peccat minus, ipsa potestas
Semina nequitiae languidiora facit.
Desine (crede mihi) vitia irritare vetando:
Obsequio vincas aptius illa tuo.
Vidi ego nuper equum, contra sua vincla tenacem,
Ore reluctanti fulminis ire modo.
Constitit, ut primum concessas sensit habenas,
Frænaque in effusa laxa jacere jubâ.
Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.
Sic interdictis imminet æger equis.
Centum fronte oculos, centum cervice gerebat
Argus: & hos unus sepe fefellit Amor.
In thalamum Danaë saxo ferroque perennem
Quæ fuerat virgo tradita, mater erat.
Penelope mansit, quamvis custode carebat,
Inter tot juvenes intemerata procos.
Quidquid servatur, cupimus magis: ipsaque furem
Cura vocat. pauci, quod finit alter, amant.
Nec facie placet illa sua, sed amore mariti.
Nescio quid, quod re ceperit, esse putant.
Non proba sit, quam vir servat, sed adultera; cara est.
Ipse timor pretium corpore majus habet.
Indignere licet; juvat inconcessa voluptas.
Sola placet; Timeo, dicere si qua potest,

Nec

Nec tamen ingenuam jus est fervare puellam.
Hic metus externæ corpora gentis agat.
Scilicet ut possit cultos, Ego, dicere, feci,
In laudem servi casta sit illa tui.
Rusticus est nimium, quem lædit a dultera conjux;
Et notos mores non fatis Urbis habet:
In qua Martigenæ non sunt sine crimine nati
Romulus Iliades Iliadesque Remus.
Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?
Non possunt ullis ista coire modis.
Si sapias, indulge dominæ: vultusque severos
Exue: nec rigidi jura tuere viri.
Et cole, quos dederit (multos dabit) uxor amicos.
Gratia sic minimo magna labore venit.
Sic poteris iuvenum convivium semper inire:
Et, quæ non dederis, multa videre domi.

ELEGIA V.

NOx erat; & somnus lassos submisit ocellos
Terruerunt animum talia visa meum.
Colle sub aprico celeberrimus ilice lucus
Stabat; & in ramis multa latebat avis.
Area gramineo suberat viridissima prato,
Uvida de guttis lenè sonantis aquæ.
Ipse sub arboreis vitabam frondibus æstum,
Fronde sub arboreâ sed tamen æstus erat.
Ecce, petens variis immixtas floribus herbas,
Constitit ante oculos candida vacca meos.
Candidior nivibus, tunc cum cecidere recentes;
In liquidas nondum quas mora vertit aquas.
Candidior, quod adhuc spumis stridentibus albet,
Et modo siccata, lacte, relinquit ovem.
Taurus erat comès huic, feliciter ille maritus:
Cumque suâ teneram conjuge pressit humum.
Dum jacet, & lente revocatas ruminor herbas,
Atque iterum pasto pascitur ante cibo;

H 4

Vi-

Visus erat, somno vires adimente, ferenti
 Cornigerum terræ deposuisse caput. 20
 Huc levibus cornix pennis delapsa per auras
 Venit; & in viridi garrula sedit humo.
 Terque bovis niveæ petulanti pectora rostro
 Fodit; & albentes abstulit ore jubas.
 Illa locum taurumque diu cunctata relinquit. 25
 Sed niger in vacca pectore livor erat.
 Utque procul vidit carpentes pabula tauros;
 (Carpebant tauri pabula lata procul)
 Illuc se rapuit, gregibusque immiscuit illis:
 Et petiit herbæ fertilioris humum. 30
 Dic, age, nocturnæ, quicumque es, imaginis augur,
 (Si quid habent veri) visa quid ista ferant.
 Sic ego: nocturnæ sic dixit imaginis augur,
 Expendens animo singula visa suo:
 Quem tu mobilibus foliis vitare volebas,
 Sed male vitabas, æstus amoris erat.
 Vacca puella tua est, aptus color ille puellæ.
 Tu vir, & in vacca compare taurus eras.
 Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto;
 Ingenium domina lena movēbit anus. 40
 Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit;
 Frigidus in viduo destituere toro.
 Livor, & adverso maculæ sub pectore nigræ,
 Pectus adulterii labe carere negant.
 Dixerat interpres, gelido mihi sanguis ab ore 45
 Fugit; & ante oculos nox stetit alta meos.

ELEGIA VI.

A Mnis, arundinibus limosas obfite ripas,
 Ad dominam propero; siste parumper aquas,
 Nec tibi sunt pontes, nec quæ sine remigis ictu
 Concava trajecto cymba rudente vehat
 Parvus eras, memini: nec te transire refugi: 5
 Summaque vix talos contigit unda meos.

Nunc

Nunc ruis adposito nivibus de monte solutis,
 Et turpi crassas gurgite volvis aquas.
 Quid properasse juvat? quid parca dedisse quieti
 Tempora? quid nocti conseruisse diem? 10
 Si tamen hic standum; si non datur artibus ullis
 Ulterior nostro ripa premeuda pedi?
 Nunc ego, quas habuit pennas Danaeius heros,
 Terribili densum cum tulit angue caput;
 Nunc opto currum; de quo Cerealia primum 15
 Semina venerunt in rude missa solum.
 Prodigiōsa loquor veterum mendacia vatū.
 Nec tulit hæc, nec fert, nec feret ulla dies,
 Tu potius, ripis effuse capaciū amnis,
 (Sic æternus eas) labere sine tuo. 20
 Non eris invidia, torrens, (mihi crede) ferendæ,
 Si dicar per te forte retentus amans,
 Flumina deberent juvenes in amore juvare:
 Flumina senserunt ipsa, quid esset amor.
 Inachus in Melie Bithynide pallidus isse 25
 Dicitur, & gelidis incaluisse vadis.
 Nondum Troja fuit lustris obsessa duobus,
 Cum rapuit vultus, Xanthe, Neera tuos.
 Quid? non Alpheon diversis currere terris
 Virginis Arcadiæ certus adegit amor? 30
 Te quoque promissam Xanthe, Penæ, Cæusam
 Phthiotum terris oculuisse ferunt.
 Quid referam Alopōn, quem cepit Martia Thebæ,
 Natarum Thebe quinque futura parens?
 Cornua si tua nunc ubi sint, Acheloe, requiram: 35
 Hercules iratâ fracta querere manu.
 Nec tanti Calydon, nec tota Ætolia tanti;
 Una tamen tanti Deianira fuit.
 Ille fluens dives septena per ostia Nilus,
 Qui patriam tantæ tam bene celat aquæ. 40
 Fertur in Evadne collectam Alopide flammam
 Vincere gurgitibus non potuisse suis.

H 5

Sic-

Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus;
 Cedere iussit aquam: iussa recessit aqua,
 Nec te pratero, qui per cava saxa volutans
 Tiburis Argæi pomifer arva rigas.
 Illa cui placuit, quamvis erat horrida cultu,
 Ungue notata comas, ungue notata genas.
 Illa, gemas patruique nefas delictaque Martis,
 Errabat nudo per loca sola pede.
 Hanc amnis rapidis animosus vidit ab undis;
 Raucaque de mediis sustulit ora vadis:
 Atque ita, Quid nostras, inquit, teris anxia ripas,
 Illa ab Idæo Laomedonte genus?
 Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris?
 Vittæ nec evinctas impedit alba comas?
 Quid fles, & madidos lacrymis corrumpis ocellos?
 Pectoraque insanâ plangis aperta manu?
 Ille habet & silices, & vivum in pectore ferrum,
 Qui tenero lacrymas lentus in ore videt.
 Illa, pone metus; tibi regia nostra patebit:
 Teque colent amnes. Illa, pone metus.
 Tu centum, aut plures, inter dominabere Nymphas:
 Nam centum, aut plures flumina nostra tenent.
 Ne me sperne, precor, tantum, Troiana propago;
 Munera promissis uberiora ferēs.
 Dixerat: illa oculos in humum dejecta modestos
 Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.
 Ter molita fugam, ter ad altas restitit undas,
 Currendi vires eripiente metu.
 Sera tamen scindens inimico pollice crinem,
 Edidit indignos ore tremente sonos:
 Utinam mea lecta forent, patrioque sepulcro
 Condita, dum poterant virginis ossa legi!
 Cur modo Vestalis tædæ invitior ad ulla
 Turpis, & Iliacis inficienda focis?
 Quid moror? en digitis designor adultera vulgi.
 Desit famosus, qui notet ora, pudor.

Hæc

Hæcenus; & vestem tumidis prætendit ocellis;
 Atque ita se in rapidas perditâ misit aquas.
 Supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
 Dicitur; & focii jura dedisse tori.
 Te quoque credibile est aliquâ caluisse puellâ:
 Sed nemora & silvæ crimina vestra tegunt.
 Dum loquor, increvit latis spatiosus undis,
 Nec capit admittas alveus altus aquas.
 Quid mecum, furiose, tibi? quid mutua differs
 Gaudia? quid cæptum, rustice, rumpis iter?
 Quid, si legitimum fueres, si nobile flumen?
 Si tibi per terras maxima fama foret?
 Nomen habes nullum, rivis collecte caducis;
 Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
 Fontis habes instar pluviamque niveque solutas;
 Quas tibi divitias pigra ministrat hyems.
 Aut lutulentus agis brumali tempore cursus:
 Aut premis arentem pulverulentus humum.
 Quis te tum potuit sitiens haurire viator?
 Quis grata dixit voce, Perennis eas?
 Damnosus pecori, curris, damnosior agris.
 Forfitan hæc alios; me mea damna movent.
 Huic ego vix demens narrabam fluminum amores?
 Jactasse indigno nomina tanta pudet.
 Nescio quid spectans, Acheloon & Inachon amnes.
 Et potui nomen, Nile, referre tuum.
 At tibi pro meritis opto, non candide torrens,
 Sint rapidi soles, siccaque semper hyems.

ELEGIA VII.

AT non formosa est, at non bene culta puella,
 At, puto, non votis sæpe perita meis!
 Hanc tamen in nullos tenui male languidus usus,
 Sed jacui pigro crimen onusque toro.
 Hoc potui cupiens, pariter cupiente puellâ,
 Inguinis effecti parte juvante frui.

H 6

Illa

Illa quidem nostro subjecit eburnea collo
 Brachia, Sithonia candidiora nive:
 Osculaque inseruit cupida luctantia linguæ:
 Lascivum femori supposuitque femur. 10
 Et mihi blanditias dixit, Dominumque vocavit:
 Et quæ præterea publica verba juvat,
 Tacta tamen veluti gelidâ mea mombra cicuta,
 Segnia propositum destituere suum.
 Truncus iners jacui, species, & inutile signum: 15
 Nec satis exactum est, corpus an umbra forem.
 Quæ mihi ventura est (siquidem ventura) senectus,
 Cum desit numeris ipsa juvenita suis?
 Ah pudet annorum! quo me juvenemque virumque,
 Nec juvenem nec me sensit amica virum? 20
 Sic flammæ aditura piæ æterna sacerdos
 Surgit, & à caro fratre verenda soror.
 At nuper bis flava Chlide, ter candida Pitho,
 Ter Libas officio continuata meo.
 Exigere à nobis augustâ nocte Corinnam,
 Me memini numeros sustinuisse nexem.
 Num mea Thessalico langvent devota veneno
 Corpora? num misero carmen & herba nocent?
 Sagave Puniceâ defixit nomina cerâ,
 Et medium tenues in jecur egit acus? 30
 Carmine læsa Ceres sterilem vanescit in herbam:
 Deficiunt læsæ carmine fontis aque,
 Licibus glandes, cantataque vitibus uva
 Decidit; & nullo poma movente fluunt.
 Quid vetat & nervos magicas torpere per artes? 35
 Forstam imparciens sit latus inde meum.
 Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat.
 Ille fuit vitii causa secunda mei.
 At qualem vidi tantum tetigique puellam,
 Sic etiam tunicâ tangitur ipsa sua.
 Illius ad tactum Pylus juvenescere possit,
 Tichonosque annis fortior esse suis.

Hæc mihi contigerat; sed vir non contigit illi.
 Quas nunc concipiam per nova vota preces?
 Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus, 45
 Muneris oblatis poenituisse Deos.
 Optabam certe recipi; sum nempe receptus:
 Oscula ferre; tuli: proximus esse; fui.
 Quo mihi fortuna tantum? quo regna sine usu?
 Quid nisi possedi dives avarus opes? 50
 Sic arret mediis tacti vulgator in undis:
 Pomaque, quæ nullo tempore tangat, habet.
 A tenerâ quisquam sic surgit mane puellâ,
 Protinus ut sanctos possit adire Deos.
 Sed non blanda, puto, non optima perdidit in me 55
 Oscula: non omni sollicitavit ope.
 Illa graves potuit quercus, adamantaque durum,
 Surdaque blanditiis saxa movere suis.
 Digna movere fuit certe vivosque virosque.
 Sed neque tum vixi; nec vir, ut ante, fui. 60
 Quid juvet, ad surdas si cantet Pheonius aures?
 Quid miserum Thamyran piæ tabella juvet?
 At quæ non tacitâ formavi gaudia mente!
 Quos ego non sinxi disposuique modos!
 Nostra tamen jacuere, velut præmorta, membra 65
 Turpiter, hesternâ languidiora rosâ.
 Quæ nunc ecce rigent intempèstiva valentque:
 Nunc opus exposcunt, militiamque suam.
 Quin istæc pudibunda jaces, pars pessima nostri?
 Sic sum pollicitis captus & ante tuis. 70
 Tu dominam fallis: per te deprelus inermis
 Tristia cum magno damna pudore tuli.
 Hanc etiam non est meâ dedignata puella
 Molliter admotâ sollicitare manu.
 Sed postquam nullas confurgere posse per artes, 75
 Immemoremque sui procubuisse videt:
 Quid me ludis, ait? quis te, male sane, jubebat
 Invitum nostro ponere membra toro?

Aut te trajectis Ææa venefica lanis
 Devovet: aut alio lassus amore venis.
 Nec mora; desiluit tunicâ velata recinctâ:
 Et decuit nudos proripuisse pedes.
 Neve sua possent intactam scire ministræ;
 Dedecus hoc sumtâ dissimulavit aquâ.

ELEGIA VIII.

ET quisquam ingenuas etiamnum suspicit artes,
 Aut tenerum dotes carmen habere putat?
 Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
 Aut nunc barbaries grandis, habere nihil.
 Cum pulcrè nostri domina placuere libelli;
 Quo licuit libris, non licet ire mihi.
 Cum bene laudavit, laudato janua clausa est.
 Turpiter huc illuc ingeniosus eo.
 Ecce, recens dives, parto per vulnera censu,
 Præfertur nobis sanguine passus eques.
 Hunc potes amplecti formosis, vita, lacertis?
 Hujus in amplexus, vita, jacere potes?
 Si nescis, galeam caput hoc portare solebat:
 Ense latus cinctum, quod tibi servit, erat.
 Lava manus, cui nunc serum male convenit aurum,
 Seuta tulit, dextram tange, cruenta fuit.
 Qua periit aliquis, potes hanc contingere dextram?
 Heu! ubi mollities pectoris illa tui?
 Erne cicatrices veteris vestigia pugne.
 Quæsitum est illi corpore, quidquid habet.
 Forsitan &, quoties hominem jugulaverit, ille
 Indicet, hoc fastas tangis, avara manus?
 Ille ego Musarum purus Phœbique sacerdos
 Ad rigidas canto carmen inane fores.
 Discite, qui sapitis, non quæ nos scimus inertes,
 Sed trepidas acies, & fera castra sequi:
 Proque bono versu primum deducite pilum.
 Hoc tibi, si velles, posset, Homere, dari.

Jupiter

Jupiter, admonitus nihil esse potentius auro,
 Corruptæ pretium virginis ipse fuit.
 Dum merces aberat; durus pater, ipsa severa,
 Erati postes, ferrea turris erat:
 Sed postquam sapiens in munera venit adulter;
 Præbuit ipsa sinus: & dare jussa, dedit.
 At cum regna senex cœli Saturnus haberet;
 Omne lucrum tenebris alta premebat humas.
 Æraque & argentum, cumque auro pondera ferri
 Manibus admorat: nullaque massa fuit.
 At meliora dabat; cutvo sine vomere fruges,
 Pomaque, & in quercu mella reperta cavâ.
 Nec valido quisquam terras sindebat aratro:
 Signabat nullo limite menfor humum.
 Non freta dimissi verrebant eruta remi.
 Ultima mortali tum via littus erat.
 Contra te sollers, hominum Natura, fuisti;
 Et nimium damnis ingeniosâ tuis.
 Quo tibi turritis incingere mœnibus urbes?
 Quo tibi discordes addere in arma manus?
 Quid tibi cum pelago? terra contenta fuisses.
 Cur non & cœlum tertia regna petis?
 Quâ licet, affectas cœlum quoque, templa Quirinus,
 Liber, & Alcides, & modo Casar, habent.
 Eruius terrâ solidum pro frugibus aurum.
 Possidet inventas sanguine miles opes.
 Curia pauperibus clausa est: dat census honores.
 Inde gravis iudex; inde severus eques.
 Omnia possideant: illis Campusque Forumque
 Serviat. hi pacem crudaque bella gerant.
 Tantum ne nostros avidi liceantur amores:
 Et satis est, aliquid pauperis esse finant.
 At nunc, exaquet tetricas licet illa Sabinas,
 Imperat ut captæ, qui dare multa potest.
 Me prohibet custos: in me timet illa maritum.
 Si dederim, totâ cedet uterque domo,

O, si

O, si neglecti quisquam Deus ultor amantis,
Tam male quasitas pulvere mutet opes!

ELEGIA IX.

Memnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristitia fata Deas;
Flebilis indignos, Elegeia, solve capillos.

Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.

Ecce, puer Veneris fert everfamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.

Aspice, demissis ut eat miserabilis alis;
Pectoraque infesta tundat aperta manu.

Excipiunt sparsi lacrymas per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.

Fratris in Aeneæ sic illum funere dicunt
Egressum testis, pulcher Iule, tuis.

Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.

At sacri vates, & Divum cura vocatur:
Sunt etiam, qui nos numen habere putant.

Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
Omnibus obscuras injicit illa manus.

Quid pater Ismario, quid mater profuit, Orpheo?
Carmine quid victas obstupuisse feras?

Ælinon in silvis idem pater, Ælinon, altis
Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.

Adjice Mæoniden, à quo, ceu fonte perenni,
Vatum Pieriis ora rigantur aquis;

Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno.
Diffugiunt avidos carmina sola rogos.

Durat opus vatum Trojani fama laboris,
Tarda que nocturno tela retexta dolo.

Sic Nemeſis longum, sic Delia nomen habebunt;
Altera cura recens, altera primus amor.

65

5

10

15

20

25

30

Quid

Quid vos sacra juvant? quid nunc Ægyptia profant
Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?

Cum rapiant mala fata bonos, (ignoscite falso)
Sollicitor nullos esse putare Deos. 35

Vive pius; moriere pius. cole sacra; colentem
Mors gravis à templis in cava busta trahet.

Carminibus confide bonis. jacet ecce Tibullus.
Vix manet è tanto parva quod urna capit. 40

Tene, facer Vates, flamma rapuere rogales;
Pectoribus pasci nec timere tuis?

Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
Urere, quæ tantum sustinere nefas.

Avertit vultus Erycis quæ possidet arcus. 45
Sunt quoque, qui lacrymas continuasse negent.

Sed tamen hoc melius, quam si Phæacia tellus
Ignotum vili supposuisset humo.

Hinc certè madidos fugientis pressit ocellos
Mater; & in cineres ultima dona tulit: 50

Hinc soror in partem miserâ cum matre doloris
Venit, inornatas dilaniata comas.

Cumque tuis sua junxerunt Nemeſisque priorque
Oscula; nec solos destituere rogos.

Delia discedens, Felicius, inquit, amata 55
Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram,

Cui Nemeſis, Quid, ait, tibi sint mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.

Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen & umbra,
Restat; in Elysiâ valle Tibullus erit. 60

Obvius huic venias hederâ juvenilia cinctus
Tempora cum Calvo, docte Catulle, tuo.

Tu quoque (si falsum temerati crimen amici)
Sanguinis atque animæ prodige Galle tua. (bra est.

His comes umbra tua est; si quid modo corporis um-
Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.

Olla quieta, precor, tutâ requiescite in urnâ:
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

ELE-

ELEGIA X.

A Nnuā venerunt Cerealis tempora sacri.
 Secubat in vacuo sola puella toro.
 Flava Ceres, tēnes spicis redimita capillos,
 Cur inhibes sacris comoda nostra tuis?
 Te, Dea, munificam gentes ubicunque loquantur: 3
 Nec minus humanis invidet ulla bonis.
 Ante nec hirsuti torrebant farra coloni:
 Nec notum terris area nomen erat.
 Sed glandem & teneri oracula prima ferebant.
 Hæc erat, quæ cespitis herba cibus. 10
 Prima Ceres docuit turgescere semen in agris;
 Falce coloratas subsecuitque comas.
 Prima iugo tauros supponere colla coëgit;
 Et veterem curvo dente revellit humum.
 Hanc quisquam lacrymis latari credit amantum, 15
 Et bene tormentis secubituque coli?
 Nec tamen est (quamvis agros amet illa feraces)
 Rustica: nec viduum pectus amoris habet.
 Cretes erunt testes; nec fingunt omnia Cretes:
 Cretes, nutrito terra superba Jove. 20
 Illic, sideream qui mundi temperat arcem,
 Exiguus tenero lac bibit ore puer.
 Magna fides testi: testis laudatur alumno.
 Passuram Cererem crimina nota puto.
 Viderat Iasium Cretæā Diva sub Idæā 25
 Figentem certâ terga ferina manu.
 Vidit, & ut tenera flammam rapuere medulla;
 (Hinc pudor, ex aliâ parte trahebat amor.)
 Vistus amore pudor, sulcos arere videres,
 Et fata cum minimâ parte redire sui. 30
 Cum bene iactati pulsarant arva ligones,
 Ruperat & duram vomer aduncus humum,
 Seminaque in latos ierant equaliter agros;
 Irrita decepti vota colentis erant.

Diva

Diva potens frugum silvis cessabat in altis: 35
 Deciderant longa spiceaserta comæ.
 Sola fuit Crete facundo fertilis anno.
 Omnia, quæ tulerat se Dea, messis erant.
 Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide,
 Et ferus in silvâ farra metebat aper. 40
 Optavit Minos similes sibi legifer annos:
 Optavit Cereris longus ut esset amor.
 Quod tibi secubitus tristes, Dea flava, fuissent;
 Hoc cogor facris nunc ego ferre tuis.
 Cur ego sim tristis, cum sit tibi nata reperta; 45
 Regnaque quam Juno sorte minore regat?
 Festa dies, Veneremque vocat, cantusque merumque.
 Hæc decet ad dominos munera ferre Deos.

ELEGIA XI.

M ULta diuque tuli: vitiis patientia vincta est.
 Cede fatigato pectore, turpis Amor.
 Scilicet asserui jam me, fugique catenas:
 Et quæ depuduit ferre, tulisse pudet.
 Vicinus; & domitum pedibus calcamus Amorem. 5
 Venerunt capiti cornua sera meo,
 Perfer, & obdura: dolor hic tibi proderit olim.
 Sæpe tulit lassus succus amarus opem.
 Ergo ego sustinui, foribus tam sæpe repulsus,
 Ingentium durâ ponere corpus humo. 10
 Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas,
 Excubui clausam, servus ut, ante domum.
 Vidi, cum foribus lassus prodiret amator,
 Invalidum referens emeritumque larus.
 Hoc tamen est levius, quam quod sum visus ab illo, 15
 Eveniat nostris hostibus ille pudor.
 Quando ego non fixus lateri spatiantis adhæsi,
 Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?
 Scilicet & populo per me comitata placebas.
 Causa fuit multis noster amoris amor. 20
 Turpia

Turpia quid referam vanæ mendacia linguæ,
 Et perjuratos in mea damna Deos?
 Quid juvenum tacitos inter convivia nutus,
 Verbaque compositis dissimulata notis?
 Dicta erat ægra mihi: præceps amensque cucurri, 25
 Veni; & rivali non erat ægra meo.
 His, & quæ taceo, duravi sæpe ferendis.
 Quære alium, pro me qui queat ista pati.
 Jam meâ votivâ puppis redimita coronâ
 Lata tumescentes æquoris audit aquas.
 Desine blanditias & verba potentia quondam
 Perdere. non ego sum stultus, ut ante fui.
 Luctantur, pectusque leve in contraria tendunt,
 Hac amor, hac odium; sed, puto, vincit amor.
 (Odero, si potero: si non, invitus amabo.
 Nec juga taurus amat: quæ tamen odit, habet.)
 Nequitiam fugio: fugientem forma reducit.
 Aversor morum crimina: corpus amo.
 Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum:
 Et videor voti nescius esse mei.
 Aut formosâ fores minus, aut minus improba, vellem, 40
 Non facit ad mores tam bona forma malos.
 Facta movent odium; facies exorat amorem.
 Me miserum! vitiis plus valet illa suis.
 Parce, per ô læsti foecialia jura, per omnes
 (Qui dent fallendos se tibi sæpe) Deos,
 Perque tuam faciem magni mihi numinis instar,
 Perque tuos oculos, qui rapere meos;
 Quidquid eris, mea semper eris. tu selige tantum,
 Me quoque velle velis, ante coactus amem?
 Linthea dem potius, ventisque ferentibus utar;
 Ut quamvis nolim, cogar amare tamen.

ELEGIA XII.

Quis fuit ille dies, quo tristitia semper amanti
 Omnia non alba concinivistis aves?

Quod-

Quodve putem sidus nostris occurrere fatis?
 Quosve Deos in me bella movere querar?
 Quæ modo dicta mea est, quam cæpi solus amare, 5
 Cum multis vereor ne sit habenda mihi.
 Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
 Sic erat; ingenio prostitit illa meo.
 Et merito, quid enim formæ præconia feci?
 Vendibilis culpâ facta puella meâ est. 10
 Melenone placet. duce me perductus amator.
 Janua per nostras est ad aperta manus.
 An prosint, dubium; nocuerunt carmina certè.
 Invidiæ nostris illa fuere bonis.
 Cum Thebæ, cum Troja forent, cum Casaris acta; 15
 Ingenium movit sola Corinna meum.
 Aversis utinam tetigissem carmina Musis;
 Phœbus & inceptum destituisset opus!
 Nec tamen, ut testes mos est audire poetas,
 Malueram verbis pondus abesse meis. 20
 Per nos Scylla patri canos furata capillos
 Pube premit rabidos inguinibusque canes.
 Nos pedibus pennas dedimus, nos crinibus angues.
 Victor Abantiades alite fertur equo.
 Idem per spatium Tityon porreximus iugens: 25
 Et tria vipere fecimus ora cani.
 Fecimus Enceladum jaculantem mille lacertis;
 Ambiguæ captos virginis ore viros,
 Æolios Ithacis inclusimus utribus Euros:
 Proditor in medio Tantalus amne sitit. 30
 De Niobe filicem, de virgine fecimus ursam;
 Concinit Odrysiùm Cecropis ales Ityon.
 Jupiter aut in aves, aut se transformat in aurum:
 Aut secat impositâ virgine taurus aquas. 35
 Protea quid referam, Thebanaque semina dentes?
 Qui vomerent flammis ore, fuisse boves?
 Flere genis electra tuas, auriga, sorores?
 Quæque rates fuerint, nunc maris esse Deas?

Aver-

Aversumque diem mensis furialibus Atræi?
 Duraque percussam saxa secuta lyram?
 Exit in immensum sacunda licentia vatum:
 Obligat historicâ nec sua verba fide.
 Et mea debuerat falso laudata videri
 Fœmina. credulitas nunc mihi vestra nocet.

ELEGIA XIII.

Cum mihi pomiferis conjux foret orta Phaliscis;
 Mœnia contigimus victa, Camille, tibi.
 Casta sacerdotes Junoni festa parabant
 Per celebres ludos, indigenamque bovem.
 Grande moræ pretium, ritus cognoscere: quamvis
 Difficilis clivis huc via præbet iter.
 Stat vetus, & densâ prænubilus arbore lucus.
 Aspice; concedas numen inesse loco.
 Accipit ara preces, votivaque thura piorum;
 Ara per antiquas facta sine arte manus;
 Hinc ubi præsonuit solenni tibia cantu;
 It per velatas annua pompa vias.
 Ducuntur niveæ populo plaudente juveneæ,
 Quas aluit campis herba Phaliscæ suis;
 Et vituli noadum metuendâ fronte minaces;
 Et minor ex humili victima porcus harâ:
 Duxque gregis cornu per tempora dura recurvo.
 Invisa est dominæ sola capella Deæ.
 Illius indicio silvis inventa sub altis
 Dicitur inceptam destituisse fugam.
 Nunc quoque per pueros jaculis incessitur index;
 Et pretium auctori vulneris ipsa datur.
 Quæ ventura Dea est, juvenes timidaque puellæ
 Præverrunt latas veste jacente vias.
 Virginei crines auro gemmâque premuntur:
 Et tegit auratos palla superba pedes.
 More patrum Graio velate vestibis albis
 Tradita supposito vertice sacra ferunt.

Ore favent populi, tunc cum venit aurea pompa:
 Ipsa sacerdotes subsequiturque suas.
 Argiva est pompæ facies. Agamemnone casu
 Et scelus & patrias fugit Hælestus opes.
 Jamque pererratis profugus terraque fretoque
 Mœnia felicit condidit alta manu.
 Ille suos locuit Junonia sacra Phaliscos.
 Sint mihi, sint populo semper amica suo.

ELEGIA XIV.

Non ego, ne pecces, cum sis formosa, recuso;
 Sed ne sit mi sero scire necesse mihi.
 Nec te nostra jubet fieri censura pudicam;
 Sed, tantum tentes dissimulare, rogat.
 Non peccat, quæcunque potest peccasse negare:
 Solaque famosam culpa professâ facit.
 Quis furor est, quæ nocte latent, sub luce fateri?
 Et quæ clam facias, facta referre palam?
 Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti
 Appositâ populum submoyet ante ferâ.
 Tu tua prostitues famæ peccata sinistra;
 Commissi perages indiciumque tui?
 Sit tibi mens melior, saltemve imitere pudicam;
 Teque probam, quamvis non eris, esse putem.
 Quæ facis, hæc facito; tantum fecisse negato:
 Nec pudeat coram verba modesta loqui.
 Est qui nequitiam locus exigat, omnibus illum
 Deliciis imple, stet procul inde pudor.
 Hinc simul exieris; lascivia protinus omnis
 Absit: & in lecto crimina pone tuo.
 Illic nec tunicam tibi sit posuisse rubori;
 Nec femori impositum sustinuisse femur:
 Illic purpureis condatur lingua labellis;
 Inque modos Venerem mille figuret amor.
 Illic nec voces, nec verba juvantia cessent:
 Spondaque lascivâ mobilitate tremat.

Indue cum tunicis metuentem crimina vultum :
 Et pudor obscenū diffiteatur opus.
 Da populo, da verba mihi : sine nefcius errem ;
 Et liceat stultā credulitate frui. 30
 Cur toties video mitti recipique tabellas ?
 Cur pressus prior est interiorque torus ?
 Cur plus, quam somno, turbatos esse capillos ?
 Collaque conspicui dentis habere notam ?
 Tantū non oculos crimen deducis ad ipsos. 35
 Si dubitas famæ parcere ; parce mihi.
 Mens abit, & morior ; quoties peccasse fateris :
 Perque meos artus frigida gutta fluit.
 Tunc amo : tunc odi frustra, quod amare necesse est :
 Tunc ego, sed tecum, mortuus esse velim. 40
 Nil equidem inquiram ; nec, quæ celare parabis,
 Insequar : & falsi criminis instar erit,
 Si tamen in mediā deprensa tenebere culpā,
 Et fuerint oculis probra videnda meis ;
 Quæ bene visa mihi fuerint, bene visa negato. 45
 Concedent verbis lumina nostra tuis.
 Prona tibi vinci cupientem vincere palma est.
 Sit modo, Non feci, dicere lingua memor.
 Cum tibi contingat verbis superare duobus ;
 Et, si non causā, iudice vince tuo. 50

ELEGIA XV.

Quare novum vatem, tenerorum mater Amorum :
 Raditur hic Elegis ultima meta meis.
 Quos ego composui Peligni ruris alumnus ;
 Nec me delicia dedeuerē meæ.
 Si quid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres, 5
 Non modo militia turbine factus eques.
 Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo :
 Peligne dicar gloria gentis ego.
 Quam sua libertas ad honesta coegerat arma,
 Cum timuit socias anxia Roma manus. 10
 Atque

Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
 Mœnia, qua campi jugera pauca tenent :
 Quæ tantum, dicet, potuistis ferre potam,
 Quantula cunque estis, vos ego magna voco. 15
 Culte puer, puerique parens Amathusia culti,
 Aurea de campo vellite signa meo.
 Corniger increpuit thyrso graviore Lyæus ;
 Pulsanda est magnis arca major equis.
 Imbelles Elegi, genialis Musa, valete ;
 Post mea mansurum fata superstes opus. 20

AMORUM FINIS.

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIÆ
LIBRI TRES

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIÆ

LIBER PRIMUS.

SI quis in hoc artem populo non novit amandi;
Me legat: & lecto carmine doctus amer.
Arte citæ veloque rates remoque moventur:
Arte leves currus, arte regendus Amor.
Curibus Automedon lentisque erat aptus habenis: 5
Tiphys in Hamoniâ puppe magister erat.
Me Venus artificem tenero præfecit Amori.
Tiphys & Automedon dicar Amoris ego.
Ille quidem ferus est, & qui mihi sæpe repugnet;
Sed puer est; ætas mollis & apta regi. 10
Phillyrides puerum citharâ perfecit Achillem;
Atque animos placidâ contudit arte feros.
Qui toties socios, toties exterruit hostes;
Creditor annosum pertimuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistro, 15
Verberibus iussas præbuit ille manus.
Æacida Chiron, ego sum præceptor Amoris
Sævus uterque puer: natus uterque Deâ.
Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro;
Franaque magnanimi dente teruntur equi. 20
Et mihi cedit Amor: quamvis mea vulneret arcu
Pectora, jactatas excutiatque faces.
Quo me fixit Amor, quo me violentius ussit;
Hoc melior facti vulneris ultor ero.
Non ego, Phœbe, datas à te mihi mentiar artes: 25
Nec nos aëriæ voce monemur avis:
Nec mihi sunt visæ Clio Clisque sorores,
Servanti pecudes vallibus, Asera, tuis.
Ufus opus movet hoc, vati parete perito.
Vera canam, cæptis, mater Amoris, ades. 30
Estc

Este procul vitæ tenues, insignæ pudoris;
 Quæque regis medios, infrita longa, pedes.
 Nos Venerem tutam concessaque furta canemus:
 Inque meo nullum carmine crimen erit.
 Principio, quod amare velis, reperire labora, 33
 Qui nova nunc primum miles in arma venis.
 Proximus huic labor est, placitam exorare puellam.
 Tertius, ut longo tempore duret amor.
 Hic modus; hæc nostro signabitur area curru:
 Hæc erit admisâ meta terenda rotâ. 40
 Dum licet, & loris passim potes ire solutis;
 Elige cui dicas, Tu mihi sola places.
 Hæc tibi non tenues veniet delapsa per auras.
 Quærenda est oculis apta puella tuis.
 Scit bene venator, cervis ubi retia tendat: 45
 Scit bene, qua frendens valle moretur aper.
 Aucupibus noti frutices, qui sustinet hamos,
 Novit quæ multo pisce natentur aquæ.
 Tu quoque, materiam longo, qui quæris amori, 50
 Ante frequens quo sit disce puella loco.
 Non ego quærentem vento dare vela jubebo,
 Nec tibi, ut invenias, longa terenda via est.
 Andromedan Perseus nigris portarit ab Indis,
 Raptaque sit Phrygiæ Graja puella viro. 55
 Tot tibi tamque dabit formosâs Roma puellas;
 Hæc habet, ut dicas, quidquid in orbe fuit.
 Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos;
 Equore quot pisces, fronde teguntur aves;
 (Quot cælum stellas, tot habet tua Roma puellas; 60
 Mater & Aeneâ constat in urbe sui.)
 Seu caperis primis & adhuc crescentibus annis;
 Ante oculos veniet vera puella tuos:
 Sive cupis juvenem; juvenes tibi mille placebunt.
 Cogeris voti nefcius esse tui. 65
 Seu te forte juvat sera & sapientior ætas;
 Hoc quoque (crede mihi) plenius agmen erit. 70

Tu modo Pompeiâ lentus spatiare sub umbra,
 Cum sol Herculei terga leonis adit:
 Aut ubi muneribus nati sua munera mater
 Addidit, externo marmore dives opus. 70
 Nect tibi vitetur, quæ præcis sparsa tabellis
 Porticus auctoris Livia nomen habet.
 Quaque parare necem miseris patruelibus ausæ
 Belides, & stricto stat ferus ense pater. 75
 Nec te prætereat Veneri ploratus Adonis;
 Cultaque Judæo septima sacra Syro.
 Neu fuge linigera Memphitica templa juvenæ.
 Multas illa facit, quod fuit ipsa Jovi.
 Et fora conveniunt (quis credere possit?) amori;
 Flammaque in arguto sæpe reperta foro. 80
 Subdita qua Veneris factæ de marmore templo
 Appias expressis aërea pulsat aquis.
 Illo sæpe loco capitur consultus Amori:
 Quique aliis cavit, non cavet ipse sibi. 85
 Illo sæpe loco defunt sua verba deserto:
 Resque novæ veniunt, causaque agenda sui est.
 Hunc Venus è templis, quæ sunt confinia, ridet.
 Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens.
 Sed tu præcipue curvis venare theatris. 90
 Hæc loca sunt voto fertilia tuo.
 Illic invenies, quod ames, quod ludere possis,
 Quodque semel tangas, quodque tenere velis.
 Ut redit itque frequens longum formica per agmen,
 Granifero solitam cum vehit ore cibum; 95
 Aut ut apes, saltusque suos & olentia noctæ
 Pascua, per flores & thyma summa volant.
 Se ruit ad celebres cultissima femina ludos,
 Copia judicium sæpe morata meum.
 Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsæ, 100
 Ille locus casti damna pudoris habet.
 Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos:
 Cum juyit viduos rapta Sabina viros.

Tunc neque marmoreo pendebunt vela theatro:
 Nec fuerant liquidò pulpita rubra croco.
Mlic, quas tulerant nemorosa Palatia, frondes 105
 Simpliciter posita; scena sine arte fuit.
In gradibus sedit populus de cespite factis,
 Qualibet hirsutas fronde tegente comas.
Respiciunt, oculisque notant sibi quisque puellam,
 Quam velit: & tacito pectore multa movent. 110
Dumque, rudem præbente modum tibicine Thusco,
 Ludius æquatam ter pede pulsat humum;
In medio plausu (plausus tunc arte carebat)
 Rex populo prædæ signa petenda dedit.
Protinus exiliunt, animum clamore fatentes: 115
 Virginibus cupidas injiciuntque manus.
Ut fugiunt aquilas timidissima turba columbar,
 Ut fugit in visos agna novella lupos;
Sic illa timere viros sine lege ruentes.
 Constitit in nullâ, qui fuit ante, color. 120
Nam timor unus erat; facies non una timoris.
 Pars laniant crines: pars sine mente sedet:
Altera mœsta silet; frustra vocat altera matrem:
 Hæc queritur; stupet hæc: hæc manet; illa fugit.
Ducuntur raptæ genialis præda puella: 125
 Et potuit multas ipse decere pudor.
Si qua repugnarat nimium, comitemque negarat;
 Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.
Atque ita, Quid teneros lacrymis corruppis ocellos?
 Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero. 130
Romule, militibus scisti dare commoda solus.
 Hæc mihi si dederis commoda, miles ero.
Scilicet ex illo solennia more theatra
 Nunc quoque formosis insidiosa manent.
Nec te nobilium fugiat certamen equorum: 135
 Multa capax populi commoda Circus habet.
 Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:
 Nec tibi per nutus accipienda nota est.

Proxi-

Proximus à dominâ, nullo prohibente, sedeto:
 Junge tuum lateri, quàm potes, usque latus: 140
Et bene, quod cogis, si nolis, linea jungi;
 Quod tibi tangenda est lege puella loci.
Hic tibi queratur socii sermonis origo:
 Et moveant primos publica verba sonos.
Cujus equi veniant, facito, studiose, requiras: 145
 Nec mora; quisquis erit, cui favet illa, fave.
At cum pompa frequens cœlestibus ibit eburnis;
 Tu Veneri dominæ plaude favente manu.
Utque fit, in gremium pulvis si forte puellæ
 Deciderit, digitus excutiendus erit. 150
Et, si nullus erit pulvis, tamen excute nullum,
 Qualibet officio causa fit apta tuo.
Pallia si terrâ nimium dimissa jacebunt;
 Collige, & immundâ sedulus effer humo.
Protinus officio pretium, patiente puella, 155
 Contingent oculis crura videnda tuis.
Respice præterea, post vos quicumque sedebit,
 Ne premat opposito mollia terga genu.
Parva leves capiunt animos. fuit utile multis,
 Pulvinum facili composuisse manu. 160
Profuit & tenui vento movisse tabellam;
 Et cava sub tenerum scamna dedisse pedem.
Hos aditus Circusque novo præbebit amori,
 Sparsaque sollicito tristis arena foro.
Illâ sæpe puer Veneris pugnavit arenâ: 165
 Et qui spectavit vulnera, vulnus habet.
Dum loquitur, tangitque manum, poscitque libellum;
 Et quarit posito pignore, vincat uter;
Saucius ingemuit, telumque volatile sensit:
 Et pars spectati muneris ipse fuit. 170
Quid modo cum belli navalis imagine Casar
 Perfidas induxit Cecropidaeque rates?
Nempe ab utroque mari juvenes, ab utroque puella
 Venere; atque ingens orbis in Urbe fait.

I 5

Quis

Quis non invenit, turbâ quod amaret in illâ? 175
 Eheu, quàm multos advena torfit Amor!
 Ecce parat Cæsar domito, quod defuit, orbi
 Addere, nunc, Oriens ultime, noster eris.
 Parthe, dabis penas: Crassi gaudete sepulti,
 Signaque barbaricas non bene passa manus. 180
 Ultor adest; primisque ducem profestetur in armis:
 Bellaque non puero tractat agenda puer.
 Parcite natales, timidi, numerare Deorum:
 Cæsaribus virtus contigit ante diem.
 Ingenium cœleste suis velocius annis 185
 Surgit; & ignava fert male damna moræ.
 Parvus erat, manibusque duos Tirynthius angues
 Pressit: & in cinis jam Jove dignus erat.
 Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bacche, fuisti,
 Cum timuit thyrsos India victa tuos! 190
 Auspiciis animisque patris puer arma movebis:
 Et vinces animis auspiciisque patris.
 Tale rudimentum tanto sub nomine debes;
 Nunc juvenum princeps, deinde future senum.
 Cum tibi sint fratres; fratres ulciscere læsos: 195
 Cumque pater tibi sit; jura tuere patris.
 Induit arma tibi genitor patriaque tuusque:
 Hostis ab invito regna parente rapit.
 Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas:
 Stabant pro signis insque piumque tuis. 200
 Vincuntur causâ Parthi; vincantur & armis.
 Ebas Latio dux meus addat opes.
 Marsque pater, Cæsarque pater, date numen eunti.
 Nam Deus è vobis alter es, alter eris.
 Auguror en; vinces; votivaque carmina reddam: 205
 Et magno nobis ore sonandus eris.
 Consistes; aciemque meis hortabere verbis.
 O desint animis ne mea verba tuis!
 Tergaque Parthorum, Romanaque pectora dicam;
 Telaque, ab averso quæ jacit hostis equo. 210
 Qui

Qui fugis, ut vincas, quid victo, Parthe, relinques?
 Parthe, malum jam nunc Mars tuus omen habet.
 Ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum,
 Quattuor in niveis aureis ibis equis?
 Ibunt ante duces onerati colla cærenis: 215
 Ne possint tuti, quâ prius, esse fugâ.
 Spectabunt læti juvenes mistaque puella:
 Diffundetque animos omnibus ista dies.
 Atque aliqua ex illis cum Regum nomina quæret,
 Quæ loca, qui montes, quæve ferantur aqua; 220
 Omnia responde: nec tantum si qua rogabit;
 Et quæ nescieris, ut bene nota refer.
 Hic est Euphrates præcinctus arundine frontem:
 Cui coma dependet carula, Tigris erit.
 Hoc facito Armenios; hæc est Danaëia Persis: 225
 Urbs in Achæmeniis vallibus ista fuit.
 Ille, vel ille, duces, & erunt, quæ nomina dicas:
 Si poteris, verè: si minus, apta tamen.
 Dant etiam positis aditum convivia mensis;
 Est aliquid, præter vina, quod inde petas. 230
 Sæpe illic positi teneris adducta lacertis
 Purpureus Bacchi cornua pressit Amor.
 Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
 Permanet, & cæpto stat gravis ille loco.
 Ille quidem pennas velociter excutit udas; 235
 Sed tamen & spargi pectus amore nocet.
 Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos:
 Cura fugit multo diluiturque mero.
 Tunc veniunt risus; tunc pauper cornua sumit:
 Tunc dolor & curæ, rugaque frontis abit. 240
 Tunc aperit montes, ævo rarissima nostro
 Simplicitas; artes excutiente Deo.
 Illic sæpe animos juvenum rapuere puella:
 Et Vennis in vinis ignis in igne fuit.
 Hic tu fallaci nimium ne crede lucernæ. 245
 Judicio formæ voxque merumque noceat.
 I 6. Lucæ

Luce Deas cœloque Paris spectavit aperto ;
 Cum dixit Veneri, Vincis utramque Venus.
 Noctē latent mendæ, vitioque ignoscitur omni ;
 Horaque formosam quamlibet illa facit. 250
 Confule de gemmis, de tinctâ murice lanâ ;
 Confule de facie corporibusque diem.
 Quid tibi fœmineos cœtus venatibus aptos
 Enumerem ? numero cedit arena meo.
 Quid referam Baias, prætextaque littora velis ; 255
 Et, quæ de calido sulfure fumat, aquam ?
 Hinc aliquis vulnus referens in pectore, dixit ;
 Non hæc (ut fama est) unda salubris erat.
 Ecce suburbanæ templum nemorale Dianæ,
 Partaque per gladios regna nocente manu. 260
 Illa quod est virgo, quod tela Cupidinis odit ;
 Multa dedit populo vulnera, multa dabit.
 Hactenus, unde legas quod ames, ubi retia ponas,
 Præcipit imparibus vincta Thalia rotis.
 Nunc tibi, quæ placuit, quas sit capienda per artes, 265
 Dicere præcipuæ molior artis opus.
 Quisquis ubique viri, dociles advertite mentes ;
 Pollicitisque favens vulgus adeste meis.
 Prima tuæ menti veniat fiducia, cunctas
 Possē capi ; capies. tu modo tendē plagas. 270
 Vere prius volucres taceant, æstate cicadæ ;
 Manalius lepori det sua terga canis :
 Fœmina quam juveni blandē tentata repugnet.
 Hæc quoque, quam poteris credere nolle, volet.
 Utque viro furtiva Venus, sic grata puellæ. 275
 Vir male dissimulat : tectius illa cupit.
 Conveniat maribus, ne quam nos ante rogemus ;
 Fœmina jam partes victa rogantis agat.
 Mollibus in pratis admugit fœmina tauro :
 Fœmina cornipedi semper adhinnit equo. 280
 Fortior in nobis, nec tam furiosa libido.
 Legitimum finem flamma virilis habet.

Byblida quid referam, vetito quæ fratris amore
 Arsit ; & est laqueo fortiter ulta nefas ?
 Myrrha patrem, sed non quod filia debet, amavit : 285
 Et nunc obducto cortice pressa latet.
 Illius & lacrymis, quas arbore fundit odorâ,
 Ungimur ; & dominæ nomina gutta tenet.
 Forte sub umbrosis nemorosæ vallibus Idæ
 Candidus armenti gloria taurus erat ; 290
 Signatus tenui media inter cornua nigro.
 Una fuit labes ; cætera lactis erant.
 Illum Gnoſſiadesque Cydonæque juvencæ
 Optarunt tergo sustinuisse suo.
 Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauri : 295
 Invidia formosæ oderat illa boves.
 Nota cano. non hoc, centum quæ sustinet urbes,
 Quamvis sit mendax, Creta negare potest.
 Ipsa novas frondes, & prata tenerima, tauro
 Fertur in assuetâ subsecuisse manu. 300
 It comes armentis ; nec ituram cura moratur
 Conjugis : & Minos à bove victus erat.
 Quo tibi Pasiphaë, pretiosas sumere vestes ?
 Iste tuus nullas sentit adulter opes.
 Quid tibi cum speculo montana armenta petenti ? 305
 Quid toties positas fingis, inepta, comas ?
 Crede tamen speculo, quod te negat esse juvencam.
 Quam cuperes fronti cornua nata tuæ !
 Sive placet Minos ; nullus quærat adulter.
 Sive virum mavis fallere ; falle viro. 310
 In nemus & saltus thalamo regina relicto
 Fertur, ut Aônio concita Baccha Deo.
 Ah quoties vaccam vultu spectavit iniquo,
 Et dixit, Domino cur placet ista meo !
 Aspice, ut ante ipsum teneris exultet in herbis : 315
 Nec dubito, quin se stulta decere putet.
 Dixit ; & ingenti jamdudum de grege duci
 Jussit ; & immeritam sub juga panda trahi :

Aut cadere ante aras commentaque sacra coëgit:
 Et tenuit lætâ pellicis exta manu. 320
 Pellicibus quoties placavit numina cæsis:
 Atque ait exta tenens, Ite, placete meo!
 Et modo se Europen fieri, modo postulat Iô:
 Altera quod bos est; altera vecta bove.
 Hanc tamen implevit vaccâ deceptus acernâ 325
 Dux gregis: & partu proditus auctor erat.
 Cressa Thyestêo si se abstinuisse amore;
 (O quantum est, uni posse placere viro!)
 Non medium rupisset iter, curruque retorto
 Auroram versis Phœbus adisset equis. 330
 Filia purpureos Niso furata capillos,
 Pube premit rabidos inguinibusque canes,
 Qui Martem terrâ, Neptunum effugit in undis,
 Conjugis Atrides victima dira fuit.
 Cui non defleta est Ephyræa flamma Creusa? 335
 Et nece natorum sanguinolenta parens?
 Flevit Amyntorides per inanîa lumina Phœnix:
 Hippolytum pavidi diripuistis equi.
 Quid fodis immeritis, Phineu, sua lumina natis?
 Pœna reversura est in caput ista tuum. 340
 Omnia sœmineâ sunt ista libidine mota.
 Acrior est nostrâ, plusque furoris habet.
 Ergo age, ne dubita cunctas superare puellas.
 Vix erit è multis quæ neget una tibi.
 Quæ dant, quæque negant, gaudent tamen esse rogatæ:
 Ut jam fallaris, tuta repulsa tua est.
 Sed cur fallaris? cum sit nova grata voluptas:
 Et capiant animos plus aliena suos?
 Fertior seges est alienis semper in agris:
 Vicinumque pécus grandius uber habet. 350
 Sed prius ancillam captandâ nosse puella
 Cura sit accessus molliat illa tuos.
 Proxima consillis dominæ sit ut illa videto:
 Neve parum tacitis conscia sida iocis.

Hanc

Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpere rogando. 355
 Quod petis, è facili, si volet illa, feres.
 Illa legat tempus (medici quoque tempora servant)
 Quo facilis dominæ mens sit, & apta capi.
 Mens erit apta capi tunc, cum latissima rerum
 Ut seges in pingui luxuriabit humo. 360
 Pectora dum gaudent, nec sunt adstricta dolore,
 Ipsa patent: blandâ tum subit arte Venus.
 Tum cum tristis erat defensa est Ilios armis:
 Militibus gravidum læta recepit equum.
 Tum quoq; tentanda est, cum pellice læsa dolebit: 365
 Tum facias operâ, ne sit inulta, tuâ.
 Hanc matutinos pectens ancilla capillos,
 Incitet: & velo remigis addat opem.
 Et secum tenui suspirans murmure dicat;
 Ut puto, non poteris ipsa referre vicem. 370
 Tum de te narret: tum persuadentia verba
 Addat: & infano juret amore mori.
 Sed properet, ne vela cadant, auræque residant.
 Ut fragilis glacies, interit ira morâ.
 Quæris, an hanc ipsam profit violare ministram? 375
 Talibus admissis alea grandis inest.
 Hæc à concubitu sit sedula; tardior illa:
 Hæc domjnæ munus te parat, illa sibi.
 Casus in eventu est. licet hæc indulgeat ausis;
 Consilium tamen est abstinuisse meum. 380
 Non ego per præcept & acuta cacumina vadam:
 Nec juvenum quisquam me duce captus erit.
 Sit tamen illa tibi, dum dat recipitque tabellas,
 Corpore, non tantum sedulitate, placet;
 Fac domina potiari prius: comes illa sequatur. 385
 Non tibi ab ancillâ est incipienda Venus.
 Hoc unum monco (si quid modo creditur arti,
 Nec mea dicta rapax per mare ventus agit)
 Aut non tentaris, aut perface, tollitur index.
 Cum semel is partem criminis ipsa venis. 390
 Non

Non avis utiliter viscatibus effugit alis :
 Non bene de laxis callibus exit aper.
 Saucius arrepto piscis teneatur ab hamo.
 Perprime tentatam ; nec, nisi victor, abi.
 Tum neque te prodet communi obnoxia culpa : 395
 Factaque erunt dominae dictaque nota tibi.
 Sed bene celetur. bene si celabitur index,
 Notitia suberit semper amica tua.
 Tempora qui solis operosa colentibus arva,
 Fallitur, & nautis aspicienda putat. 400
 Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis :
 Nec semper viridi concava puppis aquae.
 Nec teneras semper tutum captare puellas.
 Sape dato melius tempore fiet idem.
 Sive dies suberit natalis ; sive Kalendae, 405
 Quas Venerem Marti continuasse juvat :
 Sive erit ornatus, non ut fuit ante, sigillis ;
 Sed Regum positas Circus habebit opes ;
 Differ opus. tunc tristis hyems, tunc Pliades instant :
 Tunc tener aequorea mergitur Haedus aqua. 410
 Tunc bene definitur : tunc, si qui creditur alto,
 Vix tenuit lacerae naufraga membra ratis.
 Tu licet incipias, qua flebilis Alia luce
 Vulneribus Latius sanguinolenta fuit ;
 Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis 415
 Culta Palaestino septima festa Syro.
 Magna superstitio tibi sit natalis amicae :
 Quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.
 Cum bene vitaris ; tamen auferet. invenit artem
 Femina, qua cupidi carpat amantis opes. 420
 Institor ad dominam veniet discinctus emacem :
 Expediet merces teque sedente suas.
 Quas illa, inspicias, sapere ut videre, rogabit.
 Oscula deinde dabit : deinde rogabit, emas.
 Hoc fore contentam multos jurabit in annos. 425
 Nunc opus est se sibi. nunc bene dicet emi.

Si

Si non esse domi, quos des, causabere numquam ;
 Littera poscetur ; ne didicisse juret.
 Quid, quasi natali cum poscit munera libo ;
 Et quoties opus est, nascitur ipsa sibi ? 430
 Quid, cum mendaci damno moestissima plorat ;
 Elapsusque cavā fingitur aure lapis ?
 Multa rogant utenda dari : data reddere nolunt.
 Perdis ; & in damno gratia nulla tuo.
 Non mihi, sacrilegas meretricum ut prosequar artes,
 Cum totidem linguis, sint satis ora decem.
 Cera vadum tentet rasis infusa tabellis :
 Cera tuae primum nuncia mentis eat.
 Blanditias ferat illa tuas : imitataque amantem
 Verba, nec exiguas, quiquis es, adde preces. 440
 Hectora donavit Priamo prece motus Achilles :
 Flebitur iratus voce rogante Deus.
 Promittas facito : quid enim promittere laedit ?
 Pollicitis dives quilibet esse potest.
 Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum : 445
 Illa quidem fallax ; sed tamen apta Dea est,
 Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.
 Præteritum tulerit, perdiditque nihil.
 At quod non dederis, semper videre daturus.
 Sic dominum sterilis saepe fefellit ager. 450
 Sic, ne perdidit, non cessat perdere lusor :
 Et revocat cupidas alca blanda manus,
 Hoc opus, hic labor est : primò sine munere jungi.
 Ne dederit gratis ; quae dedit, usque dabit.
 Ergo eat ; & blandis peraretur littera verbis : 455
 Exploretque animos ; primaque tentet iter.
 Littera Cydippen pomo perlata fefellit :
 Insciaque est verbis capta puella suis.
 Discite bonas artes, (moneo) Romana juvenus ;
 Non tantum trepidos ut tueare reos. 460
 Quam populus, iudexque gravis, lectusque senatus ;
 Tam dabit cloquio victa puella manus.

Sed

Sed lateant vires; nec sis in fronte disertus.
 Effugiant cerâ verba molesta tua.
 Quis, nisi mentis inops, tenerâ declamet amica? 465
 Sape valens odij littera causa fuit.
 Sit tibi credibilis sermo, contvetaque verba:
 Blanda tamen, præsens ut videare loqui.
 Si non accipiet scriptum, illectumque remittet;
 Lecturam spera: propositumque tene. 470
 Tempore difficiles veniunt ad aratra juvenci:
 Tempore lenta pati frana docentur equi.
 Ferreus assiduo consumitur annulus usu:
 Interit assiduâ vomer aduncus humo;
 Quid magis est saxo durum? quid mollius unda? 475
 Dura tamen molli saxa cavantur aquâ.
 Penelopem ipsam (persta modo) tempore vinces.
 Capta vides sero Pergama; capta tamen
 Legerit, & nolit rescribere; cogere noli.
 Tu modo blanditias fac legat usque tuas. 480
 Quæ voluit legisse, volet rescribere lectis.
 Per numeros veniet ista gradusque suos.
 Forfitan & primo veniet tibi littera tristis;
 Quæque roget, ne se sollicitare velis.
 Quod rogat illa, timet quod non rogat, optat, ut inlece
 Insequere; & voti postmodo compos eris.
 Interea sive illa toro respina feretur;
 Lecticam dominæ dissimulanter adi!
 Neve aliquis verbis odiosas offerat aures,
 Quam potes, ambiguus callidus abde notis. 490
 Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
 Porticus; hic socias tu quoque junge moras.
 Et modo præcedas facito; modo terga sequaris:
 Et modo festines; & modo lentus eas.
 Nec tibi de medijs aliquot transire columnas 495
 Sit pudor, aut lateri continuasse larus.
 Nec sine te curvo sedeat spatiosa theatro:
 Quod spectas, humeris afferet illa suis,

Illam

Illam respicias, illam mirere licebit;
 Multa supercilio, multa loquare notis. 500
 Et plaudas, aliquam mimo saltante puellam;
 Et faveas illi, quisquis agatur amans.
 Cum surget, surges; donec sedet illa, sedebis.
 Arbitrio dominæ tempora perde tuâ.
 Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos: 505
 Nec tua mordaci pumice crura teras.
 Ista jube faciant, quorum Cybeleia mater
 Concinitur Phrygijs exululata modis.
 Forma viros neglecta decet. Minoida Theseus
 Abstulit à nullâ tempora comtus acu. 510
 Hippolytum Phædra, nec erat bene cultus, amavit.
 Cura Deæ silvis aptus Adonis erat:
 Munditiæ placeant: suscintur corpora Campo;
 Sit bene conveniens, & sine labe toga.
 Linguaque ne rigeat: careant rubigine dentes: 515
 Nec vagus in laxâ pes tibi pelle natet,
 Nec male deformet rigidos tonsura capillos:
 Sit coma, sit doctâ barba refecta manu.
 Et nihil eminent, & sint sine fordibus unguis:
 Inque cavâ nullus stet tibi nare pilus. 520
 Nec male odorati sit tristis anhelitus oris:
 Nec ledant nares virque paterque gregis.
 Cætera lascivâ faciant concede puellæ:
 Et si quis male vir quærit habere virum.
 Ecce suum vatem Liber vocat; hic quoque amantes 525
 Adjuvat; & flammæ, qua calet ipse, favet.
 Gnoxis in ignotis amens errabat arenis,
 Qua brevis æquoreis Dia feritur aquis.
 Utque erat è somno tunica velata recinctâ,
 Nuda pedem, croceas irreligata comas, 530
 Thesea crudelem furdas clamabat ad undas,
 Indigno teneras imbre rigante genas.
 Clamabat: flebatque simul; sed utrumque decebat:
 Nec facta est lacrymis turpior illa suis.

Iam

Jamq; iterum tundens mollissima pectora palmis, 535
 Perfidus ille abiit: quid mihi fiet? ait.
 Quid mihi fiet? ait. sonuerunt cymbala toto
 Littore, & attonitâ tympana pulsa manu.
 Excidit illa metu, rupitque novissima verba:
 Nullus in exanimi corpore sanguis erat. 540
 Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis:
 Ecce leves Satyri prævia turba Dei:
 Ebrius ecce senex pando Silenus a fello,
 Vix sedet; & pressas continet arte jubar.
 Dum sequitur Bacchas, Bacchæ fugiuntq; petuntque,
 Quadrupedem ferula dum malus urget eques;
 In caput aurito cecidit delapsus a fello,
 Clamarunt Satyri, Surge age, surge, pater.
 Jam Deus è curru, quem summum texerat uvis,
 Tigribus adjunctis aurea lora dabat. 550
 Et color, & Thesæus, & vox abiêre puellâ:
 Terque fugam petiit: terque retenta metu
 Horruit, ut steriles, agitat quas ventus, aristæ:
 Ut levis in madidâ canna palude tremit.
 Cui deus, En adsum tibi cura fidelior, inquit: 555
 Pone metum; Bacchi, Gnothias, uxor eris.
 Munus habe cælum: cælo spectabile sidus
 Sæpe reges dubiam Cressa Corona ratem.
 Dixit; & è curru, ne tigres illa timeret,
 Defilit: imposito cessit arena p. di. 560
 Implicitamque sinu (neque enim pugnare valebat)
 Abstulit: ut facile est omnia posse Deo.
 Pars, Hymenæe, canunt: pars clamant, Evic evoc!
 Sic coëunt sacro nupta Deusque toro.
 Ergo, ubi contigerint positi tibi munera Bacchi, 565
 Atque erit in socii læmina parte tori;
 Nycteliumque patrem, nocturnaue sacra precare,
 Ne jubeant capiti vina nocere tuo.
 Hic tibi multa licet sermone latentia tecto
 Dicere, quæ dici sentiat illa sibi: 570

Blanditiâque leves tenui perscribere vino;
 Ut dominam in mensâ se legat illa tuam:
 Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem.
 Sæpe tacens vocem verbaque vultus habet.
 Fac primus rapias illius tacta labellis 575
 Pocula; quaque bibet parte puella, bibas.
 Et quodcumque cibi digitis libaverit illa,
 Tu pete: dumque petes, sit tibi tacta manus.
 Sint etiam tua vota viro placuisse puella.
 Utilior vobis factus amicus erit. 580
 Huic, si forte bibes, sortem concede priorem:
 Huic detur capiti demta corona tuo.
 Sive erit inferior, seu par, prior omnia sumat:
 Neu dubites illi verba secunda loqui.
 Tuta frequensque via est, per amicum fallere nomen.
 Tuta frequensque licet sit via; crimen habet.
 Inde procurator nimium quoque multa procurat,
 Et sibi mandatis plura videnda putat.
 Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi:
 Officium præstent mensque pedesque suum. 590
 Jurgia præcipuè vino stimulatâ caveto,
 Et nimium faciles ad fera bella manus.
 Occidit Eurytion stultè data vina bibendo.
 Aptior est dulci mensa merumque joco.
 Si vox est, canta: si mollia brachia, salta: 595
 Et, quacunq; potes dote placere, place.
 Ebrietas ut vera nocet; sic fîcta juvabit.
 Fac titubet blâso subdola lingua sono:
 Ut, quidquid facies dicesque protervius æquo,
 Credatur nimium causâ fuisse merum. 600
 Et, Bene, dic, domina; bene, cum quo dormiat illa:
 Sed male sit tacitâ mente precare viro.
 At, cum discedet mensâ conviva remotâ;
 (Ipsa tibi accessus turba locumque dabit)
 Inscere te turbæ: leviterque admotus eunti, 605
 Velle latus digitis; & pede tange pedem.

Colloquio jam tempus adest. fuge rustice longe
 Hinc pudor : audacem Forsque Venusque juvant.
 Non tua sub nostras veniat sacundia leges.
 Fac tantum incipias, sponte disertus eris. 610
 Est tibi agendus amans, imitandaque vulnera verbis.
 Hinc tibi queratur qualibet arte fides,
 Nec credi labor est : sibi quæque videtur amanda,
 Pessima sit, nulli non sua forma placet.
 Sæpe tamen verè cœpit simulator amare; 615
 Sæpe, quod incipiens finxerat esse, fuit.
 Quo magis ô faciles imitantibus este, puellæ.
 Fiet amor verus, qui modo falsus erat.
 Blanditiis animum furtim deprendere nunc sit :
 Ut pendens liquidâ ripa subitur aquâ. 620
 Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos ;
 Et teretes digitos, exiguumque pedem :
 Delectant etiam castas præconia formæ.
 Virginibus catæ grataque forma sua est.
 Nam cur in Phrygiis Junonem & Pallada silvis 625
 Nunc quoque judicium non tenuisse pudet ?
 Laudatus ostentat avis Junonia pennas :
 Si tacitus spectes, illa recondit opes.
 Quadrupedes, inter rapiti certamina cursus,
 Depexæque jubæ plausaque colla juvant. 630
 Nec timidè promitte : trahunt promissa puellas.
 Pollicito testes quoslibet adde Deos.
 Jupiter ex alto perjuriam ridet amantum ;
 Et jubet Æolios irrita ferre Notos.
 Per Styga Juthoni falsum jurare solebat 635
 Jupiter : exemplum nunc favet ipse suo.
 Expedi esse Deos : & ut expedit, esse putemus.
 Dentur in antiquos thura merumque focos.
 Nec secuta quies illos similisque sopori
 Detinet. innocuè vivite ; numen adest. 640
 Reddite depositum ; pietas sua fœdera servet :
 Fraus ablit : vacuas cædis habete manus.

Ludite,

Ludite, si sapitis, solas impune puellas.
 Hac magis est unâ fraude pudenda fides.
 Fallite fallentes : ex magnâ parte profanum 645
 Sunt genus, in laqueos, quos posuere, cadant.
 Dicitur Ægyptos caruisse juvantibus arva
 Imbribus ; atque annos sicca fuisse novem.
 Cum Thraus Busirin adit, monstratque piari
 Hospitis effuso sanguine posse Jovem. 650
 Illi Busiris, Fies Jovis hostia primus,
 Inquit ; Ægypto tu dabis hospes aquam.
 Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
 Torruit, infelix imbuit auctor opus.
 Justus uterque fuit, neque enim lex æquior ulla, 655
 Quam necis artifices arte perire suâ.
 Ergo, ut perjuras merito perjuriam fallant,
 Exemplo doleat scemina lusa suo.
 Et lacrymæ profunt : lacrymis adamanta movebis.
 Fac madidas videat, si potes, illa genas. 660
 Si lacrymæ (neque enim veniunt in tempore semper)
 Deficient ; unctâ lumina tange manu.
 Quis sapiens blandis non misceat oscula verbis ?
 Illa licet non det ; non data sume tamen.
 Pugnabit primo fortassis ; & Improbe, dicet ; 665
 Pugnando vinci sed tamen illa volet.
 Tantum, ne noceant teneris male rapta labellis,
 Neve queri possit dura fuisse, cave.
 Oscula qui sumit, si non & cætera sumet ;
 Hac quoq; , quæ data sunt, perdere dignus erit. 670
 Quantum defuerat pleno post oscula vortit.
 Hei mihi ! rusticitas, non pudor ille fuit.
 Vim licet appelles ; grata est vis ista puellis :
 Quod juvat, invitæ sæpe dedisse volunt.
 Quæcumque est subitâ Veneris violata rapinâ, 675
 Gaudet : & improbitas muneris instar habet.
 At, quæ cum cogi posset, non tacta recessit,
 Ut simulet vultu gaudia, tristis erit.

Van

Vim passa est Phœbe, vis est allata forori:
 Et gratus raptæ raptor uterque fuit. 680
 Fabula nota quidem, sed non indigna referri,
 Scyrias Hæmonio juncta puella viro,
 Jam Dea laudatæ dederat sua præmia formæ
 Colle sub Idæo vincere digna duas.
 Jam nurus ad Priamum diverso venerat orbe; 685
 Graiaque in Iliacis mœnibus uxor erat.
 Jurabant omnes in læsi verba mariti:
 Nam dolor unius, publica causa fuit.
 Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
 Veste virum longa dissimulatus erat. 690
 Quid facis, Eacide? non sunt tua munera lænæ.
 Tu titulos aliâ Palladis arte petas.
 Quid tibi cum calathis? clypeo manus apta terendo.
 Pensa quid in dextrâ, qua cadet Hector, habes?
 Rejice succinosos operoso stamine fusos. 695
 Quassanda est ista Pelias hasta manu.
 Forte erat in thalamo virgo regalis eodem:
 Hæc illum stupro competit esse virum.
 Viribus illa quidem victa est; ita credere oportet:
 Sed voluit vinci viribus illa tamen. 700
 Sæpe, Mane, dixit, cum jam properaret Achilles:
 Fortia nam posita sumserat arma colo.
 Vis ubi nunc illa est? quid blandâ voce moraris
 Austorem stupri, Deidamia, tui?
 Scilicet, ut pudor est quondam cœpisse priorem; 705
 Sic alio gratum est incipiente pati.
 Ah nimia est juveni propriæ fiducia formæ,
 Exspectat si quis, dum prior illa roget!
 Vir prior accedat: vir verba precantia dicat.
 Excipiet blandas comiter illa preces. 710
 Ut potiare, roga: tantum cupit illa rogari.
 Da causam voti principiumque tui.
 Jupiter ad veteres supplex Heroidas ibat:
 Corripuit magnum nulla puella Jovem.

Si tamen a precibus tumidos accedere flatus
 Senteris; incepto parce, referque pedem. 715
 Quod refugit, multa cupiunt: odere, quod instat.
 Lenius instando tædia tolle tui.
 Nec semper Veneris spes est profitenda roganti;
 Intret amicitia nomine tædus amor. 720
 Hoc aditu vidi tetrica data verba puellæ:
 Qui fuerat cultor, factus amator erat.
 Candidus in navatæ turpis color: æquoris undâ
 Debet, & à radiis sideris esse niger.
 Turpis & agricola: quia vomere semper adunco, 725
 Et gravibus rastris sub Jove versat humum.
 Et tua, Palladia petitur cui palma coronæ,
 Candida si fuerint corpora; turpis eris.
 Palleat omnis amans: hic est color aptus amanti.
 Hic decet: hoc vultu non valuisse putent. 730
 Pallidus in Lyricæ silvis errabat Orion:
 Pallidus in lenta Naide Daphnis erat.
 Arguat & macies animum: nec turpe putaris,
 Palliolum nitidis imposuisse comis.
 Attenuent juvenum vigilatæ corpora noctes; 735
 Curaque, & è magno qui fit amore, dolor.
 Ut voto potiare tuo, miserabilis esto:
 Ut, qui te videat, dicere possit, Amas.
 Conquerar, an moneam, mistum fas omne nefasque?
 Nomen amicitia, nomen inane fides. 740
 Hei mihi! non tutum est, quod ames, laudare sodali,
 Cum tibi laudanti credidit; ipse subit.
 At non Actorides lectum temeravit Achillis:
 Quantum ad Pirithoum, Phædra pudica fuit.
 Hermionen Pylades, quo Pallada Phœbus, amabat: 745
 Quodque tibi geminus, Tyndari, Castor erat.
 Si quis idem sperat; jacturas poma myricas
 Speret: & è medio flumine mella petat.
 Nil, nisi turpe juvat: curæ est sua cuique voluptas.
 Hæc quoque ab alterius grata dolore venit. 750

Heu facinus! non est hostis metuendus amanti.

Quos credis fidos; effuge: tutus eris.

Cognatum fratremque cave, carumque sodalem:

Præbet veros hæc tibi turba metus.

Finiturus eram; sed sunt diversa puellis

Pectora. mille animos excipe mille modis.

Nec tellus eadem parit omnia. vitibus illa

Convenit, hæc oleis: hæc bene farra virent.

Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figura:

Qui sapit, innumeris moribus aptus erit.

Utque leves Proteus modo se tenuabit in undas;

Nunc leo, nunc arbor, nunc erit hirtus aper.

Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamis:

Hos cava contento retia sunc trahunt.

Nec tibi conveniat cunctos modus unus ad annos:

Longius insidias cerva videbit anus.

Si doctus videre rudi, petulanve pudenti;

Diffidet miseræ protinus illa sibi.

Inde fit, ut, quæ se timuit committere honesto,

Vilis in amplexus inferioris eat.

Pars superat cæpti, pars est exhausta, laboris.

Hic teneat nostras anchora jacta rates.

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIÆ
LIBER SECUNDUS.

Dicite, Iô Præn: & iô, bis dicite, Præn.
Decidit in casses præda petita meos.
Latus amans donet viridi meæ carmina
palmâ:

Præfero Aescrao Mæonioque seni.

Talis ab armiferis Priameus hospes Amyclis

Candida cum raptâ conjuge vela dedit,

Talis erat, qui te curru victore ferebat,

Vestâ peregrinis Hippodamia rotis.

Quid properas, juvenis? mediis tua pinus in undis

Navigat: & longè, quem peto, portus abest.

Non satis est venisse tibi me vate puellam.

Arte meâ capta est: arte tenenda meâ est.

Nec minor est virtus, quam quærere, parta tueri.

Casus inest illic: hic erit artis opus.

Nunc mihi, si quando, Puer & Cytheræa, favete:

Nunc Erato: nam tu nomen amoris habes.

Magna paro; quas possit Amor remanere per artes

Dicere, tam vasto pervagus orbe puer.

Et levis est, & habet geminas, quibus avolet, alas.

Difficile est illis impostuisse modum.

Hospitis effugio præstruxerat omnia Minos.

Audacem pennis repperit ille viam,

Dædalus ut clausit conceptum crimine matris

Semibovemque virum semivirumque bovem;

Sit modus exilio, dixit, iustissime Minos:

Accipiat cineres terra paternâ meos,

Et quoniam in patriâ fati agitatus iniquis

Vivere non potui, sit mihi posse mori.

Da reditum puero, senis est si gratia vilis:
 Si non vis puero parcere, parce seni.
 Dixerat hæc, sed & hæc, & multo plura licebat
 Dicere: regressus non dabat ille viro.
 Quod simul ac sensit, Nunc, ô nunc, Dædale, dixit,
 Materiam, qua sis ingeniosus, habes:
 Possidet en terras, & possidet æquora Minos:
 Nec tellus nostrâ, nec patet unda fuga.
 Restat iter cælo: cælo tentabimus ire.
 Da veniam cæpto, Jupiter alte, meo.
 Non ego sideras affecto tangere sedes.
 Qua fugiam dominum nulla, nisi ista, via est.
 Per Styga detur iter: Stygias tranabimus undas.
 Sint mihi natura jura novanda mea.
 Ingenium mala sæpe movent, quis crederet unquam,
 Aëriâ hominem carpere posse vias?
 Remigium volucres disponit in ordine pennas:
 Et leve per lini vincula necit opus:
 Imaque pars ceris astringitur igne solutis:
 Finitusque novæ jam labor artis erat.
 Traçabat ceramque puer pennasque renidens,
 Nescius hæc numeris arma parata suis.
 Cui pater, His, inquit, patria est adeunda carinis:
 Hac nobis Minos effugiendus ope.
 Aëra non potuit Minos; alia omnia clausit.
 Quem licet, inventis aëra rumpe meis.
 Sed tibi nec virgo Tegæa, co nescque Bootæ
 Ensigner Orion aspiciendus erit.
 Me pennis sectare datis: ego pravius ibo.
 Sit tua cura sequi: me duce tutus eris.
 Nam sive ætherias vicino sole per auras
 Ibinus; impatiens cera calor is erit.
 Sive humiles propiore freto jactabimus alas;
 Mobilis æquoreis penna madescet aquis.
 Iater utrumque vola: ventos quoque, nate, timeto;
 Quæque ferent auræ, vela secunda dato.

30

35

40

45

50

55

60

Dum

Dum monet; aptat opus puero, monstratque moveri;
 Erudit infirmas ut sua mater aves.
 Inde sibi factas humeris accommodat alas;
 Perque novum timidè corpora librat iter,
 Jamque volaturus parvo dedit oscula nato:
 Nec patria lacrymas continere gena. 70
 Monte minor collis, campis erat altior æquis:
 Hinc data sunt misera corpora bina fuga.
 Et movet ipse suas, & nati respicit alas
 Dædalus; & cursus sustinet usque suos.
 Jamque novum delectat iter: positoque timore 75
 Icarus audaci fortius arte volat.
 Hos aliquis, tremulâ dum captat arundine pisces,
 Vidit; & inceptum dextra reliquit opus.
 Jam Samos à lavâ fuerant Naxosque relicta,
 Et Paros, & Clario Delos amata Deo. 80
 Dextra Lebynthos erant silvisque umbrosa Calymne,
 Cinctaque piscosis Astypalæa vadis:
 Cum puer incautis nimium temerarius ausis
 Altius egit iter, deseruitque ducem.
 Vincla labant; & cera Deo propiore liquecit: 85
 Nec tenues ventos brachia mota tenent.
 Territus è summo despexit in æquora cælo:
 Nox oculis pavido venit oborta metu.
 Tabuerant ceræ; nudos quatit ille lacertos:
 Et trepidat; nec, quo sustineatur, habet. 90
 Decidit; atque cadens, Pater, ô pater, auferor, inquit,
 Clauserunt virides ora loquentis aquæ.
 At pater infelix, nec jam pater, Icare, clamat,
 Icare, clamat, ubi es? quoque sub axe volas?
 Icare, clamabat: pennas aspexit in undis. 95
 Ossa tegit tellus; æquora nomen habent.
 Non potuit Minos hominis compefcere pennas:
 Ipse Deum volucrem detinuisse paro.
 Fallitur, Hæmonias si quis decurrit ad artes;
 Datque, quod à teneri fronte revellet equi. 100
 Non

K 3

Non facient, ut vivat amor, Medæides herba ;
 Mistaque cum magicis nœnia Marfa sonis.
 Phœlias Æsoniden, Circe tenuisset Ulysses ;
 Si modo servari carmine possit amor.
 Nec data profuerint pallentia philtrea puellis. 103
 Philtrea nocent animis ; vimque furoris habent.
 Sit procul omne nefas. ut ameris, amabilis esto :
 Quod tibi non facies, solave forma, dabit.
 Sis licet antiquo Nireus adamatus Homero ;
 Naiadumque tener crimine raptus Hylas. 110
 Ut dominam teneas, nec te mirere relictum.
 Ingenii dotes corporis adde bonis.
 Forma boni fragile est. quantumq; accedit ad annos,
 Fit minor ; & spatio carpitur ipsa suo.
 Nec viola semper, nec hiantia lilia florent, 115
 Et riget amissa spina relicta rosa.
 Et tibi jam cani venient, formose, capilli ;
 Jam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
 Jam molire animum, qui duret, & adstrue formæ.
 Solus ad extremos permanet ille rogos, 120
 Nec levis, ingenuas pectus coluisse per artes,
 Cura sit ; & linguas edidicisse duas.
 Non formosus erat, sed erat facundus Ulysses :
 Et tamen æquoreas torfit amore Deas.
 O quoties illum doluit properare Calypso ;
 Remigioque aptas esse negavit aquas !
 Hæc Trojæ casus iterumque iterumque rogabat.
 Ille referre aliter sæpe solebat idem.
 Littore constiterant ; illic quoque pulcra Calypso 125
 Exigit Odrysi fata cruenta ducis.
 Ille levi virgâ, (virgam nam forte tenebat)
 Quod rogat, in ipso littore pingit opus.
 Hæc, inquit, Troja est ; (muros in littore fecit)
 Hic tibi sit Simois : hæc mea castra puta.
 Campus erat, (campumque facit) quem cæde Dolon
 Sparsumus, Harmonios dum vigil optat equos. 130

Illic Sithonii fuerant tentoria Rhefi :
 Hac ego sum capsis nocte revector equis.
 Pluraque pingebat : subitus cum Pergama fluctus
 Abtulit, & Rhefi cum duce castra suo. 140
 Tum Dea, Quas, inquit, fidas tibi credis ituro,
 Perdiderint undæ nomina quanta, vides ?
 Ergo age, fallaci timide confide figura,
 Quisquis es : aut aliquid corpore pluris habe.
 Dextera præcipue capit indulgentia mentes ; 145
 Alperitas odium lavaque verba movent.
 Odium accipitrem, quia semper vivit in armis,
 Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
 At caret in fidiis hominum, quia mitis, hirundo ;
 Quasque colat turres Chaonis ales habet. 150
 Este procul lites, & amara prælia linguæ.
 Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
 Lite fugent nuptaque viros, nuptaque mariti ;
 Inque vicem credant res sibi semper agi.
 Hoc decet uxores : dos est uxoriam lites, 155
 Audiat optatos semper amica sonos.
 Non legis jussu lectum venistis in unum :
 Fungitur in vobis munere legis amor.
 Blanditias molles, auremque juvenantia verba
 Affer ; ut adventu lata sit illa tuo. 160
 Non ego divitibus venio præceptor Amoris.
 Nil opus est illi, qui dabit, arte meâ.
 Secum habet ingenium, qui cum libet, Accipe, dicit
 Cedimus : inventis plus placet ille meis.
 Pauperibus vates ego sum ; quia pauper amavi. 165
 Cum dare non possem munera, verba dabam.
 Pauper amet cautè : timeat maledicere pauper :
 Multaque, divitibus non patientia, ferat.
 Me memini iratum domina turbasse capillos ;
 Hæc mihi quam multos abstulit ira dies ! 170
 Nec puto, nec sensi tunicam laniasse ; sed ipsa
 Dixerat : & pretio est illa redempta meo.

At vos, qui sapitis, vestri peccata magistri
 Effugite; & culpæ damna timete mea.
 Prælia cum Parthis, cum cultâ pax sit amicâ;
 Et jocus, & causas quicquid amoris habet.
 Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti;
 Perfer, & obdura: postmodo mitis erit.
 Flebitur obsequio curvatus ab arbore ramus,
 Frangis; si vires experire tuas.
 Obsequio tranantur aquæ; nec vincere possis
 Flumina; si contra, quam rapit unda, nates.
 Obsequium tigresque domat Numidaque leones.
 Rustica paulatim taurus aratra subit.
 Quid fuit asperius Nonacrinâ Atalantâ?
 Succubuit meritis trux tamen illa viri.
 Sæpe suos casus nec mitia facta puellæ
 Fleffe sub arboribus Milaniona ferunt.
 Sæpe tulit jussu fallacia retia collo:
 Sæpe ferâ torvos cuspide fixit apros.
 Sensit & Hylæi contentum saucius arcum;
 Sed tamen hoc arcu notior alter erat.
 Non te Mœnalias armatum scandere silvas,
 Nec jubeo collo retia ferre tuo.
 Pectora nec missis jubeo præbere sagittis.
 Artis erunt cauto mollia jussa mea.
 Cede repugnanti; cedendo victor abibis.
 Fac modo, quas partes illa jubebit, agas.
 Arguet, arguito; quicquid probat illa, probato:
 Quod dicet, dicas; quod negat illa, neges.
 Riserit, arride; si flebit, flere memento,
 Imponat leges vultibus illa tuis.
 Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos;
 Tu male jactato, tu male jacta dato.
 Seu jacies talos, victam ne pœna sequatur,
 Damnosâ facito stent tibi sæpe canes;
 Sive latrociniis sub imagine calculus ibit;
 Fac pereat vitreo niles ab hoste tuis.

175

180

185

190

195

200

205

Ipse

Ipse tene distenta suis umbracula virgis:
 Ipse face in turbâ, quâ venit illa, locum.
 Nec dubita teretî scamnum producere lecto:
 Et tenero soleam deme, vel adde, pedi.
 Sæpe etiam dominæ, quamvis horrebis, & ipse,
 Argentis manus est calfacienda sinu.
 Nec tibi turpe puta (quamvis tibi turpe, placebit)
 Ingenuâ speculum sustinuisse manu.
 Ille, fatigatæ perimendo monstra novercæ,
 Qui meruit cœlum, quod prior ipse tulit,
 Inter Ioniacas calathum tenuisse puellas
 Creditur, & lanas excoluisse rudes.
 Paruit imperio dominæ Tirynthius heros.
 Inunc; & dubita ferre, quod ille tulit:
 Jussus adesse foro, jussâ maturius horâ
 Fac semper venias, nec nisi serus abi.
 Occurras aliquo tibi dixerit; omnia differ.
 Curre; nec inceptum turba moretur iter.
 Nocte domum repetens epulis per sancta redibit:
 Tunc quoque pro servo, si vocat illa, veni.
 Rure eris, & dicet venias, (Amor odit inertes)
 Si rota defuerit, tu pede carpe viam.
 Nec grave te tempus sitiensque Canicula tardet,
 Nec via per jactas candida facta nives.
 Militiæ species amor est: discedite segnes.
 Non sunt hæc timidis signa tuenda viris.
 Nox, & hiems, longæque viæ, sævique dolores
 Mollibus his caltris, & labor omnis inest.
 Sæpe ferens imbrem cœlesti nube solutum;
 Frigidus & nudâ sæpe jacebis humo.
 Cynthia Admeti vacas pavisse Pheras
 Fertur, & in parvâ delituisse casâ.
 Quod Phœbum decuit, quem non decet? exue fastos,
 Curam mansuri quisquis amoris habes.
 Si tibi per tutum planumque negabitur ire,
 Atque crit appositâ janua sulca serrâ;

210

215

220

225

230

235

240

At tu per præceps tecto delabere aperto :
 Det quoque furtivas alta fenestra vias.
 Lata erit ut causam tibi se sciet esse pericli.
 Hoc domina certi pignus amoris erit.
 Sæpe tuâ poteras, Leandre, carere puellâ:
 Tranabas; animum nosset ut illa tuum.
 Nec pudor ancillas, ut quæque erit ordine prima;
 Nec tibi sit servos demeruisse pudor.
 Nomine quemque suo (nulla est iactura) saluta;
 Junge tuis humiles, ambitiose, manus.
 Sed tamen & servo (levis est impensa) roganti
 Porrige fortunæ munera parva tuæ.
 Porrige & ancilla, quæ pœnas luce donetur amica,
 Lusa maritali Gallica veste manus.
 Fac plebem (mihi crede) tuam : sit semper in illa
 Janitor, & thalami qui jacet ante fores.
 Nec dominam jubeo pretioso munere dones:
 Parva, sed è parvis callidus apta dato.
 Dum bene dives ager, dum rami pondere nutant:
 Afferat in calatho rustica dona puer.
 Rure suburbano poteris tibi dicere missa;
 Illa vel in Sacra sint licet emta Via.
 Afferat aut uvas, aut quas Amaryllis amabat;
 At nunc castaneas non amat illa nuces.
 Quin etiam turdoque licet missaque coronâ
 Te memorem domina testificare tuæ.
 Turpiter his emitur spes mortis, & orba senectus.
 Ah pereant, per quos munera crimen habent!
 Quid tibi præcipiam teneros quoque mittere versus?
 Hei mihi! non multum carmen honoris habet.
 Carmina laudantur: sed munera magna petuntur.
 Dummodo sit dives, barbarus ipse placet.
 Aurea nunc vere sunt sæcula, plurimus aurô
 Venit honos: auro conciliatur amor.
 Ipse licet Mulsis venias comitatus, Homere;
 Si nihil attuleris, ibis, Homere, foras.

Sunt tamen & doctæ rarissima turba puellæ:
 Altera non doctæ turba, sed esse volunt.
 Utraque laudentur per carmina: carmina lector
 Commendet dulci qualiacunque sono.
 His ergo, aut illis, vigilatum carmen in ipsas,
 Forfitan exigui muneris in star erit.
 At, quod eris per te facturus, & utile credis,
 Id tua te facito semper amica roget.
 Libertas alicui fuerit promissa tuorum;
 Hanc tamen à dominâ fac petat ille tuâ,
 Si pœnam servo, si vincula sæva remittis;
 Quod facturus eras, debeat illa tibi.
 Utilitas tua sit: titulus donetur amica,
 Perde nihil: partes illa potentis agat.
 Sed te, quicunque est retinendæ cura puellæ,
 Attonitum formâ fac putet esse suâ.
 Sive erit in Tyriis; Tyrios laudabis amicis:
 Sive erit in Cois; Coa decere puta.
 Aurata est; ipso tibi sit pretiosior auro:
 Gausapa si sumsit; gausapa sumta proba.
 Adstiterit tunicata; Moves incendia, clama:
 Sed timidâ, caveat frigora, voce roga.
 Compositum discrimen erit; discrimina lauda:
 Torsit igne comam; torte capille place,
 Brachia saltantis, vocem mirare canentis;
 Et, quod deserit, verba querentis habe.
 Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit.
 Quod juvat; & querulâ gaudia voce notes.
 Ut fuerit torvâ violentior illa Medusâ;
 Fiet amatori lenis & æqua suo.
 Tantum, ne pateas turbis simulator in illis,
 Effice: nec vultu destrue dicta tuo.
 Si latet ars, prodest; adfert deprensâ pudorem:
 Atque adimit merito tempus in omne fidem.
 Sæpe sub autumnum (cum formosissimus annus,
 Plenaque purpureo subrubet uva mero;

Cum modo frigoribus premitur, modo solvitur aestu;
 Aëre non certo corpora languor habet.
 Illa quidem valeat: sed si male firma cubabit,
 Et vitium cœli senserit agra sui; 320
 Tunc amor & pietas tua sit manifesta puellæ:
 Tunc fere, quod plenâ postmodo falce metas.
 Nec tibi morosi veniant fastidia morbi;
 Perque tuas fiant, quæ sinet ipsa, manus.
 Et videat flentem; nec tædeat oscula ferre: 325
 Et sicco lacrymas combibat ore tuas.
 Multa vove; sed cuncta palam: quotiesque licebit,
 Quæ referas illi, somnia læta vide.
 Et veniat, quæ lustrat anus lectumque locumque:
 Præferat & tremulâ sulphur & ova manu. 330
 Omnibus his inerunt grata vestigia cura:
 In tabulas multis hæc via fecit iter.
 Ne tamen officiis odium queratur ab agrâ;
 Sit suus in blanda sedulitate modus:
 Neve cibo prohibe, nec amari pocula succi 335
 Porrigere: rivalis misceat illa tuus.
 Sed non, cui dederis à littore carbasa, vento
 Utendum, medio cum potiere fretos.
 Dum novus errat amor, vires sibi colligat usu:
 Si bene nutrieris tempore, firmus erit. 340
 Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas:
 Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.
 Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo;
 Quaque venit, multas accipit amnis aquas.
 Fac tibi consuefeat: nil consuetudine majus. 345
 Quam tu dum captas, tædia nulla fuge.
 Te semper videat: tibi semper præbeat aurem.
 Exhibeant vultus noxque diesque tuos.
 Cum tibi major erit fiducia, posse requiri;
 Tum procul, absenti cura futurus, abi, 350
 Na requiem, requietus ager bene credita reddit:
 Terraque cœlestes arida sorbet aquas.

Phyllida Demophoon præsens moderatius ussit;
 Exarsit velis acrius illa datis,
 (Penelopem absens solers torquebat Ulysses: 355
 Phyllacides aberat, Laodamia, tuus)
 Sed mora tuta brevis: lentescunt tempore curæ;
 Vanescitque absens, & novus intrat, amor.
 Dum Menelaus abest, Helene, ne sola jaceret,
 Hospitis est tepido nocte recepta sinu. 360
 Qui stupor hic, Menelaë, fuit? tu solus abibas:
 Isdem sub tectis hospes & uxor erant.
 Accipitri timidus credis, furiose, columbas?
 Plenum montano credis ovile lupo?
 Nil Helene peccat; nil hic committit adulter. 365
 Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
 Cogis adulterium, dando tempusque locumque.
 Quo, nisi consilio est usa puella tuo?
 Quid faciat? vir abest; & adest non rusticus hospes:
 Et timet in vacuo sola cubare toro. 370
 Viderit Atrides: Helenen ego crimine solvo.
 Usa est humani commoditate viri.
 Sed neque sulvus aper mediâ tam saevus in irâ,
 Fulmineo rabidos cum rotat ore canes:
 Nec lea, cum catulis lætentibus ubera præbet: 375
 Nec brevis ignaro vipera læsa pede:
 Fœmina quàm, socii depresso pellice lecti,
 Ardet; & in vultu pignora mentis habet.
 In ferrum flammæque ruit: postoque decore 380
 Fertur, ut Aonii cornibus ida Dei.
 Conjugis admissum, violataque jura maritæ,
 Barbara per natos Phasias ultra suos.
 Altera dira parens (hæc est, quam cernis, hirundo:
 Alpice) signatum sanguine pectus habet.
 Hoc bene compositos, hoc firmos solvit amores. 385
 Crimina sunt cautis ista timenda viris.
 Nec mea vos uni damnata censura puellæ.
 Di melius! vix hoc nupta tenere potest.

Ludite : sed furto celetur culpa modesto.
 Gloria peccati nulla petenda sui.
 Nec dederis munus, cognosse quod altera possit ;
 Nec sint nequitia tempora certa tua.
 Et, ne te latebris capiat sibi femina notis,
 Non uno est omnis convenienda loco.
 Et quoties scribes, totas prius ipse tabellas
 Inspice. plus multæ, quam sibi missa, legunt.
 Lasa Venus justa arma movet, telumque remittit :
 Et, modo quod quæsta est, ipse querare, facit.
 Dum fuit Atrides unâ contentus, & illa
 Casta fuit ; vitio est improba facta viri.
 Audierat laurumque manu vittasque ferentem
 Pro natâ Chrysen non valuisse suâ.
 Audierat, Lyrnesi, duos abducta dolores ;
 Bellaque per turpes longius ille moras.
 Hæc tamen audierat : Priameida viderat ipsam.
 Victor eras præda præda pudenda tua.
 Inde Thyestiaden thalamoque animoque recepit ;
 Et male peccantem Tyndaris ulta virum.
 Quæ bene celaris, si qua tamen acta patebunt,
 Illa licet pateant, tu tamen usque nega.
 Tum neque subiectus, solito nec blandior esto.
 Hæc animi multum signa nocentis habent.
 Sed lateri nec parce tuo. pax omnis in uno
 Concubitu : prior hoc inficienda Venus.
 Sunt, qui præcipiant herbas satureja nocentes
 Sumere : (iudiciis ista venena meis.)
 Aut piper urticae mordacis semine miscent ;
 Tritaque in anno flava pyrethra mero.
 Sed Dea non paritur sic ad sua gaudia cogi,
 Colle sub umbroso quam tenet altus Eryx.
 Candidus Alcathoi qui mittitur urbe Pelasgâ
 Bulbus, & ex horto quæ venit herba salax,
 Ovaque sumantur : sumantur Hymettia mella,
 Quasque tulit folio pinus acuta nuces,

390

395

400

405

410

415

420

De

Docta, quid ad medicas, Erato, deverteris artes ?
 Interior curru meta terenda meo est.
 Qui modo celabas monitu tua crimina nostro ;
 Fleste iter, & monitu detege furta meo.
 Nec levitas culpanda mea est non semper eodem
 Impositos vento panda carina vehit.
 Nam modo Threicio Borea, modo currimus Euro :
 Sæpe tument Zephyro lintea, sæpe Noto.
 Aspice ut in curru modo det fluitantia rector
 Lora, modo admissos arte retentet equos.
 Sunt quibus ingrata timida indulgentia servit :
 Et, si nulla subest amula, languet amor.
 Luxuriant animi rebus plerumque secundis ;
 Nec facile est æquâ commoda mente pati.
 Ut levis absumentis paulatim viribus ignis
 Ipse latet, summo canet in igne cinis :
 Sed tamen extinctas admoto sulfure flammæ
 Invenit ; & lumen, quod fuit ante, redit :
 Sic, ubi pigra situ securaque pectora torpent,
 Acribus est stimulis eliciendus amor.
 Factimeat de te, tepidamque recalface mentem :
 Palleat incidio criminis illa tui.
 O quater, & quoties numero comprehendere non est,
 Felicem, de quo lasa puella dolet !
 Quæ, simul invitas crimen pervenit ad aures,
 Excidit ; & misera voxque colorque fugit.
 Ille ego sum, cuius laniet furiosa capillos :
 Ille ego sum, teneras cui petat ungue genas :
 Quem videat lacrymans : quem torvis spectet ocellis :
 Quo sine non possit vivere ; posse velit.
 Si spatium quærâs ; breve sit, quo lasa queratur :
 Ne lentâ vires colligat ira morâ.
 Candida jam dudum cingantur colla lacertis :
 Inque tuos flens est accipienda sinus.
 Oscula da flenti : Veneris da gaudia flenti.
 Pax erit : hoc uno solvitur ira modo.

460

Cum

Cum bene sciverit, cum certa videbitur hostis;
 Tum pete concubitūs fœdera: mitis erit.
 Illic depositis habitat Concordia telis:
 Illo (crede mihi) Gratia nata loco est.
 Quæ modo pugnarunt, jungunt sua rostra columbæ;
 Quarum blanditias, verbaque murmur habet.
 Primâ fuit rerum confusa sine ordine moles:
 Unaque erant facies sidera, terra, fretum.
 Mox cœlum impositū terris; hunc æquore cincta est:
 Inque suas partes cessit inane Chaos. 470
 Silva feras, volucres ær accepit habendas:
 In liquidâ pisces delituitis aquâ.
 Tum genus humanum solis errabat in agris;
 Idque meæ vires, & rude corpus erat.
 Silva domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes: 475
 Jamque diu nulli cognitus alter erat.
 Blanda truces animos fertur moluisse voluptas.
 Confiterant uno fœmina virque loco.
 Quid facerent ipsi nullo didicere magistro:
 Arte Venus nullâ dulce peregit opus. 480
 Ales habet, quod amet: cum quo sua gaudia jungat
 Invenit in mediâ fœmina piscis aquâ.
 Cervâ parem sequitur: serpens serpente tenetur:
 Hæret adulterio cum cane nexa canis.
 Læta salitur ovis: tauro quoque læta juvenca est: 485
 Sustinet immundum sima capella marem.
 In fûrias agitantur equæ, spatioque remota
 Per loca dividos amne sequuntur equos.
 Ergo age, & irata medicamina fortia præbe:
 Illa feri requiem sola doloris habent. 490
 Illa Machaonios superant medicamina succos:
 His, ubi peccaris, restituendus eris.
 Hæc ego cum canerem, subito manifestus Apollo
 Movit inaurata pollice fila lyra.
 In manibus laurus: sacris inducta capillis 495
 Laurus erat; vates ille videndus agit.

Is mihi, Laſcivi, dixit, præceptor Amoris,
 Duc age, discipulos ad mea templa tuos.
 Est ibi diversum famâ celebrata per orbem
 Littera; cognosci qua sibi quemque jubet. 500
 Qui sibi notus erit, solus sapienter amat;:
 Atque opus ad vires exiget omne suas.
 Cui faciem natura dedit, spectetur ab illâ:
 Cui color est, humero sæpe patente cubet.
 Qui sermone placet, taciturna silentia rumpat: 505
 Qni canit arte, canat: qui bibit arte, bibat,
 Sed neque declament medio sermone disertî:
 Nec sua vesanus scripta poëta legat.
 Sic monuit Phœbus: Phœbo parere monenti. 510
 Certa Dei sacro est hujus in ore fides.
 Ad propiora vocor, quiquis sapienter amat,;
 Vincet; & è nostrâ, quod petet, arte feret.
 Credita nec semper sulci cum senore reddunt:
 Nec semper dubias adjuvat aura rates.
 Quod juvat, exiguum; plus est, quod lædit amantes.
 Proponant animo multa ferenda suo.
 Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hyblâ;
 Carula quot baccas Pallados arbor habet;
 Littore quot conchæ; tot sunt in amore dolores:
 Quæ patimur, multo spicula felle madent. 520
 Dicta erit iste foras, quam tu fortasse videbis:
 Ille foras, & te falsa videre, puta.
 Clausa tibi fuerit promissa janua nocte:
 Perfer, & immundâ ponere corpus humo.
 Forsitan & vultu mendax ancilla superbo 525
 Dicet. Quid nostras obsidet iste fores?
 Postibus & durâ supplex blandire puellæ;
 Et capiti demtas in fore pone rosas.
 Cum volet, accedes: cum te vitabit, abibis,
 Dedecet ingenuos tædia ferre sui. 530
 Effugere hunc non est; quare tibi possit amica
 Dicere, non omni tempore sensus adest.

Nec maledicta puta nec verbera ferre puellæ
 Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
 Quid moror in parvis? animus maioribus instet. 535
 Magna canam: toto pectore, vulgus, ades.
 Ardua molimur: sed nulla nisi ardua virtus,
 Difficilis nostrâ poscitur arte labor.
 Rivalem patienter habe; victoria tecum
 Stabit: eris magni victor in arce Jovis. 540
 Hac tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgus
 Dicere, nil istis ars mea majus habet.
 Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas:
 Unde volet, veniat: quoque libebit, eat.
 Hoc in legitimâ præstent uxore mariti; 545
 Cum, tener, ad partes tu quoque, somne, venis.
 Hac ego, confiteor, non sum perfectus in arte.
 Quid faciam? monitis sum minor ipse meis.
 Meno palam nostrâ det quisquam signa puella?
 Et patiar? nec me quolibet ira ferat? 550
 Oscula vir dederat (memini) suus: oscula questus
 Sum data, barbarie noster abundat amor.
 Non semel hoc vitium nocuit mihi, doctior ille,
 Quo veniunt alii conciliante viro.
 Sed melius necesse fuit, sine furta tegantur: 555
 Ne fugiat victo fassus ab ore pudor.
 Quo magis, ô juvenes, deprendere parcite vestras.
 Peccent: peccantes verba dedisse putent.
 Crescit amor premissis, ubi par fortuna duorum est,
 In causâ dampni perstat uterque sui. 560
 Fabula narratur toto notissima cælo,
 Mulciberis capti Marsque Venusque dolis,
 Mars pater, insano Veneris turbatus amore,
 De duce terribili factus amator erat.
 Nec Venus oranti (neq; enim Dea mollior ulla est) 565
 Rustica Gravidio difficillime fuit,
 Ah quoties lasciva pedes risisse mariti
 Dicitur, & duras igne vel arte manus!

Marte palam simulat Vulcanum imitata, decebat;
 Multaque cum formâ gratia mista fuit. 570
 Sed bene concubitus primos celare solebant:
 Plena verecundi culpa pudoris erat.
 Indicio Solis (quis Solem fallere possit?)
 Cognita Vulcano conjugis acta sua.
 Quam mala, Sol, exempla moves? pete munus ab illa.
 Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
 Mulciber obscuros lectum circaque superque
 Disponit laqueos: lumina fallit opus.
 Fingit iter Lemnon: veniunt ad fœdus amantes:
 Impliciti laqueis nudus uterque jacent. 580
 Convocat ille Deos, præbent spectacula capti,
 Vix lacrymas Venerem continuïse putant.
 Non vultus texisse suos, non denique possunt
 Partibus obscenis opposuisse manus.
 Hos aliquis ridens, In me, fortissime Mavors, 585
 Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.
 Vix precibus, Neptune, tuis captiva resolvit
 Corpora, Mars Threëen occupat; illa Paphon.
 Hoc tibi profectum, Vulcane: quod ante tegebant,
 Liberius faciunt; ut pudor omnis abest. 590
 Sæpe tamen demens stultè fecisse fateris:
 Teque ferunt ira pœnituisse tua.
 Hoc vetui, vos ecce vetat deprensâ Dione
 Insidias illas, quas tulit ipsa, pati.
 Nec vos rivali laqueos disponite: nec vos 595
 Excipite arcanâ verba notata manu,
 Illa viri captent (si jam captanda putabunt)
 Quos faciunt justos ignis & unda viros.
 En iterum testor: nihil hîc, nisi lege remissum.
 Luditur in nostris instita nulla jocis. 600
 Quis Cereris ritus ausit vulgare profanis,
 Magnaque Threiciâ sacra reperta Samo?
 Exigua est virtus, præstare silentia rebus:
 At contra gravis est culpa, tacenda loqui.

Obene; quod, frustra captatis, arbore pomis, 605
 Garrulus in mediâ Tantalus aret aquâ;
 Præcipue Cytheréa jubet sua sacra taceri.
 Admoneo, veniat ne quis ad illa loquax.
 Condita si non sunt Veneris mysteria cistis;
 Nec cava vesanis istibus ara sonant: 610
 Attamen inter nos medio versantur in usu;
 Sic tamen, inter nos ut latuisse velint.
 Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit,
 Protegitur lavâ semireducta manu.
 In medio passimque coit pecus, hoc quoque viso 615
 Avertit vultus sæpe puella suos.
 Conveniunt thalami furtis & janua nostris:
 Parsque sub injectâ veste pudenda latet.
 Et si non tenebras, at quiddam nubis opacæ
 Querimus; atque aliquid luce patente minus. 620
 Tunc quoq; cum solem nondum prohibebat & imbrè
 Tegula, sed quercus testâ cibumque dabat:
 In nemore atq; antris, non sub Jove, juncta voluptas:
 Tanta rudi populo cura pudoris erat.
 At nunc nocturnis titulos imponimus actis: 625
 Atque emitur magno nil, nisi posse loqui.
 Scilicet excuties omnes ubicunq; puellas,
 Cuilibet ut dicas, hæc quoque nostra fuit:
 Ne desint, quas tu digitis ostendere possis.
 Ut quamque attigeris, fabula turpis erit. 630
 Parva queror: fingunt quidam qua vera negarent,
 Et nulli non se concubuisse ferunt.
 Corpora si nequeunt, quæ possunt nomina tractant:
 Famaque, non tacto corpore, crimen habet.
 In nunc, claude fores, custos odiose, puellæ; 635
 Et centum duris postibus obde seras.
 Quid tui superest, cum nominis extat adulter;
 Et credi, quod non contigit esse, cupit?
 Nos etiam veros parce prostemur amores:
 Testaque sunt solidâ mystica furta fide. 640
 Par-

Parcite præcipue vitia exprobrare puellæ,
 Utile quæ multis dissimulasse fuit.
 Nec suus Andromeda color est objectus ab illo,
 Mobilis in gemino cui pede penna fuit.
 Omnibus Andromache visa est spatiosior æquo: 645
 Unus, qui modicam diceret, Hector erat.
 Quod male feres, assuesce; feres bene, multa vetustas
 Lenit: at incipiens omnia sentit amor.
 Dum novus in viridi coalescit cortice ramus;
 Concutiat tenerum quælibet aura, cadet. 650
 Mox eadem ventis spatio durata resistat.
 Firmaque adoptivas arbor habebit opes.
 Eximit ipsa dies comes è corpore mendas:
 Quodque fuit vitium, desinit esse morâ.
 Ferre nova nares taurorum terga recusant: 655
 Assiduo domitas tempore fallit odor,
 Nominibus mollire licet mala, fusa vocetur,
 Nigrici Illyricâ cui pice sanguis erit.
 Si pæta est, Veneri similis: si flava, Minervæ.
 Sit gracilis; macie quæ male viva suâ est. 660
 Dic habilem, quæcunq; brevis; quæ turgida, plenam:
 Et lateat vitium proximitate boni.
 Nec quotus annus eat, nec quo sit nata require,
 Consule: quæ rigidus munera Cenfor habet.
 Præcipue, si flore caret, meliusque peractum 665
 Tempus; & albescent jam legit illa comas.
 Utilis, o juvenes, aut hæc, aut serior ætas.
 Iste feret segetes; ille serendus ager.
 Dum vires annique sinunt, tolerate labores:
 Jam veniet tacito curva senecta pede. 670
 Aut mare remigiis, aut vomere findite terras;
 Aut fera belligeras addite in arma manus:
 Aut latus, & vires, operamque adferre puellis.
 Hoc quoque militiæ est: hoc quoque quærit opes.
 Adde, quod est illis operum prudentia major: 675
 Solus & artifices qui facit, usus adest.

Illæ munditias annorum damna rependunt:
 Et faciunt curâ, ne videantur anus.
 Utque velis, Venerem jungunt, per mille figuras.
 Inveniat plures nulla tabella modos. 680
 Illis sentitur non irritata voluptas:
 Quod juvet, ex æquo fœmina virque ferant.
 Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt:
 Hoc est, cur pueri tangar amore minus.
 Odi quæ præbet, quia sit præbere necesse;
 Siccaque de lanâ cogitat ipsa suâ, 685
 Quæ datur officio, non est mihi grata voluptas.
 Officium faciat nulla puella mihi.
 Me voces audire juvat sua gaudia fassas:
 Utque morer memet sustineamque roget. 690
 Aspiciam dominæ victos amentis ocellos.
 Languet; & tangi se vetet illa diu.
 Hæc bona non prima tribuit natura juventæ,
 Quæ cito post septem lustra venire solent.
 Qui properant, nova musta bibant. mihi fundat avitâ
 Consulibus prisca condita testa merum.
 Nec platanus, nisi sera, potest obsistere Phœbo:
 Et lædunt nudos præta novella pedes.
 Scilicet Hermionen Helenæ præponere posses?
 Et melior Gorge, quam sua mater, erat? 700
 Ad Venerem quicumque voles attingere feram;
 Si modo duraris, præmia digna seras.
 Conscius ecce duos accepit lectus amantes:
 At thalami clausas, Musa, resiste fores.
 Sponte suâ sine te celeberrima verba loquentur: 705
 Nec manus in lecto lava jacebit iners.
 Inveniet digiti, quod agant in partibus illis,
 In quibus occulte spicula figit Amor.
 Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector;
 Nec solum bellis utilis ille fuit. 710
 Fecit & in captâ Lyrnefide magnus Achilles,
 Cum præmeret mollem lassus ab hoste torum.

illis

Illis te tangi manibus, Brisæi, sinebas,
 Imbutæ Phrygiâ quæ necesse semper erant. 715
 An fuit hoc ipsum, quod te, lasciva, juvaret,
 Ad tua victrices membra venire manus?
 Crede mihi, non est Veneris properanda voluptas;
 Sed sensim tardâ prolificanda morâ.
 Cum loca repereris, quæ tangi fœmina gaudet;
 Non obftet, tangas quo minus illa, pudor, 720
 Aspicias, oculos tremulo fulgore micantes,
 Ut sol à liquidâ sepe-refulget aquâ.
 Accedent questus, accedet amabile murmur,
 Et dulces gemitus, aptaque verba joco.
 Sed neque tu dominam velis majoribus usus 725
 Desine; nec curtus anteeat illa tuos.
 Ad metam properate simul, tum plena voluptas;
 Cum pariter victi fœmina virque jacent.
 Hic tibi servandus tenor est: cum libera dantur
 Otia; furtivum nec timor urget opus. 730
 Cum mora non tuta est; totis incumbere remis
 Utile, & admisso subdere calcar equo.
 Finis adest operi, palmam date, grata juvenus;
 Sertaque odoratæ myrtea ferte comæ.
 Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi, 735
 Eacides dextrâ, pectore Nestor erat;
 Quantus erat Calchas sextis, Telamonius armis,
 Automedon curru; tantus amator ego.
 Me vatem celebrate, viri; mihi dicite laudes:
 Cantetur toto nomen in orbe meum. 740
 Arma dedi, vobis dederat Vulcanus Achilli.
 Vincite muneribus, vici ut ille, datis.
 Sed quicumque meo superavit Amazona ferro,
 Inferibat spoliis, Naso magister erat.
 Ecce rogant teneræ, sibi dem præcepta, puellæ. 745
 Vos eritis charta proxima cura mea.

P. OVI-

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIAE

LIBER TERTIUS.

Arma dedi Danaïs in Amazonas. arma super-
sunt
Quæ tibi dem, & turma. Penthesilæa, tuæ.
Ite in bella pares: vincant, quibus alma
Dione
Faverit, & toto qui volat orbe, Puer.
Non erat armatis æquum concurrere nudas:
Sic etiam vobis vincere turpe, viri.
Dixerit è multis aliquis, Quid virus in anguem
Adjicis? & rabida tradis ovile lupæ?
Parcite paucarum diffundere crimen in omnes.
Spectetur meritis quæque puella suis.
Si minor Atrides Helenen, Helenesque sororem
Quo premat Atrides crimine major habet.
Si scelere Oeclides Talaöiniæ Eniphyles
Vivus, & in vivis ad Styga venit equis;
Est pia Penelope, lustris errante duobus,
Et totidem lustris bella gerente viro.
Respice Phyllaciden: & quæ comes isse marito
Fertur; & ante annos occubuisse suos.
Fata Pheretiada conjux Pagasæa redemit:
Proque sui est uxor funere lata viri.
Accipe me, Capaneu; cineres miscebimus, inquit
Iphias: in medios desiluitque rogos.
Ipsa quoque & cultu est & nomine femina Virtus.
Non mirum, populo si favet illa suo.
Nec tamen hæc mentes nostra poscuntur ab arte.
Conveniunt cymbæ vela minora meæ.

Nil, nisi lascivi per me dicuntur amores:
Femina præcipiam quo sit amanda modo.
Femina nec flammæ, nec favos discit arcus.
Parcius hæc video tela nocere viris. 30
Sape viri fallunt; teneræ non saepe puellæ:
Paucaque, si quæras, crimina fraudis habent,
Phasida jam matrem fallax dimisit Iason:
Venit in Aesonios altera nupta sinus.
Quantum in te, Thesete, volucres Ariadna marinas 35
Pavit, in ignoto sola relicta loco.
Quare, novem cur isse vias dicatur, & audi
Depositis silvas Phyllida fesse comis.
At famam pietatis habet; tamen hospes & ensens
Præbuit, & causam mortis, Elissa, tuæ. 40
Quid vos perdidit, dicam? nescitis amare.
Defuit ars vobis. arte perennat amor.
Nunc quoque nescirent: sed me Cytheræa docere
Jussit: & ante oculos consistit ipsa meos.
Tum mihi, Quid miseræ, dixit, meruere puellæ? 45
Traditur armatis vulgus inerme viris.
Illos artifices gemini fecere libelli:
Hæc quoque pars monitis erudienda tuis.
Probra Therapnæ qui dixerat ante maritæ,
Mox cecinit laudes prosperiore lyrâ. 50
Si bene te novi, cultas ne læde puellas.
Gratia, dum vives, ista petenda tibi.
Dixit: & è myrto (myrto nam vincta capillos
Constiterat) folium, granaque pauca dedit.
Sensimus acceptis numen quoque. purior ather 55
Fulsit, & è toto pectore cessit onus.
Dum facit ingenium; petite hinc præcepta, puellæ,
Quas pudor, & leges, & sua jura sinunt.
Venturæ memores jam nunc estote senectæ:
Sic nullum vobis tempus abibit iners. 60
Dum licet, & veros etiam nunc editis annos;
Ludite: eunt anni more fluentis aquæ,

Nec, quæ præteriit, iterum revocabitur unda :
 Nec, quæ præteriit, hora redire potest.
 Utendum est ætate. cito pede labitur ætas : 65
 Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
 Hos ego, qui cænant frutices, violaria vidi :
 Hac mihi de spinâ grata corona data est.
 Tempus erit, quo tu, quæ nunc excludis amantem,
 Frigida desertâ nocte jacebis anus : 70
 Nec tua nocturnâ frangetur janua rixâ :
 Sparsa nec invenies limine mane rosâ.
 Quam cito (me miserum !) laxantur corpora rugis,
 Et perit in nitido qui fuit ore color !
 Quosque fuisse tibi canas à virgine jures,
 Spargentur subitâ per caput omne comæ, 75
 Anguibus exiit tenui cum pelle vetustas ;
 Nec faciunt cervos cornua jacta senes.
 Nostra sine auxilio fugiunt bona. carpite florem ;
 Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet. 80
 Adde, quod & partus faciunt breviora juventa
 Tempora. continuâ messe senescit ager.
 Latmius Endymion non est tibi, Luna, rubori ;
 Nec Cephalus roseæ præda pudenda Deæ.
 Ut Veneri, quem luget adhuc, donetur Adonis ; 85
 Unde habet Ænean Harmonienque suos ?
 Ite per exemplum, genus ô mortale, Dearum ;
 Gaudia nec cupidis vestra negate viris.
 Ut jam decipiant, quid perditis ? omnia constant. 90
 Mille licet sumant ; deperit inde nihil.
 Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu.
 Sufficit, & damni pars caret illa metu.
 Quid vetet apposito lumen de lumine sumi,
 Quisve cavo vastas in mare servet aquas ?
 Det tamen ulla viro mulier, non expedit, inquis. 95
 Quid, nisi quam sumes, dic mihi, perdis aquam ?
 Nec vos prostituit mea vox ; sed vana timere
 Damna vetat. damnis munera vestra carent.

Sed

Sed me flaminibus venti majoris iturum,
 Dum sumus in portu, provehat aura levis. 100
 Ordior à cultu. cultis bene Liber ab avis
 Provenit ; & culto stat seges alta solo.
 Forma Dei muæus : formâ quota quæque superbit ?
 Pars vestrum tali munere magna caret,
 Cura dabit faciem : facies neglecta peribit ; 105
 Idaliæ similis sit licet illa Deæ.
 Corpora si veteres non sic colnere puellâ ;
 Nec veteres cultos sic habuere viros.
 Si fuit Andromache tunicas induta valentes ;
 Quid mirum ? duri militis uxor erat. 110
 Scilicet Ajaci conjux ornata venires,
 Cui tegumen septem terga fuere bouum ?
 Simplicitas rudis ante fuit : nunc aurea Roma
 Edomiti magnas possidet orbis opes.
 Aspice, quæ nunc sunt Capitolia, quæque fuerunt ; 115
 Alterius dicas illa fuisse Jovis.
 Curia, concilio quæ nunc dignissima tanto est,
 De stipula, Tatio regna tenente, fuit.
 Quæ nunc sub Phœbo ducibusque Palatia fulgent ;
 Quid, nisi araturis pascua bubus, erant ? 120
 Prisca juvent alios : ego me nunc denique natum
 Gratulor. hæc ætas moribus apta meis.
 Non quia nunc terræ lentum subducitur aurum ;
 Lætæque diverso littore concha venit.
 Nec quia decrescunt effosso marmore montes : 125
 Nec quia caruleæ mole fugantur aquæ.
 Sed quia cultus adest ; nec nostros mansit in annos
 Rusticitas præcis illa superstes avis.
 Vos quoque non caris aures onerate lapillis,
 Quos legit in viridi decolor Indus aquâ. 130
 Nec prodite graves insuto vestibus auro :
 Per quas nos petitis, sæpe fugatis, opes.
 Munditiis capimur : non sint sine lege capilli.
 Admotæ formam dantque negantque manus.

L 2

Nec

242 P. OVIDII NASONIS
 Nec genus ornatus unum est: quod quamque decebit,
 Eligat; & speculum consulat ante suum.
 Longa probat facies capitis discrimina puri:
 Sic erat ornatis Laodamia comis.
 Exiguum summâ nodum sibi fronte relinqui,
 Ut pateant aures, ora rotunda volunt, 140
 Alterius crines humero jactentur utroque.
 Talis es assumptâ, Phœbe canore, lyrà.
 Altera succincta religetur more Dianæ:
 Ut solet, attontitas cum petit illa feras. 145
 Huic decet inflatos laxè jacuisse capillos:
 Illa sit adstrictis impedienda comis.
 Hanc placet ornari testudine Cylleneâ:
 Sustineat similes fluctibus illa sinus.
 Sed neque ramosâ numerabis in ilice glandes;
 Nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe feræ; 150
 Nec mihi tot positus numero comprehendere fas est.
 Adjicit ornatus proxima quæque dies.
 Et neglecta decet multas coma. sæpe jacere
 Hesternam credas; illa repexa modo est.
 Ais causam simulet, sic captâ vidit ut urbe 155
 Alcides Iôlen, Hanc ego, dixit, amo.
 Talem te Bacchus, Satyris clamantibus Evæ,
 Sustulit in currus, Gnoffi relicta, suos.
 O quantum indulget vestro Natura decori,
 Quantum sunt multis damna pianda modis! 160
 Nos male detegimur, raptique a tate capilli
 Ut Boreâ frondes excutiente, cadunt.
 Fœmina canitiem Germanis inficit herbis;
 Et melior vero quæritur arte color.
 Fœmina procedit densissima crinibus emtis; 165
 Proque suis alios efficit ære suos.
 Nec rubor est emisse palam. venire videmus
 Herculis ante oculos, Virgineumque chorum.
 Quid de veste loquar? nec vos, segmenta, requiro; 170
 Nec quæ bis Tyrio murice lana rubes, Cum

ARTIS AMATORIAE LIB. III. 243
 Cum tot prodierint pretio leviores colores;
 Quis furor est, census corpore ferre suo?
 Aëris ecce color, tum cum sine nubibus aër,
 Nec tepidus pluvias concitat Auster aquas.
 Ecce tibi similis, qui quondam Phryxon & Hellen 175
 Diceris Inôis eripuisse dolis.
 Hic undas imitatus, habet quoque nomen ab undis:
 Crediderim Nymphas hac ego veste tegi,
 Ille crocum simulat; croceo velatur amictu
 Roscida luciferos cum Dea jungit equos. 180
 Hic Paphias myrtos: hic purpureas amethystos,
 Albentive rosas, Threiciamve gruem.
 Nec glandes, Amarylli, tuæ, nec amygdala defunt:
 Et sua velleribus nomina cera dedit.
 Quot nova terra parit flores, cum vere tepenti 185
 Vitis agit gemmas; pigraque cedit hiems:
 Lana tot, aut plures succos bibit. elige certos.
 Nam non conveniens omnibus omnis erit.
 Pulla decent niveas: Briseida pulla decebant.
 Cum rapta est, pullâ tum quoque veste fuit, 190
 Alba decent fuscas: albis, Cephæi, placebas.
 Sic tibi vestitæ pressa Seriphos erat.
 Quam pæne admonui, ne trux caper iret in alas;
 Neve forent duris aspera crura pilis!
 Sed non Caucaesâ doceo de rupe puellas, 195
 Quæque bibant undas, Myse Caice, tuas.
 Quid, si præcipiam, ne fuscet inertia dentes;
 Oraque susceptâ mane laventur aquâ?
 Scitis & inductâ candorem quærere cerâ.
 Sanguine quæ vero non rubet; arte rubet. 200
 Arte, supercilii confinia nuda repletis,
 Parvaque sinceræ velat aluta genas.
 Nec pudor est oculos tenui signare favillâ;
 Vel prope te nato, lucide Cydne, croco
 Est mihi, quo dixi vestra medicamina formæ, 205
 Parvus, sed curâ grande libellus opus.

Hinc quoque praesidium læsa petitote figura :
 Non est pro vestris ars mea rebus iners.
 Non tamen expositas mensâ deprendat amator
 Pyxidas, ars faciem dissimulata juvet. 210
 Quem non offendat toto sex illita vultu,
 Cum fuit in tepidos pondere lapsa sinus ?
 Oesyra quid redolent, quamvis mittantur Athenis,
 Demtus ab immundo vellere succus ovis ?
 Nec coram mistas cervæ sumfisse medullas, 215
 Nec coram dentes defricuisse probem.
 Ista dabunt faciem ; sed erunt deformia visu.
 Multaque, dum fiunt turpia, facta placent.
 Quæ nunc nomen habent operosi signa Myronis,
 Pondus iners quondam duraque massa fuit. 220
 Annulus ut fiat, primò colliditur aurum :
 Quas geritis vestes, sordida lana fuit.
 Cum fieret, lapis asper erat ; nunc nobile signum
 Nuda Venus madidas exprimit imbire comas.
 Tu quoque dum coleris, nos te dormire putemus ; 225
 Aptius à summâ conspiciare manu.
 Cur mihi nota tuo causa est candoris in ore ?
 Claude forem thalami, quid rude produs opus ?
 Multa viros nescire decet, pars maxima rerum
 Offendat, si non interiora tegas. 230
 Aurea quæ pendent ornata signa theatro ;
 Inspice, quam tenuis bractea ligna tegat.
 Sed neque ad illa licet populo, nisi facta, venire :
 Nec nisi submotis forma paranda viris.
 At non pestendos coram præbere capillos, 235
 Ut jaceant fusi per tua terga, vetem.
 Illo præcipue, ne sis morosa, caveto
 Tempore : nec lapsas sæpe resolve comas.
 Tuta sit ornatix, odi, quæ sauciat ora
 Unguibus & raptâ brachia fige acu. 240
 Devovet, & dominæ tangit caput illa : simulque
 Plorat ad invisas sanguinolenta comas.

Quæ

Quæ male crinita est, custodem in limine ponat ;
 Orneturve Bonæ semper in æde Deæ.
 Diftus eram cuidam subito venisse puellæ ; 245
 Turbida perverfas induit illa comas.
 Hostibus eveniat tam fœdi causa pudoris ;
 Inque nurus Parthas dedecus illud eat.
 Turpe pecus mutilum : turpe est sine gramine campus
 Et sine fronde frutex ; & sine crine caput. 250
 Non mihi venistis, Semele Ledeve, docendæ ;
 Perque fretum, falso, Sidoni, vestra bove ;
 Aut Helene, quam non stulte, Menelaë, reposcis ;
 Tu quoque non stulte, Troie raptor, habes.
 Turba docenda venit pulcra turpesque puellæ ; 255
 Pluraque sunt semper deteriora bonis.
 Formosa minus artis opem præceptaque curant ;
 Est illis sua dos, forma sine arte potens,
 Cum mare compositum est, securus navita cessat :
 Cum tumet, auxiliis assidet ille suis. 260
 Rarâ tamen mendo facies caret, occulle mendas :
 Quamque potes, vitium corporis abde tui.
 Si brevis es, sed eas ; ne stans videre federe :
 Inque tuo jaceas quantulacunque toro,
 Hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis, 265
 Injecta lateant fac tibi veste pedes.
 Quæ nimium gracilis, pleno velamina filo
 Sumat : & ex humeris laxus amictus eat.
 Pallida purpureis tangat sua corpora virgis :
 Nigrior ad Pharii confuge piscis opem. 270
 Pes malus in niveâ semper celetur alutâ ;
 Arida nec vinclis crura resolve suis.
 Conveniunt tenues scapulis analestrides altis ?
 Inflatum circa fascia pectus eat.
 Exiguo signet gestu quodcunque loquetur ; 275
 Cui digiti pingues, & scaber unguis erunt.
 Cui gravis oris odor, nunquam jejuna loquatur ;
 Et semper spatio distet ab ore viri.

L 4

Si

Si niger, aut ingens, aut non erit ordine natus
 Dens tibi; ridendo maxima damna feres. 280
 Quis credat? discunt etiam ridere puellæ:
 Queritur atque illis hac quoque parte decor.
 Sint modici rictus, sint parvæ utrimque lacunæ;
 Et summos dentes ima labella tegant.
 Nec sua perpetuo contendant illa risu: 285
 Sed leve nescio quid fœmineumque sonent.
 Est, quæ perverso distorqueat ora cachinno:
 Cum risu lata est altera, flere putes.
 Illa sonat raucum, quiddamque inamabile stridet;
 Ut rudit ad scabram turpis a sella molam. 290
 Quo non ars penetrat? discunt lacrymare decenter;
 Quoque volunt plorant tempore, quoque modo.
 Quid, eum legitimâ fraudatur littera voce,
 Blælaque sit iusso lingua coacta sono?
 In vitio decor est, quædam mâle reddere verba. 295
 Discunt posse minus, quam potuere, loqui.
 Omnibus his, quoniam profunt, impendite curam.
 Discite fœmineo corpora ferre gradu.
 Est & in incessu pars non temnenda decoris. 300
 Allicet ignotos ille fugatque viros.
 Hæc movet arte latus, tunicisque fluentibus amras
 Excipit; extensos fertque superba pedes.
 Illa, velut conjux Umbri rubicunda mariti,
 Ambulat; ingentes varica fertque gradus.
 Sed sit, ut in multis, modus hic quoque rusticus alter
 Motus; in incessu mollior alter erit.
 Pars humeri tamen ima tui, pars summa lacerti
 Nuda sit, à lavâ conspicienda manu.
 Hoc vos præcipuè, niveæ, decet. hoc ubi vidi,
 Oscula ferre humero, qua patet, usque libet. 310
 Monstra maris Sirenes erant: qua voce canorâ
 Quamlibet admittas detinuerat rates.
 His sua Sisyphides auditis pœne resolvit
 Corpora, nam sociis illita cera fuit.

Res est blanda canor; dicant cantare puellæ, 315
 Pro facie multis vox sua lena fuit.
 Et modo marmoreis referant audita theatris;
 Et modo Niliacis carmina iusa modis,
 Nec plectrum dextrâ, citharam tenuisse sinistra 320
 Nesciat arbitrio fœmina docta meo.
 Saxa feraeque lyrâ movit Rhodopeius Orpheus,
 Tartareosque lacus, tergeminumque canem.
 Saxa tuo cantu, vindex iustissime matris,
 Pecerunt muros officiosa novos. 325
 Quamvis murus erat, voci fuisse putatur
 Piscis, Arionis fabula nota lyræ.
 Discite etiam duplici genalia naulia palmâ
 Verrere: conveniunt dulcibus illa jocis.
 Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poëtæ, 330
 Sit quoque vinosi Teia Musa senis.
 Nota sit & Sappho; quid enim lascivius illa?
 Cuive pater vafri luditur arte Getæ.
 Et teneri possis carmen legisse Properti:
 Sive aliquid Galli, sive Tibulle, tum- 335
 Distaque Varroni fulvis insignia villis
 Vellera germanæ, Phryxe, querenda turæ.
 Et profugum Ænean, alta primordia Romæ;
 Quo nullum Latio clarius extat opus.
 Forsitan & nostrum nomen miserebitur istis;
 Nec mea Lethæis scripta dabuntur aquis. 340
 Atque aliquis dicet, Nostris lege culta magistri
 Carmina, quis partes instruit ille duas.
 Deve tribus libris, titulus quos signat Amorum,
 Elige, quod docili molliter ore legas,
 Vel tibi compositâ cantetur Epistola voce; 345
 Ignotum hoc aliis ille novavit opus.
 O ita, Phœbe, velis; ita vos, pia numina vatum,
 Insignis cornu Bacche, novemque Dea!
 Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam;
 Ut moveat postea brachia iussa mero? 350

Artifices lateris scenæ spectacula amantur :
 Tantum mobilitas illa decoris habet.
 Parva monere pudet : talorum ducere jactus
 Ut sciat, & vires, tessera missa, tuas.
 Et modo tres jactet numeros : modo cogitet, aptè 355
 Quam subeat partem callida, quamque vocet.
 Cautaque non stultè latronum prælia ludat :
 Unus cum gemino calculus hoste perit.
 Bellatæque suâ prensus sine compare bellat ;
 Emulus & cæptum sæpe recurrit iter. 360
 Reticuloque pila laves fundantur aperto :
 Nec, nisi quam tolles, ulla movenda pila est.
 Est genus in totidem tenui ratione redactum
 Scriptula, quot menses lubricus annus habet.
 Parva tabella capit ternos utrimque lapillos ; 365
 In qua vicisse est, continuasse suos.
 Mille facesse jocos, turpe est nescire puellam.
 Ludere : ludendo sæpe paratur amor.
 Sed minimus labor est, sapienter jactibus uti.
 Majus opus, mores composuisse suos. 370
 Dum sumus incauti, studioque aperimur in ipso ;
 Nudaque per lusus pectora nostra patent ;
 Ira subit deforme malum, lucrique cupido ;
 Jurgiaque, & rixæ, sollicitusque dolor.
 Crimina dicuntur : resonat clamoribus æther : 375
 Invocat iratos & sibi quisque Deos.
 Nulla fides tabulis, quæ non per vota petuntur :
 Et lacrymis vidi sæpe madere genas.
 Jupiter à vobis tam turpia crimina pellat,
 In quibus est ulli cura placere viro. 380
 Hos ignava jocos tribuit Natura puellis :
 Materia ludunt uberiore viri.
 Sunt illis celeresque pila, jaculumque trochique,
 Armaque, & in gyros ire coactus equus.
 Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo ; 385
 Nec Thule placidâ devchit annis aquâ.

At licet & prodest, Pompeias ire per umbras ;
 Virginis ætheriis cum caput ardet equis.
 Visite laurigero sacrata Palatia Phœbo :
 Ille Baratonias merfit in alta rates. 390
 Quæq; soror conjuxque Ducis monumenta pararunt ;
 Navalique gener cinctus honore caput.
 Visite thuricremas vacca Memphitidos aras :
 Visite conspicuis terna theatra locis.
 Spectentur tepido maculosa sanguine arena ; 395
 Metaque ferventi circumeunda rotæ,
 Quod latet, ignotum est : ignoti nulla cupido.
 Fructus abest, facies cum bona teste caret.
 Tu licet & Thamyram superes, & Amœbea cantu ;
 Non erit ignota gratia magna lyra. 400
 Si Venerem Couis nusquam posuisset Apelles ;
 Mersa sub aquoreis illa lateret aquis.
 Quid petitur sacris, nisi tantum fama, poetis ?
 Hoc votum nostri summa laboris habet.
 Cura Deum fuerunt olim Regumque poetæ : 405
 Præmiaque antiqui magna tulere chori.
 Sanctaque majestas, & erat venerabile nomen
 Vatribus ; & largæ sæpe dabantur opes.
 Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
 Contiguus poni, Scipio magne, tibi. 410
 Nunc edera sine honore jacent : operataque doctis
 Cura vigil Musis nomen inertis habet.
 Sed famæ vigilare juvet, quis nosset Homerum,
 Ilias æternum si latuisset opus ?
 Quis Danaën nosset, si semper clausa fuisset ; 415
 Inque suâ turri perlatuisset anus ?
 Utilis est vobis, formosa, turba, puella.
 Sæpe vagos ultra limina ferte pedes.
 Ad multas lupa tendit oves, prædatur ut unam ;
 Et Jovis in multas devolat ales aves. 420
 Se quoque det populo mulier speciosa videndam :
 Quem trahet, è multis forsitan unus erit.

Omnibus illa locis maneat studiosa placendi :
 Et curam totâ mente decoris agat.
 Casus ubique valet : semper tibi pendeat hamus. 435
 Quo minimi creas gurgite, piscis erit.
 Sæpe canes frustra nemorosus montibus errant :
 Inque plagam nullo cervinus agente cadit.
 Quid minus Andromeda fuerat sperare revincta,
 Quam lacrymas ulli posse placere suas ? 430
 Funere sæpe viri vir quaritur. ire solutis
 Crimibus, & stetus non tenuisse docet.
 Sed vitate viros cultum formamque professos ;
 Quique suas ponunt in statione comas.
 Quæ vobis dicunt, dixerunt mille puellis. 435
 Errat, & in nullâ sede moratur amor.
 Fax vina quid faciat, cum sit vir lavior ipsâ ;
 Forsitan & plures possit habere viros ?
 Vix mihi crederis ; sed credite, Troja maneret,
 Præceptis Priami si foret usâ sui. 440
 Sunt qui mendaci specie grassentur amoris,
 Perque aditus tales lucra pudenda petant.
 Nec coma vos fallat liquidâ nitidissima nardo :
 Nec brevis in rugas cingula pressa suas.
 Nec toga decipiat filo tenuissima ; nec si
 Annulus in digitis alter & alter erit. 445
 Forsitan ex horum numero cultissimus ille
 Fur sit ; & uratur vestis amore tuæ
 Redde meum, clamant spoliata sæpe puella :
 Redde meum, toto voce boante foro. 450
 Has, Venus, è templis multo radiantibus auro
 Lenta vides lites, Appiadesque tuæ.
 Sunt quoque non dubia quædam mala nomina famâ :
 Decepta à multis crimen amantis habent.
 Discite ab alterius vestris timuisse querelis : 455
 Janua fallaci ne sit aperta viro.
 Parcite, Cecropides, juranti credere Theseo ;
 Quos faciet testes, fecit & ante Deos.

Et

Et tibi, Demophoon, Thesei criminis hæres,
 Phyllide deceptâ nulla relicta fides. 460
 Si bene promittant, totidem promittite verbis :
 Si dederint, & vos gaudia pacta date.
 Illa potest vigilis flammâs extinguere Vestæ :
 Et rapere è templis, Inachi sacra tuis ;
 Et dare mista viro tritis aconita cicutis ; 465
 Accepto Venerem munere si qua negat.
 Fert animus propius consistere, suppressa habenas,
 Musa ; nec admissis excutiare rotis.
 Verba vadum tenent abiignis scripta tabellis.
 Accipiat missas apta ministra notas. 470
 Inspice ; quodque leges, ex ipsis collige verbis,
 Pingat, an ex animo sollicitusque roget.
 Postq; brevem reseribe moram, mora semper amantes
 Incitat, exiguum si modo tempus habet.
 Sed neque te facilem juveni promitte roganti : 475
 Nec tamen eduro, quod petit, ore nega.
 Fac timeat speretque simul : quotiesque remittes,
 Spesque magis veniat certa, minorque metus.
 Munda, sed è medio, consvetaque verba, puella,
 Scribite. sermonis publica forma placet. 480
 Ah quoties dubius scriptis exarsit amator ;
 Et nocuit formæ barbara lingua bonæ !
 Sed quoniam, quamvis vittæ careatis honore,
 Est vobis vestros fallere cura viros ;
 Ancilla puerive manus ferat apta tabellas : 485
 Pignora nec juveni credite vestra novo,
 Vidi ego pallentes isto terróre puellas
 Servitium miserâs tempus in omne pati.
 Perfidus ille quidem, qui talia munera servat :
 Sed tamen Aetnæi fulminis instar habet. 490
 Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem :
 Armaque in armatos sumere jura sinunt.
 Ducere consuefeat multas manus una figuras.
 Ah percant, per quos ista monenda mihi !

L 7

Nec

Nec nisi deletis tutum rescribere ceris :
 Ne teneat geminas una tabella manus.
 Fœmina dicatur scribenti semper amator.
 Illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.
 Sed libet à parvis animum ad majora referre,
 Plenaque curvato pandere vela sinu ;
 Pertinet ad faciem rabidos compescere mores.
 Candida pax homines, trux decet ira feras.
 Ora tument irâ ; nigrescunt sanguine venæ,
 Lumina Gorgoneo sævius igne micant.
 Iprocul hinc, dixit, non es mihi tibia tanti ;
 Ut vidit vultus Pallas in amne suos,
 Vos quoque si mediâ speculum spectetis in irâ ;
 Cognoscat faciem vix satis ulla suam.
 Nec tumeat vultu damnosa superbia vestro.
 Comibus est oculis alliciendus amor.
 Odimus immodicos (expertæ credite) fastus.
 Sæpe tacens odii semina vultus habet.
 Spectantem specta : ridenti mollia ride.
 Innuet ; acceptas tu quoque redde notas.
 Sic ubi prælusit, rudibus puer ille relictis
 Spicula de pharetrâ promit acuta suâ.
 Odimus & mœstas. Tecmessam diligat Ajax :
 Nos hilarem populum fœmina læta capit.
 Nunquã ego te, Andromache, nec te, Tecmessa, rogare,
 Ut mea de vobis altera amica foret.
 Credere vix video, cum cogar credere partu,
 Vos ego cum vestris concubuisse viris.
 Scilicet Ajaci mulier mœstissima dixit,
 Lux mea ; quæque solent verba juvare viros ?
 Quid vetat à magnis ad res exempla minores
 Sumere, nec nomen pertinuisse ducis ?
 Dux bonus huic centum commisit vite regendos :
 Huic equites ; illi signa tuenda dedit.
 Vos quoque, de nobis quem quisque sit aptus ad usum,
 Inspicite ; & certo ponite quemque loco.

495

500

505

510

515

520

525

530

Ma-

Munera det dives : jus qui profitebitur, adsit :
 Facundus causam sæpe clientis agat.
 Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum,
 Hic chorus ante alios aptus amare sumus.
 Nos facimus placitæ latè præconia formæ.
 Nomen habet Nemesis : Cynthia nomen habet.
 Vesper & Eos novere Lycorida terra :
 Et multi, quæ sit nostra Corinna, rogant.
 Adde, quod infidiæ sacris à vatibus absunt :
 Et facit ad mores ars quoque nostra suos.
 Nec nos ambitio, nec amor nos tangit habendi :
 Contempto colitur lectus & umbra foro.
 Sed facile hæremus, validoque perurimur æstu ;
 Et nimium certâ scimus amare fide.
 Sollicit ingenium placidâ mollimur ab arte :
 Et studio mores convenienter eunt.
 Vatibus Aoniis faciles estote, puella.
 Numen inest illis : Pîerideisque favent.
 Est Deus in nobis ; & sunt commercia cœli.
 Sedibus ætheriis spiritus ille venit.
 A doctis pretium scelus est sperare poetis.
 Me miserum ! scelus hoc nulla puella timet.
 Dissimulate tamen ; nec primâ fronte rapaces
 Este, novus visio casse resistet amans.
 Sed neq; vector equum, qui nuper sensit habenas,
 Comparibus frænis, artificemque reget.
 Nec stabiles annis animos, viridemque juventam
 Ut capias, idem limes agendus erit.
 Hic rudis, & castris nunc primum notus Amoris,
 Qui tetigit thalamos præda novella tuos ;
 Te solam norit ; tibi semper inhæreat uni.
 Cingenda est altis sepibus ista seges :
 Effuge rivalem : vinctes, dum sola tenebis.
 Non bene cum fociis regna Venusque manent.
 Ille vetus miles sensim & sapienter amabit :
 Multaque tironi non patienda seret.

535

540

545

550

555

560

565

Nec

Nec franget postes, nec fœvis ignibus uret;
 Nec domina teneras appetet ungue genas.
 Nec scindet tunicasve suas tunicasve puellæ;
 Nec raptus flendi causa capillus erit. 570
 Ita decent pueros ætate & amore calentes;
 Hic fera compositâ vulnera mente feret.
 Ignibus hic lentis uretur, ut humida tæda;
 Ut modo montanis silva recisa jugis.
 Certior hic amor est: brevis & fœcundior ille. 575
 Quæ fugiunt, celeri carpente poma manu.
 Omnia tradantur, portas reseravimus hosti;
 Et sit in infidâ proditione fides.
 Quod datur ex facili longum male nutrit amorem.
 Miscenda est latis rara repulsa jocis. 580
 Ante fores jaceat: Crudelis janua, clamet:
 Multaque submissæ, multa minanter agat.
 Dulcia non ferimus: succo renovemur amaro.
 Sæpe perit ventis obruta cymba suis.
 Hoc est, uxores quod non patiatur amari; 585
 Conveniunt illas, cum voluere, viri.
 Obde forem; & duro dicat tibi janitor ore,
 Non potes, exclusum te quoque tanget amor.
 Ponite jam gladios hebetes; pugnetur acutis.
 Nec dubito, telis quin petar ipse meis. 590
 Dum cadit in laqueos captus quoque nuper amator;
 Solum se thalamos speret habere tuos.
 Post modo rivalem, partitaque fœdera lecti
 Sentiat, has artes tollere; senescet amor.
 Tum bene fortis equus referato carcere currit: 595
 Cum quos prætereat, quosque sequatur, habet.
 Quamlibet extinctos injuria suscitât ignes.
 En ego (confiteor) non nisi læsus amo.
 Causa tamen nimium non sit manifesta doloris:
 Pluraque sollicitus, quam sciat, esse putet. 600
 Incitet & ficti tristis custodia servi;
 Et nimium duri cura molesta viri.

Quæ venit ex tuto, minus est accepta voluptas.
 Ut sis liberior Thaïde; finge metas.
 Cum melius foribus possis, admittite fenestrâ: 605
 Inque tuo vultu signa timentis habe.
 Callida profiliat, dicatque ancilla, Perimus:
 Tu juvenem trepidum quolibet abde loco.
 Admiscenda tamen Venus est secunda timori;
 Ne tanti noctes non putet esse tuas. 610
 Quæ vafer eludi possit ratione maritus,
 Quaque vigil custos, præteriturus eram.
 Nupta virum timeat: rata sit custodia nuptæ.
 Hoc decet: hoc leges, jusque pudorq; jubent.
 Te quoque servari, modo quam vindicta redemit. 615
 Quis ferat? ut fallas, ad mea sacra veni.
 Tot licet observent, (adsit modo certa voluntas)
 Quot fuerant Argo lumina; verba dabis.
 Scilicet obstabit custos, ne scribere possis;
 Sumenda detur cum tibi tempus aquæ; 620
 Conscia cum possit scriptas portare tabellas,
 Quas tegat in tepido fascia lata sinu?
 Cum possit surâ chartas celare ligatas;
 Et vincito blandas sub pede ferre notas?
 Caverit hæc custos; pro chartâ conscia tergum 625
 Præbeat; inque suo corpore verba ferat.
 Tuta quoque est, fallitque oculos è lacte recenti
 Littera; carbonis pulvere tange; leges.
 Fallet & humiduli quæ fiet acumine lini,
 Et feret occultas pura tabella notas. 630
 Adfuit Acrisio servandæ cura puellæ:
 Hunc tamen illa suo crimine fecit avum.
 Quid faciat custos; cum sint tot in Urbe theatra?
 Cum spectet junctos illa libenter equos?
 Cum sedeat Phariæ sistris operata juvencæ; 635
 Quoque sui comites ire vententur, eat?
 Cum fuget è templis oculos Bona Diva virorum,
 Præterquam si quos illa venire jubet;

Cum, custode foris tunicas servante puellæ,
 Celent furtivos balnea tuta viros; 640
 Cum, quoties opus est, fallax ægrotet amica;
 Et cedat lecto quamlibet ægra suo:
 Nomine cum doceat, quid agamus, adultera clavis,
 Quasque petas, non det janua sola, vias.
 Fallitur & multo custodis cura Lyao; 645
 Illa vel Hispano lecta sit uva jugo,
 Sunt quoque quæ faciant altos medicamina somnos,
 Vidæque Lethæa lumina nocte premant.
 Nec male delitiis odiosum conscia tardis
 Detinet; & longâ jungitur ipsa morâ. 650
 Quid iuvat ambages præceptaque parva monere;
 Cum minimo custos munere possit emi?
 Munera (crede mihi) capiunt hominesque Deosque:
 Placatur donis Jupiter ipse dâtis.
 Quid sapiens faciat? stultus quoque munere gaudet. 655
 Ipse vir, accepto munere, mutus erit.
 Sed semel est custos longum redimendus in annum:
 Sæpe dabit, dederit quas semel, ille manus.
 Questus eram (memini) metuendos esse sodales:
 Non tangit solos ista querela viros. 660
 Credula si fueris, alia tua gaudia carpent;
 Et lepus hic aliis exagitandus erit.
 Hæc quoque, quæ præbet lectum studiosa locumque;
 Crede mihi, mecum non semel illa fuit.
 Nec nimium vobis formosa ancilla ministret: 665
 Sæpe vicem domina præstitit illa mihi.
 Quo feror insanus? quid aperto pectore in hostem
 Nitor; & indicio prodor ab ipse meo?
 Non avis aucupibus monstrat, qua parte petatur;
 Non docet infestos currere cerva canes. 670
 Viderit utilitas: præcepta fideliter edam.
 Lemniasi gladios in mea fata dabo.
 Efficite (& facile est) ut nos credamus amari:
 Prona venit cupidis in sua vota fides.

Spectet amabilius juvenem; suspiret ab imo
 675
 Fœmina; tam sero cur veniatque roget,
 Accedant lacrymæ, dolor & de pellice fœtus;
 Et laniet digitis illius ora suis.
 Jamdudum persuasus erit; miserebitur ultro:
 Et dicit, Curâ carpitur ista mei. 680
 Præcipue, si cultus erit, speculoque placebit,
 Possè suo tangi credet amore Deas.
 Sed te, quæcumque es, moderatè injuria turbet;
 Neu sis audita pellice mentis inops.
 Nec cito credideris, quantum cito credere lædat, 685
 Exemplum vobis non leve Procris erit.
 Est prope purpureos colles florentis Hymetti
 Fons sacer, & viridi cespitate mollis humus.
 Silva nemus non alta facit: tegit arbutus herbam:
 Ros maris, & lauri, nigraque myrtus olent. 690
 Nec densæ foliis buxi, fragilesque myrica,
 Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.
 Lenibus impulsæ Zephyris auræque salubri
 Tot generum frondes herbaque summa, tremunt.
 Grata quies Cephalo, famulis canibusque relictis 695
 Lassus in hac juvenis sæpe resedit humo.
 Quoque meos relevas ætus, cantare solebat,
 Accipienda sinu, mobilis Aura, veni.
 Conjugis ad timidam aliquis male sedulus aures
 Auditos memori detulit ore sonos. 700
 Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, Aura;
 Excidit: & subito muta dolore fuit.
 Palluit, ut seræ, lectis de vite racemis,
 Palleseunt frondes, quas nova læsit hiems,
 Quæque suos curvant matura cydonia ramos; 705
 Cornaque adhuc nostris non satis apta cibus.
 Ut rediit animus, tennes à pectore vestes
 Rumpit, & indignas fauciat ungue genas.
 Nec mora; per medias passis furibunda capillis
 Evolat, ut thyrso concita Baccha, vias. 710
 Ut

Ut propè peruentum; comites in valle relinquit.
 Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
 Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
 Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
 Jam jam venturam, quæcunq; erat Aura, putabas 755
 Scilicet; atque oculis probra videnda tuis.
 Nunc venisse piget; neque enim deprehendere velles:
 Nunc iuvat, incertus pectora versat amor.
 Credere quæ jubeant, locus est, & nomen, & index;
 Et quia amans semper, quod timet, esse putat. 720
 Vidit ut oppressam vestigia corporis herbam;
 Pulsantur trepidi corde micante sinus.
 Jamque dies medius tenues contraxerat umbras;
 Inque pari spatio vesper & ortus erant.
 Ecce redit Cephalus silvis Cyllenia proles, 725
 Oraque fontanâ fervida spargit aqua.
 Anxia, Procri, lates, solitas jacet ille per herbas;
 Et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.
 Ut paruit miseræ juvenndus nominis error;
 Et mens, & radiit verus in ora color. 730
 Surgit; & appositas agitato corpore frondes
 Movit, in amplexus uxor itura viri.
 Ille feram sonuisse ratus, juveniliter arcus
 Corripit: in dextrâ tela fuere manu.
 Quid facis, infelix? non est fera: supprime tela. 735
 Me miserum! jaculo fixa puella tuo est.
 Mei mihi! conclamat, fixisti pectus amicum.
 Hic locus à Cephalo vulnera semper habet.
 Ante diem morior, sed nullâ pellice læsa:
 Hoc faciet positæ te mihi terra levem.
 Nomine suspectas jam spiritus exit in auras:
 Labor io! carâ lumina conde manu.
 Ille sinu dominæ morientia corpora mœsto
 Sustinet; & lacrymis vulnera sæva lavat.
 Exit, & incauto paulatim pectore lapsus,
 Excipitur, miseri spiritus ore viri. 740

Sed repetamus iter, nudis mihi rebus agendum est,
 Ut tangat portus fessa carina suos.
 Scilicet expectas, dum te in convivia ducam,
 Et quæris monitus hac quoque parte meos? 750
 Sera veni; positâque decens incede lucernâ.
 Grata mora est Veneri: maxima læta mora est.
 Etsi turpis eris, formosa videre potis:
 Et latebras vitiiis nox dabit ipsa tuis.
 Carpe cibos digitis; est quiddam gestus edendi: 755
 Ora nec immundâ tota perunge manu.
 Neve domi præsume dapes: & desine, citra
 Quam capies paulo, quam potes esse, minus.
 Priamides Helenen avidè si spectet edentem,
 Oderit; & dicat, Stulta rapina mea est. 760
 Aptius est, deceatque magis potare puellas.
 Cum Veneris puero non male, Bacche, facis.
 Hoc quoque, qua patiens caput est: animusq; pedesq;
 Consent: nec, quæ sint singula, bina vide.
 Turpe jacens mulier multo madefacta Lyæo: 765
 Digna est concubitus quoslibet illa pati.
 Nec somnis positâ tutum succumbere mensâ:
 Per somnos fieri multa pudenda solent.
 Ulteriora pudet docuisse: sed alma Dione,
 Præcipuè nostrum est, quod pudet, inquit, opus. 770
 Nota sibi sint quæque: modos à corpore certos
 Sumite, non omnes una figura decet.
 Quæ facie præsignis eris, resupina jaceto:
 Spectentur tergo, quis sua terga placent.
 Milanion humeris Atalantes crura ferebat: 775
 Si bona sunt, hoc sunt accipiendâ modo.
 Parva vehatur equo: quod erat longissima, nunquam
 Thebais Hæstoro nupta refedit equo.
 Strata premat genibus, paulum cervice reflexâ,
 Femina, per longum conspicienda latus. 780
 Cui femur est juvenile, carent cui pectora mendâ,
 Stet vic, in obliquo fusa sit ipsa toro. 745
 564

260 P.OVID.NAS. ARTIS AMAT. LIB. III.
 Nec tibi turpe puta crinem, ut Phyllëia mater,
 Solvere: & effusis colla reflecte comis.
 Tu quoque, cui rugis uterum Lucina notavit, 785
 Ut celer averfis utere Parthus equis.
 Mille modi Veneris. simplex minimique laboris,
 Cum jacet in dextrum semisupina latus.
 Sed neque Phœbëi tripodes, nec corniger Ammon,
 Vera magis vobis, quam mea Musa canent. 790
 Si quæ fides arti, quam longo fecimus usu;
 Credite: præstabunt carmina nostra fidem.
 Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis
 Fœmina; & ex æquo res juvet illa duos. 795
 Nec blandæ voces, jucundaque murmura cessent:
 Nec taceant mediis improba verba jocis.
 Tu quoque, cui Veneris sensum Natura negavit,
 Dulcia mendaci gaudia finge sono.
 Infelix, cui torpet hebes locus ille, puella es;
 Quo pariter debent fœmina virque frui. 800
 Tantum, cum finges; ne sis manifesta caveto:
 Effice per motum luminaque ipsa fidem.
 Quod juvet, & voces & anhelitus arguat oris.
 Ah pudet! arcanas pars habet ista notas.
 Gaudia post Veneris quæ poscet munus amantem; 805
 Ipsa suas nolet pondus habere preces.
 Nec lucem in thalamos totis admittite fenestris,
 Aptius in vestro corpore multa latent.
 Lusus habet finem: cynis descendere tempus,
 Duxerunt collo qui juga nostra suo. 810
 Ut quondam juvenes, ita nunc mea turba puella
 Inscribant spoliis, Naso magister erat.

ARTIS AMATORIE FINIS.

P. OVID.

P. OVIDII NASONIS
 REMEDIORUM
 AMORIS
 LIBER UNUS.
 MEDICAMINUM FACIEI
 ET
 HALIEUTICI
 FRAGMENTA.

P. OVIDII NASONIS
 REMEDIORUM AMORIS

LIBER UNUS.

L Egerat hujus Amor titulum nomenque li-
 belli :

Bella mihi, video, bella parantur, ait.

Parce tuum vatem sceleris damnare, Cu-
 pido;

Tradita qui toties te duce signa tulit.

Non ego Tydides, a quo tua faucia mater

In liquidum rediit athera Martis equis.

Sæpe repent alii juvenes: ego semper amavi.

Et si, quid faciam nunc quoque, quaris; amo.

Quin etiam docui, qua possis arte parari:

Et quod nunc ratio est, impetus ante fuit.

Nec te, blande puer, nec nostras prodimus artes:

Nec nova præteritum Musa retexit opus.

Si quis amat, quod amare juvat, feliciter ardens

Gaudeat, & vento naviget ille suo.

At si quis male fert indigna regna puella;

Ne pereat, nostræ sentiat artis opem.

Cur alius collum laqueo nodatus ab arcto

Et trabe sublimi triste pependit onus?

Cur alius rigido fodit sua viscera ferro?

Invidiam cædis, pacis amator, habes.

Qui, nisi deserit, misero periturus amore est;

Desinat: & nulli funeris auctor eris.

Et puer es; nec te quicquam, nisi ludere, oportet.

Lude: decent annos mollia regna tuos.

Nam poteras uti nudis ad bella sagittis:

Sed tua letifero sanguine tela carent.

Vitricus & gladiis & acuta dimicet hasta;
 Et victor multa cade cruentus eat.
 Tu cole maternas, tuò quibus utimur, artes:
 Et quarum vitio nulla sit orba parens.
 Efficè nocturnà frangatur janua rixá;
 Et tegat ornatas multa corona fores.
 Fac cœant furtim juvenes, timidaque puella:
 Verbaque dent cauto qualibet arte viro.
 Et, modo blanditias, rigido modo jurgia posti
 Dicat; & exclusus flebile cantet amans,
 His lacrymis contentus eris sine crimine mortis.
 Non tua fax avidos digna subire rogos,
 Hæc ego, movit Amor gemmatas aureus alas;
 Et mihi, Propositum persequi, dixit, opus.
 Ad mea, decepti Juvenes, præcepta venite;
 Quos suus ex omni parte fefellit amor.
 Dicitote sanari, per quem didicistis amare:
 Una manus vobis vulnus opemque feret.
 Terra salutaris herbas, eademque nocentes
 Nutrit: & urtica proxima saepe rosa est.
 Vulneris in Herculeo qua quondam fecerat hoste,
 Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
 Sed quæcunque viris, vobis quoque dicta, puella,
 Credite, diversis partibus arma damus.
 E quibus ad vestros si quid non pertinet usus;
 Attamen exemplo multa docere potest.
 Utile propositum, favas extinguere flammâs;
 Nec servum vitii pectus habere sui.
 Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro;
 Et per quod novies, sapius isset iter.
 Nec moriens Dido summâ vidisset ab arce
 Dardanidas vento vela dedisse rates.
 Nec dolor armasset contra sua viscera matrem;
 Quæ socii damno sanguinis ulta virum est.
 Arte meâ Tereus, quamvis Philomela placeret,
 Per facinus fieri non meruisset avis;

Da mihi Passiphaën; jam tauri ponet amorem:
 Da Phædrâ; Phædrâ turpis abibit amor.
 Redde Parin nobis; Helenen Menelaus habebit:
 Nec manibus Danaïs Pergama victa cadent.
 Impia si nostros legisset Scylla libellos;
 Hæsisset capiti purpura, Nise, tuo.
 Me duce damnosas, homines, compefcite curas:
 Rectaque cum sociis me duce navis eat.
 Naso legendus erat, tunc cum didicistis amare;
 Idem nunc vobis Naso legendus erit.
 Publicus affector dominis oppressa levabo
 Pectora: vindicta quisque favete sua.
 Te precor, arcitenens, adsit tua laurea nobis,
 Carminis & medica Phœbe repertor opibus.
 Tu pariter vati, pariter succurre medenti:
 Utraque tutela subdita cura tua.
 Dum licet, & modici tangunt præcordia motus;
 Si piget, in primo limine siste pedem.
 Opprime, dum nova sunt, subiti mala semina morbi;
 Et tuus incipiens ire resistat equus.
 Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas:
 Et validas segetes, quod fuit herba, facit.
 Quæ præbet latas arbor spatiantibus, umbras,
 Quo posita est primum tempore, virga fuit.
 Tum poterat manibus summâ tellure revelli;
 Nunc stat in immensum viribus aucta suis.
 Quale sit id, quod amas, celeri circumspice mente:
 Et tua læsuro subtrahæ colla jugo.
 Principiis obsta: sero medicina paratur,
 Cum mala per longas convaluere moras.
 Sed propera: nec te venturas differ in horas.
 Qui non est hodie, eras minus aptus erit.
 Verba dat omnis amor, reperitque alimenta morando.
 Optima vindicta proxima quæque dies.
 Elumina pauca vides de magnis fontibus orta:
 Plurima collectis multiplicatur aquis,

Si cito sensisses, quantum peccare parares,
 Non tegeres vultus cortice, Myrrha, tuos. 100
 Vidi ego, quod primo fuerat sanabile, vulnus
 Dilatum longæ damna tulisse moræ.
 Sed quia delectat Veneris decerpere flores,
 Dicimus assidue, Cras quoque fiet idem. 105
 Interea tacitæ serpunt in viscera flammæ;
 Et mala radices altius arbor agit.
 Si tamen auxilii perierunt tempora primi,
 Et vetus in capto pectore sedit amor;
 Majus opus superest: sed non, quia serior agro
 Advocor, ille mihi destituendus erit. 110
 Quam læsus fuerat partem Pœantius heros,
 Certâ debuerat præsecuisse manu.
 Post tamen hic multos sanatus creditur annos
 Supremam bellis imposuisse manum,
 Qui modo nascentes properabam pellere morbos, 115
 Admoveo tardam nunc tibi lentus opem.
 Aut nova, si possis, sedare incendia tentes:
 Aut ubi per vires procubuere suas,
 Cum furor in cursu est; currenti cede furori. 120
 Difficiles aditus impetus omnis habet.
 Stultus, ab obliquo qui cum descendere possit,
 Pugnat in adversas ire natator aquas.
 Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte
 Respuit, atque odio verba monentis habet.
 Aggrediar melius tunc, cum sua vulnera tangi 125
 Jam sinet, & veris vocibus aptus erit.
 Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
 Flere vetet? non hoc illa monenda loco.
 Cum dederit lacrymas, animumque impleverit agrû;
 Ille dolor verbis emoderandus erit. 130
 Temporis ars medicina ferè est, data tempore profunt,
 Et data non apto tempore vina nocent.
 Quin etiam accendas vitia, irritesque vetando;
 Temporibus si non aggrediare suis.

Ergo,

Ergo, ubi visus eris nostræ medicabilis arti,
 Fac monitis fugias otia prima meis. 135
 Hæc, ut ames, faciunt: hæc, ut scere, tuentur:
 Hæc sunt jucundi causa cibisque mali.
 Otia si tollas, periere Cupidinis arcus;
 Contemtaque jacent, & sine luce, faces. 140
 Quam platanus vino gaudet, quam populus undâ,
 Et quam limosâ canna palustris humo;
 Tam Venus otia amat, qui finem quæris amoris,
 (Cedit amor rebus) res age: tutus eris.
 Languor, & immodici sub nullo vindice somni, 145
 Aleaque, & multo tempora quassa mero,
 Eripiunt omnes animis sine vulnere nervos.
 Adduit incautis insidiosus Amor.
 Desfidiam puer ille sequi solet, odit agentes. 150
 Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.
 Sunt fora: sunt leges: sunt, quos tucaris, amici.
 Unde per urbanæ candida castra togæ.
 Vel tu sanguinei juvenilia munera Martis
 Suscipe. delitiæ jam tibi terga dabunt.
 Ecce fugax Parthus, magni nova causa triumphi, 155
 Jam videt in campis Cæsaris arma suis.
 Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas:
 Et refer ad patrios bina tropæa Deos.
 Ut semel Atolâ Venus est à cuspide læsa;
 Mandat amatori bella gerenda suo. 160
 Quaritis, Egyptus quare sit factus adulter?
 In promptu causa est: desfidiosus erat.
 Pugnabant alii tædilis apud Iliion armis:
 Transtulerat vires Græcia tota suas.
 Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat; 165
 Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
 Quod potuit, ne nil illic ageretur, amavit.
 Sic venit ille puer: sic puer ille manet.
 Rura quoque oblectant animos, studiumque colendi:
 Quælibet huic curæ cedere cura potest. 170

M 3

Colla

Colla jube domitos oneri supponere tauros;
 Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
 Obrue versatâ Cerealia femina terrâ,
 Quæ tibi cum multo fœnore reddat ager.
 Aspice curvatos pomorum pondere ramos;
 Ut sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
 Aspice jucundo labentes murmure rivos:
 Aspice tondentes fertile gramen oves.
 Ecce petunt rupes præruptaque saxa capellæ.
 Jam referent hæcdis übera plena suis.
 Pastor inæquali modulatur arundine carmen:
 Nec defunt comites, sedula turba, canes,
 Parte sonant aliâ silvæ mugitibus altâ;
 Et queritur vitulum mater abesse suum.
 Quid cum suppositas fugiunt examina taxos,
 Ut relevent demti vimina torta favi?
 Poma dat autumnus; formosa est messibus ætas;
 Ver præbet flores: igne levatur hiems.
 Temporibus certis maturam rusticus uvam
 Deligit; & nudo sub pede musta stuant:
 Temporibus certis desectas alligat herbas;
 Et consam raro pectine verrit humum.
 Ipse potes riguis plantam deponere in hortis;
 Ipse potes rivos ducere lenis aqua.
 Venerit institio; fac ramum ramus adoptet:
 Stetque peregrinis arbor operta comis.
 Cum semel hæc animum cepit mulcere voluptas,
 Debilibus pennis irritus exit Amor.
 Vel tu venandi studium cole. sæpe recessit
 Turpiter à Phœbi victa sorore Venus.
 Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci:
 Nunc tua frondosis retia tende jugis.
 Aut pavidos terre variâ formidine cervos:
 Aut cadat adversâ cuspide fossus aper.
 Nocte fatigatum somnus, non cura puella,
 Excipit; & pingui membra quiete levat.

Lenius

Lenius est studium, studium tamen, alite captâ,
 Aut lino, aut calamis præmia parva sequi.
 Vel, quæ pifeis edax avido male devoret ore,
 Abdere supremis æra recurva tibi.
 Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
 Ipse tibi furtim decipiendus eris.
 Tu tantum i, quamvis firmis retinebere vinculis,
 I procul, & longas carpere perge vias.
 Flebis, ut occurret deserta nomen amica:
 Stabit & in mediâ pes tibi sæpe viâ.
 Sed quanto minus ire volēs, magis ire memento:
 Perfer; & invitos currere coge pedes.
 Nec pluvias vites: nec te peregrina morentur
 Sabbata: nec damnis Allia nota suis.
 Nec quot transferis, sed quod tibi quare supersint
 Millia: nec, maneat ut prope, finge moras.
 Tempora nec numera: nec crebro respice Romam.
 Sed fuge. tutus adhuc Parthus ab hoste fugâ est.
 Dura aliquis præcepta vocet mea; dura fatemur
 Esse: sed, ut valeas, multa dolenda ferēs.
 Sæpe bibi succos, quamvis invitus, amarus
 Ager; & oranti mensa negata mihi.
 Ut corpus redimas, ferrum patieris & ignes;
 Arida nec sitiens ora lavabis aquâ;
 Ut valeas animo, quicquam tolerare negabis?
 At pretium pars hæc corpore majus habet.
 Sed tamen est artis strictissima janua nostræ,
 Et labor est unus tempora prima pati.
 Aspicias, ut prensos urant iuga prima juvencos?
 Ut nova velocem cingula ledat equum?
 Forsitan à Laribus patriis exire pigebit.
 Sed tamen exhibis deinde redire volēs.
 Nec te Lar patrius, sed amor revocabit amica,
 Prætendens culpæ splendida verba sua.
 Cum semel exieris, centum solatia curæ
 Et rus, & comites, & via longa dabunt.

M 4

Nec

Nec satis esse puta discedere; lentus abesto;
 Dum perdat vires, sitque sine igne, cinis,
 Si nisi firmatâ properabis mente reverti,
 Inferet arma tibi sava rebellis Amor.
 Quid quod, ut abfueris, avidus sitiensque redibis;
 Et spatium damno cesserit omne tuo?
 Viderit, Hæmonia si quis mala pabula terræ,
 Et magicas artes posse juvare putat.
 Ista veneficii vetus est via. noſter Apollo
 Innocuam sacro carmine monstrat opem.
 Me ducè non tumulo prodire jubebitur umbra:
 Non anus infami carmine rumpet humum,
 Non seges ex aliis alios transibit in agros:
 Nec subitò Phœbi pallidus orbis erit.
 Ut solet, æquoreas ibit Tyberinus in undas:
 Ut solet, in niveis Luna vehetur equis.
 Nulla recantatas deponent pectora curas;
 Nec fugiet vivo sulfure victus amor.
 Quid te Phasiacæ juverunt gramina terræ,
 Cum cuperes patriâ, Colchi, manere domo?
 Quid tibi profuerunt, Circe, Perseides herbæ,
 Cum sua Neritias abstulit aura rates?
 Omnia fecisti, ne callidus hospes abiret:
 Ille dedit certâ lintea plena fugæ.
 Omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis:
 Longus at invito pectore sedit amor.
 Vertere tu poteras homines in mille figuras:
 Non poteras animi vertere jura tui.
 Diceris his etiam, cum jam discedere vellet,
 Dulichium verbis detinuisse ducem:
 Non ego, quod primò (memini) sperare solebam,
 Jam precor, ut conjux tu meus esse velis.
 Et tamen, ut conjux essem tua, digna videbar:
 Quod Dea, quod magni filia Solis eram.
 Ne properes oro: spatium pro munere posco.
 Quid minus optari per mea vota potest?

Et freta mota vides; & debes illa timere.
 Utilior velis postmodo ventus erit.
 Que tibi causa fugæ? non hic nova Troja resurgit:
 Non alius socios Rhesus ad arma vocat.
 Hic amor, hic pax est; in quâ male vulneror unâ:
 Totaque sub regno terra futura tuo est.
 Illa loquebatur: navem solvebat Ulysses:
 Irrita cum velis verba tulere Noti.
 Ardet, & assuetas Circe decurrit ad artes:
 Nec tamen est illis attenuatus amor.
 Ergo age, qui quis opem nostrâ tibi poscis ab arte,
 Deme veneficii carminibusque fidem.
 Si te causa potens dominâ retinebit in Urbe;
 Accipe, consilium quod sit in Urbe meum.
 Optimus ille fuit vindex, lædentiâ pectus
 Vincula qui rupit, dedoluitque semel.
 Si cui tantum animi est, illum mirabor & ipsa:
 Et dicam, Monitis non eget iste meis.
 Tu mihi, qui, quod amas, agrè dediscis amare;
 Nec potes, & velles posse; docendus eris.
 Sæpe refer tecum sceleratâ facta puellâ;
 Et pone ante oculos omnia damna tuos.
 Illud & illud habet: nec eâ contenta rapinâ
 Sub titulum nostros misit avara lares.
 Sic mihi juravit; sic me jurata fefellit.
 Ante suam quoties passa jacere forem!
 Diligit ipsa alios: à me fastidit amari.
 Institor heu noctes, quas mihi non dat, habet!
 Hæc tibi per totos marcescant omnia sensus:
 Hæc refer: hinc odili semina quare tui.
 Atque utinam possis etiam sacundus in illis
 Esse! dole tantum, sponte disertus eris.
 Hæserat in quâdam nuper mea cura puellâ;
 Conveniens animo non erat illa meo.
 Curabar propriis æger Podalirius herbis:
 Et (fatæor) medicus turpiter æger eram.

Profuit assidua vitiiis insistere amica.
 Idque mihi factum saepe salubre fuit,
 Quam mala sunt nostrae, dicebam, crura puella!
 Nec tamen, ut verè confiteamur, erant,
 Brachia quam non sunt nostrae formosa puella!
 Et tamen, ut verè confiteamur, erant.
 Quam brevis est, nec erat, quã multum poscit amanti;
 Hinc odio venit maxima causa meo,
 Et mala sunt vicina bonis, errore sub illo
 Pro vitio virtus crimina saepe tulit.
 Quam potes, in pejus dotes desicte puella:
 Iudiciumque brevi limite falle tuum.
 Turgida, si plena est; si fusca est, nigra vocetur.
 In gracili macies crimen habere potest.
 Et poterit dici petulans, quã rustica non est:
 Et poterit dici rustica, si qua proba est.
 Quin etiam, quacunque caret tua femina dote,
 Hanc moveat, blandis usque precare sonis.
 Exigito cantet, si qua est sine voce puella:
 Fac saltet, nescit si qua movere manum.
 Barbara sermone est; fac tecum multa loquatur,
 Non didicit chordas tangere; posce lyram.
 Durius incedit; face inambulet, omne papillae
 Pectus habent tumida; fascia nulla tegat,
 Si male dentata est; narra, quod rideat, illi.
 Mollibus est oculis, quod fleat illa, refer.
 Proderit & subito, cum se non sinxerit ulli,
 Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
 Auferimur cultu: gemmis auroque teguntur
 Omnia, pars minima est ipsa puella sui.
 Sape, ubi sit, quod ames, inter tam multa requiras.
 Decipit hac oculos agide dives Amor.
 Improvisus ades; dependes tutus inermem:
 Infelix vitiiis excidet illa suis.
 Nec tamen huic nimium praecepto credere tutum est;
 Fallit cum multas forma sine arte decens.

355
320
325
330
335
340
345
350
Tum

Tum quoque, cum positis sua collinet ora venenis,
 Ad dominae vultus (nec pudor obstat) eas.
 Pyxidas invenies, & rerum mille colores;
 Et flere in tepidos aegypti lapsa sinus.
 Illa tuas redolent, Phineu, medicamina mentas:
 Non semel hinc stomacho nausea facta meo.
 Nunc tibi, quã medio Veneris praestentur in usu,
 Eloquar, ex omni parte fugandus amor.
 Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
 Ingenio verbis concipe plura meis.
 Nuper enim nostros quidam carpere libellos:
 Quorum censurã Musa proterva mea est.
 Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe;
 Quod volet, impugnet unus & alter opus.
 Ingenium magni detrectat Livor Homeri:
 Quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.
 Et tua sacrilega laniantur carmina linguae,
 Pertulit huc victos quo duce Troja Deos.
 (Summa petit livor: persant altissima venti
 Summa petunt dextrã fulmina missa Jovis.)
 At tu, quicumque es, quem nostra licentia ladit:
 Si sapias, ad numeros exige quidque suos.
 Fortia Mæonio gaudent pede bella referri,
 Delitiis illic quis locus esse potest?
 Grande sonant Tragici; Tragicos decet ira cothurnos:
 Usibus è mediis foccus habendus erit.
 Liber in adversos hostes stringatur Iambus:
 Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
 Blanda pharetratos Elegeia cantet Amores:
 Et levis atbitrio ludat amica suo.
 Callimachi numeris non est dicendus Achilles;
 Cydippe non est oris, Homere, tui.
 Quis ferat Andromaches peragentem Thaida partes?
 Peccat, in Andromache Thaida si quid agat.
 Thais in arte meã: lascivia libera nostra est.
 Nil mihi cum vittã, Thais in arte meã est.

M 6

Si

Si mea materiae respondet Musa jocosa,
 Vicimus, & falsi criminis acta rea est.
 Rumpere, Livor edax; jam magnum nomen habemus:
 Majus erit; tantum, quo pede cepit, eat. 390
 Sed nimium properas; vivam modo; plura dolebis:
 Et capiant animi carmina multa mei.
 Nam juvat, & studium famae mihi crescit honora:
 Principio clivi vester anhelat equus.
 Tantum se nobis Elegi debere fatentur; 395
 Quantum Virgilio mobile debet epos.
 Hastenus Invidiae respondimus, atrahe lora
 Fortius; & gyro curre, poeta, tuo.
 Ergo ubi concubitus, & opus juvenile petetur;
 Et prope promissa tempora noctis erunt; 400
 Gaudia ne dominae, pleno si pectore fumes,
 Te capiant; in eas quamlibet ante velim
 Quamlibet invenias, in qua tibi prima voluptas
 Desinat: à primâ proxima segnis erit.
 Sustentata Venus gratissima, frigora sole, 405
 Sole juvant umbrâ; grata sit unda siti.
 Et pudet, & dicam, Venerem quoque junge figurâ;
 Qua minime jungi quaque decere potest.
 Nec labor efficere est. rara sibi vera fatentur:
 Et nihil est, quod se dedecuisse putent. 410
 Tunc etiam jubeo totas aperire fenestras.
 Turpiaque admissio membra notare deo.
 At, simul ad metas venit finita voluptas,
 Lassaque cum totâ corpora mente jacent:
 Dum piget, & nullam malis tetigisse puellam, 415
 Tacturusque tibi non videre diu;
 Tunc animo signa, quodcumq; in corpore mendâ est:
 Luminaque in vitis illius usque tene.
 Forsitan hæc aliquis (nam sunt quoque) parva vocabit;
 Sed, quae non profunt singula, multa juvant. 420
 Parva necat morfu spatiosum vipera taurum:
 A caeae non magno saepe tenetur aper.

Tu

Tu tantum numero pugna; praeceptaque in unum
 Contrahe: de multis grandis accervus erit.
 Sed quoniam mores totidem, totidemque figura; 425
 Non sunt judiciis omnia danda meis.
 Quo tua non possunt offendi pectora facta,
 Forsitan hoc alio iudice crimen erit.
 Ille quod obscenas in aperto corpore partes
 Viderat; in cursu qui fuit, haesit amor: 430
 Ille quod à Veneris rebus surgente puellâ
 Vidit in immundo signa pudenda toro.
 Luditis ò, si quos potuerunt ista movere.
 Adflarunt tepidâ pectora vestra faces.
 Attrahet ille puer contentos fortius arcus; 435
 Saucia majorem turba petetis opem.
 Quid, qui clam latuit radente obscena puellâ;
 Et vidit, quae mos ipse videre vetat?
 Dî melius, quam nos moneamus talia quemquam!
 Ut praesint, non sunt experienda tamen. 440
 Hortor &, ut pariter binas habeatis amicas.
 Fortior est, plures si quis habere potest.
 Secta bipartito cum mens discurret utroque;
 Alterius vires subtrahit alter amor.
 Grandia per multos tenuantur flumina rivos, 445
 Cassaque seducto stipite flamma perit.
 Non satis una tenet ceratas anchora puppes:
 Non satis est liquidis unicus hamus aquis.
 Qui sibi jam pridem solatia bina paravit;
 Jam pridem summâ victor in arce fuit. 450
 At tibi, qui dominae malis fueris male creditus uni,
 Nunc saltem novus est inveniendus amor.
 Pasiphaes Minos in Procride prodidit ignes:
 Cessit ab Idæâ conjugè victa prior.
 Amphiloichi frater ne Phegida semper amaret, 455
 Callirhoë fecit parte recepta tori.
 Et Parin Oenone summos tenuisset ad annos,
 Si non Oebaliâ pellice lasa foret.

M 7.

Con-

Conjugis Odryfio placuisset forma tyranno :
 Sed melior clausa forma sororis erat. 460
 Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat ?
 Succesore novo vincitur omnis amor.
 Fortius è multis mater desiderat unum ;
 Quam cui flens enat ; Tu mihi solus eras.
 Ac ne forte putes nova me tibi condere jura ; 465
 (Atque utinam inventi gloria nostra foret !)
 Vidit id Atrides. quid enim non ille videret,
 Cujus in arbitrio Græciâ tota fuit ?
 Marte suo captam Chryseida victor amabat :
 At senior stultè flebat ubique parens. 470
 Quid lacrymas, odiose senex ? bene convenit illis,
 Officio natam lædis, inepte, tuo.
 Quam postquam reddi Calchas ope tutus Achillis
 Jusserat, & patriâ est illa recepta domo ;
 Est, ait Atrides, illi quàm proxima formâ ; 475
 Et, si prima sinat syllaba, nomen idem :
 Hanc mihi, si sapiat, per se concedat, Achilles :
 Sin minus ; imperium sentiat ille meum.
 Quod si quis vestrum factum hoc incusat, Achivi ;
 Est aliquid validâ sceptrâ tenere manu. 480
 Nam, si Rex ego sum, nec mecum dormiet illa,
 In mea Therfitès regna licebit eat.
 Dixit ; & hanc habuit solatia magna prioris ;
 Et prior est curâ cura repulsa novâ.
 Ergo assume novas auctore Agamemnone flammâs ;
 Ut tuus in bivio distineatur amor.
 Quæris, ubi invenias ? artes, ï, perlege nostras.
 Plena puellarum jam tibi navis novâ.
 Quod si quid præcepta valent mea ; si quid Apollo 490
 Utile mortales perdoctet ore meo ;
 Quamvis infelix mediâ torreberis Ætâ ;
 Frigidior glaciæ fac videare tuæ.
 Et sanum simula ; ne, si quid forte doleris,
 Sentiat ; & ride, cum tibi stendus eris.

Non ego te jubeo medias abrumpere curas : 495
 Non sunt imperii tam fera jura mei.
 Quod non es, simula ; positoque imitare furores :
 Sic facies verè, quod meditantis eris.
 Sape ego ne biberem, volui dormire videri :
 Dum videor, somno lumina victa dedi. 500
 Deceptum risi, qui se simulabat amare ;
 In laqueos auceps decideratque suos.
 Intrat amor mentes usu : dediscitur usu.
 Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
 Dixerit, ut venias postâ tibi nocte, venito. 505
 Veneris, & fuerit janua clausa ; feras.
 Nec dic blanditias, nec fac convitia postî,
 Nec latus in duro limine pone tuum.
 Postera lux aderit ; careant tua verba querelis :
 Et nulla in vultu signa dolentis habe. 510
 Jam ponet fastus, cum te languere videbit :
 Hoc etiam nostrâ munus ab arte feres.
 Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi.
 Propositis franis saepe repugnat equus.
 Utilitas lateat ; quod non profitebere fiet. 515
 Quæ nimis apparent retia, vitat avis.
 Ne sibi tam placeat, quò te contemnere possit ;
 Sume animos : animis cedat ut illa tuis.
 Janua fortè patet, quamvis revocabere, transi,
 Est data nox ; dubita nocte venire datâ. 520
 Posse pati facile est ; tibi ni sapientia desit.
 Promptius è facili gaudia ferre licet.
 Et quisquam præcepta potest mea dura vocare ?
 En etiam partes conciliantis ago.
 Nam, quoniam variant animi, variamus & artes. 525
 Mille mali species, mille salutis erunt.
 Corpora vix ferro quædam sanantur acuto :
 Auxilium multis succus & herba fuit.
 Mollior es, nec abire potes, victusque teneris ;
 Et tua lævus Amor sub pede colla premit ; 530
 Desine

Desine luctari; referant tua carbasa venti:
 Quoque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
 Explenda est sitis ista tibi, qua perditus ardes.
 Cedimus? è medio jam licet amne bibas.
 Sed bibe plus etiam, quã quod præcordia poscunt: 335
 Guttura fac pleno sumpta redundet aqua.
 Perfruere usque tuã nullo prohibente puellã.
 Illa tibi noctes auferat, illa dies.
 Tædia quære. mali faciunt & tædia finem.
 Jam quoque, cum credas posse carere, mane. 340
 Dum bene te cumules, & copia tollat amorem;
 Et fastidita non iuuet isse domo.
 Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit.
 Hunc tu si quæres ponere; pone metum.
 Qui timet, ut sua sit, neu quis sibi detrahat illam; 345
 Ille Machaoniã vix ope sanus erit.
 Plus amat è natis mater plerumque duobus,
 Pro cuius reditu, quod gerit arma, timet.
 Est prope Collinam templum venerabile portam:
 Imposuit templo nomina celsus Eryx. 350
 Est illic Lethæus Amor, qui pectora sanat;
 Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
 Illic & juvenes votis obliviam poscunt:
 Et si qua est duro capta puella viro.
 Is mihi sic dixit: (dubito, verusve Cupido 355
 An somnus fuerit; sed puto somnus erat.)
 O qui sollicitos modo das, modo demis, amores;
 Adjice præceptis hoc quoque, Naso, tuis.
 Ad mala quisque animum referat sua; ponet amorem:
 Omnibus illa Deus plusve minuive dedit. 360
 Qui Puteal Janumque timet, celereque Kalendas;
 Torqueat hunc aris mutua summa sui.
 Cui pater est durus, votis ut cætera cedant,
 Hic pater ante oculos durus habendus erit.
 Hic male dotata pauper cum conjuge vivit: 365
 Uxorem fato credat obesse suo.

Est tibi rure bono generosa fertilis uvã
 Vinca: ne nascens uva sit usta time.
 Ille habet in reditu navim: mare semper iniquum
 Cogitet, & damno littora sæda suo. 370
 Filius hunc miles, te filia nubilus angant.
 Et quis non causas mille doloris habet?
 Ut possis odisse tuam, Pari, funera fratrum
 Debueras oculis substituisse tuis.
 Plura loquebatur; placidum puerilis imago 375
 Defuit somnum: si modo somnus erat.
 Quid faciam? mediã navim Palinurus in undã
 Defert: ignotas cogor inire vias.
 Qui quis amas, loca sola nocent: loca sola caveto. 380
 Quo fugis? in populo tutior esse potes.
 Non tibi secretis (augent secreta furores)
 Est opus: auxilio turba futura tibi est.
 Tristis eris, si solus eris: dominaque relicta
 Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
 Tristior idcirco nox est, quam tempora Phœbi: 385
 Quæ relevet luctus, turba sodalis abest.
 Nec fuge colloquium: nec sit tibi janua clausa:
 Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.
 Semper habe Pyladen, qui consoletur Orchestem.
 Hic quoque amicitie non levis usus erit. 390
 Quid nisi secreta laserunt Phyllida filva?
 Certa necis causa est: incomitata fuit.
 Ibat, ut Edono referens trieterica Baccho
 Ire solet susus barbara turba comis.
 Et modo, quã poterat, longum spectabat in æquor: 395
 Nunc in arenosã lassa jacebat humo.
 Perfide Demophoon, furdas clamabat ad undas:
 Ruptaque singultu verba dolentis erant.
 Limes erat tenuis longã subnubilus umbrã:
 Quo tulit illa suos ad mare sæpe pedes. 60
 Nona terebatur miserã via. Videris, inquit:
 Et spectat zonam pallida facta suam.

Adspicit & ramos: dubitat, refugitque quod audet:
 Et timet: & digitos ad sua colla refert.
 Sithoni, tunc certe vellem non sola fuisses; 605
 Non feres positus Phyllida, silva, comis.
 Phyllidis exemplo nimum secreta timete,
 Læse vir a dominâ, læsa puella viro.
 Præliterat juvenis, quicquid mea Musa jubebat;
 Inque sua portu pæne salutis erat. 610
 Recidit, ut cupidos inter devenit amantes:
 Et, quæ condiderat, tela resumit Amor.
 Si quis amas, nec vis; facito contagia vites.
 Hæc etiam pecori sæpe nocere solent.
 Dum spectant oculi læsos, læduntur & ipsi: 615
 Multaque corporibus transiione nocent.
 In loca nonnunquam siccis arentia glebis
 De prope currenti flumine manat aqua.
 Manat amor tectus, si non ab amante recedas:
 Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus, 620
 Alter item jam sanus erat; vicinia læsit.
 Occursum dominæ non tulit ille suæ.
 Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix;
 Successumque artes non habuere meæ.
 Proximus à tectis ignis defenditur ægre: 625
 Utile finitimis abstinuisse locis.
 Nec, quæ ferre solet spatiantem porticus illam,
 Te ferat: officium neve colatur idem.
 Quid juvat admonitu tepidam recalescere mentem?
 Alter, si possis, orbis habendus erit. 630
 Non facile esuriens posita retinere mensâ:
 Et multam saliens incitat unda sitim.
 Non facile est visâ taurum retinere juvencâ:
 Fortis equus visâ semper adhinnit equæ.
 Hæc ubi præstiteris, ut tandem littora tangas, 635
 Non satis est ipsam deseruisse tibi.
 Et soror, & mater, valeant, & conscia nutrix.
 Et quicquid dominæ pars erit ulla tuæ.

Nec veniat servus: nec flens ancillula fictum
 Suppliciter dominæ nomine dicat, Ave. 640
 Nec, si scire voles, quid agat tamen illa, rogabis.
 Profer erit lucro lingua retenta suo.
 Tu quoque, qui causam finiti reddis amoris,
 Deque tuâ dominâ multa querenda refers;
 Parce queri. melius sic ulciscere tacendo; 645
 Dum desiderii effluat illa tuis.
 Et malim taceas, quam te desisse loquaris.
 Qui nimum multis, Non amo, dicit; amat.
 Sed meliorem fide paulatim extinguitur ignis,
 Quam subito, lentè desine; tutus eris, 650
 Flumine perpetuo torrens solet acrius ire.
 Sed tamen hæc brevis est, illa perennis aqua.
 Fallat, & in tenues evanidus exeat auras,
 Perque gradus molles emoriatur amor.
 Sed modo dilectam scelus est odisse puellam; 655
 Exitus ingeniis convenit iste feris.
 Non curare sat est, odio qui finit amorem,
 Aut amat, aut ægre desinet esse miser.
 Turpe, vir & mulier, juncti modo, protinus hostes:
 Non illas lites Appias ipsa probat, 660
 Sæpe reas faciunt, & amant, ubi nulla simultas
 Incidit, admonitu liber aberrat amor.
 Forte aderam juveni: dominam læstica tenebat:
 Horrebant sævis omnia verba minis.
 Jamque vadaturus, læsticâ prodeat: inquit. 665
 Prodierat: visâ conjuge mutus erat.
 Et manus, & manibus duplices cecidere tabellæ:
 Venit in amplexus: atque ita, Vincis, ait.
 (Tutius est, aptumque magis, discedere pace,
 Quam petere à thalamis litigiosa fora:) 670
 Munera quæ dederis, habeat sine lite jubeto:
 Esse solent magno damna minoræ bono.
 Quod si vos aliquis conducet casus in unum,
 Mente memòr totâ, quæ damus arma, tene.

Nunc opus est armis; hic, ô fortissime, pugna.
 Vincenda est telo Penthesilæa tuo.
 Nunc tibi rivalis, nunc durum limen, amanti,
 Nunc mediis subeant irrita verba Deis.
 Nec compone comas, quia sis venturus ad illam:
 Nec toga sit laxo conspicienda sinu.
 Nulla sit ut placeas alienæ cura puella:
 Jam facito è multis una sit illa tibi.
 Sed quid præcipuè nostris conatibus obstat
 Eloquar; exemplo quemque docente suo.
 Desinimus tardè, quia nos speramus amari.
 Dum sibi quisque placet, credula turba sumus.
 At tu nec voces (quid enim fallacius illis?)
 Crede, nec æternos pondus habere Deos.
 Neve puellarum lacrymis moveare caveto:
 Ut flerent, oculos erudiere suos.
 Artibus innumeris mens oppugnatur amantum;
 Ut lapis æquoreis undique pulsus aquis.
 Nec causas aperi, quare divortia malis:
 Nec dic, quid doleas, clam tamen usque dole.
 Nec peccata refer; ne diluat, ipse favebis:
 Ut melior causâ causa sit illa tuâ.
 Qui silet, est firmus: qui dicit multa puellæ
 Probra, satisfæri postulat ille sibi.
 Non ego Dulichio furiales more sagittas,
 Nec rapidas ausim tingere in amne faces.
 Nec nos purpureas pueri ressecabimus alas.
 Nec facer arte meâ laxior arcus erit.
 Consilium est, quodcunque cano, parete canenti:
 Ut que facis, captis, Phœbe saluber, ades,
 Phœbus ades: sonuere lyra; sonuere pharetræ.
 Signa Deum nosco per sua: Phœbus ades.
 Confer Amyclæis medicatum vellus ahenis
 Murice cum Tyrio: turpius illud erit.
 Vos quoque formosæ vestras conferte puellas:
 Incipiet domina quemque pudere suæ.

710
Utra-

Utraque formosæ Paridi potuere videri;
 Sed sibi collatam vicit utramque Venus.
 Nec solam faciem; mores quoque confer & artem:
 Tantum iudicio ne tuus obstat amor.
 Exiguum est, quod deinde canam: sed profuit illud
 Exiguum multis; in quibus ipse sui.
 Scripta cave relegas blandè servata puellæ:
 Constantes animos scripta relecta movent.
 Omnia pone feros (quamvis invitus) in ignes:
 Et dic, Ardoris sit rogos iste mei.
 Thestias absentem succendit stipite natum.
 Tu timidè flammæ perfida verba dabis?
 Si potes, & ceras remove. quid imagine mutâ
 Carperis? hoc perijt Laodamia modo.
 Et loca multa nocent. fugito loca conscia vestri
 Concubitûs. causas mille doloris habent.
 Hic fuit; hic cubuit: thalamo dormimus in isto:
 Hic mihi lateivâ gaudia nocte dedit.
 Admonitu refricatur amor; vulnusque novatum
 Scinditur. infirmis causa pusilla nocet.
 Ut pœne extinctum cinerem si sulfure tangas;
 Vivet, & è minimo maximus ignis erit.
 Sic, nisi vitaris quidquid renovabit amorem,
 Flamma retardescet, quæ modo nulla fuit.
 Argolides cuperent fugisse Capharea puppes;
 Teque, senex, luctus ignibus ulte tuos.
 Præteritâ cautus Niseide navita gaudet.
 Tu loca, quæ nimium grata fuere, cave.
 Hæc tibi sint Syrtes; hæc Acrocerania vita:
 Hic vomit epotas dira Charybdis aquas.
 Sunt, quæ non possint aliquo cogente juberi;
 Sæpe tamen casu facta juvare solent.
 Perdat opes Phædra; parces, Neptune, nepoti:
 Nec faciet pavidos taurus avitus equos.
 Gnosida fecisses inopem; sapienter amâisset.
 Divitiis alitur luxuriosus amor.

740
Cur

Cur nemo est, Hecalen; nulla est, quæ ceperit Iron?
 Nempe quod alter egens, altera pauper erat.
 Non habet, unde suum paupertas, pascat amorem:
 Non tamen hoc tanti est; pauper ut esse velis. 750
 At tibi sit tanti, non indulgere theatris;
 Dum bene de vacuo pectore cedat amor.
 Enervant animos citharæ, lorosque, lyraque;
 Et vox, & numeris brachia mota suis.
 Illic affidè fisci saltantur amantes: 755
 Quid caveas actor, quid juvet, arte docet.
 Eloquar invitus: teneros ne tange poetas.
 Submoveo dotes impius ipse meas.
 Callimachum fugito; non est inimicus Amori:
 Et cum Callimacho tu quoque, Coë, noces. 760
 Me certe Sappho meliorem fecit amicæ:
 Nec rigidos mores Teïa Musa dedit.
 Carmina quis potuit tutò legisse Tibulli,
 Vel tua, cuius opus Cynthia sola fuit?
 Quis potuit lecto durus discedere Gallo? 765
 Et mea nescio quid carmina dulce sonant.
 Quod nisi dux operis vatem frustratur Apollo;
 Æmulus est vestri maxima causa mali.
 At tu rivalem noli tibi fingere quemquam:
 Inque suo solam crede jacere toro. 770
 Acrius Hermionen ideo dilexit Orestes;
 Esse quod alterius ceperat illa viri.
 Quid, Menelaë, doles; ibas sine conjuge Creten:
 Et poteras nuptâ lentus abesse tuâ.
 Ut Paris hanc rapuit; nunc demum uxore carere 775
 Non potes, alterius crevit amore tuus.
 Hoc & in abductâ Briseide flebat Achilles.
 Illam Plïsthenio gaudia ferre toro.
 Nec frustra flebat; mihi credite, fecit Atrides,
 Quod si non faceret, turpiter esset iners. 780
 Certe ego fecissem, nec sum sapientior illo.
 Invidiæ fructus maximus ille fuit.

Nam

Nam sibi quod nunquam tactam Briseida jurat,
 Per sceptrum; sceptrum non putat esse Deos.
 Di faciant, domina, possis transire relicta 785
 Limina; proposito sufficiantque pedes.
 Et poteris; modo velle tene, nunc fortiter ire,
 Nunc opus est celeri subdere calcar equo.
 Illo Lotophagos, illo Sirenas in antro
 Esse puta: remis adice vela tuis. 790
 Hunc quoque, quo quondam nimium rivale dolebas,
 Vellem desineres hostis habere loco.
 At certè, quamvis odio remanente, saluta.
 Oscula cum poteris jam dare; sanus eris.
 Ecce cibos etiam, medicinæ fungar ut omni 795
 Munere, quos fugias, quosve sequare, dabo,
 Daunius, an Lybicus bulbus tibi missus ab oris,
 An veniat Megaris, noxius omnis erit.
 Nec minus erucas aptum vitare salaces:
 Et quidquid Veneri corpora nostra parat. 800
 Utilius sumas acuentes lumina rutas;
 Et quicquid Veneri corpora nostra negat.
 Quid tibi præcipiam de Bacchi munere, quaris?
 Spe brevius monitis expediere meis.
 Vina parant animum Veneri, nisi plurima sumas; 805
 Ut stupeant multo corda sepulta mero.
 Nutritur vento, vento refungitur ignis.
 Lenis alit flammam, grandior aura necat.
 Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
 Eripiat: si qua est inter utramque, nocet. 810
 Hoc opus exegi, festa date festa carina.
 Contigimus portum, quo mihi cursus erat,
 Postmodo reddetis sacro pia vota poëtæ,
 Carmine sanati foemina virque meo.

REMEDIORUM AMORIS
 FINIS.

MEDI-

MEDICAMINA FACIEI.

FRAGMENTUM.

Discite, quæ faciem commendet cura, puellæ;
Et quo sit vobis forma tuenda modo.
Cultus humum sterilem Cerealia pendere
iussit

Munera: mordaces interiere rubi.
Cultus & in pomis succos emendat acerbos; 5
Fissaque adoptivas accipit arbor opes.
Culta placent, auro sublimia tecta limuntur:
Nigra sub imposito marmore terra latet.
Vellera sepe eadem Tyrio medicantur ahenis:
Sectile delictis India præbet ebur.
Forsthan antiquæ, Tatio sub rege, Sabinæ
Maluerint, quam se, rura paterna coli.
Cum matrona premens altum rubicunda sedile
Assiduo durum pollice nebat opus.
Ipsaque clauderat, quos filia paverat, agnos: 15
Ipsa labat virgas cæsaque ligna foco.
At vestra teneras matres peperere puellas.
Vultis inauratâ corpora veste tegi.
Vultis odoratos positu variare capillos:
Conspicuum gemmis vultis habere manum. 20
Induitis collo lapides Oriente paratos:
Et quantos oneri est aure tulisse duos.
Nec tamen indignum, si vobis cura placendi,
Cum comtos habeant sæcula nostra viros.
Femineâ vestri poliuntur lege mariti: 25
Et vix ad cultus nupta, quod addat, habet.
Proin se quæque parent: nec quod venentur amores,
Refert munditiæ crimina nulla merent.
Rure latent, finguntque comas. licet arduus illas
Celet Athos; cultas altus habebit Athos. 30

MEDICAMINA FACIEI.

Est etiam placuisse sibi quotacunque voluptas:
Virginibus cordi grataque forma sua est.
Laudatas homini volueris Junonia penhas
Explicat: & formâ muta superbit avis.
Sic potius nos uret amor; quam fortibus herbis, 35
Quas maga terribili subsecat arte manus.
Nec vos graminibus, nec mislo credite succo.
Nec tentate nocens virus amantis equæ.
Nec mediæ Maris finduntur cantibus angues:
Nec radit in fontes unda supina suos. 40
Et quamvis aliquis Temesæa removerit æra;
Nunquam Luna suis excutietur equis.
Prima sit in vobis morum tutela, puellæ:
Ingenio facies conciliante placet.
Certus amor morum est: formam populabitur ætas, 45
Et placitus rugis vultus aratus erit.
Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit,
Et veniet rugis altera causa dolor.
Sufficit, & longum probitas perdurat in ævum;
Fertque suos annos: hinc bene pendet amor, 50
Disce age, cum teneros somnus demiserit artus,
Candida quo possint ora nitere modo.
Hordea, quæ Libyci ratibus misere coloni,
Exue de palcâ tegminibusque suis.
Par ervi mensura decem madefiat ab ovis: 55
Sed cumulent libras ordea nuda duas.
Hæc ubi ventosâs fuerint siccata per auras;
Lenta jube scabrâ frangat a sella molâ.
Et, quæ prima cadunt vivaci cornua cervo,
Contere: in hæc solidi sexta face assis eat. 60
Namque ubi pulveræ fuerint confusa farina,
Protinus in cribris omnia cerne cavis.
Adjice Narcissi bis sex sine cortice bulbos,
Strenua quos puro marmore dextra terat:
Sextantemque trahat gummi cum semine Thusco. 65
Huc novies tanto plus tibi mellis eat.

Quæcunque adficiet tali medicamine vultum;
Fulgebit speculo lavior ipsa suo.

Nec tu pallentes dubita torrere lupinos,
Et simul infantes corpora frige fabas.

Utraque sex habeant æquo discrimine libras;
Utraque da nigris comminuenda molis.

Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis
Destit, & Illyricâ qua venit iris humo.

Da validis juvenum pariter subigenda lacertis:
Sed iustum tritis unciâ pondus erit.

Adjice & è querulo volucrum medicamina nido.
Ore fugant maculas: Halcyonæa vocant.

Pondere, si quaris, quo sum contentus in illis;
Quod trahit in partes unciâ sexta duas.

Ut coeant, apteque lini per corpora possint;
Adjice de flavis Attica mella favis.

Quamvis thura Deos irataque numina placent;
Non tamen accensis omnia danda focis.

Thus ubi miscueris radenti tubera nitro;
Ponderibus iustus fac sit utrimque triens.

Parte minus quartâ dereptum cortice gummi,
* Et modicum è myrrhis pinguis adde cubum.

Hæc ubi contritis, per densa foramina cerne:
Pulvis ab infuso melle premendus erit.

Profuit & marathros bene olentibus addere myrrhis;
Quinq; trahant marathri scrupula, myrrha novem.

Arentisque rosæ quantum manus una prehendant,
Cumque Ammoniaco maseala thura sale.

Hordea quem faciunt illis adfunde cremorem.
Æquent expensas cum sale thura rosas.

Tempore sis parvo molles licet illita vultus;
Hærebit toto multus in ore color.

Vidi quæ gelidâ madefacta papavera lymphâ
Contereret, teneris illineretque genis.

P. OVI

A Ccepit mundus legem: dedit arma per omnes,
Admonuitq; sui. virtus sic namque minatur,
Qui nondû gerit in tenerâ jam cornua fronte:
Sic damæ fugiunt, pugnant virtute leones.

Et morsu canis, & cauda sic scorpionis ictu:

Concussisque levis pennis sic evolat ales.

Omnibus ignota mortis timor, omnibus hostem.

Præsidiumque datum sentire, & noscere teli

Vimque modumque sui: sic & Scarus arte sub undis,

Incidit, adsumtamque polo tandem pavet escam.

Non audet radiis obnixâ occurrere fronte,

Aversus crebro vimen sed verberare caudæ

Laxans subsequitur, tutumque evadit in æquor.

Quin etiam si forte aliquis, dum pone nataret,

Mitis luctantem Scarus hunc in vimine vidit,

Aversam caudam morsu tenet: atque ita *

* Uber servato, quem texit, in * resultat.

Sepia tarda fuga, tenui cum forte sub undâ

Deprensâ est, jam jamque manus timet illa rapaces,

Inficiens æquor nigrum vomit ore cruorem,

Avertitque vias, oculos frustrata sequentes,

Clavus rete Lupus, quamvis immânis & acer,

Dimotis caudâ submissus fidit arenis.

..... in auras

Emicat, atque dolos saltu deludit inultus:

Et muræna ferox teretis sibi conscia tergi,

Ad laxata magis conversa foramina retis,

Tandem permultos evadit lubrica flexus,

Exemploque nocet, cunctis intervenit uaa.
 At contra scopulis crinali corpore segnis
 Polypos haret, & hac eludit retia fraude,
 Et sub lege loci fumit mutatque colorem;
 Semper ei similis, quem conegit, atque ubi prædam
 Pendentem setis avidus rapit, hic quoque fallit
 Elato calamo, cum demum emerfus in auras
 Brachia dissolvit, populatumque expuit hamum,
 At Mugil caudâ pendentem everberat escam,
 Excussamque legit, Lupus acri concitus irâ
 Discursu fertur vario, fluctusque ferentes
 Prosequitur, quassatque caput, dum vulnera saxus
 Laxato cadat hamus, & ora patentia linquat.
 Nec proprias vires nescit Muræna nocendi:
 Auxilioque sui, morsu nec cominus acri
 Deficit, aut animos ponit captiva minaces.
 Anthias his, tergo quæ concutit, utitur armis,
 Vim spinæ novitque suæ, versoque supinus
 Corpore lina secat, fixumque intercipit hamum.

* * *

Cætera quæ densas habitant animalia silvas,
 Aut vani quatiunt semper lymphata timores,
 Aut trahit in præceps non sana ferocia mentis.
 Ipsa sequi Natura monet, vel cominus ire.
 Impiger ecce Leo venantum sternere pergit
 Agmina, & adversis infert sua pectora telis.
 Quoque venit, fidens magis & sublatior ardet,
 Concussitque toros, & viribus addidit iram.
 * Prodidit, atque suo properat sibi robore letum.
 Fædus Lucanis provolvitur Ursus ab antris,
 Quid nisi pondus iners, stolidæque ferocia mentis?
 Actus Aper setis iram denuntiat hirtis:
 Et ruit oppositi nitens in vulnera ferri,
 Pressus & emissio moritur per viscera telo.
 Altera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
 Ut pavidi Lepores, ut fulvo tergore Damæ,

Et cauto fugiens Cervus sine fine timore.
 (Ipsa sequi natura docet, vel cominus ire.)
 Hic generosus honos, & gloria major Equorum;
 Nam capiunt animis palmam, gaudentque triumpho.
 Seu septem spatiis Circo meruere coronam;
 Nonne vides victor quanto sublimius altum
 Attollat caput, & vulgi se venditet aurâ?
 Celsave cum caso decoratur terga leone,
 Quam tumidus, quantoque venit spectabilis actu,
 * Compescatque solum generoso concita pulsu
 Ungula sub spoliis graviter redeuntis opimis:
 Quid laus prima Canum? quibus est audacia præceps.
 Venandique sagax virtus, viresque sequendi.
 Quæ hunc elatis rimantur naribus auras,
 Et nunc demisso quærunt vestigia rostro;
 Et produnt clamore feram, dominumque vocando
 Increpitant, quem si collatis effugit armis,
 Insequitur tumulosque canis camposque per omnes.
 Noster in arte labor positus: spes omnis in illâ.
 Nec tamen in medias pelagi te pergere sedes
 Admoneam, vastique maris tentare profundum.
 Inter utrumque loci melius moderabere funem.
 Aspera num saxis loca sint. nam talia lentos
 Deposunt calamos: at purum retia littus.
 Num mons horrentes demittat celsior umbras
 In mare. nam variè quidam fugiuntque petuntque.
 Num vada subnatis imo viridentur ab herbis.

* * *

Objectetque moras, & molli serviat algæ.
 Descripsit sedes variè Natura profundi:
 Nec cunctos unâ voluit consistere pisces.
 Nam gaudent pelago, quales Scombrique, Bovesque,
 Hippuri celeres, & nigra tergore Milvi;
 Et pretiosus Helops nostris incognitus undis;
 Ac durus Xiphias, ictu non mitior ensis:

N 3

Et

Et pavidamagno fugientes agmine Thunnī:
 Parva Echenēis adest (mirum) mora puppibus ingens;
 Tuque comes ratiū, tractique per æquora sulci 100
 Qui semper spumas sequeris, Pompilē, nitentes:
 Cercyrosque ferox scopulorum sine moratus:
 Cantharus ingratus succo: tum concolor illi
 Orphas, caruleaque rubens Erythinus in undā:
 Insignis Sargusque notis, insignis & alis: 105
 Et superauratā Sparulus cervice refulgens;
 Et rutilus Pagur, & fulvi Synodontes, & ex se
 Concipiens Channe gemino fraudata parente.
 Tum viridis squamis parvo Saxatilis ore,
 Et rarus Faber, & pictæ Mormyrēs, & auri 110
 Chrysofphrys imitata decus: tum corporis Umbra
 Liventis, rapidique Lupi, Percaque, Tragique.
 Quin laude insignis caudæ Melanurus & ardens
 Auratis Muræna notis, Merulaque virentes,
 Immitis que suæ Conger per vulnera gentis; 115
 Et capitis duro nociturus Scorpius ictu,
 Ac nunquam æstivo conspectus sidere Glaucus.
 At contra herbosā pisces laxantur arenā,
 Ut Scarus, epastas solas qui ruminat esseas;
 Fœcundumque genus Mæna, Lamirofque, Smarisque,
 Atque immunda Chromis, merito vilissima Salpa:
 Atque avium dulces nidos imitata sub undis,
 Et Squalus & tenui suffusus sanguine Mullus:
 Fulgentes Soleæ candore; & concolor illis
 Passer, & Adriaco mirandus littore Rhombus: 125
 Tunc Epodes lati, tum molles tergores Ranæ,
 Extremi parent

*
 *
 *
 Lubricus & spinā nocuus non Gobius ullā,
 Et nigrum niveo portans in corpore virus
 Loligo, durique Sucs, sinuosaque, Caris:

Et tam deformi non dignus nomine Afellus:
 Tuque peregrinis, Acipenser, nobilis undis.

* * * * *

*Decrant non admodum multa in eo exemplari,
 consumta penitus veritate.*

Plin. lib. xxxii. cap. ult. Hist. Nat.

*Hic adjiciemus apud Ovidium posita nomina, que apud
 neminem alium reperiuntur, sed fortassis in Pontico nascuntur,
 ubi id volumen supremis suis temporibus inchoavit.
 Idem lib. xxxii. cap. secundo. Mihi videntur mira,
 qua Ovidius prodidit piscium ingenia, in eo volumine,
 quod Halieuticon inscribitur.*

E P I C E D I O N

DRUSI CÆSARIS,
ET NUX ELEGIA,

Quæ Ovidio dubiè adscribuntur.

A. S A B I N I
E P I S T O L Æ T R E S,

Q U Æ
Penelopæ, Phyllidi & Oenonæ
Nafonianis respondent.

INCERTI AUCTORIS,
 CONSOLATIO
 AD LIVIAM AUGUSTAM,
 DE
 MORTE DRUSI NERONIS
 FILII EJUS.
 QVI IN
 GERMANIA MORBO PERIIT.

VIta diu felix, mater modo dicta Neronum,
 Jam tibi dimidium nominis hujus abest.
 Jam legis in Drusum miserabile, Livia,
 carmen.

Unum, qui dicat jam tibi, mater, habes.
 Nec tua te pietas distendit amore duorum : 5
 Nec posito filii nomine, dicis ; Uter ?
 Et quisquam leges audet tibi dicere flendi ?
 Et quisquam lacrymas temperat ore tuas ?
 Hei mihi, quam facile est (quamvis hic contigit
 omnes)

Alterius luctu fortia verba loqui ! 10
 Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu ;
 Fortior ut possis cladibus esse tuis.
 Occidit exemplum juvenis venerabile morum :
 Maximus ille armis, maximus ille togâ.
 Ille modo eripuit latebrosas hostibus Alpes, 15
 Et titulum belli dux duce fratre tulit.
 Ille genus Suevos acre, indomitosque Sycambros
 Contudit, inque fugam barbara terga dedit :
 Ignotumque tibi meruit, Romane, triumphum ;
 Protulit in terras imperiumque novas. 20

Solvere vota Jovi, fatorum ignara tuorum
 Mater, & armifera solvere vota Deæ,
 Gradivumque patrem donis implere parabas;
 Et quoscunque cæli jusque piumpue Deos.
 Maternaque sacros agitabas mente triumphos: 25
 Forstam & cura jam tibi currus erat.
 Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis,
 Et tumulus Drusum pro Jovis arce manet.
 Fingebas reducem; præceptaque mente fovebas
 Gaudia; & ante oculos jam tibi victor erat. 30
 Jam veniet: jam me grantem turba videbit;
 Jam mihi pro Druso dona ferenda meo.
 Obvia progrediar, felixque per oppida dicar;
 Collaque & hos oculos illius ore premam.
 Talis erit: sic occurret: sic oscula junget: 35
 Hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquar.
 Gaudia vana foves: spem pone, miserrima, falsam,
 Desine de Druso lata referre tuo.
 Cæsaris illud opus, voti pars altera vestri,
 Occidit: indignas, Livia, solve comas. 40
 Quid tibi nunc mores prosunt, a sumque pudicè
 Omne ævum, & tanto tam placuisse viro?
 * Quidque pudicitia tantum inviolata bonorum,*
 Ultima si laudes inter ut illa tuas?
 Quid tenuisse animum contra sua sæcula rectum; 45
 Altius & vitis exseruisse caput?
 Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi?
 Nec quemquam nervos extimuisse tuos?
 Nec vires errasse tuas Campoque Foroque;
 Quamque libet citra constituisse domum? 50
 Nempe per hos etiam Fortune injuria mores
 Regnat; & incerta est hic quoque nixa rotæ.
 Hic quoque sentitur: ne quid non improba carpat,
 Sæviti; & injustum jus sibi ubique facit.
 Scilicet immunis si luctus una fuisset 55
 Livia; Fortune regna minora forent?

Quid

Quid si non habitu sic se gessisset in omni,
 Ut sua non essent invidiosa bona?
 Cæsaris adde domum, quæ certe funeris expers
 Debuit humanis altior esse malis. 60
 Ille vigil, summâ facer ille locatus in arce,
 Res hominum ex tuto cernere dignus erat:
 Nec fieri ipse suis, nec quenquam flere suorum;
 Nec, quæ nos patimur vulgus, & ipse pati.
 Vidimus ereptâ moerentem stirpe fororis. 65
 Luctus, ut in Druso, publicus ille fuit.
 Condidit Agrippam, quo te, Marcelle, sepulcro:
 Et cepit generos jam locus ille duos.
 Vix posito Agrippâ tumuli bene janua clausa est:
 Perficit officium funeris, ecce, foror. 70
 Ecce, ter ante datis jactura novissima Drusus
 A magno lacrymas Cæsare quartus habet.
 Claudite jam, Parca, nimium referata sepulcra;
 Claudite; plus justo jam domus ista patet.
 Cedis; & incassum tuæ nomina, Druse, levantur. 75
 Ultima sit fati hæc summa querela tui.
 Iste potest implere dolor vel sæcula tota,
 Et magni luctus obtinuisse locum.
 Multi in te amissi: nec, cui tot turba bonorum,
 Omnis cui virtus contigit, unus eras. 80
 Nec genetrice tuâ sæcundior ulla parentum:
 Tot bona per partus quæ dedi tibi una duos.
 Heu! par illud ubi est, totidem virtutibus æquum?
 Et concors pietas, nec dubitatus amor?
 Vidimus attonitum fraternâ morte Neronem 85
 Squallida promissâ flere per ora comâ,
 Dissimilemque sui vultu præsentente dolorem.
 Hei mihi, quam toto luctus in ore fuit!
 Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
 Vidisti: lacrymas vidit & ille tuas. 90
 Affigique suis moriens tua pectora sensit,
 Et tenuit vultu lumina fixa tuo:

N 7

Lumina

Lumina caruleâ jam jamque natantia morte,
 Lumina fratarns jam subitura manus.
 At miseranda parens suprema neque oscula fixit, 95
 Frigida nec fovit membra tremente sinu.
 Non animam apposito fugientem excepit hiatu;
 Nec traxit casus per tua membra comas.
 Raptus es absenti, dum te fera bella morantur,
 Utilior patriâ, quam tibi, Druse, tuâ. 100
 Liquitur: ut quondam, Zephyris & solibus icâ
 Solvuntur tenera, vere tepente, nives.
 Te queritur, casusque malos, irrisaque tales, *
 Accusatque annos, ut diurna, suos.
 Talis in umbrosis, mitis nunc denique, silvis 105
 Deflet Threicium Daulias ales Ityn;
 Halcyonum tales ventosa per æquora questus
 Ad surdas tenui voce sonantur aquas.
 Sic plumosa novis plangentes pectora pennis
 Oeniden subitâ concinuitis aves. 110
 Sic flevit Clymene: sic & Clymeneides, altè
 Cum juvenis patriis excidit ictus equis.
 Congelat interdum lacrymas, duratque, tenetque,
 Suspensaque oculus fortior intus agit.
 Erumpunt, iterumque gravant gremiumque, sinusque, 115
 Effusâ gravidis uberibusque genis.
 In vires abiit flendi mora. plenior unda
 Defluit, exigua si qua retenta morâ.
 Tandem ubi per lacrymas licuit, sic flebilis orsa est,
 Singultu medios impediende fonos. 120
 Nate, brevis fructus, duplicis fors altera partûs;
 Gloria confectâ, nate, parentis, ubi es?
 Sed neque jam duplicis neque jam fors altera partûs,
 Gloria confectâ nunc quoque matris, ubi es?
 Heu! modo tantus ubi es? tumulo portaris & igni. 125
 Hæc sunt in reditus dona paranda tuos?
 Siccine dignus eras oculis occurrere matris?
 Sic ego te reducem digna videre fui?

Cæsaris Uxori si talia dicere fas est;
 Jam dubito, magnos an rear esse Deos. 130
 Nam quid ego amisi? quæ non ego numina cultu,
 Quos ego non potui demeruisse Deo?
 Hic pietatis honos? artus amplector inanes.
 Et vorat hos ipsos flamma rogusque sinus.
 Tene ego sustineo positum scelerata videre? 135
 Tene meæ poterunt ungere, nate, manus?
 Nunc ego te infelix summum tenoque tuorque?
 Effingoque manus? oraque ad ora fero?
 Nunc primum adspicereis consul victorque parenti?
 Sic mihi, sic miserâ nomina tanta refers? 140
 Quos primum vidi fascès, in funere vidi;
 Et vidi everfos, indiciumque mali.
 Quis credat? matri lux hæc mœstissima venie,
 Qua natum in summo vidit honore suum.
 Jamne ego non felix? jam pars mihi rapta Neronum,
 Materni celebrer nomine Drusus avi?
 Jamne meus non est, nec me facit ille parentem?
 Jamne sui Drusi mater? & ipse fuit?
 Nec cuncti victorem referetur adesse Neronem?
 Dicere jam potero, Major, an alter, adest? 150
 Ultima contigimus, jus matris habemus ab uno.
 Unius est munus, quod tamen orba negor.
 Me miseram! extimui, frigusque per ossa cucurrit.
 Nil ego jam possum certa vocare meum.
 Hic meus ecce fuit: jubet hic de fratre vcreri. 155
 Omnia jam metuo: fortior ante fui.
 Sospite te saltem moriar, Nero! tu mea condas
 Lumina, & excipias hanc animam ore pio.
 Atque utinam Drusi manus altera & altera fratris
 Formarent oculos comprimerentque meos! 160
 Quod licet, hoc certe tumulo ponemur in uno,
 Druse: neque ad veteres conditus ibis avos.
 Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.
 Hanc lucem celeri turbine Parca neat!

Hæc & plura refert; lacrymæ sua verba sequuntur, 165
 Oraque nequicquam per modo quæstæ fluunt.
 Quin etiam corpus matri vix vixque remissum.
 Exequiis caruit, Livia, pœne tuis.
 Quippe duce[m] arsuris exercitus omnis in armis,
 Inter quæ periit, ponere certus erat. 170
 Abstulit invitis corpus venerabile frater;
 Et Drusum Patriæ, quod licuitque, dedit.
 Funera ducuntur Romana per oppida Drusi;
 (Heu facinus!) per quæ victor iturus erat.
 Per quæ deletis Rhetorum venêrat armis. 175
 Hei mihi, quam dispar huic fuit illud iter!
 Consul init fractis mœrentem fascibus Urbem.
 Quid faceret victus, sic ubi victor init?
 Mœsta domus plangore sonat; cui figere lætus
 Parta suâ dominus voverat arma manu. 180
 Urbs gemit, & vultum miserabilis induit unum.
 Gentibus adversis forma sit illa, precor!
 Incerti clauduntque domos, strepitantque per urbem;
 Hic illic pavidi clamque palamque dolent.
 Jura silent, mutæque tacent sine vindice leges: 185
 Adspicitur toto purpura nulla foro.
 Dique latent templis, neque iniqua ad funera vultus
 Præbent; nec poscunt thura ferenda rogo.
 Obscuros delubra tenent, pudet ora colentum
 Adspicere invidiæ, quam metuere, metu. 190
 Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato
 Sustulerat timidæ sidera ad alta manus:
 Jamque precaturus, Quid ego autem credulus, inquit,
 Suscipiam in nullos irrita vota Deos?
 Livia, non illos pro Druso Livia movit. 195
 Nos erimus magno maxima curâ Jovi?
 Dixit: & iratus vota insucepta reliquit;
 Duravitque animum, destituitque preces.
 Obvia turba ruit: lacrymisque rigantibus ora
 Consul is crepti publica damna refert. 200

Omnibus idem oculi; par est concordia flendi.
 Funeris exequiis adsumus omnis Eques.
 Omnis adest ætas, mærent juvenesque senesque;
 Aufoniæ matres, Aufoniæque nurus.
 Auctorisque sui præfertur imagine mœstâ, 205
 Quæ victrix templis debita laurus erat.
 Certat onus læsti generosa subire juventus:
 Et studet officio sedula colla dare.
 Et voce & lacrymis laudasti, Cæsar, alumnum;
 Tristia cum mediis rumperet orsa dolor. 210
 Tu letum optasti; Dis aversantibus omen
 Par sibi: si sinerent te tua fata mori.
 Sed tibi debetur cælum; te fulmine pollens
 Accipiet cupidi regia magna Jovis.
 Quod petit, tulit ille; tibi ut sua facta placerent: 215
 Magnaque laudatus præmia mortis habet.
 Armataque rogum celebrant de more cohortes;
 Et pedes exequias reddit equeque duci.
 Te clamore vocant iterumque iterumque supremo.
 At vox adversis collibus ista redit, 220
 Ipse pater flavis Tyberinus inhorruit undis:
 Sustulit & medio nubilus amne caput.
 Tum falice implexum muscoque & arundine crinem
 Cæruleo magnâ legit ab ore manu:
 Uberibusque oculis lacrymarum flumina misit. 225
 Vix capit adjectas alveus altus aquas.
 Jamque rogi flammæ extinguere fluminis istu,
 Corpus & intactum tollere, certus erat.
 Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum,
 Ut posset toto proluere amne rogum. 230
 Sed Mavors templo vicinus, & accola Campi
 Tot dixit siccis verba nec ipse genis.
 Quamquã amnes decet ira; tamen, Tyberine, quiescas:
 Non tibi; non ullis vincere fata datur.
 Iste meus periit: periit arma inter & enses: 235
 Et dux pro patriâ, funere causa latet.

Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
 Auctor abit operis, sed tamen exstat opus.
 Quondam ego tentavi Clothoque, duasque sorores,
 Pollice quæ certo pensa severa trahunt, 240
 Ut Remus Ithades, & frater conditor Urbis
 Effugerent aliquâ stagna profunda viâ.
 De tribus una mihi, Partem accipe, quæ datur, inquit,
 Muneris: ex istis, quod petis, alter erit.
 Hic tibi; mox Veneri Cæsar promissus uterque. 247
 Hos debet solos Martia Roma Deos.
 Sic cecinere Deæ: nec tu, Tyberine, repugna,
 Irrite; nec flammam amne morare tuo.
 Nec juvenis positi inpremos destrue honores,
 Vade age, & admissis labere pronus aquis. 250
 Paret: & in longum spatiosas explicat undas;
 Structaque pendenti pumice testa subit.
 Flamma diu cunctata capat contingere sanctum,
 Erravit posito lenta sub usque toro.
 Tandem ubi complexa est silvas, alimenta que sumit,
 Æthera subjectis lambit & astra comis.
 Quælis in Herculeæ colluxit collibus OEtæ,
 Cum sunt imposito membra cremata Deo.
 Uritur heu decus ille viri, generosaque forma,
 Et faciles vultus; uritur ille vigor! 260
 Vistricisque manus, facundaque principis ora,
 Pectoraque ingenti magna capaxque domus!
 Spes quoque multorum flammis uruntur in isdem.
 Iste rogos miseræ viscera matris habet.
 Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum. 267
 Hæc manet: hæc avidos effugit una rogos.
 Pars erit historia, totoque legetur in ævo:
 Seque opus ingentis carminibusque dabit.
 Stabis & in rostris tituli speciosus honore;
 Causâque dicemur nos tibi, Druse, necis. 270
 At tibi jus veniæ superest, Germania, nullum.
 Postmodo tu pœnas, barbare, morte dabis.

Adspiciam Regum liventia colla catenis;
 Duraque per sævas vincula nexa manus:
 Et tandem trepidos vultus: inque illa ferocum 277
 Invitis lacrymas decidere ora genis.
 Spiritus ille minax, & Drusi morte superbus,
 Carnifici in mæsto carcere dandus erit.
 Consistam, lætisque oculis, lentusque videbo 280
 Strata per obscenas corpora nuda vias.
 Hunc Aurora diem spectacula tanta ferentem.
 Quam primum croceis roseida portet equis.
 Adjice Ledaos concordia sidera fratres;
 Templaque Romano conspicienda foro.
 Quam parvo numeros implevit principis ævo, 285
 In patriam meritis occubuitque senex!
 Nec sua conspiciet (miserum me!) munera Drusus,
 Nec sua pro templi nomina fronte leget.
 Sæpe Nero illacrymans submissa voce loquetur,
 Cur adeo fratres, heu sine fratre, Deos? 290
 Certus eras nunquam, nisi victor, Drute, reverti.
 Hæc te debuerant tempora: victor eras.
 Consule nos, duce nos, duce jam victore, caremus:
 Invenit en totâ mæror in urbe locum.
 At comitum squalent immisissis ora capillis, 295
 Infelix, Druso sed pia turba suo.
 Quorum aliquis tendens in te sua brachia dixit,
 Cur sine me, cur sic in comitatus abis?
 Quid referam de te, dignissima conjuge Druso,
 Atque eadem Drusi digna parente nurus? 300
 Par bene compositum; juvenum fortissimus alter,
 Altera tam forti mutua cura viro.
 Fœmina tu princeps; tu filia Cæsaris: illi
 Nec minor es magni conjuge visa Jovis.
 Tu concessus amor, tu solus & ultimus illi, 305
 Tu requies fesso grata laboris eras.
 Te moriens per verba novissima questus abesse:
 Et mota in nomen frigida lingua tuum.

Infelix recipis, non quem promiserat ipse :
 Nec qui missus erat : nec tuus ille redit. 310
 Nec tibi deletos poterit narrare Sycambros,
 Ensis & Suevos terga dedisse suis.
 Fluminaque, & montes, & nomina magna locorum :
 Et si quid miri vidit in orbe novo.
 Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane : 315
 Quemque premat sine te, sternitur ecce torus.
 Quo raperis, laniata comas, similisque furenti ?
 Quo ruis ? attonitâ quid petis ora manu ?
 Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axem
 Terruit admissos sanguinolentus equos. 320
 Hoc fuit Evadne, tunc cum ferienda coruscis
 Fulminibus Capaneus impavida ora dedit.
 Quid mortem tibi mœsta rogas ? amplexaque natos
 Pignora de Druso sola relicta tenes ?
 Et modo per somnos agitaris imagine falsâ, 325
 Teque tuo Drusum credis habere sinu ?
 Et subito tentasque manu, sperasque receptum ;
 Quæris & in vacui parte priore tori ?
 Ille pio (si non temere hæc creduntur) in arvo
 Inter honoratos excipietur avos. 330
 Magnaque maternis majoribus, æqua paternis
 Gloria, quadrijugis aureus ibit equis :
 Regalique habitu, curruquo superbus eburno,
 Fronde triumphali tempora victus erit.
 Accipient juvenem Germanica signa ferentem 335
 Consulis imperio, conspicuumque decus.
 Gaudebuntque suæ merito cognomine gentis ;
 Quod solus domito victor ab hoste tulit.
 Vix credent tantum rerum cepisse tot annos, 340
 Magna viri latum querere facta locum.
 Hæc ipsum sublime ferent : hæc, optima mater,
 Debuerant luctus attenuare tuos.
 Fœmina digna illis, quos aurea condidit atas,
 Principibus natis, principe digna viro.

Quin

Quid decet Drusi matrem, matremque Neronis, 345
 Adspice, quo surgas adspice mane toro,
 Non eadem vulgusque decent & lumina rerum.
 Est quod præcipuum debeat ista domus.
 Imposuit de alto Fortuna, locumque tueri
 Jussit honoratum, Livia : perfer onus. 350
 Ad te oculos, aureque trahis, tua facta notamus,
 Nec vox missa potest principis ore tegi.
 Alta mane ; supraque tuos exsurge dolores :
 Infragilemque animum, quod potes, usque tene.
 An melius per te virtutum exempla petemus, 355
 Quam si Romanæ principis edis opus ?
 Fata manent omnes, omnes expectat avarus
 Portitor : & turbæ vix satis una ratis.
 Tendimus huc omnes : metam properamus ad unam.
 Omnia sub leges mors vocat atra suas. 360
 Ecce necem intentam cælo terræque fretoque
 Casurum triplex vaticinatur opus.
 Inunc, & rebus tanta impendente ruinâ,
 In te solam oculos & tua damna refer.
 Maximus ille quidem juvenum, spes publica vixit ; 365
 Et, qua natus erat, gloria summa domus,
 Sed mortalis erat : nec tu secura fuisti,
 Portia progenie bella gerente tuâ.
 Vita data est utenda : data est sine senore nobis
 Mutua, nec certâ persolvenda die. 370
 Fortuna arbitriis tempus dispensat iniquis.
 Illa rapit juvenes : sustinet illa senes.
 Quaque ruit, suribunda ruit : totumque per orbem
 Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.
 Regna Deæ immittis parce irritare querendo : 375
 Sollicitare animos parce potentis heræ.
 Quæ tamen hoc uno tristis tibi tempore venit,
 Sæpe eadem rebus favit amica tuis.
 Nata quod en alte es, quod fœtibus aucta duobus :
 Quodque etiam magno confociata Jovi : 380
 Quod

Quod semper domito rediit tibi Cæsar ab orbe,
 Gessit & invictâ prospera bella manu :
 Quod spes implerunt maternaque vota Neronis ;
 Quod pullus toties hostis utroque duce.
 Rhenus, & Alpina valles, & sanguine nigro
 Decolor infectâ testis Itargus aquâ :
 Danubiusque rapax, & Dacius orbe remoto
 * Apulus huic hosti per breve Pontus iter:
 Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,
 Summaque dispersi per juga Pannonii :
 Et modo Germanus Romanis cognitus orbis.
 Adspice quot meritis culpa sit una minor.
 Adde quod est absens functus: nec cernere nati
 Semineces oculos sustinere tui,
 Quique dolor menti lenissimus insuit ægræ,
 Accipere es luctus aure coacta tuos.
 Prævestitque metus per longa pericula luctum ;
 Tu quibus auditis anxia mentis eras.
 Non ex præcipiti dolor in tua pectora venit,
 Sed per mollitos ante timore gradus.
 Juppiter ante dedit fati mala signa cruenti,
 Flammiferâ petiit cum tria templa manu :
 (Junonisque gravi nocte impavidaque Minervæ,
 Sanctaque & immensi Cæsaris ista domus.)
 Sidera quin etiam cælo fugisse feruntur ;
 Lucifer & solitas destituisse vias.
 Lucifer in toto nulli comparavit orbe,
 Et venit stellâ non præcunte dies.
 Sideris hoc obitus terris instare monebat,
 Et mergi Stygiâ nobile lumen aquâ.
 At tu, qui superes mœsta solatia matri,
 Comprecor illi ipsi conspiciare senex.
 Perque annos diuturnus eas fratrisque tuosque.
 Et vivat nato cum sene mater anus.
 Eventura precor. Decus excusare priora
 Dum volet ; à Druso cætera lata dabit.

Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori :
 Longius ut nolis, heu male fortis, ali. *
 Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
 Obtulit invitæ cum tibi Cæsar opem :
 Admovitque preces, & jus immiscuit illis :
 Aridaque affusâ guttura tinxit aquâ.
 Nec minor est nato servandæ cura parentis :
 Hic adhibet blandas, nec sine jure, preces.
 Conjugis & nati meritum pervenit ad omnes :
 Conjugis & nati, Livia, sospes ope es.
 Supprime jam lacrymas. non est revocabilis istis,
 Quem semel umbriferâ navita lintre tulit.
 Hæciora tot fratres, tot deservere sorores ;
 Et pater, & conjux, Astyanaxque puer ;
 Et longæva parens, tamen ille redemptus ad ignes ;
 Nullaque per Stygiæ umbra renavit aquas.
 Contigit hoc etiam Thetidi. populator Achilles
 Iliaca ambustus ossibus arva premit.
 Illi caruleum Panope matertera crinem
 Solvit, & immensas fletibus auxit aquas.
 Consortesque Deæ centum, longævaque magni
 Oceani conjux, Oceanusque pater ;
 Et Thetis ante omnes : sed nec Thetis ipsa, neq; omnes
 Mutarunt avidi tristitia jura Dei.
 Prisca quid huc repero ? Marcellum Octavia flevit,
 Et flevit populo Cæsar utrumque palam,
 Sed rigidum jus est inevitabile mortis.
 Stant rata non ullâ fila renendâ manu.
 Ipse tibi emissus nebulosi littore Averni,
 Si liceat, forti verba tot ore sonet.
 Quid numeras annos ? vixi maturior annis.
 Asta senem faciunt : hæc numeranda tibi.
 His ævum fuit implendum, non segnibus annis.
 Hostibus eveniat longa senectæ meis.
 Hoc atavi monuere mei, proavique Neronis.
 Fregerunt ambo Punica bella duces.

Hoc domus ista docet, per te mea, Cæsaris alti.
 Exitus hic, mater, debuit esse meus.
 Nec meritis (quanquam illa iuvat magis) abfuit illis,
 Mater, honos. titulis nomina plena vides,
 Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
 (Qui fuit heu mortis publica causa !) legor.
 Cingor Apollineâ victricia tempora lauro,
 Et sensi exequias funeris ipse mei. 460
 Decursusque virum notos mihi, donaque Regum,
 Cunctaque per titulos oppida lecta suos.
 Et quo me officio portaverit illa iuventus,
 Quæ fuit ante meum tam generosa torum.
 Denique laudari sacro Cæsaris ore 465
 Emerui, lacrymas elicuique Deo.
 Et cuiquam miserandus ero? jam comprime fletus.
 Hoc ego, qui flendi sum tibi causa, rogo.
 Hæc sentit Drusus, si quid modo sentit in umbrâ.
 Nec tu de tanto crede minora viro. 470
 Est tibi, sitque precor, multorum filius instar;
 Parsque tui partus sit tibi salva prior.
 Est conjux tutela hominum: quo sospite vestram,
 Livia, funestam dedecet esse domum.

NUX,
ELEGIA.

Nux ego juncta vix, cum sim sine crimine vitæ,
 A populo saxi prætereunte petor.
 Obruere ista solet manifestos pœna nocentes,
 Publica cum lentam non capit ira moram.
 Nil ego peccavi: nisi si peccasse vocetur, 5
 Annua cultori poma referre suo.
 At prius arboribus, tum cum meliora fuere
 Tempora, certamen fertilitatis erat.

Cum

Cum domini memores fertis onerare solebant
 Agricolas fructu proveniente Deos. 10
 Sæpe tuas igitur, Liber, miratus es uvas:
 Mirata est oleas sæpe Minerva suas.
 Pomaque læsissent matrem; ni subdita ramo
 Longa laboranti furca tulisset opem.
 Quin etiam exemplo pariebat scemina nostro; 15
 Nullaque non illo tempore mater erat:
 At postquam platanis sterilem præbentibus umbram
 Uberior quavis arbore venit honos.
 Nos quoque frugifera (si nux modò ponor in illis)
 Cœpimus in patulas luxuriare comas, 20
 Nunc neque continuos nascuntur poma per annos:
 Uvae læsa domum, læsaque bacca venit.
 Nunc uterum vitiat, quæ vult formosa videri:
 Raraque in hoc ævo est, quæ velit esse parens.
 Certe ego, si nunquam peperissem, tutior essem, 25
 Ista Clytemnestrâ digna querela fuit.
 Si sciat hoc vitis, nascentes supprime vitas;
 Orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.
 Hoc in notitiam veniat maloque piroque;
 Destituent silvas utraque poma suas. 30
 Quæque sibi vario distinguit poma colore,
 Audiat hoc cerasus; stipes inanis erit,
 Non equidem invideo: nunquid tamen ulla feritur,
 Quæ sterilis solâ conspicienda comâ est?
 Cernite sinceros omnes ex ordine truncos, 35
 Qui modo nil, quare percutiantur, habent.
 At mihi sava nocent mutilatis vulnera ramis;
 Nudaque derepto cortice ligna patent.
 Non odium facit hoc, sed spes indulta rapinæ.
 Sustineant aliæ poma; querentur idem. 40
 Fit reus ille ferè, de quo victoria lucro
 Esse potest; inopis vindice facta carent,
 Sic timet insidias, qui se ferre viator,
 Cui timeat; tutum carpit inanisiter.

O

Sic

Sic ego sola petor; soli quia causa petendi est. 45
 Frondibus intactis cætera turba virent.
 Nam quod habent frutices alii quoque proxima nobis
 Fragmina, quæ læso vimine multa jacent;
 Non istis sua facta nocent: vicinia damno est. 50
 Excipiunt ictu saxa repulsa meo.
 Idque fide careat; si non, quæ longius absunt,
 Nativum retinent inviolata decus.
 Ergo, si sapiant, & mentem verba sequantur;
 Deveant umbras proxima quæque meas.
 Quam miserum est, odiû damnis accedere nostris; 55
 Meque ream nimia proximitatis agi?
 Sed, puto, magna mei est operoso cura colono.
 Invenias, qui det nil mihi, præter humum,
 Sponte mea facilis contempto nascor in agro: 60
 Parsque loci, qua sto, publica pæne via est.
 Me, fata ne lædam, (quoniam fata lædere dicor)
 Inus in extremo margine fundus habet.
 Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbras:
 Duratum renovat non mihi fossor humum. 65
 Sole licet siccaque siti peritura laborem;
 Irrigua dabitur non mihi fuleus aquæ.
 At cum maturas fisso nova cortice rimas
 Nux agit; ad partes pertica saxa venit.
 Pertica dat plenis immitia vulnera ramis;
 Ne possim lapidem verbera sola queri. 70
 Poma cadunt mensis non interdita secundis;
 Et condis lectas, parca colona, nuces.
 Hastæ puer aut certo rectas dilaminat ictu;
 Aut pronus digito bisve semel ve petit.
 Quatuor in nucibus, non amplius, alea tota est; 75
 Cum sibi suppositis additur una tribus.
 Per tubula clivum labi jubet alter; & optat,
 Tangat ut e multis quamlibet una suam.
 Est etiam par sit numerus qui dicat, an impar;
 Ut divinatæ auferat augur opes. 80

Sit quoque decretâ, qualem cæleste figuram
 Sidus, & in Gracis littera quarta gerit.
 Hæc ubi distincta est gradibus, qui constitit intus
 Quot tetigit virgâ, tot capit inde nuces.
 Vas quoque sæpe cavum spatîo distante locatur; 85
 In quod missa levi nux cadat una manu.
 Felix, secreto quæ nata est arbor in arvo;
 Et soli domino ferre tributa potest!
 Non hominum strepitus audit, non illa rotarum:
 Non à vicina pulverulenta via est. 90
 Illa suo, quæcunque tulit, dare dona colono,
 Et plenos fructus annumerare potest.
 At mihi maturos nunquam licet edere factus;
 Ante diemque meæ decutiuntur opes.
 Lamina mollis adhuc tenero dâ lacte, quod intro est;
 Nec mala sunt ulli nostra futura bono:
 Jam tamen invenias, qui me jaculentur, & ictu
 Præfestinato munus inane petant.
 Si fiat rapti, fiat mensura relicti,
 Majorem domini parte, viator, habes. 100
 Sæpe aliquis, foliis ut nuda cacumina vidit,
 Esse putat Boreæ triste furentis opus.
 Æstibus hic, hic me spoliatam frigore credit:
 Est quoque, qui crimen grandinis esse putet.
 At mihi nec grando duris invisâ colonis, 105
 Nec ventus fraudi, solve, geluve fuit.
 Fructus obest: periisse nocet: nocet esse feracem.
 Quæque fuit multis, & mihi præda malo est.
 Præda malo, Polydore, fuit tibi: præda nefandæ
 Conjugis Aonium misit in arma virum, 110
 Hesperii regis pomaria tuta fuissent:
 Una sed immensas arbor habebat opes,
 At rubus & sentes tantummodo ladere natæ,
 Spinaque vindictâ cætera tuta suâ est.
 Me, quia nec noceo, nec obuncis vindicor hamis; 115
 Mistâ petunt avidâ saxa potervâ manu.

Quid, si non aptas solem fugientibus umbras,
 Finditur Icario cum cane terra, darem?
 Quid, nisi suffugium nimbos vitantibus essem,
 Non expectatâ cum venit imber aquâ?
 Omnia cum faciam, cum præstem sedula cunctis
 Officium; faxis officiosa petor.
 Hæc mihi perpeffa, domini patienda querela est.
 Causa habeor, quare sit lapidosus ager.
 Dumque repurgat humum, collectaque saxa remittit;
 Semper habent in me tela parata via.
 Ergo invita aliis, uni mihi frigora profunt:
 Illo me tutam tempore præstat hiems.
 Nuda quidem tunc sum; nudam tamen expedit esse:
 Nec spoliū de me, quod petat, hostis habet.
 At simul induimus nostris sua munera ramis;
 Saxa novos fructus grandine plura petunt.
 Forſitan hic aliquis dicat, Quæ publica tangunt,
 Carpere concessum est: hoc via juris habet.
 Si licet hoc; oleas diſtringite: cadite menses.
 Improbe, vicinum carpe, viator, olus.
 Intret & urbanas eadem petulantia portas;
 Sitque tuis muris, Romule, juris idem.
 Quilibet argentum primæ de fronte tabernæ
 Tollat: & ad gemmas quilibet alter eat.
 Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos;
 Et quascunque potest tollere, tollat opes.
 Sed neque tolluntur: nec, dum regit omnia Cæsar,
 Incolumis tanto præſide raptor erit.
 At non ille Deus pacem intra mœnia finit.
 Auxilium toto spargit in orbe suum.
 Quid tamen hoc prodest, mediâ si luce palamque
 Verberor, & tutâ non licet esse mihi?
 Ergo nec nidos foliis hæere, nec ullam
 Sedibus in nostris stare videtis avem.
 At lapis, in ramo sedit quicunque bifurco,
 Hæret, & ut captâ victor in arce manet.

120

130

135

140

145

150

Cæ-

Cætera sæpe tamen potuere admiffa negari,
 Et crimen nox est inficiata suum.
 Nostra notat fusco digitos injuria succo,
 Cortice contactas inficiente manus.
 Ille cruor meus est: illo maculata cruore
 Non profecturâ dextra lavatur aquâ.
 O ego, cum longæ venerunt tædia vitæ,
 Optavi quoties arida facta mori!
 Optavi quoties, aut cæco turbine verti,
 Aut valido missi fulminis igne peti!
 Atque utinam subita raperent mea procellæ:
 Vel possem fructus excutere ipsa meos.
 Sic, ubi detracta est à te tibi causa pericli,
 Quod superest, tutum, Pontice castor, habes.
 Quid mihi tunc animi est, cum sumit tela viator;
 Atque oculis plagæ destinat ante locum?
 Nec vitare licet moto fera verbera trunco,
 Quem sub humo radix vinclaque firma tenent.
 Corpora præbemus plagis: ut sæpe sagittis,
 Cum populus manicas deposuisse vetat:
 Utve gravem candens tibi tolli vacca securim,
 Aut stringi cultos in sua colla videt.
 Sæpe meas vento frondes tremuisse putastis:
 Sed metus in nobis causa tremoris erat.
 Si merui, videorque nocens; imponite flammæ,
 Nostraque fumosis urite membra focis.
 Si merui, videorque nocens; excidite ferro:
 Et liceat miseræ dedecus esse semel.
 Si nec cur urar, nec cur excidar habetis;
 Parcite, sic cæptum perficiatis iter,

125

160

165

170

175

180

A. SABINI
EPISTOLÆ TRÆS,
TRIBUS
OVIDII EPISTOLIS

RESPONDENTES.

EPISTOLA I.

ULYSSES PENELOPÆ.

PERTULIT ad miserum tandem tua casus
Ulyssēm,
Penelope, chartis verba notata piis.
Agnovi caramque manum, gemmasque fide-
les.

Solamen longis illa fuere malis.
Arguit ut lentum: malle quoque forsitan esse; 5
Quam tibi quæque tuli dicere, quæque feram.
Non hoc objecit mihi Græcia: cum mea fectus
Detinuit patrio littore vela furor.
Sed thalamis nec velle tuis, nec posse carere:
Causaque fingenda: tu mihi mentis eras. 10
Nil tibi rescribam cura est, properemque venire.
Dum propero, adversi vela tulere Noti.
Non me Troja tenet Graiis odiosa puellis;
Jam cinis, & tantum flebile Troja solum.
Deiphobusque jacet, jacet Astius, & jacet Hector: 15
Et quicumque tui causa timoris erat.
Evafi & Thracum caeso duce prælia Rhefo,
In mea captivis castra revectus equis:
Tutus & è mediâ Phrygiæ Tritonidos arce
Fatalis palma pignora capta tuli. 20
Nec timui commissus equo; male sedula quamvis
Clamabat vates, Urite Troese equum;

Urite;

ULYSSES PENELOPÆ.

Urite. mendaci celantur robore Achivi:
Et Phrygas in miseros ultima bella ferunt.
Perdiderat tumuli supremum munus Achilles: 25
Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
Nec laudem Danaï tanto renuere labori:
Erepti pretium corporis arma tuli.
Quid refert? pelago suat obruta. non mihi classes,
Non focii superant: omnia pontus habet. 30
Solutus adhuc mecum, qui me tot casibus unus
Duravit, patiens ad mala perstat Amor.
Illum non avidis canibus Niseia virgo
Fregit: non tumidis torta Charybdis aquis:
Non ferus Antiphates, nec in uno corpore dissors 35
Parthenope, blandis insidiosa modis.
Non quod Colchiacis Circe, tentaverit herbis,
Non quod solennes altera Diva toros.
Utraque se nobis mortalia demere fila
Spondebat: Stygias utraque posse vias. 40
Te tamen hac etiam spretâ mercede petivi,
Passurus terrâ tot mala, totque mari.
Sed tu fæmineo nunc forsân nomine tacta,
Non secura leges cætera verba mea.
Quæque mihi Circe, quæ sit mihi causa Calypso, 45
Jam dudum ignoto sollicitere metu.
Certe ego cû Antinoûm, Polybumq; Medontaq; legi;
Heu tota sanguis corpore nullus erat!
Tot juvenes inter, tot vina licentia, semper
(Hei-mihi! quo credam pignore?) casta manes?
Curve placent ulli, si sunt in stectibus ora,
Deperit & lacrymis non decor iste tibi?
Pacta quoque es thalamo, nisi mendax rela moretur,
Et ceptum revoces callida semper opus. 55
Ars pia; sed quoties oculos frustrabere lanâ,
Successum toties ars dabit ista tibi.
Ah melius, Polypheme, tuo superatus in antro
Finitem ingratos ad mala tanta dies!

O 4

Threi-

Threicio melius cecidisset milite victus,
 Ismaron errantes cum tenuere rates : 60
 Crudelemve illo satiassem tempore Ditem,
 Quo redii Stygiis fata moratus aquis.
 Vidi ubi (nequicquam quod me tua littera celat)
 Sospes digressio quæ mihi mater erat.
 Rettulit illa domus eadem mala : neq; querentem 65
 Fugit, ab amplexu ter resoluta meo.
 Phyllaciden vidi. contentis fortibus ille
 Primus in Hectoreas intulit arma domos.
 Felix laudatâ cum conjuge ! læta per umbras
 Illa suum fortes ite comitata virum. 70
 Nec dum illi Lachesis dictos numeraverat annos :
 Sed juvat ante suum sic cecidisse diem.
 Vidi, nec lacrymas oculi tenuere cadentes,
 Deformem Atriden (hei mihi !) cæde novâ.
 Illum Troja virum non læserat : ille furentem 75
 Nauplion, Euboicos transieratque sinus.
 Quid refert ? animam per vulnera mille profudit,
 Iam reduci solvens debita vota Jovi.
 Tyndaris has illi læso pro fœdere pœnas
 Struxerat ; externos ipsa secuta viros. 80
 Ah ! mihi quid prodest (captivâs Teucridas inter
 Cum staret conjux Hectoris atque soror)
 Defectus Hecuben potius legisse sub annis,
 Ne tibi suspectus pellicis esset amor ?
 Prima meis omèn metuendum puppibus illa 85
 Fecit, non membris ipsa reperta suis.
 Latratu miserâs finivit mœsta querelas ;
 Et steterit in rabidam proinus acta canem.
 Prodigio tali placidum Thetis abstulit æquor,
 Eolus infulis incubuitque Notis. 90
 Pervagus hinc toto non felix differor orbe ;
 Et, quocunque vocat fluctus & aura, feror.
 Sed si Tiresias tam læti providus augur,
 Quam verax vates in mala nostra fuit ;

Et

Et terrâ & pelago. quidquid mihi triste canebat, (95
 Emensus fato jam meliore vagor.
 Jam mihi nescio quo comitem se in littore jungit
 Pallas, & hospitibus per loca tuta trahit.
 Nunc primum Pallas versa post funera Trojæ
 Visa mihi : medium temporis ira tulit. 100
 Quicquid Oilides commiserat, omnibus unus
 Peccavit : Danaïs omnibus ira nocens.
 Nec te, Tydide, cujus modo foverat arma,
 Eximit : errato tu quoque ab orbe venis.
 Non Telamone satum captâ de conjuge Teucrum : 105
 Non ipsum, pro quo mille fuere rates.
 Felix Plistenide, quacunque in forte fuisti
 Conjuge cum carâ : non gravis illa fuit.
 Seu venti fecere moras, sive æquora vobis ;
 Ad nulla est vester damna retentus amor. 110
 Oscula nec venti certè tenuere, nec undæ :
 Promptaque in amplexus brachia semper erant.
 Sic utinam errarem ! faceres tu mollia, conjux,
 Æquora ; te sociâ nil mihi triste foret.
 Nunc quoque, Telemacho tecum mihi hospite læto, 115
 Omnia sunt animo jam leviora mala.
 Quem tamen infestas rursus queror ire per undas,
 Herculeam Sparten, Nestoreamque Pylon.
 Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt :
 Nam male commissas fluctibus ipse fuit. 120
 Sed labor in fine est. occursum in littore vates
 Dixit, in amplexus, care, ferere tuos.
 Noscendus soli veniam tibi. tu preme solers
 Lætitiâ, & tacito gaudia conde sinu.
 Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum. 125
 Sic cecinit laurus ille monere suas.
 Forsitan ante dapes, interque vacantia vina,
 Ultoris pharetris utile tempus erit.
 Et modo despectum subito mirentur Ulyssëm.
 Heu precor, ut properet ille venire dies ! 130

Anti-

Antiqui renovet qui lætus fœdera læsti:
Et tandem incipias conjugæ cara frui.

EPISTOLA II.

DEMOPHOON PHYLLIDI.

Phyllidi Demophoon patria dimittit ab urbe:
Et patriam meminit muneris esse tui.
Nec face Demophoon aliâ, nec conjugæ captus,
Sed tam non felix, quam tibi notus erat.
Thesæa, (quo socero nequicquam, Phylli, tumebas; 5
Impuleritque ignes forsitan ille tuos.)
Turpe pati nobis, regno ferus expulit hospes:
Hunc illi finem longa senectæ dedit.
Qui modo peltiferas fudit Mœotidas armis,
Alcidæ magni, non minor ipse, comes. 10
Qui socerum Minoa gravi sibi fecit ab hoste,
Mirantem monstri cornua victa sui.
Arguor exilii (quis credat?) causa fuisse:
Nec tacitum frater me finit esse reum:
Dum thalamos, inquit, dilectæ Phyllidos urges, 15
Et tuus externo cessat in igne furor;
Fluxere interea pede tempora lapsa fugaci;
Prævenitque tuas stebilis hora moras,
Forsitan ut nondum fractis occurrere rebus,
Aut poteras fractis utilis esse tamen. 20
Cur potiora tibi Rhodopeia regna fuere,
Quæque magis regnis cara puella fuit?
Intonat his Acamas: eadem mox objicit Æthra;
Infelix functæ jam prope sortis anus.
Et quod non condant nati sua lumina palmæ, 25
Fecisse hæc nostras arguit usque moras.
Non equidem inferior: multum clamavit uterque;
Staret Threiciis cum mihi puppis aquis.
Pescunt, Demophoon, (quid cessas?) carbasa venti:
Demophoon patrios respice dure Deos. 30

Re-

Respice: & exemplum, qua gaudes, Phyllida sume.
Sic amat, ut terrâ nolit abire suâ.
Utque redire velis, non ut comitetur euntem,
Te rogat: & præfert barbara regna tuis.
Me tamen hæc inter tacitum convitia sæpe 35
Adversis memini vota tulisse Notis.
Sæpe abitura tuo ponentem brachia collo,
Gavisum in fluctus æquora mota truces.
Nec metuum hoc ipso coram genitore fateri:
Libertas meritis est mihi facta tuis. 40
Dicere, non duro dilectam Phyllida liqui
Pectore: nec præceps vela ferenda dedi.
Et stevi; & stentem solando sæpe, remansi,
Cum staret cursus jam mihi certa dies,
Denique Threiciâ veni rate, non dare Phyllis 45
Quam potuit, iussit tardius ire ratem.
Ignosce & fasso: memor es Minoïdos ipse,
Antiquus necdum pectore cessit amor.
Et quoties oculis circumdat sidera, dixit,
Quæ fulget cœlo, nostra puella fuit. 50
Illum dilectâ Bacchus sibi credere iussit
Conjugæ: desertæ crimen at ille subit.
Exemploque patris perjurus dicor & ipse:
Nec quæris causas, Sithoni dura, moræ:
Nec fatis ampla putas redituri pignora, si me 55
Non amor alterius, non amor ullus habet.
Nullane fama tibi turbatos, Phylli, penates
Thesæos, & miserâ rettulit astra domûs?
Non laqueos audis cari me flere parentis?
Flebilior laqueis (hei mihi!) causa subest. 60
Non fratrem Hippolytum: cecidit miserabilis ille
Præceps attonitis per freta raptus equis.
Non tamen excuso reditus. licet undique fata
Accumulent causas; tempora parva peto.
Thesæa, quod superest, patrem tumulabimus ante; 65
Succedat tumulo non sine honore decens,

O 6

Da

Da spatium veniamque, peto: non perfidus abs sum:
 Nec mihi jam terrâ tutior ulla tuâ est.
 Quidquid mite fuit post diruta Pergama, quidquid
 Aut bella, aut pelagi detinuere morâ; 70
 Sola fuit Thrace, patriâ quoque jactor in illâ:
 *Auxilium superes casibus una meis.
 Si modo mens eadem, nec quod sit jam mihi dives
 Regia, Cecropiâ non minor arce, movet:
 Nec patris offendunt casus, nec crimina matris; 75
 Nec jam non felix omine Demophoon.
 Quid si Phœbeam peterem te conjuge Trojam,
 Perque annos sequerer bella gerenda decem?
 Penelopen audis: toto laudatur in orbe,
 Exemplum fidi non leve facta tori. 80
 Illa pia (sic rumor ait) mendacia telâ
 Struxit, & instantes distulit arte procos:
 Cum properata palam revocaret stamina noctis,
 Atque iterum in lanas omne rediret opus.
 At tua ne fugiant spreti connubia Thraces, 85
 Phylli, times, ulli nubere, dura, potes?
 Estque tibi pectus cujusquam accedere tædâ?
 Obstat perfidiâ nec metus iste tuâ?
 Ah tibi quantus erit facti rubor! ah tibi quantus
 Tum dolor, aspicias cum mea vela procul! 90
 Damnabisque tuos serò temeraria questus!
 Demophoon, dices, hei mihi, fidus erat!
 Demophoon rediit, & favos forsitan Euros
 Passus, & hibernas dum quoque currit aquas.
 Ah cur nescio quam properavimus (hei mihi!) ceulpam?
 Rupi, quam ruptam sum mihi quæstâ, fidem.
 Sic tamen ah potius, sic perstes; quam mihi de te
 Ulterior tangat pectora, Phylli, dolor!
 Quos tibi (me miserum!) laqueos, quæ fata minaris?
 Et nimis audaces gens habet ista Deos. 100
 Parece, precor: famâque domus mihi crimen habentis
 Perfidia, geminâ ne preme, dura, notâ.

Excuset patrem satis in parte relicta
 Gnoffis: non merui, cur ferat ipse nocens, 105
 Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt,
 Est animus reditûs: sed pia causa tenet.

EPISTOLA III.

P A R I S O E N O N Æ.

Quæ satis apta tibi jam justè, Nympha, querenti
 Rescribam, fateor quærere verba manum.
 Quærit nec subeunt, sentit sua crimina tantum:
 Solvere, quæ sentit, non finit alter amor,
 Si levat hic iras, ipso me judice damnor. 5
 Quid refert? causâ tu meliore cales.
 Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido
 Retrabit, alterius sic quoque præda sumus.
 Prima meis tu pacta toris: fassusque juventam
 Te primum acceptâ est conjuge noster amor. 10
 Nondum tantus eram, quo me genitore superbum
 Arguis; hoc dominus tunc retinendus eram:
 Non ego Deiphobum sperabam, aut Hectora fratrem,
 Cum pastos agerem te comitante greges:
 Reginamque Hecubem nisi matris nomine noram: 15
 Et fueras illi digna manere nurus,
 Sed non est rationis amor, te consule, Nympha;
 Læsa es: sed læsam scribis amare tamen,
 Cumque petant Satyri connubia, cum tua Panes;
 Rejectâ memor es tu tamen usque facis. 20
 Adde, quod hic satis amor est adjunctus, & illum
 Præscia venturi viderat ante foror.
 Nondum Tyndaridos nomen mihi federat aure,
 Nec cecinit Graios illa vocare viros.
 Omnia vera vides, superant mea vulnera tantum. 25
 Utque tuam supplex poscere cogar opem.
 Te penes arbitrium nostrâ vitæque necisque:
 Victuri iam nunc pectora sume tibi,

Flevisti, memini, tamen hac in voce canentis :
 Et, Mala, dixisti, sint precor ista procul. 30
 Nec sic fata ferant, tulerint sic cetera quamvis,
 Ut possim Oenone perdere læsa Parin.
 Tot superare metus, qui me, nec credere cogit,
 (Ignoscas) idem te quoque fallit Amor.
 Imperat ille Deis : cum vult, in cornua tauri, 35
 Cum vult, in pennas destruit ille Jovem.
 Non foret in terris tanto miranda decore
 Tyndaris ; (heu flammis nata puellæ meis !)
 Si sua non cyeno mutasset Jupiter ora.
 Fluxerat in Danaë's aureus ante sinus : 40
 Piniferamque Iden salus lustraverat ales :
 Inter Agenoreas constiteratque boves.
 Vistorem Alciden domina quæ pensa tenere
 Crederet ? at lanas nere coëgit Amor.
 Dicitur & Coæ sedisse in veste puellæ. 45
 Illa Cleonæo testa leone fuit.
 Te memini Phœbum, Oenone, (mea crimina dico)
 Fugisse, & nostros præposuisse toros.
 Non ego præstabam Phœbo : sed tela Cupido
 His in te voluit legibus ire sua. 50
 Consolare tamen digna tua pellice damna :
 Quam tibi prætulimus, nata puella Jove est.
 Sed quod nata Jove est, minimum me tangit in illa :
 Quod non est facies pulcrior ulla, nocet.
 Atque utinam formæ iudex incalidus essem 55
 Creditus Idæis, Pegasi Nympha, jugis !
 Non mihi Junonis, nec obesse t Pallados ira ;
 Laudata est oculis quod Cytheræa meis.
 Dividit hæc aliis flammæ celeresque paresque :
 Ut libitum est, nati temperat ipsa faces. 60
 Non tamen evaluit vitare domestica tela.
 Quos aliis arcus & sibi dura tulit.
 Deprensam conjux illam in Mavorte dolebat.
 Testibus hic Divis cum Jove questus erat.

Jam dolet & Mavors, terras ultroque reliquit : 65
 Prætulit Anchisen huic habitura suum.
 Anchisen propter voluit formosa videri :
 Visaque post latam jacuit ultra deam. *
 Quid mirum est potuisse Parin succumbere Amori,
 Immunis sub quo non fuit ipsa parens ? 70
 Quam læsus Menelaus amat, non læsus amavi.
 Adjice, non læso quod comes ipsa fuit.
 Et magnos (video) cogit mihi rapta tumultus :
 Armataque petunt Pergama mille rates,
 Non vereor belli ne non sit causa probanda : 75
 Est illi facies digna movere duces :
 Si mihi nulla fides ; armatos respice Atridas,
 Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.
 Quod si vertenda spes mentis concipis hujus ;
 Cur cessant herbæ, carmina curve tua ? 80
 Nam te nec Phœbi sollertior artibus ulla est ;
 Phœbæque Hecates somnia vera vides.
 Te cum sideribus, te cum deducere Lunam
 Nubibus, & memini surripuisse diem.
 Pascebam tauros : interque armenta leones 85
 Obstupui placidos vocibus ire tuis.
 Quid retro Xanthum, retro Simoënta vocatum
 Adjiciam cursus non tenuisse suos ?
 Ipse pater Cebren, nata male tutus ab ore,
 Cantatas quoties restitit inter aquas ! 90
 Nunc locus Oenonæ est, nunc illam ostende : parabis
 Sive tuos ignes pellere, sive meos,

FRAGMENTA
P. OVIDII NASONIS

EX MEDEA.

Quintil. lib. viii. cap. v. Nam cum sit rectum, Nocere facile est, prodesse difficile, vehementius apud Ovidium Medea dicit,

Servare potui. perdere an possim rogas?

Item,

Feror huc illuc, ut plena Deo.

Sen. Suafor. iii.

EX EPIGRAMMATIS.

Cur ego non dicam, Furia, te furiam?

Fab.

Item,

Ride, si sapias, o puella, ride.

Mart. lib. ii. Epig. XLI.

Item,

Larte ferox caso Cossus opima tulit.

Prisc. lib. v.

EX PHENOMENIS.

*Tot numero, talique Deus simulacra figurâ
Imposuit cælo: perque altas sparsa tenebras
Clara pruinosæ jussit dare lumina nocti.*

Laëtant. lib. ii. De Orig. Err. cap. v.

Pleiades ante genu septem radiare feruntur.

Sex tantum apparent: sub opacâ septima nube est.

Probus in Georgica Virgillii, in cujus Vulgatis libris hi versus depravatisimi leguntur.

In Priapelis quædam Ovidii extare, eruditi arbitrantur. Ex illo certe, cujus initium, Obscure poteram tibi

tibi dicere. Seneca Pater lib. i. Controvers. ii. hunc versum adducit,

Dum timet alterius vulnus inepta loci.

Servius in iv. Georg. ubi agit de Eurydice, citat ex Ovidio, Bis rapitur, vixitque semel. quod in auctore nostro nunquam comparat.

Scholiasies vetus Horatii ad lib. ii. od. v. Gyges nomen pueri ex insulâ Cnido Veneri sacrâ hujus autem pueri pulcritudinem laudat etiâ Ovidius. Atqui in iis, quæ extant, laudat nullibi.

Quintilianus lib. xii. cap. x. Sed enavescent hæc atque emoriuntur comparatione meliorum. ut lana tineta fuso citra purpuram placet. at si contuleris etiâ lacernæ, conspectu melioris obruatur, ut Ovidius ait. Quæ nullo negotio in metrum redacta Iambum tragicum efficiunt & duos hendecasyllabos.

Ut lana tineta purpuram citra placet.

At si contuleris eam lacernæ,

Conspectu melioris obruatur.

In Notis enim ad Epist. vii. communem esse ultimam in contuleris, dederis, credideris, & similibus syllabam monemus.

Seneca Controvers. x. Ex Declamatione Ovidii quædam hæc producit. Quicquid laboris est, in hoc est, ut uxori virum, & viro uxorem diligere concedas. Necessè est deinde, jurare permittat, si amare permiseris. Quod habuisse nos jusjurandum putas? Tu nobis religiosum nomen fuisti. Si mentiremur, illa sibi iratum patrem invocavit, ego socerum. Parce pater, parce socer: non pejeravimus. Ecce objurgator noster, quam effrenato amore fertur. quanquam esse filiam precearis. carum quidem, quod illum ab indulgentiâ suâ avocet. Di boni, quomodo hic amavit uxorem? amavit filiam, & abdicat. dolet periclitatam esse, & ab eo adducit, sine quo negat se posse vivere: queritur periculum ejus, quæ pane caruit hic qui amare caute jubet.

Faci-

Facilius in amore finem impetres, quam modum.
 hos ponis terminos, ut nihil faciant, nisi consi-
 derate, nihil promittant, nisi ut jus facturi; omnia
 verba ratione & fide ponderent. Senes sic amant.
 Pauca nosti, pater, crimina: & litigavimus aliquando;
 & cecidimus: & fortasse, quod non putas, pejeravi-
 mus. Quod ad patres pertinet, quod amantes jurent?
 si vis credere, nec ad Deos pertinet. Non est quod
 tibi placeas, uxor, tanquam prima peccaveris. periit
 aliqua cum viro, periit aliqua pro viro: illas tamen
 omnis ætas honorabit, omne celebrabit ingenium. Fer-
 focer, felicitatem tuam. magnum tibi quam parvo
 constat exemplum! in reliquum diligentiores facti su-
 mus: errorem nostrum confitemur: exciderat juranti-
 bus, esse tertium qui magis amaret: sic, Di, sit semper.
 Persevera, focer, recipe filiam: ego, qui peccavi,
 pœnâ dignus sum. quare uxore necatâ, focero causâ
 sim orbitatis? Discedam è civitate: fugiam: exulabo:
 utcunque potero, desiderium miserâ & crudeli pa-
 tientia perferam. Morerer, si solus moriturus essem.

*In codice poematorum veterum longe antiquissimo,
 quem apud V. Cl. Petrum Scriverium vidi, Ovidio hoc
 epigramma ineditum adscribebatur;*

Jam nitidum liquidis Phœbus jubar intulit undis,
 Emeritam renovans Tethyos amne facem,
 Astra subit niveis Phœbe subvecta juvencis,
 Mitis & ætherio labitur axe sopor.
 Alludunt teneri tremulis cum matribus agni,
 Lacteolasque animas lacteus humor alit.

*In eodem codice Argumenta librorum Virgilianorum no-
 stro etiam adscribebantur, ut & in multis aliis exem-
 plaribus vetustis, que vidi. Sed perperam. Denique in an-
 tiquo libro Georgii Fabricii, hoc epigramma de Lucretia
 Nasonis nomen ostentabat,*

Cum foderet ferro castum Lucretia pectus,
 Sanguinis & torrens egrederetur, ait;

Pro-

Procedant testes me non placuisse tyranno,
 Ante virum sanguis, spiritus ante Deos.

*Sed jam satis. Nam illa: ineptissimorum hominum de Pu-
 lice, Philomela, & his similes nugæ que Ovidio adscribi
 patienter aut æquo animo ferat? Carmen etiam Panegyri-
 cum ad Pisonem ad alia jam castra jure optimo transtulit:*

F I N I S.

R. OVI-

P. OVIDII NASONIS
VITA,

EX LILII GREG. GYRALDI
De Poëtarum Historia Libro quarto.

PUb. Ovidius Naso, patriam habuit Sulmonem; tertiam Pelignorum civitatem. Nam, ut ex Plinio colligimus, Peligni, in Corsinenses, in Superæquanos, & Sulmonenses distincti sunt. Unde illud ex ipsius Poëtæ Elegiis:

*Me pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris;
Parvas, sed irriguis ora salubris aquis.*

Ex ordine Equestri fuit, ut idem pluribus locis ostendit. Ingenio fuit, ut mihi quidem videtur, parato, faciliq; sed qui nimium sibi aliquando indulgeret. De cuius vita quædam tantum libabo, quæ non injucunda fore arbitror. Fuit itaque Ovidius cum omni vita atque victu exultus atque expolitus, tum tenui & vesco corpore, nervisque compacto. Id quod vel ex ejus ipsius Ovidii carmine liquet, cum ait;

*Pondere, non nervis, corpora nostra carent.
Item alibi,*

Aptaque subducto pondere membra dedit.

Suo pte naturæ instituto, puer ad poëticam ferebatur. verum parentis monitionibus oratoricæ facultati operam dare compulsus est. in qua, si Senecæ credimus, egregie profecit, forensesq; causas & centumviralia judicia exercuit. Mox vita defuncto patre, totum se mansuetioribus Musis restituit, foro relicto. Fratrem uno anno natu majorem habuit; forensi eloquentiæ deditum. qui xx annum agens, diem obiit. Filias duas ipse habuit. Sunt qui alteram privignam dicant, altera certe aberat, cum ipse relegatus est. Tres vero subinde duxit uxores, duas quidem, facto divortio, repudiavit:

vit: tertiam vero, quam singulari caritate ac dilectione profecutus est, ad mortem usque retinuit. Hanc, ut puto, perperam, Perillam vocitatum, quidam existimant. Nam si Perilla uxor fuisset, id profecto in iis, quæ ad uxorem multa scribuntur, Elegiis alicubi significasset. Fuit autem Perilla, ut ipsemet ostendit Poëta, puella valde docta, atque in primis Poëtria. ad quam extat Poëta ipsius nobilis Elegia. Romæ vero Ovidius secundum Capitolium habitavit: ut ipsemet testatur. Hortos habuit prope viam Flaminiam, qua Cassia juncta fuit. Mortuus est in exilio, ut notat Eusebius, excix Olympiade: sepultusque est juxta Tom. & (ut Pontanus è Georgio Trapezuntio nec semel se audivisse scribit, in eo, qui est De magnificentia ad Atrilinum) collata è publice pecunia, à Tomitanis civibus; Tymbo, id est, monumento, ante oppidi portam, in loco maxime celebri, magnifice structo. iis scilicet pluris facientibus peregrini poëta ingenii nobilitatem, quam Imperatoris Rom. proscriptionem. Exilii vero ipsius varie causa traditur, tametsi ipse non se exulem, sed relegatum, ait. Eam ipse certe triplicem innuit, qua de re multi multa. Illam ipse prætulit, qua & ceteras (ut opinor) prætexuit Augustus: quod suo, scilicet, carmine De Amandi arte Romanam corrupisset juventutem. Ego omnes quadam ex parte veras fuisse puto: eam tamen potissimum, quam & Sidonius Apollinaris de Corinna suis versibus attigit. quod videlicet eo ficto nomine Juliam his versibus significaret:

*Nec te (inquit) carmina per libidinosâ
Notum, Naso rener, Tomosque missum;
Quondam Casarea nimis puella
Ficto carmine subditum Corinna.*

Quam opinionem cum alii, tum suo carmine in Nutricia Politianus secutus est. Tradunt quidam, quod cum filia Augustum parum honeste jacentem vidisset, quod

quod & illo ipsius poeta versiculo significari voluit.

Cur allquid vidi? cur conscia lumina feci.

Nam & de C. Caligula Suetonius ita tradit: C. Agrippa se nepotem neque credi, neque dici, ob ignobilitatem ejus volebat. Succensebatque, si qui, vel oratione, vel carmine, imaginibus eum Caesarum infererent. Prædicabat autem, Matrem suam ex incesto, quod Augustus cum Julia filia admisisset, procreatum. Hæc Suetonius. Sunt qui rem hanc in puerum ineptius referant. Sed in re hujusmodi, conjectura potius quam certa aliqua ratione ducuntur. Sunt & qui de Mæcenate nihil non suspicentur: quem quod nunquam nominavit, nescio quid de Julia confingunt. Extant Cæcili Minutiani Apuleii fragmenta, in quibus de Ovidio poeta hæc fere produntur: cum scilicet Calendis Januarii, qua die T. quoque Livius decesserit, anno sui exilii septimo, hominem esse decessisse: structumque illi Tymbon à Barbaris ante suarum ædium januam, idem Minutianus ait. Item, quem Ibin simulato nomine appellarat, Cornivum fuisse: qui exulantis poeta uxorem sollicitasset. Relegationis causam fuisse, quod Angusti incestum vidisset. Ceterum de Ovidii ingenio sic Alcibi Annaus Seneca: Declamabat, inquit, raro Naso controversias; sed non nisi ethicas: libentius dicebat suasorias. Molesta illi erat omnis argumentatio. Verbis minime licenter usus, nisi in carminibus. In quibus non ignoravit vitia sua, sed amavit. Manifestum potest esse, quod rogatus aliquando ab amicis suis, ut tolleret tres versus; & invicem petiit, ut ipse tres exciperet, in quibus nihil illis liceret. Equalex visa est. Scripserunt illi quos tolli vellent; & Ovidius, quos tres exciperet. In utrisque codicillis iidem versus erant. In quibus primum fuisse narrabat Albinovanus Rhetor, qui inter arbitros fuit,

Semibovemque virum, semivirumque bovem.

Et.

Egel, dum Borean, egelidumque Notum.

Ex quo apparet, summi ingenii viro, judicium non defuisse, ad compescendam suorum carminum licentiam, sed animum. Aiebat interim, decentior faciam esse, in qua navus aliquis esset. Et hæc quidem Seneca: qui & partem declamationis ejus soluta oratione attulit, in ea controversia, cujus hoc est argumentum: Vir & uxor juraverunt, ut, si quid alteri obtigisset, alter moreretur. Vir peregre profectus misit nuntium ad uxorem, qui diceret, decessisse virum: uxor se precipitavit. Recreata, jubetur à patre relinquere virum, non vult, abdicatur. Hanc certe controversiam, ait Seneca, ante Arellum Fuscum, magistrum suum, declamavit Ovidius, ut mihi videbatur, longe ingeniosius; excepto eo, quod sine certo ordine per locos discurrebat, &c. Extat & Cæsi, ejus ætatis viri doctissimi, de Ovidio testimonium. Cum enim Alfius Flavius in declamatione quadam hanc sententiam dixisset,

Ipse sui, & alimentum erat, & damnnum;

Alfius objurgavit, Apparet (inquit) te poetas studiose legere. Ille sensus est ejus, qui hoc sæculum amatorum non artibus tantum, sed sententiis implevit. Ovidius enim in libris Metamorph. dixit,

Ipse suos artus lacero divellere morsu

Capit, & infelix minuendo corpus aiebat.

Hæc ille. Quæ vero ingeniosissimi hujus Poetæ opera super sint, breviter colligam. Elegiæ Amorum, vel De, sine titulo: de quibus sunt Grammaticorum controversiæ. Epistolæ: quarum nonnulla tanta arte & elegantia conscriptæ sunt, ut in eo genere absolutius quidam nihil fieri posse existiment. Tres libri De arte, duo De remedio amoris, De tristibus quinque, De Ponto quatuor. In Ibin, De nuce, Ad Liviam Consolatio, Sex Factorum: & præclarissimum, ut ait Lactantius, Metamorphoseon opus. Quæ vero perierunt temporum injuria, hæc sunt: Sex Factorum ultimi, Medea

tra-

Ex

tragœdia : qua Fabio & Tacito, aliisque, commendata plurimum. Quæ hoc tempore inventa dicitur, sed falso, ut puto. Scripsit & alteram tragœdiam ex Virgilio, de qua sic Tertullianus Septimius quodam suo libello: Denique, inquit, Ovidius etiam Medeam tragœdiam ex Virgilio plenissime expressit: quo loco agit de his, qui ex aliis auctoribus centones & nova opera concinnarent. Reliquit item Ovidius inchoatum opusculum De piscibus: ex quo multos Plinius enumerat. Periere & Ovidii Epigrammata: quæ tum Prisciano Grammatico, tum Martiano & Martiali citantur, Item Phænomenon libellus: ut ex Lactantii & Probi sententia constat. Item liber, quem in malos poetas ediderat, ut ex Fabio colligimus. Perierunt & Vaticinia, quæ uno libro complexus erat. Item triumphus Augusti Cæsaris, & De Gestis Imperatoris lingua Getica. Bellum item Actiacum: quod ad Tib. Cæsarem libris duobus inchoaverat. Atque ut hæc quidem, quantum in præsentia recordor, deperdita; ita quæ subjungam, supposititia, & adulterina, falsoque Ovidio adscripta. De vetula, in quo de magnis siderum conjunctionibus, & de Christiana lege miranda leguntur. Item De Pulice, De Philomela, De Medicina faciei. Qua de re, licet in Arte se scripsisse assereret, id tamen, quod in manibus habetur, poema illegitimum, & tralatitium, aliquibus doctis viris putatur.

128814

М. 90222

НБ ОНУ імені І. Мечникова

Бібліотека імені І.І.Мечникова